

Jaarverslag en jaarrekening 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	4
Voorwoord.....	4
Leeswijzer.....	8
Ambities.....	9
Programma's.....	10
Inwoner.....	10
Doelen & resultaten.....	10
Wat wilden we bereiken?.....	10
Wat hebben we daarvoor gedaan?.....	10
Wat heeft het gekost?.....	22
Verbonden partijen.....	22
Onze buurt.....	23
Doelen & resultaten.....	23
Wat wilden we bereiken?.....	23
Wat hebben we daarvoor gedaan?.....	23
Wat heeft het gekost?.....	36
Verbonden partijen.....	36
Onze gemeente.....	37
Doelen & resultaten.....	37
Wat wilden we bereiken?.....	37
Wat hebben we daarvoor gedaan?.....	37
Wat heeft het gekost?.....	46
Verbonden partijen.....	46
Ons geld.....	48
Wat heeft het gekost?.....	50
Verbonden partijen.....	50
Overhead.....	51
Wat heeft het gekost?.....	52
Verbonden partijen.....	52
Paragrafen.....	53
Lokale heffingen.....	53
Beleid en belastinginkomsten.....	53
Kostendekkendheid.....	54
Kwijtscheldingsbeleid.....	57
Lokale lastendruk.....	58
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	60
Risicoregister.....	60
Weerstandscapaciteit.....	62
Weerstandsvermogen.....	63
Financiële kengetallen.....	63
Onderhoud kapitaalgoederen.....	65
Algemeen.....	65
Wegen.....	67
Riolering.....	68
Water.....	69
Groen.....	71
Gebouwen.....	72
Openbare verlichting.....	74
Speelruimten.....	74
Financiering.....	76
Beleidskaders.....	76

Financiële positie.....	76
Kasstroomprognose	77
Rente	78
Bedrijfsvoering	80
Personeel.....	80
Informatievoorziening	86
Organisatie.....	88
Huisvesting.....	89
Toelichting rechtmatigheidsverantwoording.....	90
Wet Open Overheid	93
Actief openbaar maken van informatie.....	93
Passief openbaar maken van informatie (Woo-verzoeken).....	95
Informatiehuishouding op orde	95
Verbonden partijen.....	97
Grondbeleid	103
Visie op en wijze van het grondbeleid.....	103
Te verwachten resultaat	104
Bedrijventerrein Hulsbeek (Groesbeek).....	106
Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)	106
Inzicht in gronden als materieel vaste activa.....	106
Vorderingen op de balans.....	107
Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen.....	108
Jaarrekening	109
Overzicht baten en lasten	109
Overzicht baten en lasten.....	109
Toelichting baten en lasten.....	110
Begrotingsrechtmatigheid.....	116
Wet Normering Topinkomens	117
Balans met toelichting.....	120
Balans	120
Toelichting op de balans.....	123
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	143
Overzicht taakvelden	147
Incidentele baten en lasten	149
Verantwoordingsinformatie SiSa specifieke uitkeringen	158
Rechtmatigheidsverantwoording van burgemeester en wethouders	169
Controleverklaring.....	171
Bijlagen	177
Jaarverslag in beeld.....	177
Raadsvoorstel.....	178
Overzicht lopende kredieten	184
Beleidsindicatoren.....	191
Beleidskaders	193

Algemeen

Voorwoord

Welkom bij de Jaarrekening 2024.

De jaarrekening is de verantwoording over het jaar 2024. Hierin staat wat er bereikt is van de gestelde doelen en resultaten voor het jaar 2024. Er staat ook in wat dat gekost heeft.

Het rekeningsaldo over 2024 is € 8.901.000. Bij de Najaarsnota 2024 gingen we uit van een voordelig saldo van € 5.350.000. Het werkelijke saldo is € 3.551.000 voordeliger dan begroot.

Bedragen x € 1.000

Rekeningresultaat	
Saldo van baten en lasten	5.635
Mutaties in reserves	3.266
Gerealiseerd resultaat	8.901

Als we de uiteindelijk behaalde financiële resultaten vergelijken met het actuele begrotingsaldo 2024, dan laat dit het volgende beeld zien.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024 Primair Saldo	Begroting 2024 Actueel Saldo	Rekening 2024 Saldo	Verschil Begroting Rekening
Inwoner	-43.017	-45.751	-37.809	7.942
Onze buurt	-17.636	-19.530	-18.648	882
Onze gemeente	-7.066	-7.714	-6.500	1.214
Ons geld	78.292	80.741	81.401	660
Overhead	-12.310	-10.917	-12.809	-1.892
Saldo rekening baten en lasten	-1.736	-3.172	5.635	8.807
Toevoeging aan reserves	-297	-9.687	-11.732	-2.045
Onttrekking aan reserves	2.113	18.209	14.999	-3.210
Resultaat rekening baten en lasten	80	5.350	8.901	3.551

Bij de Najaarsnota 2024 waren we van een deel van deze financiële voordelen op de hoogte. Bij deze jaarrekening zijn ze nog duidelijker geworden. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

Bedragen x € 1.000

Programma	Toelichting	Verschil	I/S/RES
Inwoner	- Er zijn in 2024 minder peuters en minder VVE peuters naar de opvang geweest dan verwacht.	115	I

	- De rijksbijdrage voor opvang Oekrainers is grotendeels gebaseerd op een normvergoeding. Op basis van de afrekening bij de SISA ontvangen we nog een rijksbijdrage voor het 2e halfjaar 2024. Per saldo is het totale voordeel op dit taakveld ruim € 4 miljoen.	4.044	I
	- De inkomsten voor inburgering vanuit het Rijk zijn gebaseerd op een taakstelling die wij als gemeente hebben gekregen. Het rijk gaat bij de taakstelling ervan uit dat 70% van de taakstelling inburgeringsplichtig is (dit zijn de mensen waar wij geld voor ontvangen). Echter merken we in de praktijk dat dit percentage een stuk lager ligt namelijk rond de 50-60%. Dit verschil komt doordat het Rijk ook kinderen meeneemt als taakstelling, maar voor kinderen ontvangen wij geen geld en kinderen worden bij de definitieve beschikking eruit gefilterd. Vooral het afgelopen jaar hebben we veel (grote) gezinnen gehuisvest waardoor de definitieve beschikking een (stuk) lager zal liggen. De hoogte van de daadwerkelijk beschikking is nog niet bekend.	348	I
	- De rijksuitkering voor uitbetaling energietoeslag is niet volledig besteed.	305	I/RES
	- Eind 2024 zijn we begonnen met het realiseren van veilige scootmobielstallen. Hiervoor hebben we bij de najaarsnota 2024 budget beschikbaar gehouden voor woonvoorzieningen. Dit project loopt door in 2025 en we nemen de niet bestede middelen nemen mee naar 2025 (budgetoverheveling).	150	I
	- Door aanhoudende personeelstekorten is de inhaalslag nog niet gemaakt. De uitgaven aan huishoudelijke hulp zijn daarom lager dan begroot.	182	I
	- In 2024 hebben minder inwoners hier gebruik van gemaakt. Mede hierdoor hebben we de flexibele subsidiebudgetten voor inloop en ontmoeting niet benut.	379	I
	- In 2023 en 2024 hebben we vanuit de regionale samenwerking Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen extra middelen ontvangen. De niet bestede middelen nemen we mee naar 2025.	527	I
	- Er is steeds meer sprake van specialistische (duurdere) begeleiding binnen de Jeugdhulp.	-106	I
	- De stijging van de ambulante begeleiding was voorzien, maar de stijgende trend bleek sterker dan verwacht. Hierdoor vallen de kosten hoger uit.	-104	I
	- Na een toename in 2023 zien we in 2024 weer een afname van de Gezinshuizorg. Verder neemt hier de intentie af van zwaar naar middel.	250	I
	- In 2024 zijn enkele zware 24-uursvoorzieningen ingezet. Dit heeft een groot effect op de zorgkosten. Daarnaast is hier sprake van forse tariefstijgen.	-840	I
Onze buurt	- Hogere inkomsten leges en straatwerkvergoeding kabels en leidingen door aanleg glasvezelnetwerk.	161	I
	- Diverse per saldo voordelige verschillen leiden tot een 'voordeel' op riolering. Dit is toegevoegd aan de voorziening riolering, zodat het geld beschikbaar blijft voor riolering.	-567	I
	- Binnen het taakveld duurzaamheid ontvangen we diverse SPUK bijdragen van het Rijk. Deze moeten we over dit jaar verantwoorden. Deze veroorzaken verschillen op het taakveld.	-183	I

	- Lagere energiekosten voor de parkeergarages, sporthallen, zwembad, kermis en openbare verlichting. Energiekosten lager door LED verlichting en lagere verbruiken.	227	I
	- Hogere inkomsten bij zwembad de Lubert door afrekening SPUK over 2023 (€ 64.000) en opbrengsten leskaarten en gebruiksvergoeding (€ 45.000)	109	I
	- Op basis van de gemeentelijke verslaggevingsvoorschriften mogen wij bijdragen in activa van derden afschrijven in maximaal de termijn die de ontvangende partij hanteert. Doordat de bijdrage van de gemeente, inclusief de overige subsidies die de ontvangende partij ontvangt vaak volledig dekkend is voor de investering activeren zij deze investeringen niet op hun balans. Hierdoor wordt door hen niet afgeschreven en mogen wij dus ook niet afschrijven. Bij het opstellen van de jaarrekening 2024 hebben wij dit vastgesteld bij de controles hierop. Dit betekent op dit programma een vrijval (extra afschrijvingslast) in 2024 van € 1.814.000.	-1.814	I
Onze gemeente	- De dotatie in 2024 voor de pensioenopbouw van de huidige wethouders is € 331.000 hoger op basis van de actuariële berekening. Daarnaast is er € 12.000 vrijgevallen door een overlijden.	-319	I
	- De grondexploitatie Bedrijventerrein Hulsbeek sluiten we in 2024 af met een nog te nemen winst. In voorgaande jaren is al tussentijds winst genomen.	269	I
	- Hogere opbrengsten uit anterieure overeenkomsten en leges, maar daardoor zijn ook de advieskosten hoger. Per saldo een voordeel van € 116.000.	116	I
	- We laten in het boekjaar 2024 de vooruitontvangen bedragen van locatie Heikant in de Horst vrijvallen (€ 93.000). Daarnaast nemen we tussentijds winst op de grondexploitatie Schoollocatie Millingen aan de Rijn (€ 37.000).	130	I
	- De leges voor de omgevingsvergunningen hebben we in de loop van het jaar al bijgesteld. Deze blijken nu nog hoger uit te vallen.	136	S
Ons geld	- De ozb opbrengst is € 101.000 lager dan verwacht.	-101	S
	- De hogere algemene uitkering is als volgt te verklaren: afrekening over 2022 en 2023 € - 94.000 en decembercirculaire 2024 € + 545.000 (bijstelling van diverse maatstaven voor 2024).	451	I
Overhead	De doorbelastingen van de kostenverdeelstaat (= kosten organisatie) zijn per saldo € 589.000 nadelig. De grootste oorzaken van dit verschil zijn:		
	- Verplichte dotatie voorziening voormalig personeel en voorziening verlofuren personeel	-495	I
	- ICT kosten	-171	I
	- UWV-uitkering en doorbelasting aan derden	192	I
	- Diverse kleine verschillen kosten bedrijfsvoering	-115	I
Reserves	- De reserve rekeningresultaten is niet ingezet, omdat er geen tekort is.	-355	I
Algemeen	- De directe personele kosten zijn toegerekend aan de programma's. Ten opzichte van de begroting is er een nadeel ontstaan.	-114	I
	- Diverse overige verschillen	744	I
Saldo		3.551	

Resultaatbestemming

Van het saldo van € 8.901.000 willen we € 632.000 overhevelen naar 2025 voor:

- realiseren veilige scootmobielstallingen (€ 150.000)
- invoering Omgevingswet (€ 162.000)
- bluswatervoorzieningen in het buitengebied (€ 120.000)
- extra werkzaamheden cluster inburgering voor problematiek inburgering en huisvestingsvraagstukken (€ 97.000)
- sloop opstallen VVLK (€ 37.000)
- doeluitkering Spreidingswet (€ 37.000)
- alleenverdienersproblematiek (€ 29.000)

Wij stellen voor het resterende bedrag van € 8.269.000 toe te voegen aan de reserve 'Verwachte begrotingstekorten'.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Hoe is dit jaarverslag en de jaarrekening opgebouwd?

Eerst volgt het gedeelte 'Algemeen' met het voorwoord en samenvatting en deze leeswijzer. Daarna zijn de `ambities` van onze gemeente weergegeven. Daar staat beschreven wat wij als gemeente belangrijk vinden en willen bereiken.

De `programma's` bevatten wat we hebben bereikt.

De `paragrafen` gaan over onderwerpen die van invloed zijn op alle programma's.

In de 'jaarrekening' staat een overzicht van de baten (inkomsten) en lasten (uitgaven) in 2024. Daarnaast zijn bij dit onderdeel de balans met toelichting opgenomen, een overzicht van de incidentele baten en lasten, de verantwoordingsinformatie van de SISA en de controleverklaring van de accountant.

Tot slot zijn in de `bijlagen` het raadsvoorstel en een overzicht van de lopende kredieten opgenomen. Ook geven we hier een toelichting op afkortingen en financiële begrippen.

Onze schrijfstijl proberen we kort en helder te houden en verwijst met 'elektronische links' naar de documenten die erbij horen.

Minbedrag betekent: nadelig of uitgaaf/investering

Plusbedrag betekent: voordelig of inkomst

Inhoudsrechten (disclaimer)

In de jaarstukken is gebruik gemaakt van informatie van derden. Hoewel de jaarstukken met de grootst mogelijke zorgvuldigheid zijn samengesteld kunnen gebruikers van deze stukken geen rechten ontleen aan of aanspraak maken op de juistheid en volledigheid van de inhoud. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die daardoor kan ontstaan.

Ambities

Onze missie is:

“Iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.”

1. We doen het samen!

De gemeente Berg en Dal is er voor haar inwoners. Die inwoners vormen samen de gemeenschap Berg en Dal. Met elkaar zorgen we ervoor dat het goed wonen is in onze gemeente. Maar er verandert wel iets in de manier waarop we dat doen. De tijd dat de gemeente voor alles zorgde én over alles besliste is voorbij. Dat kan niet meer en dat willen we ook niet meer. U als inwoner vraagt en krijgt steeds meer zeggenschap. En u zorgt steeds vaker zelf voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Voor uzelf en voor anderen. De gemeente wil hierbij een gelijkwaardige partner zijn. We willen ruimte geven aan uw initiatieven en u ondersteunen om dingen mogelijk te maken.

2. Betaalbaar Berg en Dal!

Wij zijn ons er heel goed van bewust dat wij met gemeenschapsgeld werken. De portemonnee van de gemeente verschilt daarbij niet zo veel met die van uzelf. Niet alles wat we willen kan ook, dus maken wij duidelijke keuzes. En we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Als er een tekort dreigt dan kijken we eerst of er in de uitgaven geschrapt kan worden. We kunnen ook de belastingen verhogen, maar dat willen we zoveel mogelijk voorkomen.

3. Hier wordt gewerkt!

We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. En als dat niet lukt, dan willen we zorgen voor een zinvolle dagbesteding. Want iedereen heeft een talent, dat kan bijdragen aan onze samenleving. Onze missie is niet voor niets: iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.

4. Duurzaam Berg en Dal!

De zorg voor de wereld van morgen is ontzettend belangrijk. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een mooie, veilige en gezonde omgeving. Daarom gaan we energie besparen, meer schone energie opwekken, grondstoffen hergebruiken, blijven we lokale initiatieven ondersteunen en zorgen voor minder afval. Doordat ons klimaat verandert, krijgen we ook steeds extremer weer. We moeten zorgen dat we onze omgeving hier goed op inrichten. Hiervoor is de komende jaren veel geld nodig. Wij kunnen dat niet alleen, dat moeten we samen doen met u. Wij passen de openbare ruimte aan. Aan u vragen wij hetzelfde te doen op uw eigen terrein.

5. Zichtbaar en betrouwbaar!

Onze inwoners, instellingen en bedrijven weten voor welke producten en diensten zij bij de gemeente terecht kunnen. Wij communiceren hier duidelijk over. Aan de balie, de telefoon, maar ook op de gemeentepagina, website en sociale media. U weet ons te vinden en u bent tevreden over onze dienstverlening. Dat komt omdat we duidelijk zijn over wat we doen en wat we niet doen. We zijn vriendelijk, geven snel antwoord op eenvoudige vragen en leveren maatwerk als dat nodig is. We bieden hulp aan mensen in nood. We hebben contact met u en weten wat er speelt in onze gemeente en in de regio. Wij laten zien dat wij opkomen voor de belangen van onze inwoners.

Programma's

Inwoner

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je zelf verder kunt en mee kunt blijven doen!

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat wilden we bereiken?

- 1.1 Ik heb voldoende inkomen.
- 1.2 Ik kan hulp vragen als dat nodig is.
- 1.3 Ik ben betrokken en doe mee.
- 1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

1.1 Ik heb voldoende inkomen.

1.1.1 Inwoners die weinig geld hebben, worden ook in 2024 gesteund, zodat zij net als iedereen kunnen meedoen in de samenleving.

We zetten de lijn van het beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening door in 2024. Ook start het noodfonds waar inwoners terecht kunnen, die tussen wal en schip vallen. Daarnaast gaan we de mogelijkheden van de uitstroompremie onderzoeken en de eerste resultaten van de cliëntervaringsonderzoeken gaan we ontvangen. Op basis van die resultaten kunnen we onze dienstverlening nog meer verbeteren. Het beleidsplan minima & schuldhulpverlening loopt eind 2024 af. Dit beleid gaan we evalueren en bijsturen waar nodig.

Stand van zaken Jaarrekening

Beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening

De lijn van het beleidsplan minima & schuldhulpverlening is doorgezet. We zetten de samenwerking met verschillende organisaties door en zijn ook nieuwe samenwerkingen aangegaan, om de inwoner beter te kunnen ondersteunen.

Stichting Urgente Noden Gelderland-Zuid

Vanaf juli 2024 is Stichting Urgente Noden Gelderland-Zuid actief. Zij helpen mensen die tussen wal en schip vallen. In 2024 hebben zij al 5 inwoners kunnen ondersteunen. De ondersteuning is onder andere bedoeld voor medische kosten, schulden, woninginrichting, fiets, huishoudelijke apparatuur.

Stichting Leergeld

Stichting Leergeld heeft in 2024 385 kinderen uit 203 gezinnen geholpen. Dit is een stijging van 35% ten opzichte van 2023. Kinderen zijn geholpen met onder andere laptops, fietsen, zwemlessen en het betalen van contributies.

Stichting Babyspullen

Wij zijn een samenwerking aangegaan met Stichting Babyspullen vanaf juli 2024. Deze organisatie verstrekt een babypakket aan ouders met een laag inkomen. Hiermee verminderen we de negatieve gevolgen voor kinderen die opgroeien in armoede. Het afgelopen halfjaar zijn er 3 pakketten verstrekt. Alleen hulpverleners kunnen de pakketten aanvragen.

Stichting BWN

Het jaar 2024 was het eerste volledige jaar dat er samen is gewerkt met Stichting BWN. Zij hebben ongeveer 700 helpdeskcontacten en 120 adviesgesprekken gevoerd met inwoners. En hen geholpen met juridische hulpvragen rondom het UWV en hun uitkering. Er zijn 5 procedures gevoerd die tot toekenning hebben geleid van een WIA-uitkering. Anders zouden 4 van deze inwoners helemaal geen uitkering hebben ontvangen van het UWV.

1.1.2 Inwoners met schulden worden geholpen.

Ons doel is vermindering van het aantal inwoners met schulden. Maar landelijke ontwikkelingen zijn hierop van grote invloed. We gaan in ieder geval door met goede voorlichting en preventieve activiteiten, vooral voor jongeren. En we gaan ons beleidsplan dit jaar evalueren.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2023 hebben we de uitvoering van onze schuldhulpverlening hervormd. In 2024 wordt deze hervorming ook uitgevoerd. Dit betekent dat we schuldhulpverlening helemaal zelf uitvoeren, waar we eerst nog deels onze schuldhulpverlening hadden belegd bij een externe partij.

In 2024 hebben 90 inwoners zich aangemeld voor schuldhulpverlening. Hiervan zijn 83 inwoners nieuwe aanmeldingen. 7 inwoners hebben zich opnieuw in hetzelfde jaar aangemeld na een eerder afgerond traject.

Daarnaast hebben de schuldhulpverleners 149 keer voorlichting gegeven. Dit is een eenmalig adviesgesprek met daarna een eventuele doorverwijzing naar een andere instantie (Formulierenbrigade, SSHB, Humanitas, Voedselbank, etc).

In 2024 is 21 keer gebruik gemaakt van schuldhulpverlening voor ondernemers. Voor deze ondernemers werken we samen met OverRood. Zij ondersteunen ondernemers met schulden. Met OverRood is afgesproken dat zij 10 casussen oppakken over heel 2024. Eind januari 2024 is al besloten om het contract uit te breiden naar een ongelimiteerd aantal. Dit vanwege de hoge hoeveelheid aanmeldingen van ondernemers in de eerste maand.

Wat betreft Vroegsignalering: In 2024 hebben we 956 meldingen opgepakt. Bij de opgepakte meldingen was er 565 keer sprake van een signaal op eenzelfde adres binnen 6 maanden.

1.2 Ik kan hulp vragen als dat nodig is.

1.2.1 We versterken de sociale basis.

De uitgangspunten van ons koersdocument sociaal domein blijven van kracht: inzet op preventie en collectieve, algemeen toegankelijke voorzieningen in plaats van individuele hulp. We proberen grip te houden op de kosten, maar het zijn open einde regelingen en de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht. In combinatie met de vergrijzing en het stijgende aantal mensen met mentale problemen ligt hier een enorme uitdaging.

We investeren in samenwerking met onze partners, met name in het preventieve, voorliggende veld. Samen werken we aan een gezamenlijke visie op preventie en kijken we hoe we ook verwijzers, zorgaanbieders, sportclubs, ouders en jeugdigen en andere relevante partijen hieraan kunnen verbinden. Hiermee willen we de sociale basis versterken. Dat is ook nodig, omdat de zorg door personeelsproblemen vastloopt.

Op 1 januari 2025 lopen meerdere contracten voor maatwerkvoorzieningen (Wmo en Jeugdhulp) af. Om onze inwoners per 2025 opnieuw van passende ondersteuning/maatwerk te kunnen voorzien, doorlopen we in 2024 meerdere aanbestedingstrajecten. Dit zijn intensieve trajecten die we samen met de gemeenten uit de regio uitvoeren.

Stand van zaken Jaarrekening

We werken continu aan het versterken van de Sociale Basis. In 2024 kreeg dit een impuls vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het opgaveteam Sociaal Domein heeft in dat kader onderzocht waar extra kansen liggen. Hieruit blijkt dat er in de sociale basis veel aanbod beschikbaar is. Maar inwoners en professionals weten het aanbod niet altijd te vinden. De toeleiding naar het aanbod kan beter.

Daarom hebben we ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid en vindbaarheid van voorliggende en preventieve voorzieningen. Voor onze inwoners en verwijzers zijn we gestart met het ontwikkelen van de website Wegwijzer Berg en Dal. Hierop kunnen inwoners en professionals al het aanbod in de sociale basis vinden. We lanceren de website in 2025.

Het opgaveteam heeft ook de mogelijkheden voor tijdswinst binnen het werk van het sociaal team geïnterviewd en getoetst. Hieruit is een definitieve maatregelenlijst gekomen. Het sociaal team gaat de maatregelen uitvoeren.

De inkoopprocedures voor ambulante Wmo en Jeugdhulp en voor Beschermd Wonen zijn afgerond. Dit heeft geleid tot een voldoende breed ondersteuningsaanbod. Een aantal grotere aanbieders, waaronder Pluryn, biedt geen ambulante ondersteuning meer in onze regio. Dat betekent dat circa 125 Berg en Dalse inwoners (25 jeugd en 100 volwassenen) moeten overstappen naar een andere aanbieder. We nemen een jaar de tijd voor zorgvuldige overdracht. We hebben de inkoop van dagbesteding voor volwassenen een jaar uitgesteld. Zo hebben gemeenten en aanbieders voldoende tijd en ruimte om de aanbestedingen goed te doorlopen. Half 2024 zijn we gestart met de inkoopprocedure Hulp bij het Huishouden. Deze procedure loopt in kwartaal 2025 door. De nieuwe contracten gaan per 1 juni 2025 in.

1.2.2 We helpen inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen.

Landelijk is bepaald dat er geen verpleeghuisbedden meer bijkomen. Mensen wonen dus steeds minder vaak in zorginstellingen, ook als ze ouder worden of (psychisch) kwetsbaar zijn. Om hen goed te ondersteunen gaan we in 2024 het volgende verder ontwikkelen:

- We stellen een inclusieagenda vast, zodat we beter in beeld hebben waar we de accenten willen leggen.
- We bieden trainingen en cursussen die familie en naasten van mensen met (psychische) problematiek sterk en weerbaar houden.
- We zorgen voor een breed palet van vrijwillige maatjes en monitoren het effect hiervan.
- We gaan door met de inzet van WijkGGD'ers om mensen met onbegrepen gedrag en hun omgeving laagdrempelig te helpen.
- We maken duidelijke afspraken over de inzet vanuit het sociaal domein bij onveiligheid of overlast en hoe we omgaan met multi-probleem huishoudens
- We zetten in op passende woonvormen waarbij voldoende zorg en/of ondersteuning aanwezig is, zodat zo zelfstandig wonen mogelijk blijft. We betrekken hierbij de opbrengsten uit het programma "een thuis voor iedereen", waaraan de regio Arnhem - Nijmegen deelneemt als koplopersregio. Dit leidt eind 2023 of begin 2024 tot een regionale woonzorgvisie waarin onder andere een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over de regio wordt uitgewerkt. In 2024 maken we hierover nadere samenwerkingsafspraken.

Stand van zaken Jaarrekening

De trainingen en cursussen van Pro Persona Connect, Sterker en MEE zijn uitgevoerd zoals we hadden afgesproken. Deze werden (voor zover nu bekend) goed bezocht. Aan bijvoorbeeld de

regionale Webinars van Pro Persona Connect namen 40 inwoners uit Berg en Dal deel. Met name de Webinars Eerste hulp bij tegenslag (voor ouders) en Puberbrein & Psychische problemen (voor ouders) werden goed bezocht. Via Rozet, de website en onze partners hebben we het aanbod extra bij onze inwoners onder de aandacht gebracht.

Er zijn nieuwe vrijwillige maatjes geworven. De vraag naar een maatje neemt harder toe dan het aantal vrijwillige maatjes. Er waren 112 nieuwe aanvragen. Er waren 55 vrijwilligers actief. Vanuit Forte Welzijn is er continu aandacht voor het werven van maatjes en het maken van de juiste matches.

De Wijk GGD en Ixta Noa (ervaringsdeskundigen) zorgen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zelfstandig kunnen wonen in de wijk. Ze hebben hierin een preventieve taak. We hebben positieve ervaringen met de inzet van Wijk GGD en Ixta Noa. Daarom gaan we nog drie jaar door met de inzet van beide partijen. Het is belangrijk dat er regie gevoerd wordt bij complexe casuïstiek of casuïstiek waar onveiligheid/overlast een rol speelt. We zien dat dit nog niet goed verloopt. Het is onduidelijk wie, wanneer en hoe de regie voert. Daardoor kunnen situaties escaleren of onvoldoende beheersbaar wordt. Daarom hebben we (regionaal) besloten om te gaan werken met de AVE-methodiek (aanpak voorkomen escalatie).

De gemeente Berg en Dal maakt deel uit van de Groene Metropool Regio. De gemeenten van de Groene Metropool Regio hebben regionale woonzorgafspraken gemaakt over het huisvesten van ouderen. En van inwoners die (tijdelijk) meer ondersteuning nodig hebben (aandachtsgroepen). Hierbij werken de gemeenten samen met woningcorporaties, zorg- en welzijnspartijen, bewonersorganisaties en de provincie Gelderland. De partijen hebben gekozen voor een regionaal afsprakenkader in plaats van een visie. Dit afsprakenkader is het 3e kwartaal 2024 opgeleverd. Bij het actualiseren van de Woondeal 2.0 nemen we het afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen op. Voorbeelden van lokale huisvesting van aandachtsgroepen zijn Pannenhof (appartementen in Groesbeek voor ouderen), Margrietstraat ((flex-woningen in Millingen aan de Rijn voor jongeren) en Dekkerswald.(zorgzame buurt).

1.2.3 We ondersteunen inwoners om samen prettig in hun buurt te wonen.

We willen een inclusieve samenleving zijn. Samenleven in een buurt waarin de diversiteit en hulpbehoevendheid steeds verder toeneemt, vraagt om extra begrip en aandacht voor elkaar. We zetten daarom in op het verbinden van mensen. We geven mensen ook handvatten om hen te leren omgaan met diversiteit en lastige situaties. Hiermee vergroten we de samenredzaamheid in een buurt.

- We doen dit onder andere door het organiseren van bijeenkomsten en activiteiten die inclusie bevorderen, zoals Welkome Wijk bijeenkomsten, waarbij inwoners informatie krijgen over psychische problematiek en hoe daarmee om te gaan in hun omgeving.
- Ook in 2024 bieden we extra trainingen en cursussen om mensen te leren omgaan met mensen met een psychisch probleem en/of mensen met dementie, zoals Mental Health First Aid voor volwassenen en voor jeugd. Dit is een soort EHBO training, maar dan gericht op psychische nood. Ook bieden we trainingen gericht op 'Ontwaar verward gedrag' en dementie.
- We ondersteunen waar nodig initiatieven uit de dorpen die de sociale structuur versterken. Hierbij kun je denken aan vergelijkbare initiatieven zoals het straatcontactpersonen netwerk in Heilig Landstichting of de Burenhulp in Leuth. Ondersteuning vanuit de gemeente kan op allerlei manieren: bijvoorbeeld financieel of hulp bij het opzetten door een opbouwwerker van Forte Welzijn.
- We blijven inzetten op Buurtbemiddeling, waarbij inwoners op vrijwillige basis helpen om conflicten tussen burens in goede banen te leiden.

Maar soms veroorzaakt een inwoner veel overlast. Onze mogelijkheden zijn dan beperkter dan we willen. Daarom gaan we een locatie zoeken voor zogenaamde Skaeve huse.

Stand van zaken Jaarrekening

We zijn in 2024 gestart met het voorbereiden van de campagne 'Hoe is het?'. Met de campagne willen we betrokkenheid van mensen op elkaar vergroten vanuit het thema mentale gezondheid. We lanceren de campagne in 2025. Rond de week van de psychiatrie en de dag van de mentale gezondheid krijgt de campagne extra aandacht.

Vanuit de campagne Psychisch Gedoe publiceerde 'Ria weet Raad' in 2024 periodiek een item (vraag met oplossing) in de Rozet. De Mental Health First Aid training is door 9 Berg en Dalse inwoners gevolgd.

Voor het uitvoeren van de Skaeve huse hebben we besloten om de regionale ontwikkelingen rondom Beschermd Wonen en het regionaal actieplan Voorkomen Dakloosheid af te wachten.

1.2.4 Wij helpen mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen blijven bieden.

We zetten de lijn van de Nota Mantelzorg in 2024 door. In deze nota staan concrete acties hoe we mantelzorgers helpen. Voorbeelden zijn: uitreiken van een mantelzorgcompliment, organiseren van inloop en ontmoeting, beschikbaar stellen van respijtzorg en mantelzorgers in contact brengen door middel van een app, tafels en lotgenotencontact. De komende jaren pakken we samen met Mantelzorg Berg en Dal deze acties op.

Ook in 2024 zijn nog middelen vanuit GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) beschikbaar voor individueel maatwerk, zoals respijtzorg.

Stand van zaken Jaarrekening

Het lotgenotencontact is voortgezet. Daarbij was afgelopen jaar extra aandacht voor een specifieke doelgroep; namelijk de partners van jonge mensen met dementie. Dat geldt ook voor de mantelzorggesprekken. Veel gesprekken gaan over overbelasting en hoe je ervoor kan zorgen dat je als mantelzorger vitaal blijft. Daarnaast zijn ontspannende activiteiten georganiseerd. Aan het eind van het jaar hebben we ook weer mantelzorg complimenten uitgereikt. Het aantal uitgereikte complimenten in 2024 waren het er 670. Het aantal complimenten is daarmee toegenomen, 20 meer dan in 2023.

1.2.5 We werken aan het toekomstbestendig houden van de zorg en een gezonde generatie in 2040.

Samen met onder andere gemeenten in de regio, de zorgverzekeraars, zorg- en welzijnsaanbieders en de GGD werken we toe naar een gezonde generatie in 2040 én maken we afspraken om de zorg en ondersteuning toekomst bestendig te houden. Dit is nodig omdat de verhouding tussen beroepsbevolking en niet-beroepsbevolking de komende jaren flink gaat verschuiven. Zorgvraag en zorgaanbod groeit daarmee uit elkaar. We doen dit aan de hand van de afspraken die in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn gemaakt.

Stand van zaken Jaarrekening

Op 29 november is tijdens de Algemene Ledenvergadering van Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de resolutie aangenomen 'stop met gesprekken vervolg IZA totdat is voldaan aan gestelde voorwaarden'.. Deze resolutie hebben we als gemeente gesteund, net als vele andere gemeenten. Naar aanleiding van de resolutie voeren VNG en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) op dit moment gesprekken..

De gesprekken tussen VNG en VWS verlopen constructief en hebben als eerste resultaat voor gemeenten opgeleverd dat de middelen voor IZA voor 2025 vanuit de SPUK zijn gegarandeerd. Dit tezamen met het besef dat we elkaar, zorg en sociaal domein, nodig hebben om toe te werken naar een toekomstbestendige, betaalbare en houdbare zorg maakt dat we hebben besloten in 2025 ambtelijk en bestuurlijk actief te blijven deelnemen aan netwerken en samenwerkingen rondom het Integraal Zorg Akkoord (IZA), zoals NOEL (regio Nijmegen op Eén Lijn).

Vanuit ons lokaal Gezond en Actief Leven Plan hebben we in 2024 gewerkt aan diverse programma's die bijdragen aan een gezonde generatie, sterke sociale basis en een toekomstbestendige zorg.

Een belangrijke activiteit daarbij is het realiseren van een zorgzame buurt op het terrein van Dekkerswald.

We hebben 2 grote participatiebijeentkomsten georganiseerd. Daarbij hebben we opgehaald wat nodig is om een zorgzame buurt tot stand te brengen. We hebben de resultaten uit deze

bijeenkomsten samen uitgewerkt met de klankbordgroep van betrokkenen. Daarin zitten vertegenwoordigers van bewoners, herstelcentrum, Onder de bomen, potentiële nieuwe bewoners, vrijwilligers en de kwartiermaker. De resultaten hebben we verwerkt in het stedenbouwkundig plan. In de tussentijd heeft de kwartiermaker verschillende initiatieven aangejaagd die de sociale cohesie bevorderen. Denk aan kerstconcerten, gezamenlijk koken en eten en exposities in de kapel. En heeft het Louis Bolk instituut de opdracht gekregen om de ontwikkeling van een zorgzame buurt de komende jaren te monitoren.

Er volgt nog een jaarrapportage over 2024. Daarin laten ze zien wat we hebben bereikt op hoofdlijnen met de programma's en activiteiten die we vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord zijn gestart. Deze jaarrapportage stellen we beschikbaar met de jaarrekening. Of eerder als dat mogelijk is.

1.3 Ik ben betrokken en doe mee.

1.3.1 Inwoners bepalen zelf welke onderwerpen belangrijk zijn voor hun dorp en gaan hiermee aan de slag.

We gaan in 2024 door met het opstellen van Dorpsagenda's. De inwoners uit het dorp nemen het initiatief voor een Dorpsagenda, wij ondersteunen waar dit nodig is. Bij het opstellen van een Dorpsagenda bespreken inwoners met elkaar wat ze in hun dorp kunnen doen om er goed te leven en te wonen. Hierover maken ze samen afspraken. Ze bepalen zelf waar ze aan willen werken en of ze hierbij hulp van de gemeente of andere organisaties nodig hebben.

Stand van zaken Jaarrekening

De dorpsagenda's voor De Horst en Berg en Dal zijn officieel overhandigd aan de gemeente. In Berg en Dal is verkeer nog steeds onderwerp van gesprek. In Leuth zijn er gesprekken geweest over de nieuwe invulling van het terrein van VVLK. Die gesprekken lopen nog. Voor Breedeweg is een dorpsagenda in ontwikkeling. Aankomend jaar wordt een eerste aanzet met de gemeente gedeeld.

1.3.2 We werken samen met inwoners zoals we hebben afgesproken in de nota inwonerparticipatie.

In 2024 wordt het werken volgens de nota 'Samen maken we Berg en Dal' steeds vanzelfsprekender – zowel binnen als buiten het gemeentehuis.

We gaan:

- Inwoners en organisaties eerder betrekken bij belangrijke kwesties.
- Daarbij gebruik maken van nieuwe en beproefde werkmethodes.
- Iedereen mee laten doen.

In de zomer van 2023 is de evaluatie van de nota afgerond. Hier staan verschillende actiepunten in. Die pakken we in 2024 verder op.

Stand van zaken Jaarrekening

We werken steeds meer volgens de Nota Participatie en de daaraan gekoppelde werkwijze. Afgelopen jaar zijn minder beroepszaken ingesteld bij ruimtelijke projecten. Dit komt onder andere door het werken volgens de Nota Participatie. Met de werkgroep Burgerparticipatie is goed samengewerkt op verschillende projecten. Van het digitale platform 'samen maken we Berg en Dal' is goed gebruik gemaakt. Er worden steeds meer initiatieven ingebracht.

1.3.3 We werken samen met jongeren: hun stem doet ertoe!

We betrekken, samen met het jongerenwerk, onze jongeren actief bij projecten en beleid. We zorgen ervoor dat vragen of dilemma's ook voor jongeren interessant zijn. We zetten andere (zoals meer digitale) communicatiemiddelen in om de jongeren te bereiken.

We werken toe naar een meer structurele methode/manier om met jongeren het goede gesprek te voeren.

Jongeren met een idee koppelen we aan het jongerenwerk. We werken samen om deze ideeën te realiseren.

Stand van zaken Jaarrekening

We hebben verschillende gesprekken gevoerd met jongeren over een nieuwe inrichting voor de ontmoetingsplek de Skate in Millingen. Een plan is gemaakt. We hebben aan aannemers gevraagd om een offerte te maken. Op basis van de offertes beslist het college hoe verder.

In 2024 was er veel jeugdoverlast in het centrum van Groesbeek. Het jongerenwerk en Rocky Fit hebben veel tijd geïnvesteerd om met de overlastgevende groep aan de slag te gaan. Mooie resultaten zijn geboekt. Zo zijn verschillende jongeren na sporten en gesprekken begeleid naar werk of een nieuwe studie. Deze jongeren hebben weer een doel in het leven en staan vervolgens niet meer elke avond op straat.

1.3.4 Statushouders horen erbij in Berg en Dal.

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. De wet is ingericht om statushouders zo snel mogelijk te laten participeren in de samenleving, zodat integratie goed verloopt. Hiermee gaan we door in 2024. We doen dit door:

- statushouders intensief te begeleiden
- contracten aan te gaan met goede taalscholen
- taalmaatjes en buddy's te koppelen aan statushouders
- duale trajecten aan te bieden waar mogelijk (taal gecombineerd met werk of vrijwilligerswerk)
- statushouders naar financiële zelfredzaamheid te begeleiden
- Sleutelpersonen in te zetten (bij hulpvragen van statushouders maar ook bv bij het schrijven van beleid)
- Zo snel mogelijk te starten met de inburgering (soms al terwijl statushouders nog in het AZC verblijven)

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 was de definitieve taakstelling voor het huisvesten van statushouders 71. Daarnaast hadden we nog een achterstand van 11 personen doordat we de taakstelling van 2023 niet volledig hebben gehaald. In 2024 moesten we dus 82 statushouders huisvesten. Het is gelukt om in 2024 71 statushouders te huisvesten. Daarmee hebben we de taakstelling van 2024 volledig gehaald. Maar hebben we de achterstand van 2023 nog niet kunnen inhalen.

In 2024 waren er ongeveer 60 Nederlandse taalmaatjes actief om onze statushouders te helpen met de Nederlandse taal. Daarnaast werden 50 vrijwilligers een 'Buddy' met een statushouder in het Buddy to Buddy-traject. Na afloop van het traject heeft 80% van de Nederlandse buddy's aangegeven dat ze contact gaan houden met hun statushouder.

Veel statushouders zijn actief in onze gemeente. Vijf Turkse vrienden hebben bijvoorbeeld een avond georganiseerd voor 30 Nederlandse inwoners waarin ze elkaar hebben ontmoet, waarin een Turks toetje werd gegeten en waar verhalen werden gedeeld. De dag daarna zijn de Turkse vrienden ook op bezoek geweest bij het Gasthuis in Millingen waar ze 40 ouderen blij hebben gemaakt met een Turks toetje en met hun gezelschap. Veel statushouders lopen in het kader van de inburgering een taalstage bij verschillende bedrijven in onze regio. Zo zijn er taalstages bij: Bindkracht 10, onze gemeente, basisscholen, het Gasthuis in Millingen, Kalorama, het Dierenweitzje in Beek, de zorgboerderij in Ooij.

Vier statushouders zetten zich in onze gemeente in als Sleutelpersonen. De Sleutelpersonen vervullen een brugfunctie tussen de doelgroep en de zorg- en hulpverleners. Ze gaan bijvoorbeeld mee naar moeilijke gesprekken (bv in een ziekenhuis of op school). Of zijn aanwezig tijdens trainingen die wij geven aan statushouders, voor de culturele vertaling, maar ook als voorbeeld. Ze hebben ook brieven en flyers voor ons vertaald en denken na over het beleid dat we formuleren voor de doelgroep.

1.3.5 Alle inwoners hebben voldoende lees, schrijf en digitale vaardigheden om mee te kunnen doen.

Om mee te kunnen doen in onze samenleving moet je kunnen lezen en schrijven. In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen daar moeite mee. Dit betekent ongeveer 12% van de bevolking. In

Berg en Dal is ongeveer 6% van onze inwoners laaggeletterd, dit zijn ongeveer 2.100 inwoners. Zij vinden minder snel een baan, leven minder gezond en hebben sneller financiële problemen. Daarom helpen we mensen in onze gemeente, die moeite hebben met lezen, schrijven en/of digitale vaardigheden. Dat doen we samen met organisaties als het ROC, de bibliotheek, Forte Welzijn en Stichting Lezen en Schrijven.

Regionale samenwerking

Belangrijk is de regionale aanpak van Laaggeletterdheid binnen het Rijk van Nijmegen. De regionale taalcoördinator zet zich in voor regionale verbinding en vervult een coördinerende en organiserende rol binnen het Bondgenootschap. In 2024 gaan we door met de samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven om te werken aan 'taalrijke thuisomgeving'. Door in te zetten op een gezinsgerichte aanpak leggen we de focus op taalarme ouders/opvoeders. Daarnaast zijn er in de regio meerjarige subsidieafspraken gemaakt met het ROC Nijmegen (en ROC Rivor) om het formele aanbod volwasseneneducatie te blijven verzorgen, in ieder geval tot en met 2024. Het formele aanbod volwasseneneducatie heeft als doel de vaardigheden van onze inwoners op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren.

Stand van zaken Jaarrekening

In Berg en Dal is 47% van de laaggeletterden 50 jaar of ouder. Al een paar jaar zien we minder mensen deelnemen aan de formele cursussen van het ROC. Ook dit jaar daalt het aantal deelnemers aan de cursus in het voorzieningshart Op de Heuvel. Het blijft lastig om deze groep te herkennen en door te verwijzen. Wel is er al een paar jaar een duidelijke stijging van het aantal mensen dat deelneemt aan de informele activiteiten van de Bibliotheek.

Sinds half 2023 is wethouder Erik Weijers de regionale ambassadeur voor laaggeletterdheid. Hij wijst bestuurders in de regio op het belang van goede (digi)taalvaardigheden. In de Week van Lezen en Schrijven zijn samen met het ROC, Forte Welzijn, Omroep Berg en Dal en de Bibliotheek extra activiteiten georganiseerd. De werkgroep Klare Taal heeft ook extra aandacht besteed aan laaggeletterdheid binnen de ambtelijke organisatie. We blijven er ons bewust van dat sommige inwoners moeite hebben met (digi)taalvaardigheden.

1.3.6 Samen met vrijwilligers bepalen we hoe we hen het beste kunnen ondersteunen.

Vrijwilligers zijn essentieel voor onze vitale dorpen. We gaan in 2024 door met het uitvoeren van de activiteiten uit de Nota Vrijwilligerswerk. We gaan onder andere:

- cursusbudget voor vrijwilligers aanbieden;
- een vacaturebank opstellen/beheren;
- een vrijwilligersmarkt nieuwe stijl faciliteren;
- het bundelen van krachten op lokale sponsoring.

Deze acties pakken we samen op met het Vrijwilligerssteunpunt van Forte Welzijn.

Stand van zaken Jaarrekening

Het zomercongres voor vrijwilligers was 15 juni. Dit was een succes. In totaal waren er 50 vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties die onder andere van elkaar geleerd hebben. Een aansprekende spreker heeft vrijwilligers meegegeven dat hun werk ertoe doet! Dat is erg gewaardeerd.

Aan het einde van het jaar heeft het Vrijwilligerssteunpunt presentjes voor vrijwilligers uitgedeeld. Vrijwilligers konden worden aangemeld. Dit is flink gedaan, meer dan 1.000 presentjes zijn opgehaald en verstuurd. Ook dit is erg gewaardeerd.

Door het jaar heen heeft het Vrijwilligerssteunpunt ook:

- verschillende workshops georganiseerd. Dit na vragen van vrijwilligers. Zoals een workshop Hoe kun je vrijwilligers aan je binden?
- vrijwilligers gekoppeld aan vrijwilligerswerk. Tientallen vrijwilligers zijn geholpen en doen vrijwilligerswerk dat bij hen past.

1.3.7 Inwoners kunnen gebruikmaken van de bestaande Inloop & Ontmoetingspunten

In iedere kern zijn plaatsen waar mensen zelf activiteiten kunnen organiseren en elkaar kunnen ontmoeten. We noemen dit de Inloop en Ontmoetingspunten. Hier kan iedereen gebruik van

maken en is er ook extra aandacht voor inwoners die behoefte hebben aan ondersteuning. Ook in 2024 blijven we werken aan het bereik en het verbreden van de mogelijkheden van deze punten. Hierdoor blijven deze voor een brede groep leuk en zinvol, ook als de beperkingen toenemen. Met onze partners zetten we in op het vergroten van de vindbaarheid en het realiseren van de juiste ondersteuning. Specifieke aandacht gaat in 2024 uit naar mensen met psychosociale/psychische problemen, mensen met een (licht) verstandelijke beperking en jongdementerenden. We merken dat hier sinds de coronapandemie nog steeds extra aandacht op nodig is.

Stand van zaken Jaarrekening

Er zijn 13 locaties waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ontwikkelen. Deze worden in meer of mindere mate gedragen door een aanbieder of door inwoners zelf. Gemiddeld komen er 9 tot 70 bezoekers per week per inloop (afhankelijk van kern, openstelling, noodzaak en wens, etc.).

Er is aandacht besteed aan goede samenwerking met Automaatje om de bereikbaarheid van de inlopen te vergroten. In december 2024 was er een werkbijeenkomst over de toekomst van de inloop en ontmoeting. Hierbij was de hoofdvraag: is het toekomstokaatje nog actueel en zijn we op de goede weg? Hierbij waren zowel aanbieders als inwonersinitiatieven op gebied van Inloop en Ontmoeting betrokken.

In 2024 is er geïnvesteerd in het netwerk. Forte Welzijn heeft hiervoor een aantal bijeenkomsten georganiseerd om kennis en ervaring uit te wisselen en van elkaar te leren.

Vrijwilligers hebben ook dit jaar cursussen kunnen volgen om hun eigen deskundigheid met de doelgroep te vergroten.

Club Goud is in 2024 bij alle betrokken partijen geïntroduceerd. Er zijn drie locaties gekozen waarmee gestart gaat worden. De voorbereidingen zijn in gang gezet.

1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen.

1.4.1 Wij stimuleren bij onze inwoners een gezonde leefstijl.

Sinds 2019 zijn we bezig om te komen tot een rookvrije generatie. De acties die hiervoor zijn ingezet worden voortgezet.

In de hele gemeente vinden verschillende activiteiten op het gebied van bewegen en voeding plaats. Via ons lokaal uitvoeringsplan GALA (waarin sportakkoord, Gezonde School en Kansrijke Start een onderdeel zijn) hebben we continu overleg met andere organisaties over mogelijkheden en acties om een gezonde leefstijl te promoten. Ook werken we samen met onze partners aan Welzijn op recept. Want medische zorg is niet altijd de oplossing van een probleem.

Uit de recentste jeugdmonitor blijkt dat onze jongeren veel stress en prestatiedruk ervaren. Daarom gaan wij samen met scholen, de GGD en de sociale teams extra inzet plegen op het verhogen van de mentale weerbaarheid bij jongeren.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 is in Berg en Dal een JOGG-regisseur gestart. JOGG staat voor gezonde jeugd, gezonde toekomst. Via de JOGG-aanpak werken we aan een gezondere leefomgeving voor kinderen en jongeren van 0 tot en met 23 jaar. We maken de verschillende omgevingen waar kinderen en jongeren zich bevinden – thuis, school, buurt, sport, vrije tijd, werk en media – gezonder. Dit doen we samen met alle professionals en volwassenen die om het kind heen staan. Zo is er in 2024 met de sportverenigingen tijdens het sportcafé gespard over mogelijkheden voor een gezonde kantine. En met de leerlingenraad van het Montessoricollege zijn gesprekken gevoerd over welk gezondheidsthema zij graag willen. Als thema is goed slapen gekozen.

In het plan van aanpak Rookvrije generatie stond als doel 50% van de sportverenigingen is in 2025 rookvrij. Dit doel is gehaald. Van alle sport- en beweeglocaties in Berg en Dal samen is 65% (deels) rookvrij. Deels rookvrij betekent rookvrij tijdens jeugduren.

1.4.2 Alle kinderen krijgen vanaf hun jongste jaren ondersteuning als zij problemen hebben bij het opgroeien.

Kinderen die in de eerste levensjaren een goede start maken hebben meer kans op een goede gezondheid, deelname aan het onderwijs en kunnen beter meekomen in de samenleving. Daarom ondersteunen wij kwetsbare kinderen en hun ouders in een zo vroeg mogelijk stadium.

Zo zetten we in op het vroegtijdig (h)erkennen van signalen, het voorkomen van problemen (preventie) en op het bevorderen van gewenst gedrag (promotie). Jeugdconsulenten van het sociaal team zijn voor een aantal uur zowel op de basisscholen als in de kinderopvang aanwezig. Hierdoor kan kortdurende en laagdrempelige hulp of ondersteuning aan ouders worden aangeboden.

Ook gaan we door met het project Kansrijke Start, zodat we kwetsbare ouders voorbereiden en begeleiden voor, tijdens en na de zwangerschap.

Ouders kunnen op verschillende manieren informatie en hulp krijgen. Bijvoorbeeld via de website www.opvoedinforegionijmegen.nl en de peutercafés. Er is ook hulp thuis, zoals video home training en Forte Thuis. Ook zetten we Spel aan Huis voort. Een methode om via spelstimulering de ontwikkeling en opvoeding van een kind te ondersteunen als in een thuissituatie dit te weinig gebeurt.

Stand van zaken Jaarrekening

Er was in 2024 in Berg en Dal een breed aanbod van informatie en hulp voor (toekomstige) ouders. Zoals babythuiszorg, zwangerschapscursussen en Forte Thuis. Via de casus- en beleidsoverleggen Kansrijke Start weten de professionals elkaar goed te vinden. En verwijzen ze tijdig naar elkaar door als dat nodig is. Hierdoor kunnen we hulpvragen snel oppakken en blijft de ondersteuning minimaal. Daarnaast is de rol van de 'jongekindconsulent' aangescherpt. Deze consulenten vanuit het sociaal team zijn betrokken bij de kinderopvangorganisaties en consultatiebureaus in onze gemeente. Door de korte lijntjes kunnen zij snel adviseren en meedenken bij kinderen die dat nodig hebben. Hierdoor hoeven we jeugdhulp niet gelijk in te zetten. Deze rol draagt dus bij aan het normaliseren.

1.4.3 Kinderen kunnen onbelemmerd onderwijs volgen.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Toch krijgen we het in de gemeente Berg en Dal nog niet altijd goed voor elkaar om de ontwikkeling van alle kinderen zo goed te ondersteunen als we willen. In 2023 is daarom onze lokale visie op inclusieve kinderopvang en onderwijs door de raad vastgesteld. Gemeente, kinderopvang, onderwijs en zorg in Berg en Dal maken zich samen sterk voor een meer inclusieve leeromgeving, waarbij álle kinderen – ook leerlingen met een lichamenlijk of verstandelijke beperking, gedrags- en emotionele problemen en/of speciale leerproblemen – samen naar school kunnen gaan. De speerpunten en randvoorwaarden uit de visie zijn nader uitgewerkt in de uitvoeringsagenda voor de schooljaren 2023/2024 – 2026/2027, waar we in 2024 een start mee maken. Daarnaast werken we in 2024 in samenwerking met de samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en gemeenten in het Rijk van Nijmegen aan regionale ontwikkelagenda voor inclusief onderwijs.

In 2022 zijn we in regio Rijk van Nijmegen een pilot gestart met meerdere scholen op het (voortgezet) speciaal onderwijs met beschikingsvrije jeugdhulp. Dit zorgt voor laagdrempelig beschikbare jeugdhulp op het speciaal (voortgezet) onderwijs, zodat elk kind onderwijs kan volgen en ouders en school worden ontzorgd. De uitkomsten van de pilot voor beschikingsvrije jeugdhulp op de St. Maartenschool zijn positief. Hieruit is het initiatief ontstaan om een soortgelijke pilot op te starten op drie speciaal onderwijs scholen in de regio. In 2024 gaan we aan de slag met een uitgebreide evaluatie van de pilot.

Nationaal programma onderwijs

Door corona hebben veel leerlingen vertraging opgelopen in het leerproces. Naast de cognitieve ontwikkeling staat de sociaal-emotionele ontwikkeling onder druk. De onderwijsachterstanden van de groep die daar risico op loopt, zijn verder vergroot. In dit kader heeft de gemeente vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen (een totaal bedrag van € 456.627) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) ontvangen. Deze middelen worden budgetneutraal uitgegeven. OCW heeft besloten de periode om middelen uit te geven met twee schooljaren te verlengen tot uiterlijk 2024-2025. De gemeente zet deze middelen in

gedurende de voorschoolse periode, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Het doel is samen met scholen en lokale partners in Berg en Dal de ontwikkeling van kinderen en jongeren, onder andere op cognitief én sociaal emotioneel vlak, een extra stimulans te geven.

Stand van zaken Jaarrekening

In november was een tweede bijeenkomst vanuit de lokale Uitvoeringsagenda over het nut en de noodzaak van diagnoses en labelen. Hierbij waren verschillende ketenpartners aanwezig van inclusieve kinderopvang en onderwijs. We gaan meer de mensen om het kind heen ondersteunen in plaats van steeds in te zoomen op individuele kinderen. Zoals het ondersteunen van ouders en professionals. Op die manier helpen we ook meer kinderen tegelijkertijd.

In de samenwerkingsovereenkomst met de scholen is een brugbudget vastgesteld. Via dit budget kunnen we basisschoolleerlingen helpen die tussen wal en schip vallen omdat ze niet onder de Jeugdwet of de Wet op Passend Onderwijs vallen.

Ook kijken we met de regiogemeenten hoe we kunnen samenwerken richting inclusief onderwijs. Omdat we de jeugdzorg regionaal inkopen hebben we hier een gezamenlijke taak in. Maar ook omdat onze leerlingen voortgezet onderwijs (VO) met name in Nijmegen naar de middelbare school gaan. Op dit moment maken we een ontwikkelagenda voor een regionale visie en uitvoering op Inclusief Onderwijs .

In 2024 zijn we gestart met de pilot Beschikkingsvrije jeugdhulp. Op drie speciaal onderwijs scholen is beschikkingsvrije jeugdhulp ingezet. Daarbij neemt één zorgaanbieder per school alle zorgtaken op zich. Hierdoor kregen de kinderen minder wisselende gezichten te zien. En name de administratieve rompslomp voor zowel ouders, school, als het sociaal team afgenomen. We hebben de evaluatie van de pilot verplaatst van eind 2024 naar het einde van het schooljaar (juni 2025) omdat we de eerste deadline niet hebben gehaald. Daarom hebben we de pilot verlengd voor diezelfde periode. De geluiden rondom de pilot zijn erg positief.

1.4.4 Ieder kind gaat naar school of heeft een passend toekomstperspectief. Schooluitval wordt zo veel mogelijk voorkomen.

In 2021 is gestart met een nieuw programma Voortijdig School Verlaten (VSV) met een looptijd van vier jaar. We willen met dit programma vroegtijdig schoolverlaten zoveel mogelijk voorkomen. Dit doen we door alle jongeren tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, terug te leiden naar een passende (vervolg)opleiding, arbeidsplaats, zorg of combinatie daarvan. Wij bieden hen daarmee kansen voor een beter toekomstperspectief.

Om dit te bereiken zetten we onder andere in op een sterkere verbinding tussen onderwijs en zorg, zowel op de middelbare scholen als op MBO scholen. Hiervoor zijn wij aangesloten bij de verschillende regionale werkgroepen die zich hier nog tot en met 2024 mee bezig houden.

Aan het begin van 2023 is gestart met de STORM-aanpak. Deze aanpak vergroot de mentale weerbaarheid van middelbare scholieren en voorkomt daarmee zo veel mogelijk schooluitval. In 2024 wordt de pilot uitgebreid naar meer scholen in de regio, waarbij wordt onderzocht of de MBO-scholen vervroegd kunnen aansluiten.

In schooljaar 2023/2024 zijn we opnieuw gestart met School's Cool. School's Cool biedt leerlingen, met een verhoogd risico op uitval, ondersteuning bij de overgang van groep 8 naar de brugklas. De kandidaten worden gekoppeld aan een vrijwillige mentor die hen wekelijks thuis helpt met alles wat aan school en vrije tijd raakt. Uit onderzoek blijkt dat het project een positief effect heeft op het voorkomen van schooluitval.

Stand van zaken Jaarrekening

Om het aantal thuiszitters zoveel mogelijk te voorkomen hebben we met onderwijs, leerplicht en de GGD-gesprekken gevoerd over taken, rollen en samenwerking. Dit krijgt in 2025 nog een vervolg. Dit gebeurt zowel regionaal voor de VO-scholen als lokaal voor het primair onderwijs (PO).

Het project School's Cool is ook dit schooljaar weer aan de slag gegaan. We hebben afgelopen schooljaar 6 kinderen geholpen met de overgang naar de middelbare school. We willen dat

leerlingenaantal dit schooljaar weer vergroten. Dit doen we door binnen het netwerk goed contact met elkaar te onderhouden, door korte lijnen en door goed te evalueren wat er nodig is. De kinderen worden geholpen met bijvoorbeeld het leren plannen, organiseren of huiswerk te maken. En spelen er meer zorgen in een gezin? Dan kunnen zij bijvoorbeeld ook ondersteunen in gesprekken op school met ouders. Of ze vormen een link naar de schoolconsulenten of het Sociaal Team.

We hebben de STORM-aanpak in september uitgerold op alle scholen die daar in eerste instantie voor in aanmerking kwamen. Door de vertraagde opstart hebben we de werking van de aanpak nog niet geëvalueerd.

1.4.5 We zorgen voor een veilige (thuis)omgeving. Door versterking van de lokale samenwerking voorkomen en stoppen we zoveel mogelijk huiselijk geweld en kindermishandeling.

In 2024 zetten we de activiteiten van de lokale en regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling voort. Complexe scheidingen heeft hierin een prominente rol, omdat nog steeds veel kinderen in de problemen komen bij een (v)chtscheiding van hun ouders. Naast aandacht voor kinderen hebben we ook extra aandacht voor vrouwen in zo'n scheiding vanwege het voorkomen van geweld tegen hen en (uiteindelijk) femicide.

We zorgen ervoor dat ouders op een gemakkelijke manier alle informatie over scheiden kunnen vinden. Bijvoorbeeld informatie over geldzaken, ouderschap, wonen, juridische zaken enzovoorts. En we bekijken wat we in het algemeen toegankelijke, collectieve aanbod moeten ontwikkelen, om te voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan (versterking ouderschap).

Ook het voorkomen van ouderenmishandeling en financieel misbruik van ouderen is een belangrijk thema in de lokale aanpak. Via onze lokale Alliantie (financieel) Veilig Ouder Worden zorgen we voor voorlichting aan professionals en inwoners, zodat dit onderwerp steeds meer onder de aandacht komt en blijft.

Stand van zaken Jaarrekening

We willen ouders met vragen rondom een (complexe) scheiding preventief informeren. Melden ouders zich met zo'n vraag? Dan verwijzen we ze naar de webinarreeks van Villa Pinedo. Deze webinarreeks is gratis en direct toegankelijk voor onze inwoners. In een aantal gevallen hebben we hiermee de initiële hulpvraag ondervangen.

De kennisbank voor de regioaanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) in Gelderland-Zuid is gelanceerd. De kennisbank is een centrale plek voor professionals. Daar kunnen ze belangrijke onderwerpen beschrijven, informatie delen, samenwerkingspartners uitlichten, en verschillende nuttige links en documenten verstrekken. Het is een dynamisch document met de droom en ambitie om te groeien naar een online platform waar alles over HGKM makkelijk te vinden en te delen is.

Van 31 oktober tot en met 28 november was de tentoonstelling 'WIJ... doorbreken de cirkel van geweld' van stichting Open mind te zien. Met deze expositie hebben we huiselijk geweld en kindermishandeling onder de aandacht gebracht. De expositie vond plaats in het kader van de wereldwijde campagne Orange the World. Die campagne vraagt aandacht voor femicide en de Week tegen Kindermishandeling.

Op 28 november was er een tweede succesvolle editie van het symposium 'Over de grens van...'. Het symposium heeft als thema huiselijk en seksueel geweld. Professionals konden deelnemen aan verschillende workshops. En er kwamen verschillende sprekers aan het woord. Ook was dit een gelegenheid om elkaar beter te leren kennen en samenwerkingen te versterken.

De Alliantie (financieel) Veilig Ouder Worden heeft even stilgelegen door personele wisselingen bij verschillende organisaties. Daarnaast is met de (nieuwe) deelnemers opnieuw het nut en de noodzaak van een lokale alliantie bepaald. Vervolgens hebben we gekeken naar de samenstelling en wat ieders rol kan zijn.

De Doorbraakmethode is als project inmiddels opgenomen in het Lokaal Programma Jeugd. Vooralnog hebben we geen casussen met deze methodiek opgepakt, omdat het project nog niet uitgerold was. We zetten het project op vanuit succeservaring. Dus eerst één casus succesvol oplossen. Daarna een nieuwe casus oppakken en zo als een olievlek verspreiden.

We onderzoeken of we de methodiek Handle with Care in Gelderland-Zuid kunnen uitrollen. We zijn gestart met de eerste inventarisatie.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Vershil Begroting Rekening
Lasten	-59.454	-57.946	-65.652	-60.930	4.723
Baten	22.344	14.928	19.901	23.121	3.219
Totaal programma	-37.110	-43.017	-45.751	-37.809	7.942

Verbonden partijen

Instituut Bijzonder Onderzoek

Onze buurt

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat wilden we bereiken?

- 2.1 In onze buurt is iedereen, zo veel als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.
- 2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.
- 2.3 In onze buurt is het goed wonen.
- 2.4 We willen een duurzame gemeente zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.1 In onze buurt is iedereen, zo veel als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

2.1.1 Elke inwoner kan dichtbij huis sporten en spelen.

Een van de principes in Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) luidt: "Voor iedereen is er een prettige groene plek in de openbare ruimte". Om daar invulling aan te geven, hebben we een aantal richtlijnen benoemd, namelijk: Voorzie elke kern van minimaal één inclusieve speelplek, zorg voor voldoende ruimte voor informeel spelen dicht bij huis en volg de Jantje Betonnorm (3% van bebouwd oppervlak voor spelen en sporten). Vanaf 2024 zijn deze richtlijnen uitgangspunt bij (her)ontwikkelingen en -inrichtingen.

Speelplekken vernieuwen wij in nauwe samenwerking met kinderen en buurtbewoners. In het vervangingsschema staat beschreven welke speelplek wij in een bepaald jaar vervangen en wat hier de kosten voor zijn. In de praktijk kan dit veranderen doordat speeltoestellen op moment van theoretische vervanging nog heel en veilig zijn. In die situatie stellen wij de vervanging uit. In het huidige vervangingsschema staan de volgende locaties voor 2024 op de planning:

- De torteltuin aan de Hoge Kamp in Leuth
- Oranjeplein in Millingen aan de Rijn

Ook staat een speelplek op de planning, die in beheer is bij een stichting:

- Steense Gemeente Millingen aan de Rijn

Stand van zaken Jaarrekening

- Speeltuin de Torteltuyn bestond altijd uit natuurlijke materialen zoals boomstammen en een pomp. We willen daar nu speeltoestellen plaatsen. Daarvoor moeten we een omgevingsvergunning aanvragen. De plek waar de toestellen moeten komen heeft namelijk een agrarische bestemming. Daarom is vergunning nodig voor het plaatsen van speeltoestellen. Het vergunningstraject kost meer tijd dan gedacht.
- We hebben gewacht op het vergroeningsproject voor het Oranjeplein in Millingen aan de Rijn. We kiezen voor een integrale aanpak en daarom hebben we even gewacht met het plaatsen van de speeltoestellen. Uitvoering daarvan start in de eerste week van 2025. Zodra dat project gereed is, plaatsen we nieuwe speeltoestellen.
- Voor de speelplek aan de Steense gemeente hebben we € 40.000,- subsidie ontvangen. In 2024 hebben we een deel van de speeltoestellen geplaatst. Vóór het openen van het nieuwe speelseizoen in april 2025 plaatsen we de laatste speeltoestellen.
- Vervanging van de overige speelplekken hebben we in voorbereiding en staan voor het eerste kwartaal van 2025 op de planning. Helaas is het niet gelukt om dit in 2024 te realiseren. Mede afhankelijk van de leveranciers worden de speeltoestellen uiterlijk 1 april '25 geplaatst.

2.1.2 We zetten in op verbetering van het lokale sport- en beweegklimaat.

In juni 2023 is er een herijkt Sport- en Bewegakkoord opgeleverd. De ambities waaraan we de afgelopen periode aan hebben gewerkt zijn nog steeds actueel en we blijven hieraan werken. Aanvullend aan de bestaande ambities is er een ambitie bijgekomen, waar we in 2024 mee aan de slag gaan namelijk een sociaal veilige sport.

Het akkoord vormt voor Sportstimulering de agenda waaraan wij samen met partners werken en waarover we rapporteren. Door te werken aan deze ambities werken we aan het in beweging brengen van zoveel mogelijk inwoners en het versterken van ons lokaal sport- en beweegklimaat.

De ambities zijn de volgende:

- Inclusief sporten; niemand buitenspel. We maken ons sterk voor doelgroepen waarvoor sport en bewegen niet vanzelfsprekend is. Dat doen we door ze beter te bereiken en erbij te betrekken. In Berg en Dal hebben we specifieke aandacht voor de jeugd van 0-18 jaar, mensen met een beperking en senioren.
- Gezonde sportorganisaties, samen sterk. We maken ons sterk om sportaanbieders toekomstbestendig te maken. We helpen de aanbieders om de financiële en organisatorische basis op orde te brengen. Daardoor kunnen aanbieders zich richten op ontwikkeling van een passend aanbod en het aangaan van duurzame samenwerkingen.
- Duurzame sportomgeving, dichtbij en veelzijdig. We stimuleren multifunctioneel gebruik van sportlocaties, het verduurzamen van accommodaties en het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte.
- Vaardig in bewegen: actief en betrokken. We maken ons sterk om jeugd en jongeren te stimuleren tot een gezonde en actieve leefstijl. We zetten daarbij in op versterking van samenwerking tussen onderwijs en sport, aandacht voor het onderwerp en het betrekken van ouders.

Positieve sportcultuur, samen voor sportplezier: We maken ons sterk voor een sociaal veilige en integere sport. We ondersteunen en stimuleren aanbieders om de basis voor een sociaal veilige sport op orde te brengen en te werken aan een aanpak waar veiligheid en plezier voorop staat.

Stand van zaken Jaarrekening

De vaste samenwerkingspartners binnen Sportstimulering en de gemeente hebben zich in 2024 ingezet om (meer) inwoners in beweging te brengen. Het Lokaal Sportakkoord vormde daarbij de richtinggevende agenda waaraan zij hebben gewerkt. Hieronder enkele belangrijke resultaten die dit jaar behaald zijn.

- De verenigingsondersteuner Sport heeft in 2024 met 42 sport- en beweegaanbieders gesproken. En hen geholpen met hun ondersteuningsvraag (variërend van kleine tot grote ondersteuningsvragen).

- We hebben twee verbindingscafé's georganiseerd voor sportaanbieders uit de polder over senioren sport. Dit leidde tot een gezamenlijke sportdag in Ooij. Daar waren 8 sportaanbieders bij betrokken. En tot samenwerking tussen Kwiek Actieve Leefstijl en Petanque Beek.
- In het schooljaar 2023 – 2024 (sept. 2023 – juli 2024) hebben 224 kinderen zich ingeschreven voor het kennismakingsaanbod van Sjors Sportief en Creatief. In het schooljaar 2024- 2025 (sept. 2024 – juli 2025) hebben tot nu toe 117 kinderen zich ingeschreven. De inschrijving voor dit schooljaar loopt nog door t/m juli 2025.
- Bij kinderopvang KION zijn er op 5 kinderopvanggroepen en 2 peutergroepen wekelijks extra beweegactiviteiten. Dit gebeurt op basis van de tien basisvormen van bewegen. Ze werken we spelenderwijs aan de motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling bij jonge kinderen.
- We hebben sportaanbieders met sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking kwalitatief ondersteund. Dit hebben we gedaan vanuit Uniek Sporten. We weten wat er speelt omdat we ten minste 1x per jaar contact hebben met de sportaanbieders. Daarnaast heeft Uniek Sporten in 2024 14 individuele sportadviezen uitgebracht voor inwoners met een beperking.
- Op de basisscholen en in het voortgezet onderwijs hebben verschillende sportaanbieders clinics aangeboden voor de jeugd. Dit was een verrijking van de gymles (bredere motorische ontwikkeling). En een moment voor de jeugd om kennis te maken met verschillende sporten. En zo te ontdekken welke sport leuk is en bij de leerling past.
- In 2024 zijn 42 initiatieven om inwoners in beweging te brengen mogelijk gemaakt vanuit het Lokaal Sport- en Beweegakkoord.
- We hebben in 2024 twee Sportcafés georganiseerd in Berg en Dal. De eerste bijeenkomst was in januari. Het doel was het gezamenlijk organiseren van activiteiten voor de doelgroep 55-75 jaar in de polder. In november was de tweede bijeenkomst van het Berg en Dals Sportcafé. De thema's waren de Vertrouwenscontactpersoon, Walking Sports, Duurzaamheid en Gezonde Jeugd.

Er volgt nog een jaarrapportage sportstimulering 2024 over de inzet van partners. En over de resultaten die daarmee zijn behaald op het gebied van sportstimulering.

2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.

2.2.1 Kinderen kunnen zelfstandig naar school.

Samen met basisscholen en de kinderen zorgen we voor veilige school-thuisroutes met verkeerseducatie (hoe kunnen kinderen de wegen en paden veilig gebruiken) en kleine infrastructurele aanpassingen.

In Breedeweg, Ooij, Millingen en Beek hebben de school en ouders meegedacht over verbeteringen, die inmiddels zijn uitgevoerd. Onderzoek en inrichting bij B.S. Op de Heuvel (Groesbeek) en de Titus Brandsmaschool (Berg en Dal) moeten nog worden afgerond. Het project "School-thuisroutes" wordt daarmee afgesloten. Uiteraard blijven we, los van bovengenoemd project, ook de komende jaren kijken waar we in overleg met scholen kleine en grote verbeteringen voor fietsers/voetgangers, zoveel mogelijk in combinatie met onderhoudsprojecten in de openbare ruimte, kunnen meenemen.

Stand van zaken Jaarrekening

We hebben het afgelopen jaar geen aanpassingen gedaan aan de infrastructuur van de school-thuisroutes. We zijn wel bezig met enkele verbeteringen. Zoals het aanleggen van een fietsstraat op de Jan Steenweg naar basisschool De Sieppe en basisschool 't Vossenhol. En ook als route richting het Montessoricollege. In Beek en Berg en Dal laten we een integraal verkeersplan opstellen. Een van de doelen is om het oversteken van de Oude Kleefsebaan te verbeteren. En zo ook de route naar basisschool Kerstendal.

2.2.2 Fietsers beschikken over een veilig en comfortabel netwerk.

- In regionaal én internationaal verband werken we aan een samenhangend netwerk voor de fietser. Op lokaal niveau zorgen we voor comfortabele en veilige fietsverbindingen.

- De inrichting van alle wegen in het buitengebied wordt bekeken en gevolgd door een plan van aanpak om deze op orde te brengen, zodat functie en inrichting van de weg in overeenstemming zijn en deze wegen veilig en aantrekkelijk zijn voor fietsers.

Stand van zaken Jaarrekening

We zijn met de provincie in overleg om het Gelders Hoofd fietsnetwerk uit te breiden in en rondom Groesbeek. Dit is enkel een beleidsmatige aanwijzing. Maar hierdoor kunnen we in de toekomst het fietsnetwerk verbeteren. En hier ook provinciale subsidie voor ontvangen. Verdere investeringen in het fietsnetwerk krijgen mogelijk een plek in de uitvoeringsagenda mobiliteit die we in 2025 opstellen.

2.2.3 Verbetering duurzame bereikbaarheid Ooijpolder: realisatie TOP.

- Voor 2024 vragen we budget aan om een bijdrage te leveren om de ontsluiting van de TOP nabij Beek mogelijk te maken. Uitgangspunt hierbij is dat ook de initiatiefnemer, gemeente Nijmegen, Groene Metropoolregio en de Provincie Gelderland een bijdrage leveren.

Stand van zaken Jaarrekening

De definitieve planning van de aanleg van de TOP in Beek is nog niet bekend.

2.2.4 Alle verkeersdeelnemers reizen veilig en prettig door de gemeente.

In 2017 heeft de raad de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie biedt het beleidskader hoe we in de periode tot 2026 werken aan een bereikbare gemeente met veilige en leefbare wegen. In 2018 en 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van en bijdragen aan projecten die opgenomen zijn in de mobiliteitsvisie. Op een aantal aspecten is sprake van voortschrijdend inzicht: het beleid voor de breedte van fietspaden is al aangescherpt, maar voor overige aspecten geldt dat deze worden meegenomen in een update van de mobiliteitsvisie. De start van deze update is vertraagd door langdurige onderbezetting en wisselingen op verkeer.

Stand van zaken Jaarrekening

We hebben in 2024 meer voorbereidend werk nodig gehad dan gedacht. We pakken dit in 2025 verder op.

2.2.5 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Binnen het werkgebied van politieteam Tweestromenland (zes gemeenten) is het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 bestuurlijk vastgesteld als strategisch beleidskader voor de komende jaren. Dit meerjarig beleidsplan met de daarin geprioriteerde thema's (aanpak ondermijning, digitale veiligheid, verbinding zorg en veiligheid, verkeersveiligheid en maatschappelijke ontwikkelingen/langdurige crises) zit nu dus in de uitvoeringsfase. Hierbij is vooral sprake van het doorzetten en -ontwikkelen van de al ingezette aanpak/activiteiten op de bovengenoemde thema's door de gemeenten, in samenwerking met de betrokken veiligheids- en zorgpartners. Verder zijn duidelijke regionale afspraken vastgelegd over het gebruik van de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet verplichte GGZ. Door heldere taakverdeling en werkprocessen (met belangrijke rollen voor Meldpunt Bijzondere Zorg van GGD, Veilig Thuis en ons gemeentelijk sociaal team) wordt in Gelderland-Zuid samengewerkt aan een efficiënte uitvoering van deze wettelijke instrumenten. Aan de hand van praktijkervaringen vindt zo nodig bijstelling plaats.

De coördinatie van opvang vluchtelingen (zowel vanuit Oekraïne als asielzoekers) heeft zoals bekend veel organisatie en inzet gevraagd, zowel bij de Veiligheidsregio als bij de gemeenten, en de realiteit is dat het einde hiervan nog niet in zicht is. Het zwaartepunt is daardoor verschoven van acute hulpverlening naar een meer structurele organisatie van de opvang en zorg. We proberen als gemeente en regio tot op zekere hoogte bestuurlijk regie te houden op wat we 'aankunnen' als het gaat om asielvraagstukken, mede gelet op mogelijke nieuwe wetgeving.

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is werk gemaakt van het opstellen van het regionaal risicoprofiel en beleidsplan crisisbeheersing 2024-2027. Voordat definitieve vaststelling hiervan plaatsvindt in het Algemeen Bestuur, komt het concept hiervan naar verwachting eind 2023 voor een zienswijze ook nog langs gemeenteraden.

Stand van zaken Jaarrekening

In de gezagsdriehoek Tweestromenland bespreken we elk half jaar de voortgang van de geprioriteerde thema's uit het uitvoeringsplan Integrale Veiligheid. Voor de komende twee jaar werken we nu samen aan een geactualiseerd uitvoeringsplan.

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan op het thema aanpak ondermijning. De resultaten hiervan nemen we mee bij het opstellen van een regionale basisnorm weerbare overheid.

Op het beleidsveld verbinding zorg en veiligheid is in 2024 een beleidsadviseur gestart. Op regionaal niveau is het 'bestuurlijk overleg netwerk zorg en veiligheid' inmiddels van start gegaan, evenals de aangestelde regionale netwerksecretaris.

Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft na het meerjarige beleidsplan in 2024 ook het geactualiseerde Regionaal dekkingsplan Brandweer definitief vastgesteld.

2.2.6 We bevorderen de Veiligheid en Leefbaarheid.

In het kader van verbeteren van veiligheid en leefbaarheid beschikken we nu formeel over 3 fte BOA-capaciteit en 1 fte toezichthouder. Deze zetten we zowel binnen als buiten kantooruren in, om zo zichtbaar en aanspreekbaar in de wijken te zijn. We vergroten de leefbaarheid door:

- ingekomen meldingen te behandelen (vaak via meldpunt buitenruimte).
- meer te controleren op overlastsituaties in brede zin en (zwerf)afval.
- bij evenementen e.d. controlerend en zo nodig handhavend aanwezig te zijn.

Daarbij is de insteek om veel contacten met de inwoners, ondernemers, jeugd(groepen) en netwerkpartners te onderhouden en waar nodig direct in te spelen op actuele zaken.

Verder handhaven zij onder andere de geldende parkeerverboden om zo de veiligheid op de weg en de bereikbaarheid voor hulpdiensten te vergroten.

Dit alles zo veel mogelijk in afstemming met de wijkagenten,.

Ondanks de uitdagingen die de huidige arbeidsmarkt met zich brengt, proberen we steeds te zorgen voor een volledige bezetting van deze BOA-formatie.

Stand van zaken Jaarrekening

Inmiddels heeft de boa met het taakaccent jeugd de opleiding tot jeugd-boa succesvol afgerond. Deze boa haakt ook aan in de werkgroep om jeugdoverlast integraal aan te pakken. De boa's hebben regelmatig contact met de jeugd op straat en ervaren de groepen jongeren als goed aanspreekbaar.

We zien bij de vergunningverlening een toename van regels voor de aanvragers. Vooral met betrekking tot veiligheid. Hierdoor neemt de noodzaak tot toezicht en handhaving bij evenementen ook toe. Bij de begroting 2024 is geld beschikbaar gesteld voor de functie van handhavingsjurist/bibob-coördinator. Deze functie is in de loop van 2024 ingevuld en gaat handhaving ondersteunen bij bestuurlijke handhaving bij evenementen. Daarnaast zetten we de bibob-toets steeds breder in om ondermijning te voorkomen.

Door de verminderde inzet van de politie hebben we onze boa's in 2024 vaker moeten inzetten om 's nachts controles uit te voeren. Dit drukt op onze capaciteit en overige inzet, maar is noodzakelijk om bestuurlijke rapportages op te stellen. Iedere boa heeft zijn eigen taakaccenten en sluit aan in de overleggen die hierover plaatsvinden.

2.3 In onze buurt is het goed wonen.

2.3.1 Onze dorpscentra zijn aantrekkelijk en gastvrij.

We willen dat de verschillende dorpscentra kwaliteit uitstralen en er een prettige sfeer heerst. Dat doen we in de eerste plaats voor onze inwoners, maar ook voor de bezoekers van onze gemeente. Daarom gaan we op de volgende plaatsen de dorpscentra vernieuwen:

- In het centrum van Ooij; herinrichting Reiner van Ooiplein. Eind 2023 is het werk aanbesteed en zijn we met de uitvoering gestart. In 2024 verwachten we een nieuw Reiner van Ooiplein op te leveren en het plein samen met de vrijwilligers van de Dorpsagenda feestelijk te openen. Na de oplevering zullen we het proces evalueren.

Dat doen we omdat de herinrichting van het plein een uitvoerig participatietraject was, waarbij inwoners vanaf het begin onderdeel van de werkgroep waren.

- In het centrum van Groesbeek; herinrichting van het Marktplein en aanpassingen aan de Dorpsstraat. In juni 2021 heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden. Hierbij hebben bewoners en belanghebbenden hun reactie kunnen geven over wat ze belangrijk vinden bij herinrichting Marktplein en Dorpsstraat. Met deze input werkt het college aan een voorstel dat recht doet aan de uitgangspunten van de raad en de gehouden participatie. De wens is dat er in 2023 gestart kan worden met uitvoering, aansluitend op de nieuwbouw Spoorlaan fase 2.
- In het centrum van Beek; aanpassing winkelcentrum Beek. De inmiddels verouderde plannen zijn in 2020 aangepast en teruggebracht tot de gewenste verkeerskundige verbeteringen zoals het aanpassen van het profiel van de Waterstraat en het aanleggen van een trottoir tussen het Hôfke en de winkels. Het voetpad en het profiel van de weg hebben we eind 2022 aangepast. Over een eventueel vervolg op dit werk en de noodzaak daarvan, gaan we nog in gesprek.
- Breedeweg; omdat we in de Breedeweg toch veel moeten breken in het kader van het project aanpak wateroverlast, willen we van dit moment gebruik maken om de omgeving van het Kerkplein anders in te richten. In 2023 hebben we samen met omwonenden en belanghebbenden een groen ontwerp gemaakt en in recreatiebehoefte te voorzien. De uitvoering staat gepland voor de zomervakantie van 2024.

Stand van zaken Jaarrekening

- In het centrum van Ooij: de herinrichting van het Reiner van Ooijplein start in april 2025. Er is in 2024 een aangepast ontwerp gemaakt. Dit is samen gedaan met de werkgroep, bestaande uit omwonenden, de schutterij en lokale ondernemers. Het Eendengat blijft ongemoeid en zal niet gedeeltelijk gedempt worden. Op het vernieuwde plein komt ruimte voor een tent, die in overleg met de exploitant is afgestemd.
- In het centrum van Groesbeek: het definitieve ontwerp is afgerond en afgestemd met de omgeving. Ook de ontwerpen voor de toegangspoorten (de kruisingen Kloosterstraat en Hoflaan) zijn definitief. In 2024 zijn verschillende onderzoeken gestart, zoals naar archeologie, flora en fauna, bodem en asfalt. De uitvoering begint na Carnaval 2026.
- In het centrum van Beek: voor Beek is vooral in kaart gebracht wat er nodig is. Door de aanleg van het trottoir is de weg te smal voor tweezijdig vrachtverkeer. De optie om de weg in te richten als eenrichtingsweg heeft zowel voordelen als nadelen. Dit vergt nog zorgvuldige afweging, waar we in 2025 mee verdergaan.
- Breedeweg: Het project om het Kerkplein klimaat robuust te maken is volledig afgerond. De motie voor de aansluiting van evenementen is nog niet gerealiseerd. De evenementenkast staat al op het plein, maar Liander verwacht deze pas eind 2025 aan te sluiten.

2.3.2 We gebruiken de accommodaties beter.

Op verzoek van de gemeenteraad heeft in april 2021 een evaluatie van het accommodatiebeleid plaats gevonden. Doel daarvan is om nog eens kritisch naar het accommodatiebeleid te kijken omdat accommodaties veel geld kosten. Op basis van de evaluatie hebben we gesprekken met verenigingen en organisaties gevoerd. Deze gesprekken zijn aanleiding geweest om een koersdocument voor het accommodatiebeleid op te stellen. Ontwikkelingen en trends, demografische ontwikkelingen en de inbreng van onze verenigingen en organisaties maken een aanvulling op het accommodatiebeleid noodzakelijk. Het koersdocument heeft inmiddels de inspraakronde doorlopen en na verwerking zal deze ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad.

In 2024 worden de opdrachten uit het koersdocument dan verder uitgewerkt.

Stand van zaken Jaarrekening

Het koersdocument Ontmoeten en verbinden met accommodaties is in de raad van 26 september 2024 vastgesteld. Het is het vervolg van 7 mei 2024. Het koersdocument bevat naast beleidskaders ook opdrachten die we verder uitwerken.

Belangrijke uitgangspunten in het beleidskader zijn financiële gezondheid van verenigingen en toekomstbestendige accommodaties. De subsidieregeling gemeentelijke sportaccommodaties is daarop in september 2024 al aangepast.

We stellen ook voorwaarden aan duurzaamheid, toegankelijkheid en milieu. Naast scherpere

[criteria voor subsidie voor sportaccommodaties.](#)

2.3.3 We zijn zuinig op de bijzondere monumenten in onze gemeente.

De monumenten in gemeente Berg en Dal zijn de pareltjes van onze kernen en ons landschap. Het gemeentelijk beleid op cultureel erfgoed zet dan ook in op duurzame instandhouding van monumenten, archeologie en cultuurhistorie in het algemeen in de gemeente.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 verandert de wettelijke systematiek in het ruimtelijk domein. Inhoudelijk wijzigt er voor de beschermde monumenten en archeologie nog weinig. De afgelopen jaren is er veel aandacht gegeven aan het voorbereiden van de gemeentelijke regelgeving om deze overgang goed te laten verlopen. De gemeente krijgt onder de Omgevingswet wel nieuwe instrumenten om (de omgeving van) monumenten anders te beschermen. Daarnaast is het afgelopen jaar gekeken hoe cultureel erfgoed een plaats krijgt in de omgevingsvisie. Daar gaan we in 2024 mee verder.

Het afgelopen jaar heeft de gemeente een nieuwe cultuurhistorische waardenkaart laten opstellen en voor formele inspraak vrijgegeven. Met deze en de eerder opgestelde archeologische beleidsadvieskaart liggen er twee actuele erfgoedinventarisaties waarmee het ruimtelijk erfgoedbeleid een gedegen, nieuwe onderlegger heeft. In 2024 gaan we onderzoeken hoe we deze inventarisaties kunnen gaan inpassen in het gemeentelijk omgevingsplan.

Er spelen verschillende gebiedsontwikkelingen in de gemeente waarbij cultureel erfgoed is betrokken. De verschillende ruimteclaims kunnen een bedreiging vormen voor de instandhouding van onze bijzondere monumenten, en ook plaatsen die de identiteit van onze gemeente bepalen. Wij willen dat in ruimtelijke ontwikkelingen cultuurhistorie wordt meegenomen en gekoesterd, en dat vraagt om een zorgvuldige aanpak. De geactualiseerde cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten gaan ons helpen om die zorgvuldigheid te waarborgen. Daarnaast gaan we verder met het aanwijzen van een aantal objecten als gemeentelijk monument.

Stand van zaken Jaarrekening

Het najaar van 2024 stond in het teken van een aantal (grotere) projecten waarbij archeologie en monumentenzorg een belang hebben. Denk hierbij aan de ontzanding op de Ooijse Graaf, de nieuwe archiefruimte van diverse heemkundekringen uit de gemeente, transformatie van het sanatorium gebouw op Dekkerswald en de toekomst van de Grote Bartholomeus kerk in Beek.

De beleidsregel gangbare isolatiemaatregelen beschermde monumenten is inmiddels vastgesteld en gepubliceerd. Hiermee hebben we eigentijdse kaders voor aanvragen voor het plaatsen van zonnepanelen en het uitvoeren van isolatiemaatregelen. We zijn ook doorgegaan met de voorbereidingen voor de actualisatie regels archeologie. In 2025 gaan we hier in een themawijziging op het omgevingsplan verder mee aan de slag.

We hebben naast het buitenmuseum van het Afrikamuseum ook een aanwijsverzoek gekregen voor het kruisbeeld op de Stekkenberg. En ook voor het huidige Kindcentrum op De Horst om deze aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument. Met deze procedures zijn we bezig.

2.3.4 We maken het landschap mooier, diverser en beter bereikbaar.

Het mooie landschap en de waardevolle natuur vormen een van de belangrijkste kernwaarden van onze gemeente. Onze hele gemeente is niet voor niets aangewezen als Nationaal Landschap. In het Landschapsontwikkelingsplan 'Landschap voor Iedereen' (LOP) is opgenomen dat we zoveel mogelijk een multifunctioneel landschap willen, waarbij de toegevoegde functies leiden tot meer ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor zijn ook basiskwaliteiten en gewenste ontwikkelingen opgenomen. Het LOP is aangevuld met een biodiversiteitsplan. De biodiversiteit staat ook in onze gemeente onder druk. Een belangrijk onderdeel van het biodiversiteitsplan is een inventarisatie van gebieden met veel biodiversiteit en waar potentie is voor vergroting van de biodiversiteit. Op die manier kan gericht worden bepaald waar we wel en niet ruimtelijke ontwikkelingen willen toestaan en waar we onze inspanningen om de biodiversiteit te vergroten het beste kunnen inzetten.

We zien steeds meer ruimteclaims op het buitengebied. Deze ruimteclaims kunnen een

bedreiging vormen voor de waardevolle natuur en het mooie landschap van onze gemeente. Wij willen dat de ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van woningbehoefte, duurzaamheid, klimaatadaptatie, landbouw en functieverandering bijdragen aan een verbetering van de natuur- en landschapswaarden in onze gemeente in plaats van tot een verslechtering. Dit kan ook betekenen dat we sommige activiteiten niet toestaan om het landschap en de natuur te behouden.

We zetten actief in met beleid en projecten op het gebied van duurzaamheid (landschappelijke inpassing van zonneparken), klimaatadaptatie (grachten tegen wateroverlast Breedeweg), recreatie (uitbreiding wandel- en fietsnetwerk) en landbouw (nevenactiviteiten, Living Lab Ooijpolder). We stellen randvoorwaarden vast, overleggen met onze partners over de beste invulling van projecten en beleid. We willen beleid van andere en hogere overheden en organisaties zodanig beïnvloeden dat dit leidt tot hogere natuur- en landschapswaarden in onze gemeente. Tevens nemen we actief deel aan regiobrede projecten als het Groenblauw Raamwerk van de Groene Metropoolregio en de Groene mantel om Nijmegen van 5 regiogemeenten.

Stand van zaken Jaarrekening

Het concept biodiversiteitsplan is niet vastgesteld, maar zal worden meegenomen bij de actualisering van het Landschapsontwikkelingsplan.

De subsidieverordening Natuur en landschap is geactualiseerd. Daardoor is de uitvoering ervan praktischer geworden.

We nemen deel aan de bovengemeentelijke projecten Herstel Blauwe Motor Stuwwal en Groene Mantel om Nijmegen. De verschillende overheden zijn gestart met het opstellen van een verkenning van deze projecten. Dat moet uiteindelijk leiden tot concrete maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie, natuur en landschap en natuur inclusieve landbouw. Voorjaar 2025 ondertekenen de deelnemende partijen naar verwachting een intentie- en samenwerkingsovereenkomst.

We hebben het reptielenscherm langs het fietspad in de Spoorkuil verlengd. Daarnaast hebben we de struiken op de helling verwijderd o.a. tijdens de Natuurwerkdag. Daardoor is de habitat verbeterd. We gaan in 2025 monitoren wat het effect is van deze maatregelen op de reptielenpopulatie.

2.3.5 We houden de openbare ruimte op peil en zetten in op vergroening.

De openbare ruimte bepaalt voor een groot deel de belevingswaarde in onze gemeente. We willen het onderhoudsniveau van de openbare ruimte in ieder geval op peil houden. Op die manier dragen we zorg voor een schone, hele en veilige openbare ruimte; het eerste principe in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR).

Bij nieuwbouwontwikkelingen en (her)inrichtingen is steeds meer aandacht voor een inrichting die past bij de huidige opgaven en omstandigheden. Denk hierbij aan termen zoals duurzaamheid, klimaatrobust, toekomstbestendig en biodiversiteit. Om hier invulling aan te geven, hebben we in de IBOR beheer- en ontwerprichtlijnen bepaald. In 2024 maken we deze in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte verder concreet. In deze leidraad beschrijven we hoe nieuwe openbare ruimte ingericht moet zijn. Hierbij streven we naar een zo groen mogelijk inrichting, passend bij andere behoefte en kaders, zoals de parkeernorm.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 hebben we de bomenlaan structuur langs de Rijlaan in Groesbeek hersteld. We hebben 124 nieuwe beukenbomen gepland. In samenwerking met Staatsbosbeheer en in overleg met negen werkgroepen. Hierdoor houden we de laanstructuur op lange termijn in stand.

Twee grote vergroeningsprojecten zijn de Maarten Trompstraat in Groesbeek en het Oranjeplein in Millingen aan de Rijn. In de Maarten Trompstraat hebben we ongeveer 300 vierkante meter tegels vervangen door groen. Uitvoering van het Oranjeplein hebben we uitgesteld naar de eerste week van 2025. Dan starten we met het vervangen van 600 vierkante meter asfalt door groen.

2.3.6 We hebben een toekomstbestendige bibliotheek.

De bibliotheek is een belangrijke voorziening voor iedereen. Niet alleen voor de uitleen van boeken en als laagdrempelige voorziening in de bestrijding van laaggeletterdheid. Maar ook als ontmoetingsplek, persoonlijke ontwikkeling en (digitale) zelfredzaamheid. De focus ligt vooral op de jeugd en ouderen. Daarom is het belangrijk dat de bibliotheek goed bereikbaar blijft. Om deze inhoudelijke doelen te bereiken zullen we moeten voorkomen dat locaties worden gesloten.

We blijven werken aan een toekomstbestendige bibliotheek. Voor de kern Groesbeek betekent dat onder andere dat we het door hen eerder al geschreven programma van eisen zoveel mogelijk willen gaan realiseren in de Mallemolen. Dat sluit aan bij de vastgestelde toekomstvisie voor de Mallemolen die in oktober 2021 is vastgesteld. De vernieuwing van de Mallemolen wordt momenteel uitgewerkt. Zodra de vernieuwing van de Mallemolen gereed is (eind 2024/begin 2025) zal de bibliotheek minder m2 in gebruik hebben. Op dat moment zal opnieuw gekeken worden welke bezuiniging op de huisvestingskosten van de bibliotheek reëel is.

Onze overheidsdienstverlening is grotendeels gedigitaliseerd. Voor veel inwoners biedt dit gemak, maar niet iedereen kan hiermee uit de voeten zonder hulp. Mensen met onvoldoende digitale vaardigheden ervaren moeilijkheden en lopen hierdoor voorzieningen mis of worden uitgesloten van hulp. Om digitale inclusie te bevorderen zijn er daarom in 2019 Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) tot stand gekomen. Alle bibliotheekvestigingen en servicepunten in de gemeente Berg en Dal zijn tijdens openingsuren ook IDO.

Stand van zaken Jaarrekening

De bibliotheek Gelderland Zuid heeft een nieuw strategisch beleidsplan voor 2024-2028 opgesteld. Ze werken aan een lokale vertaling voor Berg en Dal. In 2026 wijzigt de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De belangrijkste aanpassing is een wettelijke zorgplicht voor gemeenten om de bibliotheek in stand te houden. In 2024 zijn de contouren van deze wijziging duidelijk geworden. En hebben we de eerste stappen gezet om ons als gemeente hierop voor te bereiden.

Het aantal volwassen deelnemers aan activiteiten rondom digitale en taalvaardigheden in de bibliotheek steeg in 2024. Opvallend is daarnaast de samenwerking met het primair onderwijs. Het aantal activiteiten dat de bibliotheek in het primair en voortgezet onderwijs organiseert lijkt verdubbeld. Zo blijkt uit de voorlopige cijfers van 2024.

Op 12 december 2024 heeft de gemeenteraad besloten dat de bibliotheek een definitieve plek houdt in de vernieuwde Mallemolen.

2.3.7 We behouden onze lokale omroep.

In afwachting van een nieuw lokaal omroepbestel continueren we de subsidie voor de lokale omroep. Het Ministerie van BZK, de VNG, NLPO en het Commissariaat voor de Media werken aan een omroepbestel, via aanpassing van de Mediawet, vanaf 2025. Dit zorgt hoogstwaarschijnlijk voor een nieuwe financieringssystematiek voor alle lokale omroepen die mogelijk niet meer via de gemeente loopt.

In deze overgangperiode continueren we daarom de subsidie voor de Omroep Berg en Dal. De nieuwe systematiek zal inhouden dat er op termijn minder lokale omroepen zijn, die een groter gebied bedienen. De Omroep gaat in 2024 onderzoeken welke samenwerkingen er op regionaal niveau in aanloop naar het nieuwe bestel mogelijk zijn.

Stand van zaken Jaarrekening

De aanpassing in de Mediawet en het stelsel voor lokale omroepen is vooruitgeschoven naar 1 januari 2028.

In het verzorgingsgebied van onze regio hebben we besloten om voor de fusieplannen niet te wachten op de mediawet. Er komt één Streekomroep voor de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, West Maas en Waal en Wijchen.

RN7 wordt de naam van deze streekomroep. Het uitgangspunt is dat de studio in Groesbeek

behouden blijft. Omroepen werken voorlopig veel samen en de juridische fusie volgt pas later (eind 2026).

2.4 We willen een duurzame gemeente zijn.

2.4.1 We werken aan een duurzame gemeente door te werken aan energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.

We ronden de actualisatie van het Actieplan Duurzaamheid af. Totdat de raad hierover heeft besloten, werken we in lijn met het bestaande Actieplan Duurzaamheid en het coalitieplan. Hierbij volgen we ook de landelijke ontwikkelingen. Komend jaar leggen we hier de focus op:

Duurzame energie

- We stimuleren zonnepanelen op grote daken in onze gemeente.
- We gaan door met de ontwikkeling van de lopende (pilot)projecten voor grootschalige zonneparken op land.
- We werken samen met Liander aan de ontwikkeling van een trafostation.
- We gaan verder met de discussie over hoe we aanvullend op huidige plannen duurzame energie kunnen opwekken.
- We volgen de actuele ontwikkelingen en ondersteunen initiatieven op het gebied van energieopslag, zoals waterstof en buurtbatterijen.
- We gaan verder met het verkennen van de mogelijkheden voor een lokaal energiebedrijf.

Aardgasvrij wonen

- We gaan verder met de (wijk)uitvoeringsplannen Ooij en Millingen aan de Rijn als vervolg op de Transitievisie Warmte. We richten ons hierbij o.a. op het isoleren van de huizen en het vergroten van de energiebesparing. Dit zijn belangrijke stappen richting een aardgasvrije toekomst.
- We zetten de van het Rijk ontvangen specifieke uitkering in om energiearmoede tegen te gaan. We stimuleren hiermee het nemen van energiebesparende maatregelen in huishoudens met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm.

Duurzame mobiliteit

- We versnellen de uitrol van het laadpalennetwerk voor elektrische auto's. We doen mee met de concessie voor laadpaalinfrastructuur in de regio.

Circulaire Economie

- We verkennen de mogelijkheden om circulair te bouwen. Daar waar het kan doen we dit in regionaal verband. Daarmee geven we invulling aan het regionale doel van 50% circulair bouwen in 2030.
- We zetten pilots op om de circulaire economie te stimuleren.

Klimaatadaptatie

- We voeren het regionaal uitvoeringsplan uit. Hierin staan ambities, doelen en maatregelen om de negatieve gevolgen van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen te voorkomen of te verminderen.

Samen duurzaam handelen

- We blijven onze inwoners en inwonersinitiatieven zoveel mogelijk ondersteunen met financiën, kennis en het zoeken naar financieringsmogelijkheden. Denk hierbij aan het verduurzamen van bedrijventerreinen en accommodaties van (sport)verenigingen en ondersteunen van energiecoaches.
- We helpen initiatiefrijke ondernemers een verduurzamingsslag te maken. Hiervoor werken we samen met onder meer het Regionaal Expertisecentrum Energiebesparing en RVN@. In de sector toerisme en recreatie doen we dit onder de vlag van Green Destinations.
- Samen met de regio werken we verder aan de verplichte Regionale Energie Strategie (RES). We maken samen RES 2.0 gereed voor besluitvorming.
- We nemen actief deel aan de opgave Circulaire Regio van de Groene Metropoolregio.

We maken daarbij optimaal gebruik van regionaal opgepakte initiatieven, zoals maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen.

Duurzaam organiseren

- We verbeteren de communicatie over duurzaamheid en zetten hiervoor onder andere in op het activeren van inwoners en bedrijven.
- We gaan verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed en bedrijfsvoering.
- We integreren duurzaamheid in de omgevingsvisie.

Stand van zaken Jaarrekening

Duurzame energie

- Het zonnepark Millingen-Leuth is vergund. Er wordt hier 50 hectare nieuwe natuur en 50 hectare zonneveld ontwikkeld. Het zonnepark ligt nog wel bij de Raad van State.
- Samen met de regio is de Regionale Energie Strategie 2024 (RES 2024) is opgesteld.

Aardgasvrij wonen

- Het project fixteams is afgerond. Uiteindelijk zijn 2.166 huishoudens geholpen. We onderzoeken een andere werkwijze om een vervolg te geven aan dit project.
- Begin 2025 openen we een witgoedregeling voor de meest kwetsbare doelgroep.
- We hebben een opgaveplan verduurzamen gebouwde omgeving (aardgasvrij) vastgesteld. We richten ons op de initiatieven/groeperingen waar enthousiasme zit. We haken aan, faciliteren, en proberen samen met die enthousiaste initiatiefnemers door te ontwikkelen.
- De eerste uitwerking van deze aanpak is ontstaan in Heilig Landstichting, daar is een woonwijzer opgezet. We werken momenteel aan opzet van een volgende woonwijzer.
- Met uiteindelijk een woonwijzer lokaal in ieder dorp willen we laagdrempelig contact mogelijk maken. Liefst ook deels met lokale mensen. Via een woonwijzer nemen we inwoners bij de hand en adviseren en ontzorgen we waar nodig en mogelijk.
- We betrekken Oosterpoort en Waardwonen bij deze aanpak voor hun woningen in een bepaald gebied. Andersom delen zij hun plannen zodat we acties op elkaar kunnen afstemmen.
- We werken aan generieke condities die helpen om te werken naar aardgasvrij. Bijvoorbeeld mogelijkheden voor alle doelgroepen om verduurzaming te financieren (lening en/of subsidiemogelijkheden). Maar ook een Soorten Management Plan om verduurzaming mogelijk te maken en tegelijk gebouwbewonende dieren te beschermen.

Duurzame mobiliteit

- We hebben het laadpaal netwerk voor elektrisch rijden verder uitgerold.

Circulaire Economie

- We zijn gestart met het opzetten van een pilotproject om verfstantanten in te zamelen en te recyclen. Inmiddels kijken we ook naar hoe we dit regionaal kunnen oppakken.
- We zijn gestart met het opzetten van een programma om circulariteit structureler aan te pakken.
- We maken in het gemeentehuis geen gebruik meer van wegwerpbekers en we scheiden ons afval.
- We zoeken meer en meer bewust naar hergebruik als duurzamere oplossing. Zo hebben we de oude bestrating van het Kerkplein in Breedeweg hergebruikt op de algemene begraafplaats in Millingen aan de Rijn. En hergebruiken we de (oude) zonnepanelen van Sporthal Heuvelland op het gebouw van Road2Work @DAR in Nijmegen.

Klimaatadaptatie

- Zie ook 2.4.2 en 2.4.3

Samen duurzaam handelen

- Samen met inwoners zijn verschillende projecten en initiatieven opgepakt. Voorbeelden hiervan zijn de Tegeltaxi, het initiatief Sociaal Tuinieren en het duurzaamheidsoverleg.

Duurzaam organiseren

- We hebben een periodiek gemeentebreed duurzaamheidsoverleg opgezet voor alle actoren in de gemeente die met het thema bezig zijn. We bouwen bestaande samenwerking verder uit, bijvoorbeeld met het duurzaamheidscafé Berg en Dal.

2.4.2 We nemen maatregelen tegen de effecten van klimaatverandering.

We willen onze gemeente bij voorkeur in 2040, maar uiterlijk in 2050 klimaatbestendig maken. Als vervolg op de Regionale Adaptatie Strategie Rijk van Maas & Waal is er een regionaal uitvoeringsprogramma (RUP) vastgesteld met een looptijd tot en met 2023. Er is lering getrokken uit de successen en mislukkingen van het RUP en deze lessen worden vertaald in een nieuw Regionaal Uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

Samen met onze partners in de regio en in onze gemeente wordt verder gewerkt aan de trits 'meten, weten, doen' op de onderwerpen wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen.

Stand van zaken Jaarrekening

De acties en communicatiemomenten zijn geweest, behalve de groene doe-dagen.

We zijn achtste geworden met het NK Tegelwippen van de kleine gemeentes. Er deden in totaal 199 gemeentes mee, waarvan 125 kleine gemeentes. De actie tegen hittestress bestond onder andere uit het uitdelen van flesjes water en informatie. Dat deden we samen het Rode Kruis.

2.4.3 We nemen maatregelen om de wateroverlast te voorkomen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt water en bodem sturend steeds meer leidend. Dit betekent dat we in de planfase rekening houden met eventuele waterstromen en de samenstelling van de ondergrond. Hiermee kunnen we in een vroeg stadium sturen op het voorkomen van eventuele wateroverlast.

Bij het voorkomen van wateroverlast proberen we zoveel als mogelijk het regenwater ter plekke te verwerken. Door dat te doen, beperkingen we de verdroging in het betreffende gebied en kunnen we een bijdrage leveren aan project "herstel blauwe motor stuwwal".

Op diverse locaties hebben inwoners hinder of overlast van water door hevige regenbuien. De overlast bestaat vaak uit schade aan privé en gemeentelijke eigendommen. Vooral in Breedeweg is sprake van overlast. Hinder treedt met name op in Beek en Heilig Landstichting.

Breedeweg

In 2019 is gestart met het project 'Wateroverlast Breedeweg'. Samen met Waterschap Rivierenland werken we aan ongeveer 40 maatregelen in en rond de kern om wateroverlast (en droogte) tegen te gaan. Dit project loopt door tot en met 2024.

In 2021 en 2022 zijn reeds enkele kleinere projecten uitgevoerd. In 2023 zijn vrijwel alle maatregelen van stroombaan 1 uitgevoerd. Dit betreft het gedeelte vanaf de Knapheideweg tot aan de buurtsuper. In 2023 is gestart met de werkzaamheden voor stroombaan 2 (gedeelte waterstroom Klein Amerika, Antoniusweg, Breedeweg) en stroombaan 6 (rondom de 1e Colonjes). In 2024 wikkelen we de laatste zaken af van deze stroombanen. Ook geven we uitvoering aan de andere stroombanen: 3, 4, 5, en 7. Dat betreft veelal kleinere maatregelen. De planvorming hiervoor is in 2023 opgepakt, waarna uitvoering in 2024 plaats kan vinden. Het is de bedoeling dat we het project 'Breedeweg maakt ruimte voor water' eind 2024 afronden.

Beek

Voor Beek zijn de laatste berekeningen uitgevoerd in het kader van het SSW (systeemoverzicht stedelijk water). Het brengt de interactie tussen riolering, het afstromen van hemelwater over oppervlakte, grondwater en het oppervlaktewatersysteem (sloten en watergangen) in beeld. Tijdens de berekeningen toetsen we de eerder opgestelde maatregelen aan de hand van dit integrale model en op basis daarvan stellen we een geactualiseerd maatregelenpakket op.

Heilig Landstichting

We onderzoeken structurele oplossingen voor de waterhinder. Een belangrijke partner hierin is de gemeente Nijmegen. In het verleden is een optie besproken om hemelwater over te storten op grondgebied van de gemeente Nijmegen. Deze optie hebben we inmiddels besproken en Nijmegen wil in principe meewerken. Eerst wil Nijmegen dat we op eigen grondgebied maatregelen treffen en indien dat onvoldoende oplevert dan maken we de plannen met de

gemeente Nijmegen concreet.

De verplaatsing van het waterwingebied Heumensoord heeft geen consequenties voor Heilig Landstichting.

Afkoppelsubsidieregeling

We hebben een afkoppelsubsidieregeling ingesteld voor bewoners, bedrijven en corporaties van onze gemeente. Juist ook op particulier terrein liggen veel kansen om wateroverlast te beperken. Vandaar dat wij onze inwoners willen stimuleren om hun hemelwater op hun eigen terrein te verwerken. De regeling is in het najaar van 2021 van start gegaan en zal lopen tot eind 2025. Eind 2023 is de regeling geëvalueerd.

Stand van zaken Jaarrekening

Breedeweg

Het project Breedeweg maakt ruimte voor water is zo goed als gereed. Enkele kleine afrondende maatregelen moeten we nog uitvoeren. Het project is binnen budget uitgevoerd. Over alle subsidies bestaat nu nog geen duidelijkheid. Er blijft budget over. Daarom onderzoeken we samen met het Waterschap de mogelijkheden om het geld voor andere waterprojecten in te zetten. Hierdoor ontstaat er weer een cofinanciering door het waterschap voor waterhinder en -overlastprojecten. We leggen dit op een later moment ter besluitvorming voor. Dan doen we ook een evaluatie van het project .

Beek

Voor Beek hebben we een definitief maatregelpakket opgesteld. We zijn en gaan in gesprek met inwoners over uitvoering van de maatregelen. Hiermee gaan we in 2025 verder.

Heilig Landstichting

Aan de Joanneslaan hebben we ter hoogte van huisnummer 7 een wadi gerealiseerd. Uiteindelijk hebben we deze op eigen grond gemaakt en bleek aankoop van grond niet nodig. Dit was voor nu de laatste maatregel in Heilig Landstichting.

Afkoppelsubsidieregeling

Van de regeling is ten opzichte van voorgaande jaren weinig gebruik gemaakt. Blijkbaar is de regeling onvoldoende bekend bij onze inwoners. Daarom besteden we in 2025 meer aandacht aan de bekendheid van de regeling.

2.4.4 We stimuleren goede afvalscheiding en streven naar hoogwaardig hergebruik van zoveel mogelijk grondstoffen.

We streven ernaar om nog meer afval te scheiden, en de kwaliteit van gescheiden ingezamelde grondstoffen te verbeteren zodat we de grondstoffen op een efficiëntere wijze hoogwaardig kunnen recyclen. Dit is in lijn met ons Actieplan Duurzaamheid en past in de ambitie in de Groene Metropool Regio om “dé circulaire topregio van Nederland en Europa” te worden. We zetten extra in op communicatie, en doelgerichte controle en toezicht. Daarbij haken we uiteraard ook aan op landelijke ontwikkelingen zoals statiegeld en het beleid over eenmalige verpakkingen.

De effecten van het afvalbeleid monitoren we jaarlijks en rapporteren we aan de gemeenteraad. Afhankelijk van de resultaten stellen we eventuele aanpassingen voor.

Stand van zaken Jaarrekening

- Het verfrestantenproject werd in 2024 opgezet als pilot, na een jaar van samenwerking met meerdere partijen. In het eerste kwartaal van 2025 gaat het circulaire project definitief van start.
- De Textiel race 2024 was een groot succes. De race spoort de leerlingen aan om duurzamer om te gaan met hun textiel, zoals kleding, schoenen, knuffels, tafellakens en gordijnen. De leerlingen leerden dat ze textiel kunnen repareren, hergebruiken of kunnen inleveren in een textielcontainer. Van 18 maart tot en met 18 april zamelden de leerlingen 18.345 kilo oud textiel in. Daarnaast voerden de leerlingen 75 reparaties uit. De leerlingen van de winnende school, Kind centrum Op de Horst, zamelden maar liefst 3.708 kilo textiel in en voerden 4 reparaties uit.
- We hebben in 2024 de kwaliteit van grondstoffen goed gemonitord en gewaarborgd. Afvalcoaches hebben meerdere reststromen gecontroleerd op vervuiling, onder andere

gft en plastic+. Het doel is om in 2025 de afvalscheiding nog verder te optimaliseren, onder andere door afvalcoaches in te zetten.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Vershil Begroting Rekening
Lasten	-31.023	-30.485	-33.201	-32.252	948
Baten	12.822	12.850	13.670	13.604	-66
Totaal programma	-18.201	-17.636	-19.530	-18.648	882

Verbonden partijen

Dar N.V.

Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid

Gelderland-Zuid

Leisurelands

duurzaam recreëren

Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling

REGIO
RIJK VAN
NIJMEGEN

Veiligheidsregio Gelderland Zuid

Gelderland-Zuid

Vitens N.V.

LAAT WATER VOOR JE WERKEN

Onze gemeente

Sommige dingen die de gemeente voor je regelt ken je. Bijvoorbeeld een nieuw paspoort, trouwen of het registreren van een pasgeboren kind. Maar we doen meer voor je. Dingen waar je niet zoveel van merkt en die verder gaan dan onze gemeentegrenzen. Denk aan het versterken van de economie, zodat er genoeg bedrijven en banen zijn. Of woningbouwafspraken om woningen te mogen bouwen of het organiseren van zorg. Om dat goed te kunnen doen, werken we samen met andere gemeenten om ons heen. Wat we ook doen, het belang van onze inwoners staat voorop!

In dit programma maken we duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

In het belang van onze inwoners zijn we ook actief buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. Bijvoorbeeld op het gebied van verkeer, vervoer, zorg en verduurzaming. Om deze taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat wilden we bereiken?

- 3.1 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over hoe ze worden geholpen.
- 3.2 Een goed ondernemersklimaat en hulp voor inwoners bij het vinden van een baan of een zinvolle tijdsbesteding.
- 3.3 Onze inwoners kunnen duurzaam en betaalbaar wonen.
- 3.4 We willen goede en betaalbare dienstverlening voor onze inwoners. En om dit te kunnen bieden, werken we samen met andere gemeenten.
- 3.5 Toeristen en recreanten bezoeken graag Berg en Dal.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.1 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over hoe ze worden geholpen.

3.1.1 We verbeteren onze dienstverlening en blijven ons hiervoor inzetten.

Onze dienstverlening sluit aan bij de veranderingen in de samenleving en de behoefte van de inwoner. We digitaliseren de processen die zich daarvoor lenen, zodat inwoners de mogelijkheid hebben een aanvraag te doen op de plek en het moment dat het hen uitkomt. We stimuleren inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen om gebruik te maken van de digitale mogelijkheden die we bieden. Er zijn ook inwoners die vanwege bijvoorbeeld hun hoge leeftijd, beperking of moeite met de Nederlandse taal niet zo gemakkelijk hun weg vinden in de digitale wereld. Ook voor hen zijn we er uiteraard, en bieden we, aan wie dat wil, graag hulp aan bij aanvragen. Onze gemeentelijke website is erg belangrijk: we zorgen ervoor dat de informatie op

de website steeds vernieuwd wordt, leesbaar en volledig is. Wij ontwikkelen de website continu door, zodat deze voldoet aan de actuele toegankelijkheidseisen. Zo kunnen we iedereen van dienst blijven.

Daarnaast willen we de volgende resultaten behalen om de dienstverlening op peil te houden en te verbeteren waar nodig:

- De doorlooptijd van bepaalde burgerzaken-producten wordt verkort, doordat we meer processen geautomatiseerd laten verlopen. Het proces voor het aanleveren van benodigde gegevens aan woningcorporaties wordt voor inwoners bijvoorbeeld vereenvoudigd door het leggen een koppeling van diverse bronnen met de applicatie iBurgerzaken. Inwoners hoeven dan niet meer naar de gemeente te komen voor bijvoorbeeld een uittreksel uit de BRP.
- We zijn nog beter telefonisch bereikbaar: meer vragen kunnen in het eerste contact door het Contact Centrum Berg en Dal (CCB) beantwoord worden, de onderliggende teams zijn beter bereikbaar waardoor de inwoner sneller contact krijgt met de juiste medewerker en terugbelverzoeken worden binnen de afgesproken termijn opgevolgd.
- Meldingen die een inwoner heeft gemaakt via het Meldpunt Buitenruimte worden binnen de afgesproken termijn afgehandeld en de inwoner wordt tussentijds op een klantgerichte wijze op de hoogte gehouden van de voortgang.
- De dienstverlening op de servicepunten is ingericht op een manier dat deze aansluit bij de behoefte van de inwoners.

Stand van zaken Jaarrekening

- De reisdocumentenpiek is goed opgevangen. Er zijn in 2024 4x zoveel aanvragen gedaan als in 2023. We hebben diverse verbeteringen gedaan. Bijvoorbeeld het herschrijven van brieven, instellen van extra herinneringen om 'no-shows' te verminderen en duidelijkere informatie op de aanmeldzuil en schermen. We hebben medewerkers intern opgeleid. Daardoor hebben we extra bezetting gerealiseerd aan de balies in het gemeentehuis en bij het servicepunt in Millingen. De wachttijden zijn hiermee beperkt gebleven.
- In april is de nieuwe adviseur dienstverlening gestart. Zij zet zich in om dienstverlening verder op de kaart te zetten. Dit doet ze samen met andere betrokkenen. Zo hebben we binnen het nieuwe programma Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid verschillende ambities, doelen en resultaten vastgesteld voor de Begroting van 2025. Zoals een burgerpeiling en het werken met 'klantreizen'. We hebben de eerste klantreis 'Aanvragen paspoort' in najaar 2024 uitgevoerd. Hierbij is veel feedback verzameld. Deze methode zetten we vaker in. Want zo stellen we de ervaring van inwoners centraal bij het verbeteren van de dienstverlening. We zijn ook gestart met het project Versterken dienstverlening. Hier geven we in 2025 een vervolg aan. De acties zorgen ervoor dat alle medewerkers van de gemeente de actuele dienstverleningskaders kennen én toepassen. Zo wordt onze dienstverlening betrouwbaar. En weten inwoners beter wat zij van de gemeente als dienstverlener kunnen verwachten.
- We hebben een eerste versie van het dashboard dienstverlening ontwikkeld. Daarin kunnen we zien welke dienstverlening we bieden. En (nog in beperkte mate) hoe die gewaardeerd wordt. Ook hier werken we in 2025 verder aan.
- We hadden beperkte bezetting op functioneel beheer gedurende de eerste helft van het jaar. Hierdoor is de mogelijkheid voor automatische gegevensuitwisseling met woningcorporaties nog niet gerealiseerd. Dit schuift door het derde kwartaal 2025.

3.2 Een goed ondernemersklimaat en hulp voor inwoners bij het vinden van een baan of een zinvolle tijdsbesteding.

3.2.1 We hebben een goed ondernemersklimaat.

Hiervoor zetten wij in 2024 op de volgende zaken in:

- Economische agenda: De huidige Economische Visie met agenda is in 2017 vastgesteld. Op dit moment werken wij aan de Omgevingsvisie. In deze integrale visie komen de belangrijkste economische thema's terug (o.a. werklocaties, centrumgebieden, toerisme en recreatie en het buitengebied met de boerenbedrijven).

Aanvullend op deze visie werken wij voor Economische Zaken een agenda uit. Met de Omgevingsvisie en de agenda kunnen wij doelgericht werken aan het versterken van de economie.

- Sterke ondernemersnetwerken: Op economisch gebied werken we samen met ondernemers en andere partners. We werken samen aan de versterking en vernieuwing van de lokale economie. Samen met de ondernemersorganisaties uit onze gemeente organiseren wij twee keer per jaar het platform economie. Door dit platform krijgt elke partij overzicht waar iedereen mee bezig is, wordt er inspiratie opgedaan en wordt de onderlinge samenwerking versterkt.
- Duurzaam en toekomstbestendig MKB: In 2023 zijn wij samen met RvN@ een project gestart om bedrijven in Berg en Dal te verduurzamen en toekomstbestendiger te maken. Diverse acties bieden wij gebundeld als actiekaart aan, aan de bedrijven. In 2024 geven wij dit project een vervolg. De actiekaart willen wij de komende jaren levend houden, met de mogelijkheid om acties te schrappen en nieuwe toe te voegen.
- Aantrekkelijke en concurrerende winkelgebieden en dorpscentra: Om de centra van Groesbeek en Millingen aan de Rijn aantrekkelijker te maken voeren de verenigingen BIZ Millingen Centrum en BIZ Groesbeek Centrum diverse acties uit. Wij ondersteunen deze verenigingen hierbij. Als de centrumondernemers in Beek een BIZ willen oprichten, ondersteunen wij ze hierbij.
- Voor het centrum van Groesbeek werken we aan de afronding van de centrumplannen. De resultaten van dit project staan beschreven in programma 2 van deze begroting.
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen: Bedrijventerrein I/II in Groesbeek is verouderd en ziet er op sommige plekken niet fraai uit. Wij zijn een traject gestart met de ondernemers om te komen tot een plan om het gehele bedrijventerrein een impuls te geven. In 2024 willen wij de eerste acties uitvoeren. Sowieso gaan wij in 2024 een groot deel van de openbare ruimte vernieuwen.
- Toekomstperspectief voor de boeren: Het Rijk en de Provincie Gelderland werken met diverse programma's aan het verduurzamen van de landbouwsector. Waar mogelijk ondersteunen wij deze programma's om zo bij te dragen aan het toekomstperspectief van de boeren in de gemeente. In de Omgevingsvisie nemen wij op hoe wij dit toekomstperspectief voor ons zien.

Stand van zaken Jaarrekening

We zijn in 2024 met diverse onderwerpen aan de slag gegaan;

- We zijn eind 2024 gestart met de het ophalen van input voor de economische uitvoeringsagenda. Dit hebben we gedaan bij bedrijven, ondernemers in de toeristische sector en winkeliers. Het opstellen van de economische uitvoeringsagenda hebben we doorgeschoven naar 2025.
- Voor een duurzaam en toekomstbestendig MKB hebben we afgelopen jaar goed samengewerkt met de Groene Metropool Regio (GMR) en The Economic Board (TEB). We hebben het nieuwe Regionale Programma Werklocaties (RPW) verder uitgewerkt. Dit gaat in het voorjaar 2025 ter besluitvorming naar alle raden.
- Lifeport@ was voor de uitvoeringsprojecten een onmisbare partner. Zoals bijvoorbeeld voor de verfinzamelingsactie en Young Innovators.
- Voor het toekomstbestendiger maken en het verduurzamen van bedrijventerreinen I en II in Groesbeek (Ambachtsweg e.o.) hebben we participatiebijeenkomsten met ondernemers georganiseerd. We maken in 2025 een definitief plan.
- Onze winkelgebieden en dorpscentra hebben en houden onze aandacht. We hebben goed contact met de ondernemers in de dorpen via de ondernemersverenigingen en BIZ-besturen.
- Het toekomstperspectief van de boeren bespreken we jaarlijks in een gezamenlijk overleg met ZLTO. Zo ook afgelopen jaar. Indien nodig helpen we hen natuurlijk bij vragen en ideeën.

3.2.2 We helpen inwoners een baan te vinden, of als dat niet mogelijk is, een zinvolle tijdsbesteding.

We gaan het volgende doen (en voor een aantal dingen werken we samen met het Werkbedrijf).

- We richten onze aandacht vooral op vier focusgroepen: jongeren, 50-plussers, statushouders en kandidaten met een arbeidsbeperking. We zetten in op

kansberoepen: beroepen waarin de vraag naar personeel hoog is en blijft, zoals de horeca en de zorg. Dat doen we door scholing met praktische leerlijnen en focus op de competenties van mensen. We willen meer mensen (groepsgewijs) detacheren door risico's voor werkgevers over te nemen.

- We gaan door met de regionale mobiliteitsteams.
- We zetten sterk in op de bestrijding en het voorkomen van jeugdwerkloosheid, en de begeleiding en bemiddeling van statushouders.
- Intensieve en persoonlijke begeleiding van inwoners met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Intensieve begeleiding op de werkplek, om uitval te voorkomen.

Wij vinden dit belangrijk omdat we door allerlei ontwikkelingen (flexibilisering en digitalisering) steeds meer mensen moeilijk mee kunnen doen. Juist hen willen wij ondersteunen.

Stand van zaken Jaarrekening

We zijn in 2024 gestart met het implementeren van het nieuwe beleidskader 2024-2027 'Klaar voor nieuwe kansen'. En met de nieuwe producten/diensten op het gebied van participatie en deelname aan de arbeidsmarkt.

- We werken hard aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. Dit doen we onder andere door (zorg)jongeren met problemen op diverse gebieden te ondersteunen met een intensiever traject via het WerkBedrijf. In 2024 waren er 17 lopende trajecten. Vanaf 2025 wordt dit in het reguliere aanbod opgenomen bij het WerkBedrijf en is het geen lokaal keuze product meer. Ook via het Programma Jongeren naar School en Werk voorkomen we dat jongeren in een kwetsbare uitgangspositie uitvallen op school of het werk dat ze verrichten niet kunnen behouden.
- We zijn steviger gaan inzetten op de contacten tussen Economische Zaken, Werk en Inkomen en het WerkBedrijf. Een versteviging van de samenwerking resulteert hopelijk in (nog) meer kansen en mogelijkheden bij (lokale) ondernemers voor onze inwoners. Met de inzet van het product 'lokale marktwerking' maakt de commercieel manager van het WerkBedrijf afspraken met lokale ondernemers. Het gaat hier om een geografische insteek in plaats van een werksoortgerichte aanpak.
- Een groep statushouders heeft succesvol de Module Arbeidsmarkt en Participatie doorlopen. Daarbij is hun kennis van en oriëntatie op de arbeidsmarkt vergroot. Dit is het startpunt om ze verder klaar te stomen voor deelname aan de Nederlandse arbeidsmarkt.
- De komst van de participatieconsulent vanuit het WerkBedrijf op locatie heeft de samenwerking met het WerkBedrijf verder bevorderd. Het zorgt voor kortere lijnen en beter inzicht in de beschikbare mogelijkheden voor de inwoner. Ook geeft het inzicht in het optimaliseren van de werkafspraken en processen.
- Met coachingsgesprekken hebben consulenten participatie inwoners intensief begeleid op het gebied van participatie. Hiermee stimuleren zij het hebben van vrijwilligerswerk en werkervaringsplekken. Een groot deel van de inwoners met een uitkering die nog niet in traject zijn bij het WerkBedrijf, zit in traject bij onze consulenten participatie. Zij doen vrijwilligerswerk bij onder andere: Kringloop Groesbeek, Buurthuis De Slenk, Moestuyn in Ooij, TSO Leuth, Voedselbank Millingen, Stichting Das en Boom.
- We hebben het Regionaal Mobiliteitsteam voortgezet. Iedereen kan hier terecht met vragen over werk. Het team ondersteunt inwoners naar een duurzame werkplek. En kijkt naar de mogelijkheden op het gebied van werk, inkomen en scholing.
- We hebben 9 kandidaten uit onze gemeente geholpen met een IPS (individuele plaatsing en steun) traject. In dit traject gaat de kandidaat, naast de behandelingen bij een ggz-(behandel)team, ook aan de slag met werk. Onderzoek toont namelijk aan dat werk helpt bij het herstel van een psychische kwetsbaarheid.
- Wij ondersteunen jaarlijks jongeren die door hun ziekte of handicap niet kunnen werken naast fulltime studeren. Eind 2024 hebben we 12 jongeren geholpen met de individuele studietoelage. De toeslag draagt bij aan het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt.

3.3 Onze inwoners kunnen duurzaam en betaalbaar wonen.

3.3.1 We gaan door met de uitvoering van het vastgestelde Actieplan Wonen.

Op basis van de door de raad gemaakte keuzes gaan we door met de uitvoering van het Actieplan Wonen. Uiteraard aangevuld met nieuwe inzichten en mogelijkheden.

- We werken regionaal samen, bijvoorbeeld via de Woondeal.
 - We stemmen veelvuldig af met aannemers, corporaties, makelaars en ontwikkelaars om snel in te kunnen spelen op wisselende omstandigheden.
 - We zetten alternatieve woonvormen en betere benutting van de bestaande voorraad in.
 - We zetten ons in om samen met de corporaties en marktpartijen de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen zodat meer woningen voor starters vrijkomen.
 - We continueren het jongerencontract (woningcorporaties) en de starterslening.
- We zetten lokale voorrang in bij nieuwbouw (sociale huur en koop).

Stand van zaken Jaarrekening

- Regionaal is het proces voor de nieuwe woondeal opgestart (vaststelling begin 2025).
- We hebben in januari met makelaars ons jaarlijkse overleg gehad. Daarbij hebben we lokale marktkennis opgehaald en zaken afgestemd.
- Woningcorporaties hebben de eerste woningbouwprojecten met lokale voorrang toegewezen. Dit naar aanleiding van de aanpassing Huisvestingsverordening.
- In 2024 hebben we 20 startersleningen verstrekt.

3.3.2 We beoordelen de locaties uit de woningbouwplanning.

- De huidige woningbouwplanning kent voldoende locaties, we gaan door met de beoordeling van deze locaties.
- We prioriteren op woningbouwprojecten die snel zoveel mogelijk betaalbare woningen toevoegen. We spreiden de woningbouwplannen over de kernen.
- We leveren in 2024 meer dan 150 woningen op en richten op een stijgend cijfer de jaren daarna.
- We informeren de raad jaarlijks over de voortgang.

Stand van zaken Jaarrekening

- In 2024 hebben we plannen voor ruim 500 woningen vastgesteld. Ook zijn diverse bezwaren van tafel.
- In 2024 zijn er netto 64 woningen aan de voorraad toegevoegd. Dat is fors minder dan verwacht. Dat komt voornamelijk omdat een aantal locaties (De Linde, De Dries, Margrietstraat) zijn doorgeschoven. Bij allen speelde een (korte) vertraging bij de aanleg van een trafohuisje. We verwachten dat dit in 2025 voor een groot deel wordt rechtgetrokken (ca. 180 opleveringen). Daardoor ligt het gemiddelde voor deze twee jaren weer op koers.
- Ook is er perspectief op een groei door de 500 vastgestelde woningen in 2024. Deze locaties leiden voornamelijk in 2026/2027 tot opleveringen.

3.3.3 Steeds meer woningen in Berg en Dal zijn duurzaam en klimaatadaptief.

Via de Woondeal en de prestatieafspraken zijn diverse afspraken gemaakt om woningen te verduurzamen:

- Met de corporaties Waardwonen en Oosterpoort zijn afspraken gemaakt om alle woningen te verduurzamen naar energielabel A. Er is extra aandacht voor lage energielabels.
- We gaan verder met het uitvoeren van de Warmtevisie en werken de wijkuitvoeringsplannen verder uit.
- Energieneutraal wonen is uitgangspunt in alle bouwplannen.
- We onderzoeken hoe we natuurlijke momenten (verhuur/verkoop bestaande voorraad, opleveringen nieuwbouw, werk aan de openbare ruimte) kunnen gebruiken om tuinen te vergroenen.

Ook buiten de Woondeal zijn er initiatieven om bestaande woningen te verduurzamen:

- Fixteams brengen energiebesparende maatregelen aan bij mensen met een kleine

portemonnee.

- Energiecoaches van de Stichting Duurzaamheidscafé Berg en Dal adviseren inwoners over energie besparen. De gemeente ondersteunt de stichting.

We ondersteunen inwoners met het verduurzamen van hun woning met onder meer advies en de lening toekomstbestendig wonen.

Stand van zaken Jaarrekening

Voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving hebben we een opgaveplan vastgesteld. Zie 2.4.1 voor meer specifieke toelichting.

3.4 We willen goede en betaalbare dienstverlening voor onze inwoners. En om dit te kunnen bieden, werken we samen met andere gemeenten.

3.4.1 We willen meer grip op de verschillende samenwerkingen.

- De paragraaf Verbonden Partijen in de begroting passen we in 2024 aan, zodat deze meer handvaten geeft voor een goede risicosturing vanuit de raad op GR-en.
- We zetten de bestaande lokale wijze van behandelen van jaarstukken, begrotingen en kadernota's van GR-en voort.
- Verder gaan we door met het gebruik maken van de informatienota's en het benutten van het vaste agendapunt 'Mededelingen door vertegenwoordigers in de gemeenschappelijke regelingen' dat op iedere raadsvergadering staat.
- We gaan beoordelen of het opstellen van een Nota Verbonden Partijen van toegevoegde waarde is voor het versterken van de grip op GR-en. Als dit het geval is, overwegen we ook om (een deel van) de nota regionaal in RvN-verband op te stellen. Dit kan een bijdrage leveren aan een eenduidigere aansturing van GR-en door de deelnemende gemeenten in het Rijk van Nijmegen.

ODRN

- Per 1 januari worden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging van kracht.
- het huidige vergunningensysteem (WRS) wordt vervangen door Open Wave.
- de gemeente Nijmegen haalt de BRIKS-taken terug per 1 januari 2025, wat veel betekent voor de ODRN in 2024.
- er loopt een verkenning wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn met ODRA.

Groene Metropoolregio

- We gaan – in het verlengde van de regionale evaluatie – ook lokaal onze deelname aan de Groene Metropoolregio beoordelen. Hierbij heroverwegen we onder andere het besluit van de raad uit 2020, om voorlopig te stoppen met subsidiëring van The Economic Board.

Stand van zaken Jaarrekening

We willen meer grip op de verschillende samenwerkingen / Groene Metropoolregio:

- De aangepaste paragraaf is opgenomen in de vastgestelde begroting 2025.
- De jaarstukken van de grote GR-en zijn, zoals inmiddels gebruikelijk, besproken in de carrousel van 13 juni. Bijzondere aandacht was er voor de Groene Metropoolregio. Daarover heeft de raad besloten om voor een periode van vier jaar in te tekenen. Ook heeft de raad besloten om The Economic Board weer te subsidiëren.
- Regionale Nota Verbonden Partijen Rijk van Nijmegen: dit punt is in 2024 niet opgepakt. De toegevoegde waarde bekijken we in een later stadium, in het licht van de bredere versterking van de samenwerking in het Rijk van Nijmegen

ODRN:

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging hebben impact gehad op de productiviteit. Met name de Omgevingswet, waarbij 25 bestaande wetten zijn samengevoegd en de wetteksten inhoudelijk zijn gewijzigd, vergde veel tijd om eigen te maken. Dit betekende niet alleen dat medewerkers zich moesten verdiepen in de nieuwe regelgeving, maar ook dat procedures, brieven en werkwijzen moesten worden aangepast. Daarnaast bracht de implementatie kinderziekten en onvoorziene

knelpunten met zich mee, wat extra tijd en inspanning vroeg om processen soepel te laten verlopen.

- Het terugbrengen van de BRIKS-taken naar Nijmegen heeft geleid tot een reorganisatie van de betrokken afdelingen bij ODRN. De ODRN heeft hierbij de kans benut. De gemeenteraden willen dat de ODRN de dienstverlening beter afstemt op inwoners en bedrijven. In november is er een pilot gestart met onze gemeente. Daarbij wordt gewerkt in units. Specifiek voor de gemeente Berg en Dal is een unit ingericht voor de BRIKS-taken. De ODRN werkt meer samen met collega's binnen onze gemeente. En werkt aan een betere gebiedskennis.
- Daarnaast is de samenwerking met de ODRA intensief verkend. Dit heeft geleid tot een uitgesproken voorkeur voor een juridische fusie. In 2025 krijgt deze fusie verdere vorm.
- Zoals eerder gemeld hebben een te laag ingeschat ziekteverzuim en inhuurpercentage geleid tot een tekort van ongeveer € 800.000.

3.4.2 We werken in de transitiefase na de inwerkingtreding Omgevingswet.

De Omgevingswet is een enorme transitie in het ruimtelijk domein. De Omgevingswet gaat op 1 januari 2024 in werking. De tijd tot 1 januari 2024 blijven we gebruiken om ons voor te bereiden. De werkzaamheden in 2023 zijn gericht op de noodzakelijke stappen die nodig zijn om vanaf de start met de nieuwe Omgevingswet te kunnen werken, op de minimale verplichtingen.

Daarnaast richten we ons op de transitiefase van 2024 tot 2030, het jaar waarin we moeten beschikken over een volwaardig omgevingsplan. In die transitiefase doen we ons best om ons dienstverleningsniveau op peil te houden en stap voor stap te verbeteren. We bereiden ons voor op eventuele kinderziektes en andere onverwachte problemen die deze transitiefase ongetwijfeld met zich meebrengt. We zorgen voor voldoende capaciteit om problemen zo snel mogelijk op te lossen in de nieuwe praktijk.

We zijn op 1 januari 2024 in staat om vergunningen en meldingen te ontvangen en af te handelen. Dit doen wij in samenwerking met de regio en de ODRN. Dit omdat we elkaar in de regio kunnen versterken en de ODRN een groot deel van de Omgevingswet voor ons gaat uitvoeren. De implementatie van het vergunningenproces loopt ook na 1 januari 2024 door.

Op 1 januari zijn we in staat om te werken met het tijdelijke omgevingsplan. We kunnen dit plan bovendien wijzigen. Ook na de startdatum is er nog inzet nodig gericht op onder andere het omgevingsplan en de verandering in cultuur, die het werken met de wet van ons vraagt. Hier hebben we overigens al de nodige stappen in gezet. Daarnaast gaan we in 2024 door met het opstellen van de Omgevingsvisie als beleidskader voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. Dit is volgens de startnotitie zoals die in juni 2021 is vastgesteld door de raad. Het koersdocument is in concept gereed.

De wet is sinds het beschikbaar stellen van het krediet in 2019 (€ 845.000) verschillende malen uitgesteld.

Aanvullend budget is in de mei- en septembercirculaire van 2022 beschikbaar gesteld.

Inmiddels is per kamerbrief van de Jonge van 14 juli medegedeeld dat er ook in de jaren 2023, 2024 en 2025 budget beschikbaar komt.

We hebben inmiddels steeds beter zicht op wat de implementatie vraagt van onze organisatie. Bij het beschikbaar stellen van het krediet gingen we uit van inwerkingtreding op 1 januari 2021. Inmiddels is duidelijk dat er voor projectleiding, projectondersteuning en het uitvoering geven aan de startnotitie van de omgevingsvisie extra capaciteit en budget benodigd is. De implementatie loopt door in 2024 en verder. We kunnen op dit moment echter nog niet inschatten in hoeverre dit past binnen het reeds beschikbaar gestelde krediet en de aanvullende bijdrage in de verschillende circulaires. Zodra we dit inzicht hebben, leggen we, als nodig, een aanvullend kredietvoorstel aan de raad voor.

Stand van zaken Jaarrekening

De ODRN heeft een nieuw systeem geïmplementeerd om vergunningsaanvragen en vooroverleggen in behandeling te nemen. De advisering van de gemeente loopt ook via dit systeem. De ervaringen met het nieuwe systeem zijn goed. Voor de gemeente is met het nieuwe systeem het vergunningsproces beter inzichtelijk.

We hebben het proces voor het afhandelen van 'principeverzoeken' in afstemming met de ODRN gestroomlijnd. Initiatiefnemers zijn steeds meer op de hoogte dat ze een principeverzoek als vooroverleg moeten indienen via het landelijke Omgevingsloket.

In 2024 zijn we vooral bezig geweest met het afhandelen van ruimtelijke procedures, omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen op basis van de 'oude' wetgeving. De gemeenteraad heeft bestemmingsplannen vastgesteld voor de bouw van in totaal meer dan 500 woningen. De meeste van deze vastgestelde bestemmingsplannen zijn in 2024 onherroepelijk in werking getreden.

Met BRO hebben wij een raamovereenkomst afgesloten om ons te ondersteunen met wijzigingen van het Omgevingsplan. Met BRO hebben wij een keuze gemaakt voor de structuur van het Omgevingsplan. Verder zijn wij met BRO in gesprek over twee pilots om te komen tot de eerste wijzigingen van het Omgevingsplan. Uitvoering daarvan is voorzien in 2025.

Eind 2023 heeft de gemeenteraad het Koersdocument Omgevingsvisie vastgesteld. In 2024 hebben we het Koersdocument uitgewerkt in een concept Omgevingsvisie. Eind 2024 heeft de gemeenteraad de concept Omgevingsvisie vrijgegeven voor inspraak. Vaststelling van de Omgevingsvisie vindt plaats in 2025.

3.5 Toeristen en recreanten bezoeken graag Berg en Dal.

3.5.1 Door goede regionale samenwerking bereiken we meer.

We zetten in 2024 in op de volgende doelen:

Door goede regionale samenwerking bereiken we meer

Binnen de Groene Metropoolregio werken binnen de Opgave Ontspannen Regio, speerpunt Duurzaam Toerisme mee aan de volgende uitvoeringsprojecten:

- een praktisch vervolg op het vitaliteitsonderzoek naar het aanbod van de toeristische/recreatieve sector; diverse verblijfsaccommodaties en dag-attracties.
- een vervolg op het onderzoek naar belevingsgebieden in de metropoolregio.
- aansluiten op een uniform wandelnetwerk in Gelderland.

Van september 2024 tot en met mei 2025 vieren we 80 jaar Vrijheid. We werken in het Rijk van Nijmegen samen aan een programma. Daar waar het herinneringstoerisme betreft, dragen we de programma-onderdelen ook uit naar bezoekers van onze gemeente.

We zetten in op toegankelijk toerisme

Wij willen een gastvrije en toegankelijke gemeente zijn. Dat doen we op verschillende manieren, onder andere door in te zetten op kennis en bewustwording over het onderwerp toegankelijkheid bij ondernemers. Dit doen we in samenwerking met de Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal, de organisatie Ongehinderd en de Wmo Adviesraad. We gebruiken hiervoor onder andere een nieuwsbrief en kennis- en netwerkbijeenkomsten. Verder stimuleren we de ontwikkeling van toegankelijke routes en doen we mee aan landelijke acties zoals de Week van de Toegankelijkheid en initiatieven zoals de Hoge Nood App. Het toegankelijke aanbod bundelen we op www.zorgeloosopvakantie.nl.

Wandelaars en fietsers weten onze gemeente te vinden

We zorgen voor passende promotie. Bijvoorbeeld in samenwerking met wandelkrant Te Voet publiceren we het mooie wandelaanbod in onze gemeente. Daarnaast besteden wij via lokale, regionale en landelijke kanalen aandacht aan het wandelaanbod.

We gaan verder met productontwikkeling. Zoals de 18 dorpsommetjes: we onderzoeken hoe we deze kunnen verbinden met elkaar. Een ander voorbeeld is een vervolg op de Kweek uit de Streek fietsroutes; we onderzoeken samen met producenten van streekproducten en de STER wat de wensen en mogelijkheden zijn.

We zetten in op een uniform wandelnetwerk welke aansluit op de overige gemeenten in de provincie Gelderland. De provincie heeft tijdelijk een subsidie voor de aanleg van het netwerk.

We sluiten aan op de internationale Liberation Hiking Trail. Liberation Route Europe is een culturele route die mensen, plaatsen en gebeurtenissen verbindt om de bevrijding van Europa van de bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog te markeren.

Verbetering gastheerschap

Het gastheerschap verandert omdat de wens van de consument verandert. Er komen Toeristische Informatiepunten bij ondernemers. Zij zijn de gastheren van onze gemeente. Daarnaast onderzoeken we samen met partijen zoals Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen, Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal welke invulling we willen geven aan het VVV-gebouw. We hebben in 2024 de eerste stappen naar verwachting gezet. Een mogelijk scenario is een combinatie van de functies van VVV en Draisine in het Draisinegebouw.

Berg en Dal is en blijft een Green Destination

Het programma Green Destinations is een middel om duurzaamheid en toerisme te verbinden. Vanuit toeristisch oogpunt biedt het kansen om ons te positioneren en verder te ontwikkelen als groene, duurzame bestemming en daarmee een nieuwe doelgroep te bereiken. Vanuit duurzaamheid biedt het kansen om de toeristische sector te motiveren en activeren om te verduurzamen met aandacht voor de thema's milieu, mens, landschap, cultuur.

Wij geven een vervolg aan de aanbevelingen uit de het beoordelingsrapport van 2023.

Streekproducten dragen bij aan een Green Destination. Wij zetten bijvoorbeeld streekproducten goed op de kaart, zowel bij inwoners als bezoekers. Daarnaast ondersteunen wij ondernemers bij het zetten van stappen richting verduurzaming en een toegankelijke onderneming.

We hebben Vitale Vakantieparken

Op sommige vakantieparken in onze gemeente is sprake van strijdig gebruik met de bestemming, zoals zakelijke verhuur of permanente bewoning. Enerzijds is dit een verdienmodel voor de ondernemer, anderzijds is er een gebrek aan voldoende en betaalbare huisvesting voor bepaalde doelgroepen. Een aantal parken zijn op dit moment niet (volledig) vitaal te noemen. In 2023 is de projectleider Vitale Parken gestart met vijf parken. In 2024 zal dit project nog doorlopen omdat het vitaliseren van parken een langdurig proces is.

Stand van zaken Jaarrekening

Door goede regionale samenwerking bereiken we meer

In december heeft de Groene Metropoolregio (GMR) aan ondernemers twee workshops vitaliteit aangeboden. Eind 2024 is vanuit de GMR een Vitaliteitsmanager gestart die ondernemers helpt met hun vragen over vitaliteit. In 2025 kunnen we de eerste resultaten delen. Verder hebben we regionaal en lokaal voorbereidingen getroffen voor de aanleg van het uniforme wandelnetwerk in de GMR. Dit is in april 2025 gereed.

De activiteiten rondom Market Garden in september 2024 zijn goed verlopen en bezocht. De activiteiten zijn met de regio afgestemd.

De gemeenten in het Rijk van Nijmegen zijn een onderzoek gestart naar de marktruimte voor verblijfsrecreatie. Fase 1 is in 2024 afgerond. Fase 2 ronden we af in het eerste kwartaal van 2025.

We zetten in op toegankelijk toerisme

Tijdens de Week van de Toegankelijkheid zijn er 2 bijeenkomsten geweest. Bij het pannenkoekenrestaurant De Duivelsberg was een bijeenkomst over toegankelijke recreatie. Bij camping en streekwinkel de Hazelaarshof vertelden cliënten van Kalorama over hun beperking en konden bezoekers met hen in gesprek gaan hierover.

Hoe kunnen het Vrijheidsmuseum en Museumpark Orientalis zich richten op een nieuwe doelgroep, doven en slechthorenden? Hierover hebben we verkennende gesprekken gevoerd met beide musea. Ze willen hierover meer kennis hebben en hun medewerkers hierin meenemen. Deze plannen worden in 2025 concreter.

Wandelaars en fietsers weten onze gemeente te vinden

Voor wandelaars hebben we gewerkt aan aanvullend aanbod. Onder andere met het uniforme wandelnetwerk en een nieuwe route Rondje Pontje Te Voet. Het evenement Zeven voor Leven heeft sinds 2024 een wandeleditie opgenomen. Samen met de STER en de wijnboeren is er een nieuw product ontwikkeld voor fietsers en wandelaars: de Wijnboer Tour. Deze is in mei geopend.

Verbetering gastheerschap

Er komt een tweede rondwandeling met gids in Groesbeek centrum. De verkennende gesprekken waren in 2024. De gids start in het toeristisch seizoen. In 2024 is gebleken dat er een aantal veranderingen gaan plaatsvinden voor de locaties van de TIPS (Toeristische Informatiepunten) in onze gemeente. Deze veranderingen zijn het resultaat van gewijzigde behoeften van en gesprekken met diverse ondernemers.

Berg en Dal is en blijft een Green Destination

In april kregen we de hoogste onderscheiding van een duurzame toeristische bestemming: Certified Green Destination. We zijn in 2024 partner geworden van het netwerk De Streek op Tafel, een initiatief van de gemeente Nijmegen. We doen mee aan de netwerkbijeenkomsten en publiceren sinds het vierde kwartaal gezamenlijk in de Rozet. Samen met De Streek op Tafel, STER en wijngaard De Plack organiseerden we de Kweek uit de Streekmarkt op 14 april. Vanwege dit succes willen we zo'n streekmarkt in 2025 op een andere locatie herhalen. De verkennende gesprekken met partners hebben al plaatsgevonden.

We hebben in 2024 samenwerkt met Greendish. We hebben de zorg, horeca en catering benaderd. En hulp aangeboden om hen te helpen bij het verduurzamen van hun voedselaanbod op 2 thema's: het verminderen van voedselverspilling en het vergroten van het aandeel plantaardige voeding. Daarnaast gaf Greendish informatie tijdens de Kweek uit de Streekmarkt.

We hebben Vitale Vakantieparken

Afgelopen jaar zijn er veel gesprekken gevoerd met recreatieondernemers, VVE's en externen. Het doel was om invulling te geven aan de opdracht van de gemeenteraad. Voor 2 locaties zijn recreatie-coaches ingezet om de ondernemer te ondersteunen bij het inzichtelijk maken van de recreatieve en/of toekomstvisie.

Projectteam Ariadne heeft in 2024 diverse zichtcontroles uitgevoerd op de verschillende vakantieparken in de gemeente. Aanpak en voorstellen zijn onder andere besproken tijdens overleggen van het college en de fractievoorzitters in juni en december 2024.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Verschil Begroting Rekening
Lasten	-10.496	-9.460	-10.810	-10.511	299
Baten	3.561	2.394	3.097	4.011	915
Totaal programma	-6.935	-7.066	-7.714	-6.500	1.214

Verbonden partijen

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Euregio (Rhein-Waal)

Grenzland Draisine GMBH

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

Omgevingsdienst
Regio Nijmegen Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen

Stichting Rijk van Nijmegen@

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Ons geld

In dit programma staat:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief financiering en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we moeten betalen;
- hoe we het bedrag voor onderwerpen, die we niet hadden kunnen voorzien, hebben besteed.

Algemeen

Wij willen een financieel gezonde gemeente zijn voor nu en in de toekomst. Dit betekent dat wij een verantwoord financieel beleid voeren met sluitende begrotingen. Daarbinnen maken we ruimte voor noodzakelijke en gewenste veranderingen van beleid en het opvangen van onvoorziene omstandigheden. Wij maken steeds de afweging tussen onze bestuurlijke ambities en de daarvoor beschikbare middelen.

Hieronder staat een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen met een toelichting per onderdeel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Omschrijving	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Vershil Begroting Realisatie 2024
Lokale heffingen					
- OZB	6.591	6.880	7.080	6.979	-101
- Toeristenbelasting*	740	700	825	819	-6
- Forensenbelasting*	30	30	30	30	-1
- BIZ-belasting*	44	46	46	42	-4
- Uitvoeringskosten*	-857	-1.114	-1.114	-1.102	12
Totaal lokale heffingen	6.548	6.543	6.868	6.768	-100
Algemene uitkering					
- uitkering	72.630	71.564	73.455	73.907	451
- uitvoeringskosten	-17	-18	-18	-14	4
Totaal algemene uitkering	72.613	71.547	73.438	73.893	455
Dividend					
- opbrengsten	258	258	223	223	0
- kosten	-5	-5	-5	-5	-0
Totaal dividend	253	253	218	218	0
Saldo financieringsfunctie	843	-296	1.021	1.091	69
Overige dekkingsmiddelen					
- Post onvoorzien	-	-25	-	-	-
- Stelposten / diversen	-	22	-183	-	183

- Saldo kapitaallasten	422	1.009	285	285	-
- Vennootschapsbelasting	-38	-	-21	17	38
- Diversen	-35	-	-		-
Totaal overige dekkingsmiddelen	349	1.006	81	302	221

Totaal algemene dekkingsmiddelen	80.606	79.052	81.626	82.272	646
---	---------------	---------------	---------------	---------------	------------

Mutaties op reserves

- toevoeging aan	-17.121	-297	-9.687	-11.732	-2.045
- onttrekking aan	15.132	2.113	18.209	14.999	-3.210
Totaal reserves	-1.989	1.816	8.522	3.266	-5.255

Batig resultaat	3.708	80	5.350	8.901	3.551
------------------------	--------------	-----------	--------------	--------------	--------------

* De BIZ-belasting, toeristenbelasting en forensenbelasting met de daarbij horende uitvoeringskosten zijn vermeld bij programma 3 Onze gemeente. Dit is verplicht op grond van het BBV.

Lokale heffingen

Onder de lokale heffingen verstaan we de Onroerende zaakbelastingen, Toeristenbelasting, Forensenbelasting, BIZ-belasting en de Baatbelasting. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf 'Lokale heffingen'.

De uitvoeringskosten zijn in het overzicht apart zichtbaar gemaakt. Dit om de ontwikkeling van de opbrengsten goed zichtbaar te maken.

Algemene uitkering

De belangrijkste inkomstenbron van de gemeente is de uitkering die wij ontvangen van het Rijk uit het Gemeentefonds. Deze algemene uitkering is berekend op basis van de meest actuele gegevens voor onze gemeente, zoals aantallen inwoners, uitkeringsgerechtigden enzovoort.

In 2024 zijn ook afrekeningen over oude jaren verantwoord. De raming is gebaseerd op de septembercirculaire 2024. Het voordelige verschil ten opzichte van de actuele begroting is als volgt te verklaren:

- afrekening oude jaren (2022-2023) € - 94.000
- aanpassing diverse maatstaven 2024 € 545.000
- Totaal verschil begroting - rekening € 451.000

Dividend

Het verantwoorde bedrag van € 223.000 betreft de dividenduitkering over 2023 die we van de BNG ontvangen.

Saldo financieringsfunctie

In de regelgeving is het saldo van de financieringsfunctie apart vermeld als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen. Onder dit saldo wordt verstaan: het saldo van de kosten en opbrengsten die samenhangen met het uitzetten en opnemen van geld, en de renteopbrengsten van de eigen financieringsmiddelen. De eigen financieringsmiddelen zijn de reserves en voorzieningen. Het saldo bedroeg in 2024 € 1.091.000.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Vennootschapsbelasting

De gemeente moet belasting afdragen over de winst die ze met "commerciële activiteiten" maakt. Met commerciële activiteiten worden in dit verband activiteiten bedoeld, die zowel

door de gemeente als door ondernemers (kunnen) worden verricht. Te denken valt hierbij aan de grondexploitatie. In 2024 hebben we per saldo € 17.000 vennootschapsbelasting ontvangen. We hebben een vermindering ontvangen over 2022 en 2023 en een voorschot betaald voor 2024.

Onvoorzien/ stelposten

In de begroting 2024 hadden we een stelpost opgenomen onvoorzien uitgaven. Hieronder vindt u een overzicht van de inzet van de stelpost en de post onvoorzien.

Bedragen x €1.000

Begrotingswijziging	Toelichting	Bedrag
<u>Post onvoorzien</u>		
Primaire begroting	Beginstand van de stelpost onvoorzien	-25
19e wijz.2024/ NJN 2024	Uitvoeren technisch onderzoek zwembad de Lubert	15
Adm.wijziging na Najaarsnota	Bijdrage kruisbeeld Stekkenberg	10
Eindstand stelpost onvoorzien		-

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Verschil Begroting Rekening
Lasten	-26.660	-8.730	-12.607	-14.409	-1.802
Baten	104.537	88.839	101.870	99.076	-2.794
Totaal programma	77.876	80.109	89.262	84.667	-4.595

Verbonden partijen

Bank Nederlandse gemeenten

Munitax Gemeentelijk belastingkantoor

Overhead

We moeten de overheadkosten apart in de begroting en jaarrekening verwerken. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Wat is overhead?

De commissie BBV legt de overhead uit als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Het primaire proces zijn de kerntaken van de gemeente. Dit zijn de producten en diensten waar de inwoner mee geholpen wordt. Alle kosten die gemaakt worden bij de sturing en ondersteuning hiervan zijn dus overheadkosten.

Hieronder staat het overzicht van de overheadkosten in 2024.

Bedragen x € 1.000

Overhead	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024
1. Loonkosten overhead	-6.058	-7.036	-6.239	-7.778
2. ICT-kosten	-2.726	-2.639	-2.779	-2.950
3. Huisvestingskosten	-610	-564	-650	-595
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-3.038	-2.434	-1.614	-1.906
Totaal	-12.432	-12.673	-11.282	-13.229
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	511	362	362	420
Overhead ten laste van exploitatie	-11.923	-12.311	-10.920	-12.809

Toerekening aan projecten/grondexploitatie

Een deel van de overheadkosten rekenen we toe aan de projecten/grondexploitatie. Deze overheadkosten drukken daardoor niet op het rekeningssaldo.

Opslag overhead

De overheadkosten worden niet verdeeld, maar moeten in de begroting apart zichtbaar gemaakt worden. Dat gebeurt in dit programma.

De kosten die we doorrekenen aan de programma's mogen alleen nog maar zogenaamde directe kosten zijn en dat is overhead niet.

Bij het berekenen van kostendekkendheid (bij tarieven) mogen we echter wel een opslag voor overhead meenemen, zodat de kosten juist en volledig zijn. De kosten worden dan verhoogd met een percentage voor de overhead.

Bij de begroting is het opslagpercentage voor 2024 berekend op 90,02%.

Voor meer informatie over de organisatie en de bedrijfsvoering verwijzen we naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Vershil Begroting Rekening
Lasten	-11.923	-12.310	-10.917	-12.809	-1.892
Baten	1	0	0	0	0
Totaal programma	-11.923	-12.310	-10.917	-12.809	-1.892

Verbonden partijen

Er zijn geen Verbonden partijen die onder dit programma vallen.

Paragrafen

Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de belastingen en heffingen die een gemeente mag innen. We gaan in op de volgende onderdelen:

- de verwachte en werkelijke belastinginkomsten
- het beleid over de lokale heffingen
- een overzicht van de diverse heffingen
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk

De gemeente mag een aantal belastingen en heffingen innen. Deze gemeentelijke belastingen en heffingen maken voor ongeveer 14% deel uit van de gemeentelijke inkomsten. We maken in het gemeentelijk belastinggebied onderscheid tussen:

- belastingen, dit zijn onder andere de onroerendezaakbelastingen (OZB), BIZ-belasting, toeristenbelasting en forensenbelasting: de opbrengst hiervan is niet gekoppeld aan bepaalde diensten die wij aanbieden.
- bestemmingsheffingen, zijn heffingen die gekoppeld zijn aan een bepaalde dienst van de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges.

Beleid en belastinginkomsten

De regels met betrekking tot belastingen leggen we vast in een zogenaamde verordening. De gemeenteraad heeft in december 2023 de verordeningen voor 2024 vastgesteld.

Bij het opstellen van de begroting 2024 is uitgegaan van de volgende punten. Deze zijn door de gemeenteraad vastgesteld in de Kaderbrief 2024.

- De OZB stijgt met 4,5% inflatiecorrectie.
- We gaan ervan uit dat de afvalstoffenheffing, rioolheffing, het rioolaansluitrecht en de leges 100% kostendekkend zijn. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten aan elkaar gelijk zijn.
- Bij de Begroting 2020 is besloten om de tarieven voor de Toeristenbelasting in de jaren 2022-2026 gelijk te houden en de investeringen in de sector onaangetast te laten. Daarom wijzigen de tarieven voor de toeristenbelasting in 2024 niet.
- Voor de forensenbelasting sluiten we aan bij ons gemeentelijk beleid over de toeristenbelasting. De tarieven voor 2024 wijzigen niet.
- Voor de Bedrijfs Investerings Zone Belasting (BIZ) is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met de Vereniging BIZ Groesbeek Centrum voor een periode van 5 jaar. Deze is per 1-1-2022 verlengd met 5 jaar. De tarieven zijn gelijk gebleven. Ook voor Vereniging BIZ Millingen Centrum is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan voor een periode van 4 jaar. Deze loopt af per 1 januari 2025. Voor 2024 blijven de tarieven gelijk.

Munitax voert voor onze gemeente de belastingwerkzaamheden en de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) uit. Munitax is het gemeenschappelijk belastingkantoor waar wij bij zijn aangesloten. Munitax verzendt de belastingaanslagen.

Hieronder vindt u een overzicht van de verwachte (geraamde) belastinginkomsten voor 2024 en de gerealiseerde inkomsten 2023 en 2024.

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Vershil Begroting- Rekening
Onroerendezaakbelasting	6.591	7.080	6.979	-101
Toeristenbelasting	740	825	819	-6
Forensenbelasting	30	30	30	-1
Afvalstoffenheffing (inclusief huisvuilzakken)	4.505	4.466	4.500	35
Rioolheffing	4.150	4.303	4.299	-4
Marktgelden	13	16	8	-8
Grafrechten	76	75	65	-10
BIZ-belasting	44	46	42	-4
Leges	1.391	1.952	2.294	342
Totaal belastinginkomsten	17.540	18.793	19.036	243

In vergelijking met de verwachte opbrengsten 2024 is de werkelijke belastingopbrengst ongeveer 1,3% hoger dan verwacht.

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing

Wij brengen afvalstoffenheffing in rekening op grond van de Wet milieubeheer. Belastingplichtig is degene, van wie de gemeente het huishoudelijk afval moet inzamelen.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn voor 2024 gestegen met ongeveer 2,4%. De verwachte opbrengst in 2024 was € 4.361.000. Daarmee komt de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing uit op 100%. Dit betekent dat we met de totale opbrengsten 100% van de kosten kunnen betalen. Het verschil tussen de werkelijk gerealiseerde lasten en baten is € - 54.965.

Afvalstoffenheffing	
7.3 Afval incl btw	-4.860.623
6.3 Kwijtschelding incl btw	-193.325
0.4 Overhead	-254.124
Overige opbrengsten	<u>1.002.720</u>
Totale kosten	-4.305.351
Opbrengst afvalstoffenheffing	4.250.386
Totale opbrengst afvalstoffenheffing	4.250.386
Dekking	98,72%

Rioolheffing

De gemeente moet zorgen voor de afvoer van het stedelijk afvalwater (rioolwater) en hemelwater (regenwater). De kosten betalen we uit de rioolheffing.

In oktober 2020 is het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2021-2025 vastgesteld. De tarieven voor 2024 zijn verhoogd met de inflatiecorrectie (+4,5%), zoals in het GRP is afgesproken.

De totale opbrengst voor 2024 was begroot op € 4.333.000. Op basis van de begroting is de rioolheffing 100% kostendekkend. Dit betekent dat de kosten net zo hoog zijn als de inkomsten. Het verschil tussen de werkelijk gerealiseerde lasten en baten is € 603.505. Dit bedrag is in 2024 gestort in de voorziening 'egaliserie riolering'.

Rioolheffing	
7.2 Riolering incl btw	-2.933.234
7.2 Overige opbrengsten	58.506
7.2 Dotatie aan voorziening	-603.505
0.9 Onttrekking reserve	36.054
5.7 Natuurlijk groen incl btw	-170.614
6.3 Kwijtschelding incl btw	-178.380
2.1 Schoonhouden wegen incl btw	-80.589
0.4 Overhead	<u>-426.903</u>
Totale kosten	-4.298.665
Opbrengst Rioolheffing	4.298.665
Totale opbrengst Rioolheffing	4.298.665
Dekking	100%

Rioolaansluitrecht

We hanteren een vast tarief als we een standaard aansluiting op het riool moeten maken. Uitgangspunt hierbij is dat we met de opbrengsten de kosten kunnen betalen. In 2024 was het dekkingspercentage 70%. In 2024 hebben we hoge kosten gehad voor een aansluiting waarvoor diverse keren asfalt is verzaagd voordat de aansluiting op de hoofdriolering gemaakt kon worden. Dit leidt in 2024 tot een lagere kostendekkendheid.

Rioolaansluitrecht	
7.2 Huisaansluitingen incl btw	-45.588
0.4 Overhead	<u>-1.224</u>
Totale kosten	-46.812
Leges	32.950
Totale opbrengsten	32.950
Dekking	70%

Marktgeden

In de marktgeldverordening staan de gemeentelijke regels over de markt. De tarieven voor 2024 zijn verhoogd met 4,5% (inflatie).

Het dekkingspercentage, inclusief de inkomsten uit staangelden, is 42%. Dit betekent dat we met de totale opbrengsten (€ 7.735 in 2024), 42% van de kosten (€ 18.606) konden betalen. Er is dus een tekort van € 10.871.

Marktgelden	
3.3 Kosten markten	-18.182
0.4 Overhead	-9.526
3.3 Overige opbrengsten	<u>9.102</u>
Totale kosten	-18.606
Opbrengst marktgelden	7.735
Totale opbrengst marktgelden	7.735
Dekking	42%

Lijkbezorgingsrechten/Grafrechten

Met de opbrengst uit de begraafrechten betalen we de kosten van het begraven en het onderhouden van de begraafplaatsen. Voor 2024 zijn de tarieven verhoogd met 4,5% (inflatie).

De verwachte opbrengst voor 2024 was € 75.000. Volgens de begrotingsgegevens kwam het dekkingspercentage uit op 39%. Het werkelijke dekkingspercentage over 2024 is 36%. Het gevolg is een tekort op de exploitatie van bijna € 115.000.

Begraafplaatsrechten	
7.5 Kosten begraafplaatsen	-146.278
0.4 Overhead	-33.567
7.5 Overige opbrengsten	<u>6.404</u>
Totale kosten	-179.845
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	65.143
Totale opbrengsten	65.143
Dekking	36%

Leges

Op basis van de legesverordening worden de rechten geheven van degenen die gebruik maken van de diensten, beschikbaar gesteld door het gemeentebestuur. De Tarieventabel bij de verordening is conform het VNG-model ingedeeld in drie titels zijnde:

Titel 1 Algemene dienstverlening;

Titel 2 Dienstverlening vallende onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen;

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen.

De verbijzondering van onderwerpen binnen de titels zijn terug te vinden in de Legesverordening.

In artikel 229b van de Gemeentewet is bepaald dat de tarieven zodanig moeten zijn vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Daar waar rijksnormen of maximumtarieven gelden (zoals bij reisdocumenten), zijn deze

leidend. De overige tarieven in de legesverordening worden - los van overige wijzigingen van de legesverordening - voor 2024 verhoogd met een inflatiecorrectie van 4,5%.

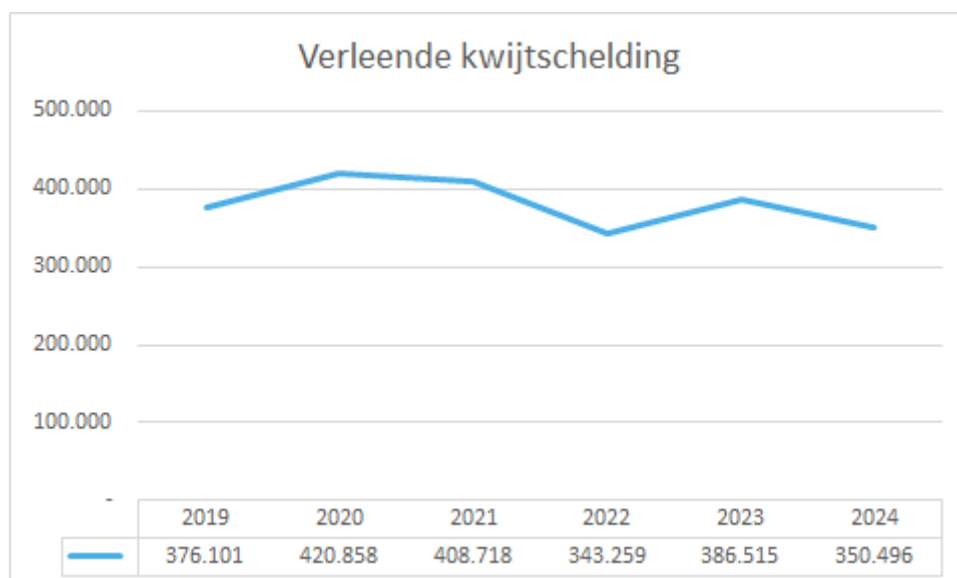
De totale legesopbrengst over 2024 is € 342.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken van dit verschil zijn:

- diverse leges burgerzaken € + 70.000
- leges kabels en leidingen € + 68.000
- leges omgevingsvergunningen € + 183.000

Legesverordening Hoofdstuk	Directe kosten	Loon- kosten	Overhead	Opbrengst	Kosten- dekkendheid
1. Algemene dienstverlening	-806.374	-	-414.175	956.475	78%
2. Dienstverlening en besluiten in het kader van Omgevingswet	-1.254.602	-	-265.729	1.113.433	73%
3. Dienstverlening vallend onder de Dienstenrichtlijn en niet vallend onder Hoofdstuk 2	-33.409	-	-29.320	14.267	23%
Totaal legesverordening	-2.094.385	-	-709.224	2.084.175	74%

Kwijtscheldingsbeleid

Het is voor belastingplichtigen mogelijk om voor de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en de rioolheffing kwijtschelding aan te vragen. In onderstaande grafiek ziet u hoeveel kwijtschelding er de afgelopen jaren is verleend. In 2024 is voor een bedrag van € 350.000 kwijtschelding verleend. Ruim 67% hiervan is automatisch verleend.

Of de aanvrager in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van zijn persoonlijke financiële situatie. Wij verlenen kwijtschelding als aan alle voorwaarden voor kwijtschelding is voldaan. In onze gemeente hanteren wij de zogenaamde 100 procent kwijtscheldingsnorm. Dit betekent dat mensen met een inkomen op bijstandsniveau, zonder vermogen, altijd in aanmerking komen voor kwijtschelding.

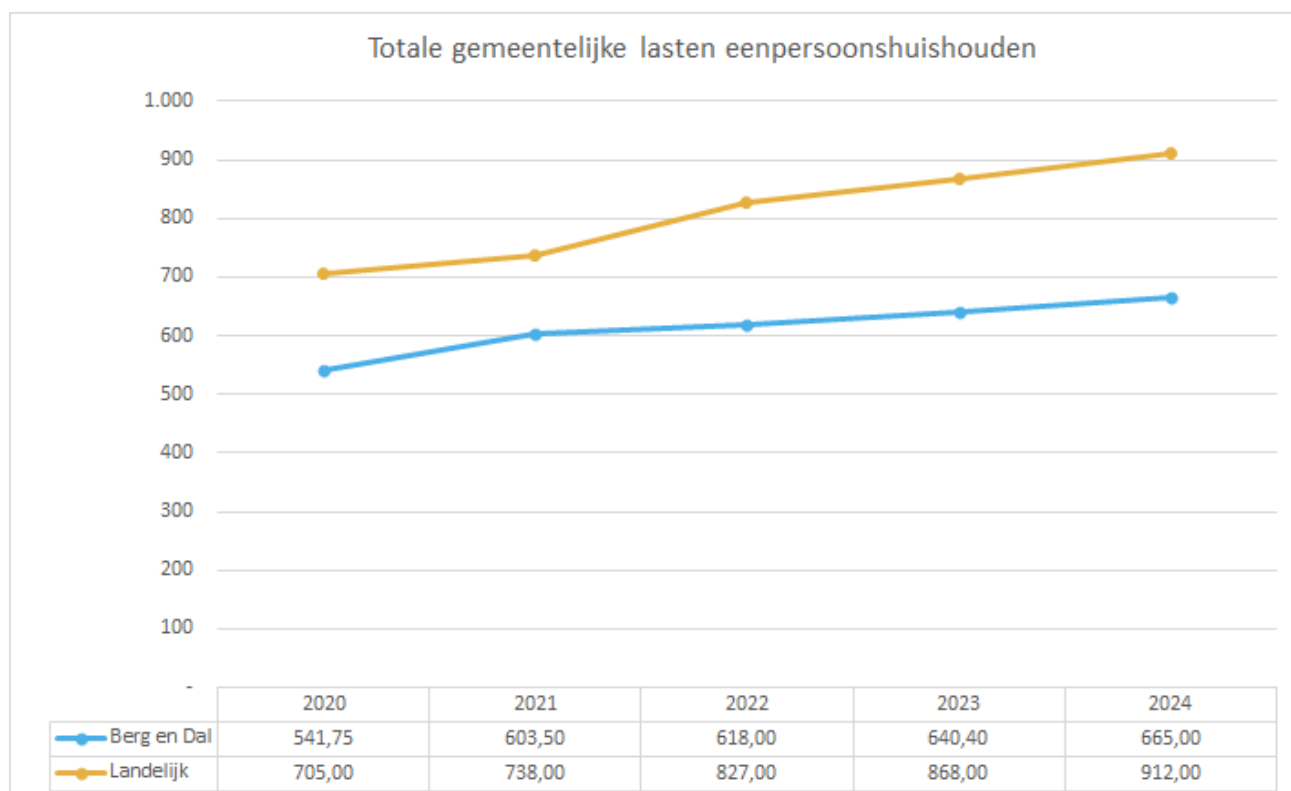
Belastingkantoor Munitax regelt voor ons de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid. Zij maken voor het verlenen van geautomatiseerde kwijtschelding gebruik van de informatie van het landelijk Inlichtingenbureau. Aan de hand van gegevens van het UWV, de Belastingdienst en de RDW toetst dit bureau welke huishoudens in aanmerking komen voor

kwijtschelding. Afhankelijk van het toetsingsresultaat wordt het recht op kwijtschelding wel/niet ambtshalve verleend.

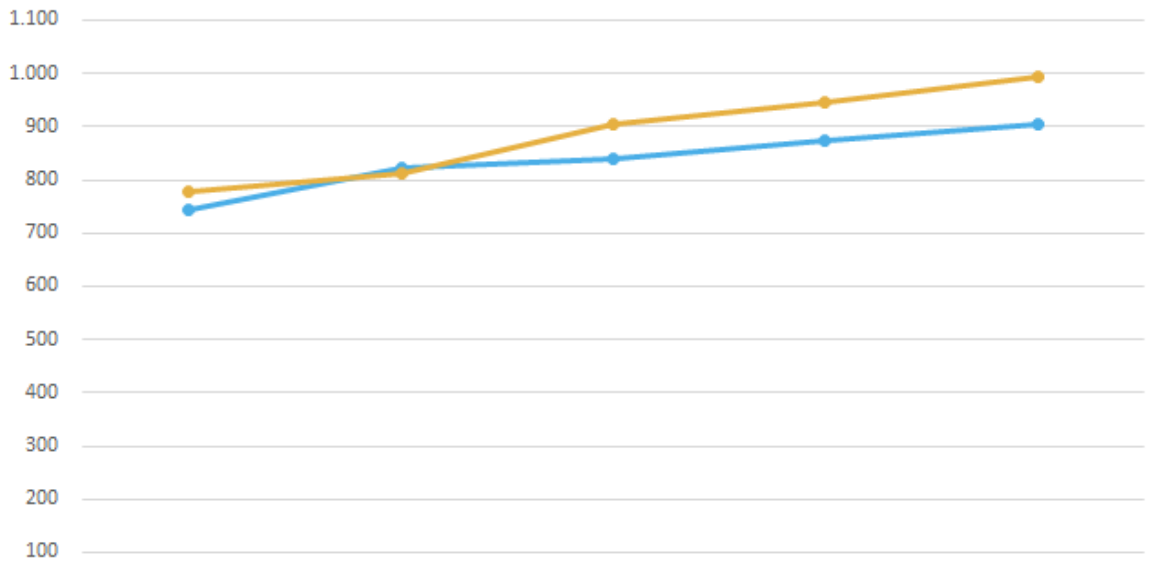
Lokale lastendruk

De belastingen en heffingen die inwoners betalen, verschillen per persoon. Toch bestaat de behoefte om gemeenten te vergelijken. Voor die vergelijking maken we gebruik van de gemeentelijke lastendruk. Hierbij gaan we uit van een standaardsituatie met de tarieven van onze gemeente. In de berekening van de lastendruk houden we rekening met de Onroerende- zaakbelastingen, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing.

In de grafieken hieronder zijn de totale lasten in vergelijking met het landelijk gemiddelde weergegeven voor een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. De belastingen in Berg en Dal stijgen minder hard dan het landelijk gemiddelde.

Totale gemeentelijke lasten meerpersoonshuishouden

	2020	2021	2022	2023	2024
Berg en Dal	742,50	821,00	841,00	873,20	903,25
Landelijk	777,00	811,00	904,00	945,00	994,00

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om onverwachte, hoge kosten op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van taken en de bedrijfsvoering in gevaar komen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe sterk de financiële positie van de gemeente is. Voor het beoordelen van de "weerstand" is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten beschikbaar zijn. In deze paragraaf gaan wij in op onze risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen.

Risicoregister

In het risicoregister maken we een overzicht van alle bekende risico's binnen de organisatie. Deze beoordelen en analyseren we om te bepalen hoe we met deze risico's om willen gaan. Voor elk risico wordt een risicoscore bepaald. Anders dan voorgaande jaren zijn de risico's per categorie: aansprakelijkheid, eigendommen, bedrijfsvoering en financieel, bij elkaar opgeteld om een totaalbeeld van de risico's te geven. Om de grootste risico's inzichtelijk te maken zijn risico's met een financieel belang vanaf € 100.000 hieronder verder toegelicht. We doen dit in het kader van het project herinrichting P&C cyclus.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Categorie	Risico
1. Aansprakelijkheid	48
2. Eigendommen	151
3. Bedrijfsvoering	430
4. Financieel	3.774
Totaal risico's	4.403

Afwezigheid personeel wegens ziekte of anderszins

Kennis en kunde zijn (tijdelijk) niet beschikbaar waardoor de kwaliteit van de organisatie en de door de organisatie geleverde producten lager worden. Uitgangspunt bij ziekteverzuim is een interne oplossing en geen externe inhuur, afhankelijk van de duur van de afwezigheid en taak. Totstandkoming inschatting: loonsom € 24.043.484 x 5,40% (bron: loonsom begroot 2025; ziekteverzuimpercentage over 2024) = € 1.298.348. Binnen het ziekteverzuim van 5,4% wordt ongeveer 25% vervangen. Dit maakt het financiële risico € 325.000.

WMO begeleiding en Jeugdhulp

De ramingen 2025 hebben we zo realistisch mogelijk ingeschat. We lopen het risico dat de aanvragen en de duur van de zorg nog meer toenemen. Daarnaast is er onzekerheid vanwege de transformatie naar kleinschalige voorzieningen, aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt en de CAO loonstijging van de afgelopen jaren. De hervormingsagenda jeugd moet leiden tot maatregelen die de kosten van jeugdhulp beperken vanaf 2025, maar dit lijkt niet reëel. Het is onduidelijk wat dit (financieel) voor ons betekent. We schatten het risico in op 15% van € 16.389.000 (totaal begroting 2025 WMO begeleiding en Jeugdhulp) en de kans hierop op 50%. Dit maakt het financiële risico € 1.229.000.

Hulp bij het huishouden

De tarieven voor hulp bij het huishouden zijn onderbouwd en reëel. De kosten ramen we € 4,2 miljoen voor 2025. Hierbij is rekening gehouden met recente CAO wijzigingen en een toename van aanvragen met 5%. Er is onzekerheid over de tarieven (cao-onderhandelingen

begin 2025 + nieuwe contracten per juni 2025) en onzekerheid of we gaan inlopen op achterblijvende bestedingen door meer aanbieders in contract (beter kunnen voldoen aan alle vraag). Het risico dat de kosten verder toenemen ramen we op 5% van € 4,2 miljoen. De kans hierop schatten we in op 50%. Dit maakt het financiële risico € 105.000.

GGD

In de begroting 2025 van de GGD is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage. We lopen het risico dat het begrotingsbudget van de GGD niet toereikend is en wij als gemeente daarom meer moeten betalen dan oorspronkelijk begroot. We schatten de kans dat de GGD over het budget heen gaat in op 50%. We verwachten dat als dit gebeurt het zal gaan om een overschrijding van 10% op het totale budget dat wij bijdragen aan de GGD. Dit maakt het financiële risico € 118.000.

MGR Werkbedrijf en ICT

De risico's van het werkbedrijf zijn berekend in de begroting van het werkbedrijf. Aangezien het werkbedrijf geen algemene reserve mag aanhouden, moet elke gemeente haar risicodeel in de begroting opnemen. Dit risico schat de MGR in op € 5.852.000. Ons aandeel bedraagt daarin ongeveer 11% (begroting 2025 MGR). Dit maakt het financiële risico voor onze gemeente € 157.000.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2040 energieneutraal

Voor de verduurzaming van gemeentelijke en maatschappelijke panden voeren we een 0-meting uit. Aan de hand van de uitkomst van deze 0-meting berekenen we de kosten voor de uit te voeren maatregelen. De verduurzamingsplannen voeren we gefaseerd uit tot 2040. Het bedrag dat nodig is voor het verduurzamen van het vastgoed is nog niet bekend. Daarnaast kan uitvoering van dit programma tot extra huisvestingskosten leiden. Het risico wordt ingeschat op € 5 miljoen met een kans van 10%. Het financiële risico is daarmee € 500.000.

Prijsontwikkeling energie

Met betrekking tot de kosten voor energie bestaat een afhankelijkheid van de energieleverancier over mogelijke prijsverhogingen. We proberen de kosten zo goed mogelijk in te schatten. Het financiële risico schatten we op € 105.000.

Prijsontwikkelingen investeringen

In het Meerjareninvesteringsplan van de begroting 2025 is voor de periode 2025-2028 een investering van € 48,4 miljoen opgenomen. Dit bedrag is gebaseerd op de laatst bekende prijsgegevens. We ontvangen geregeld signalen dat de prijzen blijven stijgen door onder meer tekort aan materialen en grote vraag naar materialen en de ontwikkelingen in de wereldeconomie. Ook werken de stijgingen van lonen en energiekosten nog steeds door in de prijzen. De kapitaallasten bedragen in 2028 bijna € 2 miljoen. We schatten het risico in op 20% van deze kapitaallasten. Bij de jaarrekening 2024 gaan we uit van de informatie van de begroting 2025 bij dit onderdeel. Het financiële risico is daarmee € 494.000.

Algemene uitkering

In de begroting 2025 is de meicirculaire 2024 de basis voor de berekening van de algemene uitkering. We hebben de WOZ-waardes bijgesteld volgens de overzichten van Munitax tot en met 1 juli 2024 en deze waardes geïndexeerd.

Het Rijk heeft het accres (jaarlijkse toe- en afname van het Gemeentefonds) voor het volumedeel voor de jaren 2022 tot en met 2025 bevroren. Dit betekent dat de algemene uitkering niet meer onderhevig is aan de schommelingen van de rijksuitgaven. Voor de loon- en prijsontwikkeling vindt wel bijstelling van de algemene uitkering plaats. We lopen het risico dat deze bijstelling niet toereikend is. Na 2025 is er sprake van een financieel ravijn omdat de aanvullende middelen uit het Regeerakkoord tot 2026 lopen. De opschalingskorting die tot 2026 bevroren was, is vanaf 2026 afgeschaft.

Overschotten (of tekorten) uit het BTW-Compensatiefonds (BCF) voegt het Rijk toe (of onttrekt) aan de algemene uitkering. Het is toegestaan om het overschot van 2023 vanaf 2025 structureel op te nemen, maar dit is onzeker. Wij ramen het overschot op basis van de gerealiseerde overschotten 2021-2023. Dit is conform het advies van het ministerie van BZK. Vooralsnog schatten we het totale risico met betrekking tot de algemene uitkering in op 2,5% van € 74,1 miljoen, wat neerkomt op € 1,854 miljoen. De kans hierop is 25%. Het financiële risico is hiermee € 464.000.

Bij de jaarrekening 2024 gaan we uit van de informatie van de begroting 2025 bij dit onderdeel.

Wijzigingen

De volgende twee grote risico's zijn gewijzigd ten opzichte van 2023. Deze wijzigingen hebben een grote impact op de weerstandsratio en zijn daarom hieronder beschreven:

Schadeclaims

Voorgaande jaren hebben we het risico op schadeclaims opgenomen in het risicoregister. Hiervoor was een financieel risico van € 200.000 opgenomen. Omdat we verzekerd zijn voor schadeclaims is dit risico verwijderd uit het risicoregister.

Garanties en borgstellingen

Het risico voor garanties en borgstellingen is bijgesteld ten opzichte van voorgaande jaren. De gemeente staat garant voor enkele aan en door stichtingen en verenigingen verstrekte geldleningen. Eerder werd ook het risico dat wij dragen als achtervang voor leningen aangegaan door woningcorporaties meegenomen in dit onderdeel. Gezien de ervaringen en de regelgeving hierover lopen we op dit terrein nauwelijks risico. Per 1 augustus 2021 is de generieke achtervangovereenkomst van toepassing. Hierdoor is het risico dat het WSW een beroep moet doen op de gemeentelijke achtervang nog verder beperkt. We schatten dit onderdeel van het risico daarom in als nihil. Het risico op garanties en borgstellingen is daarmee zo klein geworden dat deze niet meer boven de rapportagegrens van € 100.000 uitkomt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen wij beschikbaar hebben om eventuele tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande zaken. De weerstandscapaciteit is onderverdeeld in structureel en incidenteel. De totale weerstandscapaciteit van de gemeente ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Bedragen x € 1.000
	Bedrag
<u>Structurele weerstandscapaciteit</u>	
1. onbenutte belastingcapaciteit	4.214
2. post onvoorzien	-
3. vrije begrotingsruimte	-
4. structurele bezuinigingsmogelijkheden	-
Totaal structurele weerstandscapaciteit	4.214
<u>Incidentele weerstandscapaciteit</u>	
1. algemene reserve	29.055
2. bestemmingsreserves	-
3. stille reserves (overwaarde gemeentelijke bezittingen)	270

4. incidentele bezuinigingsmogelijkheden -

Totaal incidentele weerstandscapaciteit 29.325

Totaal weerstandscapaciteit per 31-12-2024 33.539

Weerstandsvermogen

Op basis van het risicoprofiel en de inventarisatie van de weerstandscapaciteit bepalen wij ons weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen drukken wij uit in een verhoudingsgetal.

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Op basis van de jaarrekening 2024 ziet de weerstandsratio er als volgt uit:

		Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Ratio	$\frac{33.539}{4.403} =$	7,62	6,55	7,02	6,48	6,28
weerstandsvermogen						

Een weerstandsratio hoger dan 2 is uitstekend. Met een weerstandsratio van 7,62 beschikken wij op dit moment dus over een uitstekend weerstandsvermogen. Er zijn voldoende middelen om de in beeld gebrachte risico's op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) moeten gemeenten een vijftal financiële kengetallen opnemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en de jaarstukken. Het doel is om op deze wijze makkelijker inzicht te verschaffen in de financiële positie van de gemeente.

De vijf kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid. Hoe de kengetallen in relatie tot de financiële positie moeten worden beoordeeld, is voorbehouden aan de raad. Hiervoor zijn geen algemene normen gegeven.

Kengetal		Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Normering Categorie
1a. Netto schuldquote		13%	70%	15%	A
1b. Netto schuldquote	gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	7%	59%	8%	A
2. Solvabiliteitsratio		53%	32%	54%	B
3. Grondexploitatie		0%	0%	0%	A

4. Structurele exploitatieruimte	5,7%	0,1%	3,2%	A
5. Belastingcapaciteit	92%	92%	91%	A

Zoals aangegeven bestaan er geen algemeen geldende of wettelijk voorgeschreven normen voor de beoordeling van de financiële kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente. Voor een afgewogen beoordeling van de financiële positie moeten de financiële kengetallen in hun onderlinge samenhang en binnen de specifieke context van de gemeente worden bekeken.

Om de beoordeling gemakkelijker te maken hebben wij in de laatste kolom van bovenstaande tabel een normering opgenomen. Deze normering is gelijk aan de normen die de provincie Gelderland in het kader van haar financiële toezicht functie hanteert. Hierbij wordt gewerkt met de drie categorieën 'A', 'B' en 'C'. Aan deze categorieën is geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf plaats dient te vinden. Wel kan over het algemeen worden gesteld, dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

In samenhang geven de kengetallen een positief beeld van de financiële positie van de gemeente Berg en Dal. De schuldpositie is op een aanvaardbaar niveau, er is sprake van enige onbenutte belastingcapaciteit en het weerstandsvermogen is uitstekend zodat wij in staat zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we op welke wijze wij onze kapitaalgoederen beheren.

1. wegen;
2. riolering;
3. water;
4. groen;
5. gebouwen;
6. openbare verlichting;
7. speelruimten.

Voor deze kapitaalgoederen beschrijven we:

- Het beleidskader;
- De financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien;
- De vertaling van de financiële consequenties.

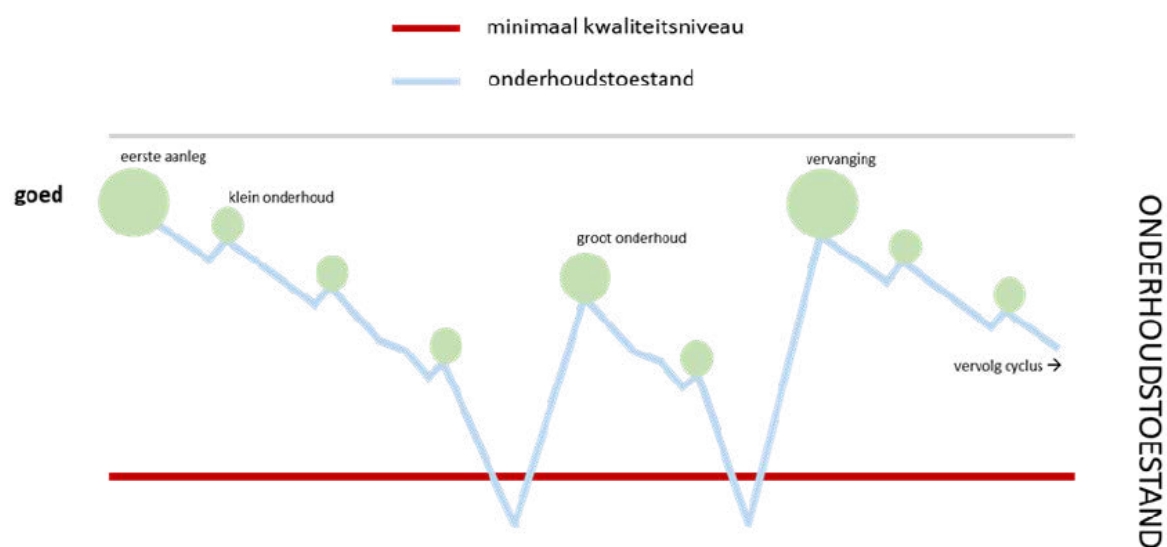
Algemeen

De gemeente heeft wegen, riolen, groen, lichtmasten, speeltuinen en gebouwen in eigendom. Dit noemen we kapitaalgoederen. De gemeente zorgt voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Dat is belangrijk om prettig en veilig in de gemeente te kunnen wonen en verblijven. Om de kapitaalgoederen goed te onderhouden hebben we beleidsplannen opgesteld en vertaald naar beheer- en uitvoeringsplannen. Zo weten we wat we hebben, wat we willen, wat nodig is en wat het ons gaat kosten.

 VERHARDING	 VERLICHTING	 VRI'S	 CIVIELE KUNSTWERKEN
2.025.338 m ²	7.046 stuks	1 VRI	28 stuks
GROEN			FAUNAVOORZIENINGEN
 BOMEN	 BLOEMBAKKEN	 GROENVLAKKEN	 SCHERMEN EN RASTERS
16.733 stuks	49 stuks	1.576.902 m ²	 OVERIG 14.675 m 156 stuks
SPEELVOORZIENINGEN		STRAATMEUBILAIR	
 SPEEL- ONDERGRONDEN	 SPEELTOESTELLEN	 KLIMPLANTENSTEUNEN	 HEKWERK
5.952 m ²	431 stuks	11 stuks	 MEUBILAIR 3.560 m 513 stuks
RIOLERING		WATER	
 RIOOL	 GEMALEN, KOLKEN, POMPEN	 INFILTRATIE- PUTTEN	 WADI'S EN WATER- DOORLATENDE VERHARDING
363.000 m	11.779 stuks	516 stuks	 SLOTEN EN BEKEN 21.980 m ² 68.400 m ¹

De levenscyclus van kapitaalgoederen

Na verloop van tijd gaat de kwaliteit van de kapitaalgoederen achteruit. De ideale levenscyclus illustreren we in onderstaand figuur. Met klein onderhoud kunnen we de kwaliteit tijdelijk verbeteren. Slijtage gaat echter verder en groot onderhoud zal nodig zijn. Na verloop van tijd is vervanging noodzakelijk en begint de cyclus opnieuw. In het figuur zijn de verschillende typen onderhoud (klein, groot en vervanging) en het effect op de onderhoudstoestand geïllustreerd.

Actuele beleids- en beheerplannen

In 2023 hebben we een Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte opgesteld. In dit document hebben we een nieuwe visie bepaald: “We zetten ons in voor een schone, veilige en goed onderhouden openbare ruimte die klaar is voor de toekomst, zodat inwoners en andere gebruikers hier prettig kunnen wonen, werken en verblijven”. Om te komen tot een openbare ruimte die hierop aansluit, hebben we zes principes beschreven, die we door hebben vertaald naar beheer-, ontwerp en inkooprichtlijnen.

In onderstaand schema hebben we per kapitaalgoed relevante beleids- en beheerplannen genoemd. In de laatste kolom is aangegeven of en waar het beleids-/ beheerplan in de begroting staat.

Kapitaalgoed	Beheerplan/ Beleidsplan	Vaststelling door raad	Volgende actualisatie	Financiële vertaling in begroting
Algemeen	- Integraal beleidsplan openbare ruimte	12 juni 2023	-	Algemeen
Wegen	- Onderhoudsplan Wegen	1 april 2021	2026	MIP*, voorziening en exploitatie
Riolering/ Water	- Gemeentelijk Rioleringsplan	29 oktober 2020	2025	MIP*, voorziening, reserve en exploitatie
Groen	- Bomenstructuurplan	29 augustus 2013 (Groesbeek) 28 januari 2014 (Millingen)	2024	Exploitatie
	- Lijst bijzondere houtopstanden	28 januari 2014 (Groesbeek) 28 januari 2014 (Millingen)	2024	Exploitatie
Gebouwen	- Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen	28 januari 2014 (Groesbeek) 28 januari 2014 (Millingen)	2026	MIP*, voorziening en exploitatie
Openbare verlichting	- Openbare verlichting	14 juli 2016	-	Exploitatie
Speelruimten	- Vervangingsplan Speelvoorzieningen	15 december 2022	2025	MIP*, reserve en exploitatie

* MIP = Meerjaren investeringsplan

Wegen

Wat willen we?

Doordat in 2022 de bezuiniging op het onderhoud van wegen terug is gedraaid, hanteren we weer het van oudsher uitgebalanceerde onderhoudsniveau. Bij een uitgebalanceerd onderhoudsniveau maken we onderscheid tussen bepaalde type wegen. Zo schrijven we voor bijvoorbeeld centrumgebieden, rijbanen en fietspaden binnen de kom een hoog niveau voor. Voor bedrijventerreinen, wijkontsluitingswegen en overige wegen binnen de kom is dit niveau basis.

Onderhoud, beheer en inspecties van wegen zijn nodig om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. Met een tweejaarlijkse inspectie brengen we de onderhoudstoestand in kaart. In 2022 voerden we deze tweejaarlijkse inspectie voor het laatst uit. Het aansluitende beheerplan 'beheerplan wegen 2020' heeft de raad in 2021 vastgesteld.

De volgende inspectie staat voor 2024 gepland. De inspectie geeft per wegvak inzicht in de kwalitatieve toestand. Blijkt uit de inspectie dat een weg niet meer te onderhouden is, dan vragen we budget voor vervanging of herinrichting aan. Dit doen we via het Meerjaren Investeringsplan (MIP).

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 heeft de inspectie van wegen plaatsgevonden. De resultaten daarvan maken we zichtbaar in het onderhoudsplan wegen. Ook gebruiken we de inspectiegegevens voor het bepalen van dagelijks klein onderhoud zoals reparaties. En voor het bepalen van grote reconstructies en vervangingen.

Wat is nodig?

Op basis van de inspectieresultaten in 2022 hebben we het groot onderhoud voor 2024 bepaald. We gaan in ieder geval op de volgende locatie onderhoud uitvoeren:

- Het derde en laatste gedeelte van Oude Kleefsebaan in Berg en Dal.
- De Leuthestraat richting Persingen in Persingen.
- De Kerkdijk in Ooij.

Stand van zaken Jaarrekening

Het groot onderhoud van de Kerkdijk in Ooij is klaar. Ook de Leuthestraat in Persingen is gereed. De Oude Kleefsebaan in Berg en Dal is nog niet klaar.

De kwaliteit van de Oude Kleefsebaan hield zich beter dan verwacht. Daarom is het werk uitgesteld naar 2025. We onderzoeken subsidiemogelijkheden omdat we een *biobased* alternatief overwegen. Dat houdt in dat we het traditionele bindmiddel bitumen (dat gewonnen wordt uit ruwe olie) vervangen door 100% biologisch bindmiddel. In Ooij hebben we de Hubertusweg op deze alternatieve manier aangelegd en goede ervaringen opgedaan.

Wat gaat het kosten?

Samen met de planning uit het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) vormt de wegenplanning de basis voor de integrale projecten met andere vakgebieden, zoals openbare verlichting, groen, water en spelen. Deze integrale projecten plaatsen we op het Meerjaren Investeringsplan (MIP). In het MIP staan de kosten per project verdeeld. Hierbij maken we onderscheid tussen riool en OpR, waar wegen onder valt.

Voor het uitvoeren van groot onderhoud werken we met raamovereenkomsten. Op basis van deze overeenkomsten kunnen wij diverse onderhoudswerkzaamheden uit laten voeren. Door

(groot) onderhoud op tijd uit te voeren, kunnen we de levensduur van een weg verlengen en daardoor reconstructies uitstellen.

Voor financiering van het groot onderhoud maken wij gebruik van een voorziening onderhoud wegen. Hier voegen we jaarlijks € 1.278.000 aan toe. Voor het verloop van de voorziening onderhoud wegen verwijzen wij u naar het overzicht “reserves en voorzieningen”.

Stand van zaken Jaarrekening

De toevoeging aan de voorziening is niet gewijzigd.

Riolering

Wat willen we?

Een goed functionerend en heel rioolstelsel, zodat we vuil- en hemelwater op een juiste manier kunnen verwerken. Dat doen we door het afvalwater af te voeren naar de afvalwaterzuivering. Het inzamelen en afvoeren van afvalwater naar de afvalwaterzuivering is een belangrijke wettelijke zorgplicht voor de gemeente. Daarnaast heeft de gemeente ook de zorgplicht voor het inzamelen en verwerken van hemelwater en het voorkomen van nadelige gevolgen voor grondwater.

De riolering maakt deel uit van het watersysteem, waarbij zowel boven- als ondergrondse voorzieningen aanwezig zijn. Daarmee is het een belangrijk onderdeel van de leefomgeving.

Enkele ontwikkelingen hebben een relatie met riolering en effect op onze werkzaamheden:

- Klimaatadaptatie. Het klimaat verandert. Het regent vaker en harder, het wordt warmer en droger voor lange aaneengesloten perioden. Droge zomers hebben effecten op onze waterhuishouding. Dat zien we door grondwaterstanden die dalen, een stuwwal die steeds droger wordt en opgedroogde bronnen, waaronder de bron van de Groesbeek. Door hemelwater af te koppelen en de infiltreren houden we water op de plek vast waar het valt.
- Duurzaamheid/circulariteit. Ontwikkelingen om de riolering te verduurzamen houden we in de gaten. Je kunt hierbij denken aan materialen die we hergebruiken en/of het toepassen van herbruikbare materialen.
- Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet biedt mogelijkheden om zaken die nu nog op nationaal niveau geregeld zijn lokaal te regelen. Dit betekent dat er straks meer keuze is hoe we de gemeentelijke watertaken vormgeven. De gemeentelijke zorgplichten blijven overigens onveranderd gelden en komen terug in de Omgevingswet.
- Capaciteit afvalwaterzuivering. Ons afvalwater gaat naar de afvalwaterzuivering van Waterschap Rivierenland op de Bruuk. Deze zit aan de maximale capaciteit en dat kan gevolgen hebben voor nieuwe woningbouwprojecten in Groesbeek.

Het beleid rondom riolering en de gemeentelijke watertaken staat in het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Dit GRP heeft de raad in het najaar van 2020 vastgesteld. Het voorgaande beleid zetten we grotendeels door, maar we geven meer aandacht aan klimaatverandering en de wijze waarop we hier mee omgaan. Het GRP biedt ook de onderbouwing voor (ontwikkeling van) de rioolheffing.

Stand van zaken Jaarrekening

In het najaar van 2024 hebben we een adviesbureau opdracht gegeven voor het opstellen van een nieuw WRP (Water en Rioleringsplan, voorheen GRP). In 2025 verwachten we dit gereed te hebben.

Wat is nodig?

Afhankelijk van ontwikkelingen en het functioneren van bestaande voorzieningen, berekenen we het functioneren van de riolering met een computermodel. Op basis van deze uitkomsten laten we werkzaamheden aan het riool uitvoeren. Onderstaande reguliere beheerwerkzaamheden en projecten voeren we jaarlijks uit om te voldoen aan de visie en beleidsdoelen:

- Reinigen en inspecteren riolering.
- Reinigen van straat- en trottoirkolken.
- Reinigen en inspecteren rioolgemalen en pompunits.
- Uitvoeren van verbeteringsmaatregelen aan riolering en kolken.
- Uitvoeren van verbeteringsmaatregelen aan gemalen en pompunits.
- Meten en monitoren van riolering en grondwater.

Naast deze reguliere taken, hebben we meerdere vervangingen op het MIP geplaatst. Bijvoorbeeld het aanpassen van de overstort De Heikant is er een van.

Stand van zaken Jaarrekening

De reiniging en inspectie heeft volgens planning plaatsgevonden. In 2024 hebben we vanwege ouderdom een aantal gemalen gerenoveerd.

In Beek hebben we aan de hand van een enquête gepeild of inwoners last hebben van grondwater. Dat is het geval. De vervolgstappen hebben we nog niet in beeld en bepaald. Dat doen we in 2025.

Wat kost het?

De planning uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vormt samen met de wegenplanningen de basis voor de integrale projecten. Deze projecten staan op het Meerjaren Investeringsplan (MIP). In het GRP is gerekend met deze projecten en hiervoor is geld gereserveerd.

Voor groot en dagelijks onderhoud is er budget in de exploitatie. Door groot en dagelijks onderhoud tijdig uit te voeren, kunnen we de levensduur van de riolering verlengen.

Om de lasten gelijkmatig over de jaren te verdelen, maken we gebruik van de voorziening riolering. Het uitgangspunt is volledige kostendekking.

Stand van zaken Jaarrekening

We onderzoeken of we een andere heffingsmaatstaf (de wijze waarop we de rioolheffing bepalen) moeten toepassen. Nu doen we dat nog op basis van het drinkwaterverbruik. Dit staat verder los van de actualisatie van het WRP (Water- en Rioleringsplan).

Water

Wat willen we?

De komende periode willen we bij de aanleg van riolering zo veel mogelijk huishoudelijk afvalwater en hemelwater scheiden. Waar mogelijk infiltreren we hemelwater. Dit helpt verdroging tegen te gaan en we hoeven het niet af te voeren naar de afvalwaterzuivering. Waar mogelijk combineren we werkzaamheden met maatregelen voor klimaatadaptatie.

In 2019 hebben de regiogemeenten samen met veel andere partijen de visie Regionale Adaptatie Strategie Rijk van Maas & Waal ondertekend. In deze visie staan veel ambities, doelen en maatregelen om de negatieve gevolgen van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen te voorkomen of te verminderen. In een uitvoeringsprogramma staat wat prioriteit heeft, wat we regionaal of lokaal gaan doen en welke partijen bij welke maatregelen betrokken zijn. Er is in ieder geval een bewustwordingscampagne nodig om inwoners

duidelijk te maken dat we ons moeten voorbereiden op de klimaatverandering en dat de overheid niet alles kan en wil oplossen. Ook inwoners en organisaties staan aan de lat om maatregelen te nemen. Er moet hierbij een goede balans zijn tussen maatregelen die de gemeente voorbereidt en uitvoert en ruimte geven aan initiatieven van inwoners en organisaties.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 hebben we gewerkt aan een nieuw uitvoeringsprogramma voor de periode van 2024 tot en met 2030. Tegelijkertijd is gewerkt aan een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst. Daarin leggen de verschillende deelnemende overheden vast hoe we samenwerken aan het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma zelf wordt weer uitgewerkt in jaarplannen. Er is al een Jaarplan 2025 opgesteld. Begin 2025 stelt de stuurgroep deze stukken vast.

Wat is nodig?

Op diverse plekken hebben inwoners hinder of overlast van water door hevige regenbuien. Vooral in de kern Breedeweg en, hoewel in andere mate ook in de kern Beek. Het centrum van Groesbeek en Heilig Landstichting zijn ook plekken die hier regelmatig mee te maken hebben. We maken onderscheid tussen wateroverlast en waterhinder. Met overlast bedoelen we dat er daadwerkelijk schade optreedt aan privé of gemeentelijke eigendommen. Met hinder bedoelen we situaties waarbij water op straat staat. Overlast heeft de hoogste prioriteit.

Daarnaast hangt het omgaan met hevige neerslag samen met de hemelwaterzorgplicht van de gemeente. Hemelwater gaat via het oppervlak maar gedeeltelijk ook via het rioolstelsel. Het houdt daarom verband met elkaar. De invulling van de zorgplicht staat in het Gemeentelijk Rioleringsplan Berg en Dal. Concreet voeren we zogenoemde basisrioleringsplannen (BRP) uit. Bij het opstellen van deze plannen bekijken we welke locaties binnen een bepaalde kern gevoelig zijn voor wateroverlast. Op basis van deze resultaten nemen we maatregelen om wateroverlast zo veel mogelijk te voorkomen. In programma 2 “paragraaf 2.4.4 We nemen maatregelen om de wateroverlast te voorkomen”. Leest u meer over wateroverlast in de kernen Breedeweg, Beek en Heilig Landstichting.

Stand van zaken Jaarrekening

Over de actuele stand van zaken voor de aanpak van wateroverlast in de kernen Breedeweg, Beek en Heilig Landstichting leest u meer in programma 2 paragraaf 2.4.4.

Wat kost het?

Vanuit eerder uitgevoerde onderzoeken is inzichtelijk gemaakt welke financiële middelen noodzakelijk zijn voor de maatregelen die we willen nemen. Deze zijn opgenomen in het GRP 2021-2025. Ook leveren wij een bijdrage aan andere disciplines voor onderhoud. Een concreet voorbeeld is dat de groenbeheerders voor het onderhoud van wadi's een bijdrage uit het GRP ontvangen.

Bij gecombineerde projecten (bijvoorbeeld; groen, wegen en riolering) op het Meerjaren investeringsplan is ook aandacht voor het hemelwater. In die plannen maken we ruimte om water tijdelijk op te vangen en in het gebied te verwerken. Hiervoor is in de periode 2024-2027 jaarlijks € 200.000 beschikbaar.

Stand van zaken Jaarrekening

Voor de aanpak van wateroverlast op de stuwwal en verdroging van de stuwwal hebben we € 300.000,- subsidie gevraagd en gekregen. Hoe we dat geld exact besteden bepalen we in 2025.

Voor het project “Breedeweg maakt ruimte voor water” hebben we geld over. Omdat er budget over blijft onderzoeken we samen met het Waterschap Rivierenland (WSRL) de

mogelijkheden om het geld voor andere waterprojecten in te zetten. Hierdoor ontstaat er weer een cofinanciering door het WSRL voor waterhinder en wateroverlastprojecten. Op een later moment leggen we dit ter besluitvorming voor. Daarbij evalueren we het project ook

Groen

Wat willen we?

We willen dat het openbaar groen schoon, heel en netjes is. Groen bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van de openbare ruimte en daarmee de leefomgeving. Daarom laten we het gemeentelijk stedelijke groen (zoals plantsoenen en hagen) op A-kwaliteit onderhouden. Dat betekent dat er weinig onkruid mag groeien en er geen kale plekken mogen zijn. Grasvelden onderhouden we op hetzelfde kwaliteitsniveau en maaien we daarom in het groeiseizoen wekelijks

Bermen en sloten maaien we één tot twee keer per jaar. We maken steeds vaker de overstap naar ecologisch bermbeheer. Dit betekent dat we brede bermen minder vaak maaien en maaiersten opruimen. Dat doen we om de ontwikkeling van bloemen en kruiden te stimuleren. De meterstrook met bermplanken en uitzichthoeken maaien we vanwege verkeersveiligheid wel vaker.

Voor het boombeheer hebben wij een lijst met de meest bijzondere bomen (lijst bijzondere houtopstanden) en een bomenstructuurplan (waardevolle rijen van bomen). In deze documenten staat welke bomen/structuren wij het meest belangrijk vinden. Actualisatie van deze documenten staat op de planning.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 hebben we het ecologisch bermbeheer uitgebreid. Voor de veiligheid onderhouden we de eerste meter van de berm langs wegen intensief. Alle bermen maaien we in juni. In september maaien we nog een keer. Maar dan maaien we slechts de helft van alle bermen. Dat doen we zodat een deel van de kruiden overwintert en dat is goed voor insecten en ander leven.

Het actualiseren van de lijst bijzondere houtopstanden en het bomenstructuurplan hebben we uitgesteld naar 2026. Hiervoor hebben we gekozen omdat we beleidsdocumenten in het kader van de omgevingsvisie en- programma's aan elkaar gaan koppelen.

Wat is nodig?

Voor het klein en groot onderhoud werken wij met onderhoudscontracten. In deze contracten beschrijven wij wat de aannemers moeten doen en welke kwaliteit wij verwachten. Voor het dagelijks onderhoud van het stedelijk groen hebben we een contract met de DAR.

Het onderhoud van gazon, bermen en sloten besteden wij uit. Het gazonbestek moeten we over twee jaar opnieuw aanbesteden en het bermenbestek volgend jaar.

Naast regulier onderhoud moeten we groen regelmatig vernieuwen. Bijvoorbeeld als er planten dood zijn door droogte of werkzaamheden in het groen. Elk najaar vervangen wij ruim 15.000 planten en struiken. Bomen vervangen we als ze ziek of dood zijn. Uitgangspunt is dat wij twee nieuwe bomen planten voor iedere boom die wij kappen. Door groen en bomen tijdig te vervangen ontstaat er geen achterstand en blijft het gemeentelijk groen op peil. Dat sluit aan op doel "we houden het groen op peil" in programma 2. Daarnaast zetten we in op het groen inrichten van nieuwe wijken en het vergroenen van bestaande wijken. Groen draagt bij aan allerlei actuele onderwerpen, zoals hittestress, klimaatadaptatie, biodiversiteit en ruimte voor water

Voor bomen hebben wij een zorgplicht. Dat betekent dat we ze regelmatig moeten controleren en onderhouden. De controle doet een externe partij en de buitendienst

onderhoudt de bomen. Inmiddels is een kleine achterstand in het boomonderhoud ontstaan. Dit komt vooral door personeelwisselingen. Door een deel van het onderhoud uit te besteden zijn de achterstanden in 2024 verleden tijd.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 hebben we een aantal vergroeningsprojecten van verschillende schaalgrootte voorbereid en uitgevoerd. Een aantal projecten is inmiddels gereed. Daaronder een groter project aan de Maarten Trompstraat in Groesbeek. Daar hebben we ongeveer 300 vierkante tegels vervangen door groen.

De uitvoering van het Oranjeplein in Millingen aan de Rijn hebben we uitgesteld naar de eerste week van 2025. Dan starten we met het vervangen 600 vierkante meter asfalt voor groen.

Eind 2024 zijn we ook gestart met de voorbereiding van het nieuwe onderhoudscontract Dar. Dit contract gaat over het dagelijks onderhoud van groen en grijs en heeft een looptijd van 2026 tot en met 2029.

Met het boomonderhoud zijn we weer op schema. Inspecties en het onderhoud voeren we volgens planning uit.

In 2024 hebben we veel aandacht besteed aan het op orde brengen van onze areaalgegevens in een nieuw beheersysteem. Dit geeft inzicht in de hoeveelheid openbare ruimte die wij in eigendom en onderhoud hebben. Inzichtelijk werd dat wij meer bermen in eigendom hebben dan gedacht.

Wat kost het?

Voor klein en groot onderhoud van stedelijk groen zoals plantsoenen, hagen en grasvelden is in de exploitatie in totaal ongeveer € 900.000 opgenomen.

Voor onderhoud van natuurlijk groen zoals landschapselementen, parken en bermen is in de exploitatie ongeveer € 350.000 opgenomen.

Voor onderhoud en inspectie én het vervangen van enkele bomen is jaarlijks ongeveer € 170.000 beschikbaar in de exploitatie. Vervangen we bomenlanen of liften we mee in projecten, dan vragen we via het Meerjaren Investeringsplan (MIP) om budget.

Extra budget is er voor het vergroenen van versteende straten, buurten en wijken. Hiervoor is in 2023 € 250.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserves.

Stand van zaken Jaarrekening

Het contract voor het onderhoud van bermen hebben we in 2024 opnieuw aanbesteed. De aanneemsom is ongeveer € 30.000,- meer ten opzichte van 2023. Dit verschil komt door een ander type beheer, geactualiseerde hoeveelheden en indexering.

Gebouwen

Wat willen we?

Onze ambitie is om bij voorkeur in 2040, maar uiterlijk in 2050 uitsluitend energieneutraal gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed te hebben. Aan de hand van een aantal onderzoeken en in overleg met de collega's van duurzaamheid willen we bepalen welke maatregelen hiervoor nodig zijn.

Een geschikt middel om hiervoor is te zetten is GPR-gebouw. Dit is een digitaal instrument om de duurzaamheid van een woon-, kantoor of onderwijsgebouw in kaart te brengen. Dit door middel van rapportcijfers voor de thema's energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde. Het doel hierbij is duurzaam bouwen meetbaar en bespreekbaar te maken.

Het onderhoudsniveau van alle overheidsgebouwen zo optimaal mogelijk houden. Hierbij maken we onderscheid tussen het gemeentehuis en overige gemeentelijke gebouwen. Het gemeentehuis onderhouden we op niveau 2 en andere gebouwen onderhouden we op niveau 3 en 4 (1 is optimaal en 6 is de ondergrens).

We onderhouden al onze panden doelmatig en sober. Het gemeentehuis dient daarbij in conditie redelijk tot goed te blijven. Voor de overige panden geldt een redelijke conditie. Veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en circulariteit (hergebruik van materialen) zijn hierin de belangrijkste onderhoudsaspecten.

Iedere drie jaar laten we onze gebouwen inspecteren en stellen we een onderhoudsplan op. We vervangen conform planning en op natuurlijke momenten, maar wel door duurzamere alternatieven. De volgende inspectie staat voor 2025 gepland.

We werken met vier voorzieningen:

1. gemeentelijke gebouwen, zoals het gemeentehuis en de gemeentewerf in Groesbeek en Beek.
2. sportaccommodaties, zoals de sporthallen en het zwembad.
3. welzijnsaccommodaties, zoals de Mallemolen en het Kulturhus in Millingen a/d Rijn.
4. overige accommodaties, zoals het draisine gebouw en parkeergarage Bellevue in Groesbeek.

Stand van zaken Jaarrekening

Ten aanzien van het onderhoudsniveau en de werkwijze zijn geen wijzigingen.

Op het moment van schrijven ligt er een voorstel om het voorzieninghart Op de Heuvel (Groesbeek) over te nemen. Dit zou betekenen dat er een 10^e gemeentelijk gebouw bij komt.

Wat is nodig?

Wij organiseren aanbestedingen en stellen contracten op voor een periode van minimaal drie jaar. Deze contracten gaan over dakwerk, schilderwerk, bouwkundig onderhoud, werktuigbouwkundig onderhoud en elektrotechnisch onderhoud. Het elektrotechnisch en werktuigbouwkundig onderhoud hebben we in 2022 aanbesteed. Beide werken zijn door dezelfde aannemer aangenomen. Daarmee is het onderhoud in principe voor vier jaar geregeld. In 2022 hebben we ook het schilderwerk aanbesteed.

Overige projecten zijn:

- Verduurzamen de Duffelt.
- Project revitalisering van de Mallemolen.
- Verder verduurzamen van het gemeentehuis naar duurzaamheidslabel A++, een Bijna Energieneutraal Gebouw (BENG).

Stand van zaken Jaarrekening

- Wij zijn met energiescans van gemeentelijke panden bezig. Daarin nemen we sporthal de Duffelt mee. Zodra de scan geweest is maken we een plan van aanpak om het gebouw te verduurzamen. Dat past in onze duurzaamheidsgedachte 2040 (klimaatneutraal).
- Het project "revitalisering van de Mallemolen" is opgestart.
- Bij het gemeentehuis hoeven we weinig maatregelen te nemen om van het huidige niveau (A+) naar A++ te gaan. De ambitie is opgenomen in onze projectopdracht huisvestingsvraagstuk van het gemeentehuis. Daarom hebben we in 2024 afgewacht. In de projectopdracht werken we uit welke maatregelen we gaan nemen. O.a. de voorbereidingen om van het gas af te gaan is onderdeel van het project

Wat kost het?

Voor financiering van groot onderhoud maken wij gebruik van een voorziening onderhoud gebouwen. De jaarlijkse toevoeging aan de voorziening is € 417.000. Daarnaast is er in de exploitatie € 380.000 beschikbaar voor dagelijks en contractueel onderhoud. Deze bedragen zijn hoger dan vorig jaar. Dat komt doordat loon- en materiaalkosten fors gestegen zijn (zoals we vorig jaar al vermoedden en beschreven in deze paragraaf).

Stand van zaken Jaarrekening

Met de overdracht van voorziening hart Op de Heuvel is een onderhoudsvoorziening van € 500.000,- aan de gemeente overgedragen. Dit zou in theorie voldoende moeten zijn om het gebouw 10 jaar lang te onderhouden. Naderhand komt het onderhoud van dit gebouw volledig voor onze rekening. Daarop moeten we de voorziening aanpassen.

Openbare verlichting

Wat willen we?

Duurzaamheid is een belangrijk onderwerp en speerpunt. Onze gezamenlijke doelstelling is om in 2030 nog maar de helft van de stroom te verbruiken ten opzichte van 2013. Dat hebben de gemeenten in Nederland met elkaar afgesproken. Onze oude lampen verbruiken gemiddeld 40 Watt stroom. Om het gebruik terug te dringen, plaatsen we sinds 2013 ledlampen. Die verbruiken nog maar 16 Watt.

In de gemeente Berg en Dal staan ongeveer 7.000 lichtmasten. Daarvan heeft ruim de helft al zuinige LED-lampen. De overige lichtmasten zijn nog niet afgeschreven en vervangen we zodra dat nodig is ook door LED-lampen.

Stand van zaken Jaarrekening

In 2024 vervingen we ruim 300 oude lichtmasten en armaturen door nieuwe ledverlichting.

Wat is nodig?

Dit jaar vervangen we lichtmasten in onder andere een gedeelte Beek (omgeving Oude gracht en Raailand) en het laatste gedeelte in Ooij.

Stand van zaken Jaarrekening

De lichtmasten en armaturen in de omgeving Oude Gracht in Beek zijn vervangen door led. Ook hebben we de verlichting in Ooij aan de Wethouder Verrietstraat, Prinses Beatrixstraat, Koningin Wilhelminastraat, Hezelstraat, Meester Boutenstraat en Loeffenstraat vervangen. De lichtmasten en armaturen in de Spoorlaan hebben we ook vervangen. En tot slot hebben we de verlichtingsbronnen in de Mansberg en Generaal Gavinstraat in Groesbeek vervangen door led.

Wat kost het?

Jaarlijks is in de exploitatie € 396.000 beschikbaar voor onderhoud en vervanging van lichtmasten en openbare verlichting. Dit bedrag bestaat uit een budget voor het vervangen van lichtmasten (€321.000) en een budget voor het onderhoud (€75.000).

Stand van zaken Jaarrekening

De vervangingen en het onderhoud hebben we binnen het beschikbare budget uitgevoerd.

Speelruimten

Wat willen we?

Wij willen speelplekken heel en veilig houden. Ook moeten wij voldoen aan wet- en regelgeving. Voor speeltoestellen is het 'Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen' van

toepassing. Daarin staat exact beschreven aan welke veiligheidseisen speeltoestellen in de openbare ruimte moeten voldoen.

Wij kiezen ervoor om alle speeltoestellen op één plek tegelijkertijd te vervangen. Hierdoor kunnen we een volledig nieuwe speeltuin maken. Samen met de kinderen uit de buurt maken wij een ontwerp. De kinderen mogen dan zelf kiezen welke speeltoestellen zij het leukste vinden.

We hebben een vervangingsplan dat gebaseerd is op de leeftijd van de speelplekken. Hierin staat welke speelplekken we in een bepaald jaar vervangen en hoeveel geld we daarvoor nodig hebben.

Speeltoestellen vervangen wij in principe na 12 (hout) of 18 jaar (kunststof en metaal). Dit is afhankelijk van het materiaal en hoeveel de toestellen gebruikt zijn. Op basis van de kwaliteit en inspectieresultaten passen wij het onderhouds- en vervangingsplan aan. Zodra de afschrijvingstermijn bereikt is, beslissen we of we de speelplek gaan vernieuwen. Dit is ook afhankelijk van de behoefte in de wijk.

Soms is een speelplek eerder aan vervanging toe doordat toestellen slecht zijn. Dit verwerken wij in de actualisatie van het vervangingsplan.

Stand van zaken Jaarrekening

[Wat we willen is gedurende het jaar niet veranderd.](#)

Wat is nodig?

Een externe specialist inspecteert de speeltoestellen één keer per jaar. Daarnaast controleert onze buitendienst de speeltoestellen. Dat doen wij twee tot drie keer per jaar. Als er iets kapot is, dan maken we dat meteen. Als we iets niet meer kunnen maken, dan verwijderen we het toestel.

Voor 2024 staat het vervangen van speelplekken op de volgende locatie gepland:

- De torteltuif aan de Hoge Kamp in Leuth
- Oranjeplein in Millingen aan de Rijn

Ook staat een speelplek op de planning, die in beheer is bij een stichting:

- Steense Gemeente Millingen aan de Rijn

Stand van zaken Jaarrekening

[Over de actuele stand van zaken voor de vervanging van speelplekken leest u meer in programma 2 “paragraaf 2.1.1. Samengevat is de vervanging van de genoemde speelplekken uitgesteld naar het eerste kwartaal van 2025. Voor 1 april 2025 hebben we de speelplekken vernieuwd.](#)

Wat kost het?

Jaarlijks is in de exploitatie € 30.000 beschikbaar voor klein en groot onderhoud én € 5.000 voor keuringen van speeltoestellen. Voor investeringen en vervangingen is € 110.000 per jaar beschikbaar. Vervangingen boven de € 25.000 nemen we vanwege boekhoudkundige redenen op in het Meerjaren Investeringsplan.

Vanaf 2020 werken we met een bestemmingsreserve voor speelruimten. Na afloop van het jaar storten wij het niet uitgegeven budget in deze reserve, zodat dit geld beschikbaar blijft voor de speeltuinen.

Stand van zaken Jaarrekening

[Voor de vervanging van de speelplek de Steense Gemeente in Millingen aan de Rijn heeft de stichting € 40.000 subsidie aangevraagd en gekregen.](#)

Financiering

Vanuit de financieringsfunctie zorgen we dat er tijdig voldoende financiële middelen zijn om uitvoering te geven aan de doelen van de raad. Dit doen we binnen de gestelde kaders.

Beleidskaders

- Het BBV geeft een aantal kaders mee voor deze paragraaf. De risico's die we moeten beheersen vanuit de wet zijn koers- en renterisico's.
- Het college heeft richtlijnen vastgesteld voor het sturen en beheersen van, het verantwoorden over, en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Dit is opgenomen in het financieringsstatuut.
- In de financiële verordening heeft de raad kaders vastgesteld voor de inrichting van de financiële functie en de uitgangspunten voor het financieel beleid en het financieel beheer. Ook is er een relatie gelegd met het financieringsstatuut.

Financiële positie

Financieringspositie

De ontwikkeling van de financiële positie leiden we vooral af uit de meerjarenbegroting, meerjarig investeringsplan en de ontwikkelingen van aflossingen op onze leningen. De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan.

	Bedragen x € 1.000	
Financieringspositie	31-12-2023	31-12-2024
<u>Financieringsbehoefte</u>		
Totaal vaste activa (a)	92.061	100.221
<u>Financieringsmiddelen</u>		
Reserves en voorzieningen	74.511	81.256
Langlopende leningen	28.769	26.677
Voorziening grondexploitatie	-	-
Totaal financieringsmiddelen (b)	103.281	107.933
Financieringspositie (b-a)	11.220	7.711

Bovenstaande berekening geeft aan dat er eind 2023 en 2024 een financieringsoverschot was.

Liquiditeitenplanning

Op 31 december 2024 was er sprake van een liquiditeitsoverschot/tekort van ongeveer € 9 miljoen. Wij zijn binnen de wettelijk voorgeschreven kasgeldlimiet gebleven. Dit is een norm die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan een jaar. Zolang deze situatie zich voordoet en we binnen de kasgeldlimiet blijven kan het liquiditeitstekort met kort geld gefinancierd blijven. Omdat er geheel 2024 sprake is van een liquiditeitsoverschot is dit voor Berg en Dal niet aan de orde.

Het verloop van de liquiditeiten is sterk afhankelijk van de tijd en de mate waarin de voorgenomen investeringen feitelijk worden gerealiseerd. Per kwartaal brengen we de liquiditeiten in beeld en beslissen we hoe één en ander te financieren.

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de huisbankier van de gemeente. Nagenoeg al het gemeentelijk betalingsverkeer loopt via deze bank. Contant geldverkeer beperken we zoveel mogelijk.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is Schatkistbankieren wettelijk verplicht. Dagelijks worden alle overtollige liquiditeiten boven een drempelbedrag afgeroomd en aangehouden in de schatkist bij het Ministerie van Financiën. De drempel is vastgesteld op 2,0% van het jaarlijkse begrotingstotaal (2,0% van afgerond € 119.000.000). Dit betekent voor ons dat wij maximaal € 2.380.000 buiten de schatkist mogen houden.

Wij hebben met de BNG een automatische saldogeregulatie schatkistbankieren afgesproken. Alle overtollige geldmiddelen boven de € 2.380.000 worden automatisch afgeroomd naar schatkistbankieren. Het voordeel hiervan is dat we voorkomen dat wij creditrente aan de BNG moeten betalen zodra wij meer dan € 2.380.000 in kas hebben.

Het doel van de deelname aan schatkistbankieren is om de EMU-schuld van de collectieve sector te verlagen. De decentrale overheden krijgen geen leenfaciliteit bij de schatkist. Jaarlijks totaliseert het CBS de EMU-saldi van alle overheidsinstanties. Uiteindelijk mag het tekort van alle overheden 3% van het BBP bedragen.

Kasstroomprognose

De kasstroomprognose wordt afgeleid van de balansprognose en geeft inzicht in de achterliggende bronnen die de ingaande en uitgaande kasstromen veroorzaken.

Operationele activiteiten die bestaan uit transacties die veelal direct leiden tot opbrengsten en kosten vanuit de normale bedrijfsvoering en uitvoering van beleid. We zien dat de operationele kasstroom positief is (€ 15.503 x € 1.000).

De investeringskasstroom geeft aan hoeveel we uitgeven aan investeringen. Deze geldstroom is negatief (€- 13.681 x € 1.000) omdat we er geld aan uitgeven.

Als laatste kennen we de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Deze bestaat uit de opname en aflossingen van geldleningen.

	<i>Bedragen x €1.000</i>
Kasstroom uit operationele activiteiten	2024
Saldo programmarekening	8.901
Afschrijvingen	5.520
Mutatie werkkapitaal:	
- Mutatie voorraden	-413
- Mutatie vorderingen	2.776
- Mutatie kortlopende schulden excl. Bankschulden	779
Totaal mutatie werkkapitaal	3.142
Onttrekkingen reserves	-14.999
Toevoegingen reserves	11.732
Onttrekkingen / vrijval voorzieningen	-2.130
Toevoegingen voorzieningen	3.336
Totaal uit operationele activiteiten	15.503

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

Investerings immateriële vaste activa	-1.710
Desinvesteringen immateriële vaste activa	84
Investerings materiële vaste activa	-13.438
Desinvesteringen materiële vaste activa (bijdrage derden)	1.497
Investerings financiële vaste activa	-3.500
Desinvesteringen financiële vaste activa	3.386
Totaal investeringsactiviteiten	-13.681

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

Opname langlopende geldleningen	-
Aflossing langlopende geldleningen	-2.092
Mutatie kasgeldleningen	-
Totaal financieringsactiviteiten	-2.092

Mutatie geldmiddelen -270

De mutatie in geldmiddelen is als volgt te specificeren:

Liquide middelen ultimo vorig dienstjaar:	493
Liquide middelen ultimo dienstjaar:	223

Afname liquide middelen -270

Rente

Koersrisico

Het koersrisico is het risico dat de waarde van aandelen of obligaties daalt door koersontwikkelingen. Wij lopen weinig koersrisico, omdat onze gelden zijn uitgezet op vastrentende waarden die niet gevoelig zijn voor koersontwikkelingen.

Renterisico

Er zijn twee normen die aangeven hoe groot het renterisico is.

1. Kasgeldlimiet

Dit is een grens die aangeeft hoeveel geld we mogen lenen voor een periode korter dan een jaar. De kasgeldlimiet voor 2024 is 8,5% van het begrotingstotaal van de gemeente. Volgens deze grens mogen wij 8,5% van € 119.000.000 = € 10,1 miljoen lenen. We verwachten de kasgeldlimiet niet te overschrijden.

In de Wet financiering decentrale overheden staat dat de kasgeldlimiet gedurende twee achtereenvolgende kwartalen mag worden overschreden. Wij voldoen in 2024 aan de gestelde norm. In onderstaand overzicht is het verloop per kwartaal aangegeven.

(bedragen x € 1.000)

	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024	3e kwartaal 2024	4e kwartaal 2024
1) <u>Toegestane kasgeldlimiet</u>				
- in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
- in bedragen	10.084	10.084	10.084	10.084

<u>Netto vlottende schuld</u>				
2) Omvang vlottende korte schuld	6.203	3.832	4.596	7.416
3) Vlottende middelen	41.676	31.512	27.483	27.662
4) Totaal netto vlottende schuld (2-3)	-35.474	-27.681	-22.886	-20.246
Ruimte+/Overschrijding- (1-4)	45.557	37.764	32.970	30.330

2. Renterisiconorm

Deze norm geeft aan dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (€ 119.000.000).

Voor onze gemeente betekent dit dat de aflossingen en de renteherzieningen onder de € 23,8 miljoen moeten blijven. In 2024 zijn de lasten voor renteherziening en aflossing € 2,3 miljoen. Wij blijven in 2024 dus ruim onder de norm.

Rentebeleid en - resultaat

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Om de inflatie te beteugelen gaat de ECB in een sneller tempo de rentetarieven verhogen. Er is daardoor een einde gekomen aan de negatieve rente. De depositorente staat sinds juni 2024 op 3,75%. (op basis van cijfers DNB)

Op dit moment voorzien wij geen nieuwe langlopende schulden.

In de jaarrekening 2024 hebben wij gerekend met een rente percentage van 1,50% voor de reserves en vaste activa. Voor de grondexploitatie zijn we uitgegaan van een rentepercentage van 0,46%.

Bijgaand renteschema geeft inzicht in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit vindt u terug op het taakveld treasury.

Schema rentetoerekening zonder bespaarde rente

Externe rente korte en lange financiering		476.535
Externe rentebaten		-52.909
		<hr/> 423.626
Af : rente grondexploitatie		2.231
Af: rente projectfinanciering		0
Saldo door te rekenen externe rente		<hr/> 425.857
Rente eigen vermogen		903.004
Rente voorzieningen contante waarde		159.048
Toe te rekenen rente taakvelden		<hr/> 1.487.908
Werkelijk aan taakvelden toegerekend	1,50%	<hr/> 1.380.916
Renteresultaat		-106.992

Bedrijfsvoering

Wij blijven de dienstverlening ontwikkelen. Daardoor krijgt ook de bedrijfsvoering, de organisatie van de gemeente, doorlopend aandacht. In deze paragraaf gaan wij in op ons beleid rond de bedrijfsvoering en de maatregelen die we treffen om de bedrijfsvoering ook in 2024 en volgende jaren bij de tijd te houden.

Personeel

Goed werkgeverschap

De komende jaren is het nog belangrijker dan voorheen om goed personeel binnen te halen. En om juist ook zittend personeel te behouden (binden en boeien). Goede oplossingen en ideeën moeten we (direct) door kunnen voeren. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het aanpassen en uitbreiden van secundaire arbeidsvoorwaarden, strategische personeelsplanning of mogelijkheden voor opleiding & coaching. Maar ook aan manieren om meer verbinding met elkaar te creëren en een eenheid te vormen ('wij, Berg en Dal').

Diversiteit

We willen dat ons personeelsbestand een afspiegeling is van de samenleving. Als maatschappelijke organisatie hebben wij hierin een voorbeeldfunctie. Verschillen tussen mensen binnen onze organisatie maken ons juist krachtig. Met een divers én inclusief personeelsbestand kunnen we ontwikkelingen en spanningen in de samenleving beter begrijpen. En hierop inspelen.

We vinden het belangrijk dat er binnen de teams aandacht is voor de sociale veiligheid. Door verschillen te accepteren. En collega's onderling te stimuleren om met elkaar in gesprek te blijven. Zo zorgen we er samen voor dat iedereen zich welkom voelt en zichzelf kan zijn binnen de gemeente Berg en Dal.

Arbeidsmarktcommunicatie

Het vinden van de juiste persoon voor een functie is een steeds grotere uitdaging geworden. Dit komt door de krapte op de arbeidsmarkt. Het aanbod van actieve baanzoekers is laag. Gelijkijdig groeit de vraag naar personeel juist. Om deze uitdaging als organisatie aan te kunnen, blijven we aandacht besteden aan onze arbeidsmarktcommunicatie.

Arbeidsmarktcommunicatie komt in het kort neer op de vraag; hoe en waar presenteren we gemeente Berg & Dal als werkgever? Het gaat hierbij om het bereiken van naamsbekendheid. En om het zorgen voor een positieve houding tegenover de organisatie. Deze communicatie is niet alleen gericht op potentiële, maar ook op huidige en oud-medewerkers. Het is namelijk belangrijk aandacht te besteden aan de werving van nieuwe medewerkers én aan het onderhouden van contact met huidige medewerkers. Zetten we een positief werkgeversimago neer? Dan moet dit intern ook zo uitgevoerd en gevoeld worden.

Ontwikkeling formatie

Stelpost Inhuur

De arbeidsmarkt is flink in beweging. We zien dat medewerkers tegenwoordig sneller van baan veranderen. De hogere mobiliteit schreven we aanvankelijk toe aan de coronaperiode. Maar de mobiliteit lijkt aan te houden. En is een gegeven waar we rekening mee moeten houden. De hogere mobiliteit zorgt voor veel vacatures. En dat veroorzaakt weer een hogere werkdruk bij de zittende medewerkers. Daarnaast merken we dat er nog steeds schaarste heerst in vele vakdisciplines. Daardoor zijn sommige vacatures maar moeilijk op te vullen. Tot slot worden we geconfronteerd met een hoger ziekteverzuim. En vooral met langdurige uitval. Al met al betekent dit dat we veel mensen moeten inhuren om de gaten te dichten, zodat de dienstverlening kan doorgaan. Daarbij merken we dat de tarieven voor inhuur flink aan het stijgen zijn.

Personeelsbegroting

We hebben in de personeelsbegroting voor 2024 rekening gehouden met een loonsverhoging en premiestijging van 5,1%. In de begroting 2024 zijn de taken wederom toegenomen ten opzichte van 2023. Hierdoor stijgt de formatie met ruim 20 Fte. Hierbij is het belangrijk om te benoemen dat dit de stijging is, ten opzichte van de primaire begroting 2023. Daarnaast is een deel van de flexibele schil en generatiepact ingezet. Hieronder volgt een toelichting/verklaring van deze stijging op hoofdlijnen.

Team directie (-0,2 Fte)

Lagere formatie door deelname generatiepact.

Team Sport (+1,90 Fte)

Er is besloten om het kantinebeheer van sporthal Heuvelland in eigen beheer te doen. Daardoor stijgt de formatie met 1,3 Fte. Daarnaast is er tijdelijk extra formatie beschikbaar in verband met ziekte van 0,6 Fte.

Team Maatschappelijke Ontwikkeling (+2,7 Fte)

- Beleidsadviseur inburgering

Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering 2021(Wi21) in werking getreden. Het doel van de wet is dat alle inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk en volwaardig kunnen meedoen aan de Nederlandse samenleving. In de wet staat de regierol van gemeenten centraal. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de begeleiding en ondersteuning gedurende de inburgering. Gemeenten moeten zorgen voor een aanbod van maatschappelijke begeleiding en moeten financieel ontzorgen. Gemeente Berg en Dal heeft gekozen om veel van de uitvoerende werkzaamheden binnen de eigen organisatie te beleggen. Een keuze die positief uitpakt. Dat zien we aan de resultaten en de reacties uit de regio.

Eerder deed de adviseur voor het WerkBedrijf de inburgering. De werkzaamheden van deze medewerker met het Werkbedrijf en aanverwante taken afgelopen periode zijn toegenomen. Een combinatie van werkzaamheden is niet langer mogelijk. De formatie uit te breiden met de functie van beleidsadviseur inburgering voor 0,6 Fte.

- Adviseur Participatiewet (inclusief Werkbedrijf)

De adviseur voor de Participatiewet en daaruit voortvloeiende werkzaamheden krijgt steeds meer taken/werk. De doelgroepen die gebruik maken van de dienstverlening van het Werkbedrijf vragen namelijk om meer maatwerk en een nauwe samenwerking. Dit betekent een uitbreiding van 0,3 Fte.

- Adviseur uitvoering

We hebben behoefte aan een adviseur die de uitvoering goed kent. En die samen met management, uitvoering en kwaliteitsmedewerkers het beleid kan vertalen naar een visie op de uitvoering. En omgekeerd signalen vanuit uitvoering kan meenemen in beleid. Zeker ook gezien de toegenomen complexiteit van vraagstukken. Dit betekent een uitbreiding van 0,9 Fte.

- Coördinator Vluchtelingen

Een verbindende functie binnen eigen gemeente en met externe partners in de gemeente en regio blijft nodig de komende jaren. Nu is de functie van coördinator vluchtelingen tijdelijk opgenomen binnen de formatie. We verwachten dat deze functie vanaf 2025 onderdeel wordt van de vaste formatie. Dit betekent een uitbreiding van 0,9 Fte

Team Ruimtelijke Ontwikkeling (+5,3 Fte)

- Aanjager Duurzaamheid/klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een thema binnen de duurzaamheidsopgave. Dat heeft tot nu toe te weinig aandacht gekregen. Daarom is er nu formatie opgenomen voor aanjager duurzaamheid/klimaatadaptatie 2,3 Fte. De personeelskosten hiervoor betalen we uit de CDOKE-gelden van het rijk (Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat en Energie).

- Capaciteit voor het cluster RO (plancoördinatie en planologisch beleid)

In 2024 is er extra behoefte aan capaciteit voor het cluster RO voor plancoördinatie en planologisch beleid. De Omgevingswet heeft een grote impact op de organisatie met een geheel nieuwe werkwijze. Deze extra werkzaamheden moeten we opvangen. Daarnaast blijven initiatieven van inwoners en ontwikkelaars binnen stromen. We verwachten dat dit de komende 3 tot 5 jaar na implementatie van de Omgevingswet zo zal blijven. Het budget voor de invoering van de Omgevingswet zetten we gedeeltelijk in op deze capaciteit. Om de druk samen op te vangen is extra RO-formatie voor een periode van 5 jaar vereist. We ramen 1,8 Fte. Daarvan betalen we een deel in 2024 en 2025 uit middelen voor de invoering van de Omgevingswet.

- Medewerker Landschap

Een stijging van de formatie met 0,9 Fte, door de medewerker landschap te verplaatsen van team Beheer Openbare ruimte naar team Ruimtelijke ontwikkeling.

Enkele kleine formatie uitbreidingen voor onder andere thema wonen en de regiefunctie ODRN (0,5 Fte).

Team Informatie (+3,7 Fte)

- Applicatiebeheer

De formatie voor applicatiebeheer bij het Sociaal team is verplaatst naar team Informatie voor 2,7 Fte.

- Beveiliging

In de raadsvergadering van 21 september is het voorstel "Plan van aanpak verhogen niveau van informatiebeveiliging en privacy" akkoord bevonden. Dit betekent een uitbreiding van 1,0 Fte.

Team Contact Centrum Berg en Dal (+1,6 Fte)

- Administratie begraafplaats

Er is een stijging van 0,3 Fte opgenomen in de begroting. Deze zetten we in op de Begraafplaatsadministratie. Dit is nodig om ruimte te houden voor innovatie. En om de begraafplaatsadministratie volledig op orde te brengen én houden.

- Frontoffice burgerzaken

Er is een reisdocumentenpiek vanaf 2024 tot en met 2028. Bij de frontoffice burgerzaken is 0,3 Fte extra nodig. Om die piek op te vangen vanaf 2024 en daarmee onze dienstverlening op peil te houden.

- Adviseur dienstverlening CCB/Burgerzaken

Om onze ambitie waar te kunnen maken hebben we structurele doe- én denkkracht nodig. We hebben een stevige adviseur nodig die:

- beleid kan ontwikkelen;
- de visie over wat optimale dienstverlening is, verder ontwikkelt;
- een set kwaliteitsindicatoren voorstelt die hierbij passen;
- structureel meet of de dienstverlening aansluit bij de verwachtingen van de inwoners en wat de mate van tevredenheid is;
- daar waar nodig voorstellen doet voor verbetering;
- verbetervoorstellen implementeert.

Dit betekent een uitbreiding van 1,0 Fte.

Team Personeel, Communicatie en Secretariaat (+0,6 Fte)

- Medewerker Kabinet en Evenementen

Het is nodig de formatie van de functie van medewerker Kabinet en Evenementen uit te breiden. Dit betekent een uitbreiding van 0,6 Fte.

Team Juridische zaken en Handhaving (+1,6 Fte)

- Inkoopfunctie

We zetten de extra formatie in op rechtmatig inkopen. Daarmee hebben we een volledige Fte op inkoop en contractmanagement in onze organisatie. Dit is nodig om voldoende te kunnen adviseren en begeleiden in de juistheid van de inkoopprocessen.

- Vergunningverlening/Handhavingsjurist

Bij team Juridische Zaken APV en handhaving willen we extra capaciteit inzetten om orde op zaken te stellen. De afgelopen jaren hebben we geprobeerd (operationeel) beleid op- en vast te stellen. Om zo de uitvoering van vergunningverlening en handhaving te vereenvoudigen en verbeteren. Dat leidt tot een verbeterde openbare orde en veiligheid en meer sturingsmogelijkheden voor ons bestuur op thema's. Daarbij wordt steeds meer van de wettelijke Bibob taken verwacht. Samen leidt dit tot een volwaardige functie. Dit betekent een uitbreiding van 1,0 Fte.

Team Inkomen en Participatie (-1,8 Fte)

We richten het Sociaal Team anders in. We hebben ervoor gekozen om een aantal functies te verplaatsen naar het Sociaal Team en team Kwaliteit (-5,3 fte). Daarnaast is de uitgebreide formatie voor schuldhulpverlening naar Team Inkomen en Participatie gegaan (+2,8 fte). Verder zijn er enkele kleine wijzigingen voor diverse functies (-0,2 fte).

- Consulent statushouders

Extra inzet is noodzakelijk om de wettelijk eisen na te komen voor begeleiding van statushouders. Daarom zetten we de tijdelijke inzet om naar structurele formatieplaatsen 0,9 Fte.

Team Beheer Openbare Ruimte (+0,1 Fte)

- Medewerker Landschap

Een daling van de formatie met 0,9 Fte, door de medewerker landschap te verplaatsen van team Beheer Openbare ruimte naar team Ruimtelijke ontwikkeling.

- Capaciteit groenbeheer

Er wordt steeds meer gevraagd van onze (groen)beheerders. Naast participatie, de stijging van het aantal meldingen en meer groen binnen projecten, vraagt ook bijvoorbeeld plaagdier bestrijding meer tijd. Ook extra werkzaamheden, zoals begraafplaatsbeheer vragen veel tijd. Bovendien is de data niet op orde. We moeten dit opschonen en daarna goed bijhouden. Dit betekent een structurele uitbreiding van 0,4 Fte en een incidentele uitbreiding (tot en met 2026) van 0,6 Fte.

Team Sociaal Team (-9,9 Fte)

We richten het Sociaal Team anders in. We hebben ervoor gekozen om een aantal functies te verplaatsen naar het team Inkomen en Participatie, team Kwaliteit en team Informatie (-/- 11,6 Fte). Daarnaast hebben we de formatie voor het Sociaal Team uitgebreid met 1,7 Fte. Tegenover deze hogere formatie staat een lager inhuurbudget

Team Kwaliteit en ondersteuning (+15,0 Fte)

We richten het Sociaal Team anders in. We hebben ervoor gekozen om een nieuw Team Kwaliteit te vormen. 13,4 Fte is afkomstig van de Teams Inkomen en Participatie en Sociaal

Team. Daarnaast is er extra formatie voor kwaliteitsmedewerker (1,7 Fte) door inzet van het inhuurbudget Sociaal Team.

Bedrijfsvoeringsindicatoren

	Indicator	Toelichting	Doelstelling 2024
1.	Uitstroompercentage	<p>Ons uitstroompercentage was 22,9% over 2022 Dat wijkt af van het landelijk gemiddelde, dat in 2022 17% was.</p> <p>Ons uitstroompercentage is hoger dan we zouden willen. We werken er hard aan om dit te veranderen. Om mensen te behouden richten we ons op verschillende onderdelen in de organisatie: het MTO, leiderschapstraject, arbeidsmarktcommunicatie en arbeidsvoorwaarden. Hoe vinden we de mensen maar vooral hoe houden we ze.</p>	<p>We streven naar een uitstroompercentage dat in de pas loopt met qua omvang vergelijkbare gemeenten. De doelstelling is een percentage van 10% of lager. Daarbij zijn we extra alert op vermijdbaar verloop.</p>
<p>Realisatie 2024 In 2024 was ons uitstroompercentage 8,2%, landelijke gemiddelde in 2024 was 9,4% (vergelijkbare gemeenten).</p>			
2.	Inhuur tijdelijke medewerkers	<p>Inhuur is vaak een goede oplossing, maar er kleven ook wat nadelen aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relatief duur - vaak iets minder betrokken bij de organisatie - kennisverlies bij vertrek <p>Op dit moment is 30% van ons personeelsbestand inhuur. Dit hoge percentage is te verklaren door de uitstroom- en verzuimcijfers. Maar ook door de extra taken (bv Oekraïne, Omgevingswet e.d.) die we moeten uitvoeren. Hierdoor kan het werk doorgaan en ontstaat er geen hogere werkdruk bij collega's.</p>	<p>We streven naar een verhouding 80:20 tussen medewerkers met een gemeentelijk dienstverband en inhuurkrachten.</p>
<p>Realisatie 2024 In 2024 hebben we 12,6% van onze loonsom ingezet voor externe inhuur. Dit is een flinke daling t.o.v. 2023. Hiermee zaten we onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (18,8%).</p>			
3.	Ziekteverzuim (in %)	<p>Het verzuimpercentage van Berg en Dal van 2022 bedraagt 9%. Dit wijkt af van het gemiddelde van 6,7%. We hebben voornamelijk te</p>	<p>We willen een verzuim dat ligt op het niveau van het gemiddelde. Dit betekent een verzuimpercentage van 7% of lager.</p>

		maken met langdurige uitval. Dit heeft grote invloed op het percentage, omdat we een relatief kleine organisatie zijn.	We hebben daarbij extra aandacht voor de langdurige uitval.
Realisatie 2024 In 2023 was ons ziekteverzuimpercentage 5,4%. Dit is een mooie daling t.o.v. 2023, we zitten hiermee onder het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (6,3%).			

Stand van zaken Jaarrekening

Goed Werkgeverschap

We hebben afgelopen jaar een start gemaakt met strategische personeelsplanning (SPP) bij twee teams. Dit zetten we voort in 2025. SPP is voor ons essentieel. Het helpt ons nu en in de toekomst de juiste mensen, met de juiste vaardigheden, op de juiste plek te hebben. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt stel het ons in staat om personeel flexibeler in te zetten. Dit doen we ook door de mogelijkheden voor opleiding en coaching optimaal te benutten. Zo hebben we in 2024 nog meer van ons opleidingsbudget kunnen inzetten voor de doorontwikkeling van medewerkers. En hebben we verschillende bijeenkomsten georganiseerd voor kennis en ontwikkeling voor alle medewerkers.

We zijn in 2024 met het leiderschapstraject gestart. Dit traject doen we omdat onze leidinggevendenden een sleutelpositie hebben als het gaat om goed werkgeverschap. Met het leiderschapstraject dragen we bij aan de groei van zowel de leidinggevende als de gehele organisatie. Wij vinden investeren in leiderschap belangrijk omdat het de leidinggevende helpt bij:

- het (door)ontwikkelen van leiderschapsvaardigheden
- het effectief inspelen op veranderingen en strategische doelen
- het stimuleren van verbetering van de organisatie
- medewerkerstevredenheid en betrokkenheid
- een positieve werkcultuur.

Afgelopen jaar hebben we een Preventief Medisch Onderzoek (PMO) uitgevoerd in onze organisatie. Met het onderzoek willen we de risico's die het werk heeft voor de gezondheid van de werknemers zoveel mogelijk voorkomen of beperken. Deelname is vrijwillig en de helft van onze medewerkers heeft hieraan deelgenomen. Het onderzoek heeft de volgende positieve uitkomsten:

- weinig verloopintentie onder de medewerkers
- de regelruimte die medewerkers ervaren
- een hoog fysiek en mentaal werkvermogen
- de veranderbereidheid bij onze medewerkers.

Aandachtspunten die uit het onderzoek zijn gekomen zijn onder andere de werkdruk die ervaren wordt. Net als hinderlijke stress en slapeloosheid. We gaan hier in 2025 mee aan de slag.

Diversiteit

Rondom diversiteit hebben wij in 2024 doelen bepaald en deze zijn behaald. Zo hebben wij diversiteit en inclusie onder de aandacht gebracht op Diversity Day. We hebben een medewerker met een indicatie voor de Wet Banenafpraak aangenomen op een participatiebaan. Ook heeft een statushouder een taalstage bij ons gelopen. Zo leerde hij/zij niet alleen de Nederlandse taal beter. Maar deed hij/zij ook werkervaring op bij een lokale organisatie. En heeft hij/zij ervaren hoe het is om te werken in een Nederlandse organisatie

Arbeidsmarktcommunicatie

Het is cruciaal om zowel nieuwe medewerkers te werven als bestaande medewerkers te behouden en te betrekken. Zo hebben we afgelopen jaar nieuwe portretvideo's gemaakt voor bij de vacatures ([Waarom bij ons werken? | Berg en Dal](#)). En hebben we nieuwe 'werkenbijBergendal'-rugtassen laten maken. Ook hebben we een open dag gehouden tijdens de werkbelevingsweek van de provincie. Op deze dag hebben we 50 bezoekers ontvangen en laten zien hoe het is om bij de gemeente Berg en Dal te werken. 4 van deze bezoekers werken nu daadwerkelijk bij ons.

Informatievoorziening

Informatiemanagement en nieuwe wetgeving

Door technologische ontwikkelingen verandert de wereld om ons heen razendsnel. Innovatie en nieuwe wetgeving hebben grote impact op de inrichting van onze informatiesystemen, processen en op de mensen (medewerkers, maar soms ook inwoners) die er mee werken. Daarin blijven we oog houden voor de 'niet-digitale' inwoners van Berg en Dal. We zien vele kansen voor het optimaliseren van de dienstverlening en beleidsvorming. Dit komt doordat we bijvoorbeeld steeds meer datagedreven werken. Tegelijkertijd vraagt het om extra zorgvuldigheid rond veiligheid en privacy. Met informatiemanagement houden wij grip op onze informatievoorziening. En zorgen we dat we voorbereid zijn op ontwikkelingen binnen het informatiedomein. Hierbij geeft het informatiebeleid 2021-2025 ons richting. Het bijhorende uitvoeringsplan en projectenportfolio geeft aan hoe wij onze doelen en ambities realiseren.

Zo gaan we met de regiogemeenten van ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) aan de slag met het optuigen van een betere governance. Zodat informatie- en automatiseringsvraagstukken goed bestuurlijk en ambtelijk aangestuurd kunnen worden. Cloudbeleid, ICT-architectuur en Microsoft 365 zijn onderwerpen waarin we regionaal de samenwerking zoeken. Daarnaast moeten we komende jaren verschillende softwarepakketten aanbesteden en implementeren. Daaronder het zaakstelsel en financieel stelsel. Dit zijn grote trajecten waarin we bovendien een beroep doen op het verandervermogen van medewerkers.

Informatiebeveiliging en privacy

Het beveiligen van onze informatie en beschermen van de privacy van onze inwoners blijft een doorlopend proces. En blijft een prioriteit van ons. Uit het Rekenkameronderzoek naar onze informatiebeveiliging en privacy is gebleken dat we nog een (professionaliserings)slag moeten doen. De gemeenteraad heeft op basis van het onderzoek het college van B&W verzocht om hiervoor een plan op te stellen. Deze aanpak bieden we in september aan de raad aan. We verwachten dat we eind 2025 het gewenste niveau bereiken Mits de Raad instemt met het plan.

Een van de belangrijkste dreigingen voor Nederlandse overheidsorganen bestaat uit het gijzelen van verschillende data voor losgeld. In samenwerking met ICT Rijk van Nijmegen (iRvN) en regiogemeenten hebben we in 2023 extra aandacht aan monitoring en detectie besteed. Met een nieuw systeem kunnen we bedreigingen nu eerder ontdekken en afslaan, voordat deze schade veroorzaken. Daarnaast besteden we structureel aandacht aan preventie. Onder andere is dit jaar een meerjarig bewustwordingsprogramma gestart voor alle medewerkers en raadsleden.

Archiefbeheer

In 2024 gaan we verder met het project bouwarchief. We hebben ervoor om dit terug te halen van een externe opslag naar Groesbeek. Het archief bevat onder andere bouwvergunningen, omgevingsvergunningen, milieuvergunningen en bodemdossiers. Die

gaan we digitaliseren en overbrengen naar het Regionaal Archief Nijmegen (RAN). Ook werken we dit jaar de (digitale) achterstanden weg. En maken we een begin met een vervangingsbesluit voor analoge stukken.

Gegevensbeheer

Eind 2023 is het beheerprogramma van Openbare Ruimte vervangen door een moderne variant. Daarbij is een directe gegevensuitwisseling met de BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) mogelijk. We werken volgens het principe 'eenmalige registratie, meervoudig gebruik'. Deze andere manier van werken en verdere afstemming van de data en controles van het berichtenverkeer vraagt veel tijd van zowel team Informatie als team Beheer openbare ruimte.

Het invoeren van de Omgevingswet op 1-1-2024 heeft ook zijn uitwerking op de werkzaamheden van gegevensbeheer. We moeten werkprocessen opnieuw afstemmen met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Het is nog onduidelijk welke software de Omgevingsdienst gaat gebruiken vanaf 1 januari 2024. We moeten (nog) meer afstemming zoeken met Ruimtelijke Ordening en Omgevingsdienst om de informatie op tijd tijdig te ontvangen. Zodat registratie in de BAG-administratie aan de wettelijke termijnen blijft voldoen.

Bedrijfsvoeringsindicatoren

	Indicator	Toelichting	Doelstelling 2024
1.	Cyberbarometer	De Cyberbarometer geeft inzicht in de kennis van onze medewerkers op het gebied van de informatiebeveiligings- en privacyrisico's. Nu ligt die nog onder het benchmarkgemiddelde. De komende jaren zal team- en resultaatgericht verder worden gewerkt aan gedragsverandering om deze risico's te verkleinen.	We willen dat het kennisniveau binnen twee jaar verhoogd is tot minimaal op het niveau van de benchmark. Dit kan worden bereikt door middel van de driejarige IBP-bewustwordingstraining van Brooklyn Partners waarmee we medio 2023 zijn gestart
Realisatie 2024 Het programma om de bewustwording te vergroten loopt. We doen dit met een externe partij die voor ons onder andere artikelen maakt en phishingcampagnes uitzet. We merken een toename in de bewustwording. We gaan dit in 2025 opnieuw testen ten opzichte van de benchmark.			

Stand van zaken Jaarrekening

Informatiemanagement:

In het jaar 2024 hebben we op het gebied van informatiemanagement een grote slag geslagen om meer samen te werken in de regio. We zijn nog niet op het niveau waar we graag willen zijn. Maar we hebben op diverse onderwerpen de samenwerking opgezocht. Hierbij moet u denken aan:

1. een gezamenlijk Cloudbeleid is in ontwikkeling;
2. microsoft 365 met de daarbij behorende tenantsplitsing;
3. opstarten gezamenlijk data-warehouse;
4. in kaart brengen nieuwe wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan.

Het zoeken naar de juiste vorm van samenwerking blijft een uitdaging. Harmonisatie van software ligt bijvoorbeeld op tafel. Maar de verschillen in werkwijze en besluitvorming binnen de gemeente bemoeilijken de totstandkoming van gemeenschappelijke aanbestedingen.

Daarnaast is in 2024 een grote aanbesteding afgerond. De implementatie van de applicatie Djuma (zaaksysteem) verloopt volgens plan en ronden we af in juni. Met de applicatie krijgen we als gemeente een betere dienstverlening. Met het inwonerportaal gaan we daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

Informatiebeveiliging en privacy:

Op het gebied van informatiebeveiliging en privacy hebben we ook in 2024 belangrijke slagen gemaakt. Zo zijn er diverse maatregelen genomen door en met het IRVN (ICT Rijk van Nijmegen) om hackers buiten de deur te houden.

Helaas hebben we in 2024 wel afscheid genomen van onze ISMS (Information Security Management System) applicatie Cybermanager. De applicatie heeft ons niet gebracht wat we verwachtten. Ondanks vele pogingen met de leverancier om dit op te lossen hebben we gekozen voor een andere partij. Dit betekende wel dat we opnieuw moesten beginnen met het implementeren daarvan. De implementatie loopt ook in 2025 door.

Het bewustwordingsprogramma voor het verhogen van ons kennisniveau over informatiebeveiliging en privacy loopt door. In 2024 hebben we diverse phishing-testen, een digitale escaperoom en korte artikelen gebruikt om dit verder te verhogen.

Archief:

Bij het archief is het jaar wat anders gelopen dan in de begroting beschreven. Door de implementatie van Djuma en de voorafgaande aanbesteding zijn de werkzaamheden deels uitgevoerd.

In 2024 hebben we een begin gemaakt met het vervangingsbesluit. Dat is op dit moment in de laatste fase. We verwachten het nog dit jaar aan te bieden aan het college en raad. Met de bouwarchieven hebben we een pas op de plaats gemaakt. Dat kan ook omdat ze veilig zijn opgeslagen in ons eigen archief. Ze zijn analoog en digitaal beschikbaar voor inwoners en medewerkers. En hebben niet de hoge prioriteit die andere projecten wel hebben.

Door het aannemen van nieuwe medewerkers hebben we slagen gemaakt op het gebied van digitaal archiveren. We zijn nog niet waar we willen zijn dus gaan in 2025 hiermee verder.

Geo beheer:

Met de koppeling tussen de applicaties op het gebied van de BOR en de BGT hebben we een betere gegevensuitwisseling. De nauwkeurigheid tussen beide applicaties is vergroot. Dit zorgt voor minder uitval. De koppeling was eind 2023. Daardoor stond 2024 in het teken van de verdere optimalisatie hiervan. Dit hebben we gedaan door het aanpassen van werkinstructies, gegevensuitwisseling en afstemmingsmomenten.

De omgevingsdienst (ODRN) heeft in 2024 nieuwe software in gebruik genomen. Hierdoor hebben de gemeente en de ODRN opnieuw gekeken naar de werkafspraken over gegevensuitwisseling tussen de applicaties.

Organisatie

Wij willen een betrouwbare en service verlenende organisatie zijn. Hierbij luisteren we goed naar de klant en bieden we waar nodig maatwerk aan. Onze omgeving verandert voortdurend. Daarom moeten wij als moderne organisatie ons werk hierop aanpassen.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie gaat over de regels, procedures en werkafspraken van onze organisatie. Die regels zijn er om onze organisatie goed en betrouwbaar te laten werken. Aandachtsgebied van de huidige ontwikkeling op gebied van rechtmatigheid is de zogenaamde rechtmatigheidsverantwoording.

De gemeentes zijn verplicht vanaf boekjaar 2023 een Rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Hiermee leggen de gemeentes verantwoording af. Die gaat over de naleving van de regels bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening.

Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders zelf verantwoording moet afleggen aan de gemeenteraad. Die verantwoording gaat over de rechtmatigheid van het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Inmiddels is er een Verbijzonderd intern controle plan (Vic-plan) inclusief risicoanalyse opgesteld. De bevindingen uit het interne onderzoek zijn de basis zijn voor de Rechtmatigheidsverantwoording.

In 2024 starten wij ook t met de voorbereidingen voor het vervangen en aanbesteden van het financiële pakket. Het huidige financiële pakket heeft zijn beperkingen en biedt niet de moderne mogelijkheden die nu gevraagd zijn. Het betreft hier een bedrijf kritische-applicatie. Migratie en vernieuwing van een dergelijk pakket brengt altijd risico's met zich mee. We verwachten dan ook dat we tijdens dit proces meer ondersteuning en middelen nodig hebben.

Stand van zaken Jaarrekening

We hebben sinds juli een nieuwe accountant: Crowe Foederer. Deze accountant is vastgelegd voor de boekjaren 2024 tot en met 2027. Daarna is er de mogelijkheid om deze periode driemaal met 1 jaar te verlengen.

In het 4^e kwartaal van 2024 is onze concerncontroller gestart. Dit is een nieuwe functie in onze organisatie. De concerncontroller heeft naast adviserende taken ook toezichhoudende taken. Daarom heeft deze functie een onafhankelijke positie binnen de organisatie. Hiermee kan de concerncontroller het college ondersteunen met het uitvoeren van de rechtmatigheidsverantwoording. Deze is in dit jaar verder aangepast om te komen tot een betere verantwoording van het college aan de gemeenteraad.

We hebben de keuze gemaakt voor het nieuwe financiële pakket. In het komende jaar starten we met de inrichting. Dan kunnen we in 2026 gebruik maken van alle mogelijkheden van dit nieuwe pakket.

Huisvesting

De overheid faciliteert allerlei vormen van energiebesparing met subsidies en stimuleringsfondsen voor particulieren en bedrijven. Ook voor onze gemeentelijke panden zijn er uitdagingen om zoveel mogelijk gas en elektra te besparen. We hebben immers een voorbeeldfunctie.

Voor ons gemeentelijk vastgoed stellen wij in 2023 een vastgoedvisie op. Deze vastgoedvisie geeft aan hoe wij met het beheer van ons gemeentelijk vastgoed om willen gaan. Uit deze visie volgen een aantal uitvoeringsplannen. Waaronder de verdere verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. Hiermee hopen wij onder andere het energieverbruik verder terug te dringen.

Eind 2024 willen wij dat onze dienstreizen op de meest duurzame manier plaatsvinden. Dat betekent dat wij de mogelijkheden onderzoeken van elektrisch vervoer. Zoals bijvoorbeeld fietsen, scooters en auto's.

Bedrijfsvoeringsindicatoren

	Indicator	Toelichting	Doelstelling 2024												
1.	Elektriciteitsverbruik (Kwh) Gas verbruik (m3)	Door de ontwikkelingen die zich momenteel voordoen op Europees en wereldniveau zijn we nog meer doordrongen van de noodzaak om ons energieverbruik te verminderen. Wij realiseren ons dat maatregelen om het energiegebruik terug te brengen kunnen zorgen voor een gevoel van comfort verlies. Dat accepteren wij.	5% minder verbruik dan in 2023 in Kwh en m ³ .												
<p>Realisatie 2024 Onze ambitie om minimaal 5% minder gas en/of elektra te gebruiken is behaald.</p> <p>De afgelopen 12 maanden hebben we een besparing op ons energieverbruik behaald van 31% bij het gemeentehuis en 25% bij het zwembad. Een mooi resultaat dus.</p> <p>Het totale E verbruik voor gebouwen die we monitoren was:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>verbruik</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Electra</td> <td>807.391kwh</td> <td>769.907kwh</td> <td>-/- 5%</td> </tr> <tr> <td>Gas</td> <td>158.411kwh</td> <td>126,.67kwh</td> <td>-/- 20%</td> </tr> </tbody> </table>					2023	2024	verbruik	Electra	807.391kwh	769.907kwh	-/- 5%	Gas	158.411kwh	126,.67kwh	-/- 20%
	2023	2024	verbruik												
Electra	807.391kwh	769.907kwh	-/- 5%												
Gas	158.411kwh	126,.67kwh	-/- 20%												

Stand van zaken Jaarrekening

Zie hierboven.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het boekjaar 2023 is Gemeente Berg en Dal verplicht om zelf een rechtmatigheidsverantwoording op te stellen. Hiermee legt het college van burgemeester en wethouders zelfstandig verantwoording af in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

In 2023 heeft de gemeenteraad besloten om de paragraaf 'rechtmatigheidsverantwoording' toe te voegen aan de financiële verordening. Voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn de volgende criteria getoetst: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium. Zie de jaarrekening hoofdstuk Rechtmatigheidsverantwoording voor de volledige rechtmatigheidsverantwoording.

Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid gaat over het financiële handelen binnen het kader van de vastgestelde begroting door de gemeenteraad. De realisatie wordt hierbij afgezet tegen de gewijzigde begroting. Alle overschrijdingen op de lasten en investeringskredieten worden als onrechtmatig aangemerkt. Ook als deze afwijkingen ontstaan binnen de afspraken in de

financiële verordening. Afwijkingen op de baten of onderschrijding van de lasten of investeringskredieten kan onrechtmatig zijn mits deze afwijking eerder bekend was en daarmee niet tijdig is gemeld. De uitwerking van de cijfers is terug te vinden in de paragraaf rechtmatigheidsverantwoording.

Onrechtmatige afwijkingen kunnen nog wel acceptabel zijn, mits deze passen binnen de spelregels die tussen de gemeenteraad en college zijn gemaakt in de financiële verordening 2024. In de kadernota rechtmatigheid 2024 wordt het volgende schema gehanteerd:

Mede door bovenstaande aanpassingen is de financiële verordening in maart 2025 aangepast. Hierdoor sluiten we zoveel mogelijk aan op de kadernota rechtmatigheid. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Overschrijdingen op lasten en/of investeringskredieten zijn altijd onrechtmatig, maar kunnen wel als acceptabel worden aangemerkt.
- In artikel 12.4 van de financiële verordening zijn situaties gemeld waarbij overschrijdingen als acceptabel worden aangemerkt.
- Eveneens worden overschrijdingen veroorzaakt door een expliciet bestuursbesluit (zonder aanpassing van de begroting) ook als acceptabel aangemerkt.
- Financiële voordelen (onderschrijdingen van lasten en/of investeringen en afwijkingen op baten) zijn in aard niet onrechtmatig. Tijdig melden kan nog bij de jaarrekening. Dit sluit aan met de bepaling in artikel 5b in de financiële verordening.

Voor de jaarrekening 2024 wordt zoveel mogelijk de nieuwe kadernota aangehouden. In artikel 12 van de financiële verordening is opgenomen wanneer afwijkingen acceptabel kunnen zijn.

Begrotingsonrechtmatigheid

Binnen het begrotingscriterium binnen de programma's is een onrechtmatigheid van € 1.892.000 geconstateerd. Deze onrechtmatigheid is ontstaan door verschuivingen van lasten over de programma's. De extra uitgaven op een programma worden gecompenseerd door lagere lasten op het andere programma. Daarom is deze overschrijding onrechtmatig maar acceptabel.

Binnen de investeringsbudgetten is een onrechtmatigheid van € 187.000 geconstateerd. Het gaat hierbij om overschrijdingen binnen de investeringsbudgetten van de projecten:

Reconstructie Prins Hendrikstraat-Koningin Wilhelminastraat Ooij, Renovatie "water werkt" Beek en Crumpsestraat Millingen. Hierbij zijn de overschrijdingen Reconstructie Prins Hendrikstraat-Koningin Wilhelminastraat Ooij en Renovatie "water werkt" Beek gemeld in de raadsvergadering. De overschrijding binnen het andere projecten is onverwachts ontstaan en daarom niet gemeld aan de raad. Hierdoor is binnen de investeringen een bedrag van € 59.000 zowel onrechtmatig als onacceptabel.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium gaat over de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van het financiële beheer. De eisen/ voorwaarden zijn afkomstig uit verschillende wet- en regelgeving, zowel intern als extern. Deze wet- en regelgeving is opgenomen in het Normenkader 2024, dat is vastgesteld door de gemeenteraad. Fouten die zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid raken blijven onderdeel van de accountantscontrole. Dat betekent dat de accountant fouten rapporteert als deze leiden tot een aanpassing van de cijfers in de jaarrekening. Het college rapporteert in de rechtmatigheidsverantwoording over fouten die niet leiden tot een aanpassing van de cijfers in de jaarrekening. De controle op zowel de getrouwheid als rechtmatigheid is vastgelegd in het controleplan 2024. De financiële rechtmatigheid bij het voorwaardencriterium ziet vooral toe op de wetgeving met betrekking tot Europese aanbestedingen. Deze moeten voldoen aan de Aanbestedingswet.

Onrechtmatigheid voorwaardencriterium

Bij de verantwoording over het voorwaardencriterium is vastgesteld dat bij het afsluiten van vier contracten ten onrechte geen Europese aanbestedingsprocedure is gevolgd. Het gaat hierbij om één contract met betrekking tot ICT dienstverlening, € 88.000. Het overstappen naar een andere aanbieder zou hoge kosten met zich meebrengen. Daarom is met een collegebesluit de keuze gemaakt om af te wijken van het inkoopbeleid en het bestaande contract met de huidige aanbieder te verlengen. De overige drie onrechtmatigheden komen voort uit inhuurovereenkomsten met extern personeel die om verschillende redenen verlengt moesten worden, totaal € 152.000. Door deze verleningen overschreden de contracten de aanbestedingsgrens. De overwegingen voor deze verlengingen zijn onvoldoende gedocumenteerd, door bijvoorbeeld het invullen van inkoopstartformulieren. Daarom is achteraf niet meer aantoonbaar waarom is afgeweken van de inkoopregels. Als dit wel was gebeurd was er mogelijk sprake van een legitieme reden. Vanaf 2026 wordt al het externe personeel via een broker ingehuurd. Zij waarborgen dat contracten rechtmatig tot stand komen en kan het gebruik van inkoopstartformulieren beter worden afgedwongen. Hierdoor is vanaf dat moment het risico op fouten beperkter aanwezig. In 2025 is het risico nog wel aanwezig. Daarom zal door de inkoopadviseur strakker worden gemonitord dat vastlegging beter op orde is. Ondanks deze maatregelen zullen diverse contracten doorlopen en waarschijnlijk opnieuw leiden tot rechtmatigheidsfouten in 2025. Omdat de omvang daarvan nog niet volledig in te schatten is worden deze niet nu al verantwoord. Verantwoording hierover vindt plaats bij de jaarstukken 2025. De totale onrechtmatigheid binnen het voorwaardencriterium komt hiermee op € 240.000.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Dit criterium ziet erop toe dat de gemeente voldoende waarborgen treft om ervoor te zorgen dat burgers of bedrijven geen misbruik maken van de regelingen die de gemeente aanbiedt. De commissie BBV adviseert om hiervoor een M&O (Misbruik en Oneigenlijk gebruik)-beleid op te stellen. Dit hebben wij niet gedaan, omdat de regelingen zo verschillend zijn dat een overkoepelend beleid niet bijdraagt aan het voorkomen van misbruik. Wij nemen het risico op misbruik altijd mee bij de inrichting van onze processen. Daarnaast zorgen we dat er voldoende maatregelen in het proces zijn opgenomen om misbruik te voorkomen. Bij de uitvoering van de interne controle is gebleken dat in de processen voldoende maatregelen zijn opgenomen om misbruik zo goed als mogelijk te voorkomen. Daarnaast zijn uit de controles ook geen aanwijzingen gekomen dat misbruik heeft plaatsgevonden.

Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is in 2022 ingegaan met als doel de openheid en transparantie van de overheid te vergroten.

Wat willen we bereiken?

Het doel van de Wet open overheid (Woo) is:

1. een transparanter en actief openbaar makende overheid
2. het dienen van het belang van openbaarheid
3. publieke informatie openbaar maken

Dit versterkt de democratische rechtsstaat, de inwoner, het bestuur en de economische ontwikkeling.

Kader

In de Woo staat aangegeven dat de Woo-invoering gefaseerd plaatsvindt. De data van invoering van de eerste vijf categorieën zijn in juni 2024 bekendgemaakt. Die informatiecategorieën moeten per 1 november 2024 gereed zijn. Wij volgen de landelijke planning van openbaarmaking. Tijdens de implementatie van ons nieuwe zaakstelsel inventariseren we op welke thema's we kunnen versnellen. Op 17-3-2025 is in een voortgangsbrief aan de Tweede Kamer bekend gemaakt dat er op 1 juli 2025 gestart zal worden met de actieve openbaarmaking van de 2e tranche door rijksoverheden. De definitieve planning voor decentrale overheden volgt later in 2025.

Wat gaan we daarvoor doen?

De implementatie van de Woo vindt gefaseerd plaats en richt zich op 3 hoofdthema's:

1. Actief openbaar maken van informatie;
2. Passief openbaar maken van informatie;
3. Informatiehuishouding op orde.

We werken deze drie hoofdthema's thema voor thema uit.

Actief openbaar maken van informatie

Hieronder vindt u een overzicht van de 11 informatiecategorieën die de Woo verplicht stelt om uit eigen beweging openbaar te maken. Achter elke informatiecategorie is aangegeven om welk artikel uit de Woo het gaat plus een beschrijving van de documenten.

Daarna volgt per categorie de inventarisatie van:

- wat er al openbaar wordt gemaakt
- in hoeverre is aangesloten op de landelijke Woo-index
- de voorgenomen landelijke planning waarop wij ons richten

Informatiecategorie	Artikel 3.3	Wat	Openbaar op lokale site Ja/Nee	Openbaar landelijk (Woo-index) Ja/Nee	Openbaar landelijk Planning (Woo-index) Jaartal
1 Wet en regelgeving	1.a	Besluiten, beleidsregels, verordeningen	Nee	Ja	Nov 24
	1.b	Andere algemeen verbindende voorschriften	Nee	Ja	Nov 24

	1.c	Ontwerpen van besluiten, beleidsregels, verordeningen en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, met inbegrip van de adviesaanvraag	Nee	Nee	2e tranche, medio 2025
2 Organisatiegegevens	1.d	Inzicht in de organisatie en haar werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van organisatieonderdelen.	Ja	Ja	Nov 24
	1.e	Hoe de organisatie en haar onderdelen te bereiken zijn en hoe een informatieverzoek kan worden ingediend	Ja	Ja	Nov 24
3 Raadsstukken	2.a	Bij de gemeenteraad ingekomen stukken, tenzij deze gaan over individuele gevallen	Ja	Nee	Nov 24
	2.c	Vergaderstukken en verslagen van de raad, behalve waarop geheimhouding geldt.	Ja	Ja	Nov 24
4 Bestuursstukken	2.d	Agenda's, besluiten en besluitenlijsten van vergaderingen van colleges van B&W, tenzij geheimhouding geldt	In ontw.	In ontw.	2e tranche, medio 2025
5 Adviezen van adviescolleges	2.e	Adviezen van officiële adviescolleges (door besluit van een bestuursorgaan vastgesteld):	Nee	Nee	2e tranche, medio 2025
		- Adviesvoorstel, advies			
		- Adviesaanvraag			
		- Adviesvoorstel			
		- Advies			
		Behalve adviezen/aanvragen die gaan over individuele gevallen			
6 Convenanten	2.f	Convenanten, overeenkomsten, verbintenissen en soortgelijke afspraken van een bestuursorgaan met andere partij(en)	Nee	Nee	3e tranche, 2e helft 2025
7 Jaarplannen en -verslagen	2.g	De jaarplannen en -verslagen van het bestuursorgaan, behalve de jaarplannen en -verslagen van afzonderlijke afdelingen of directies	Nee	Nee	2e tranche, medio 2025
8 Woo-verzoeken	2.i	Inhoud van het verzoek	Ja, per 1-8-2024	Nee	2e tranche, medio 2025
		Schriftelijke beslissing op het verzoek	Ja	Nee	2e tranche
		De verstrekte informatie	Op te vragen	Nee	2e tranche
9 Onderzoeken	2.j	Onderzoeksrapporten die:	Nee	Nee	3e tranche, 2e helft 2025
		- Intern en extern zijn uitgevoerd			
		- Voornamelijk uit feitenmateriaal bestaan			
		- Gaan over het functioneren van de eigen organisatie, voorbereiding of evaluatie van beleid, inclusief de uitvoering, naleving en handhaving			

10 Beschikkingen	2.k	Beschikkingen in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) vallen hieronder:	Nee	Nee	4e tranche, 2026
		- Schriftelijke beslissingen van een bestuursorgaan			
		- Die een publiekrechtelijke rechtshandelingen inhouden			
		- Voor een specifiek geval gelden			
		Behalve beschikkingen die zijn uitgezonderd van de Woo (artikel 3.3 tweede lid, onderdeel k van de Woo)			
	2.h	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	Nee	Nee	4e tranche, 2026
11 Klachten	2.l	Schriftelijke oordelen n.a.v. klachtenprocedures over gedragingen van de organisatie	Nee	Nee	3e tranche, 2e helft 2025

Passief openbaar maken van informatie (Woo-verzoeken)

De gemeente maakt informatie uit eigen beweging openbaar. Daarnaast krijgt de organisatie ook verzoeken om informatie openbaar te maken.

Van de ingediende Woo verzoeken, 38, zijn 2 verzoeken ingetrokken en 3 verzoeken doorgezet naar andere instanties.

WOO- verzoeken (en Wob)	Realisatie 2024	Streefwaarde 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022
<i>Inwerkingtreding WOO per 1 mei 2022</i>				
Aantal Woo(/Wob)-verzoeken ontvangen op jaarbasis	38	40	37	22
<i>De verzoeken zijn:</i>				
- informeel afgedaan	6	N.b.	N.b.	N.b.
- toegekend	13	N.b.	N.b.	N.b.
- afgewezen	5	N.b.	N.b.	N.b.
- Buiten behandeling gesteld	9	N.b.	N.b.	N.b.
Behandeld door de gemeente binnen de in de wet gestelde beslistermijn (inclusief eventuele opschortingen en vertragingen), in %	-	N.b.	N.b.	N.b.
Gemiddelde behandelingstermijn, in weken (inclusief opschortingen verdagingen).	-	N.b.	N.b.	N.b.
Aantal verzoeken waarbij precisering is gevraagd van de verzoeker, in %	-	N.b.	N.b.	N.b.

Informatiehuishouding op orde

De informatiehuishouding zorgt ervoor dat de gemeente weet waar welke documenten volgens de definitie uit de Woo (art. 2.1 en 2.2) te vinden zijn. Documenten kennen een voorgeschreven bewaartermijn waarop deze worden geselecteerd en overgedragen voor de archiefbewaarplaats of voor vernietiging. Door digitalisering is informatie aan verandering onderhevig: denk aan teksten, Geo-informatie, 3D-bestanden, appberichten en dergelijke. Dit zorgt ervoor dat er nieuwe opgaven ontstaan om die informatie volgens de geldende eisen

duurzaam en digitaal toegankelijk te houden. Dit is een complex proces dat tijd nodig heeft om te ontwerpen en te implementeren. Het vraagt aanpassing van werkprocessen, functies en rollen over de volle breedte van de organisatie. In september 2024 zijn we gestart met de implementatie van een nieuw zaakstelsel. Het nieuwe zaakstelsel vormt een belangrijke schakel in onze informatiehuishouding. De implementatie gebruiken we om de informatiehuishouding van verschillende processen verder te optimaliseren.

Indicatoren informatiehuishouding	Realisatie 2024	Planning gereed (jaar)
Er is de beschikking over, of is aangesloten op, een e-depotvoorziening	Ja	-
In de applicaties gebruikt door de gemeente zijn selectielijsten geïmplementeerd	N.n.b.	2027
Het beheer van emailarchivering is georganiseerd en sluit aan bij een landelijke aanpak	N.n.b.	N.n.b.
Beheer op tekstberichten is georganiseerd	50%	2027
Informatiebeheerplan is vastgesteld	Beheerregeling 2023	2025
Het kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer is vastgesteld en voldoet aan artikel 16 van de de Archiefregeling	N.n.b.	N.n.b.
Het metagegevensschema is vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject zijn metagegevens gekoppeld	Nee	2026

Verbonden partijen

We werken samen met verschillende organisaties. Soms is dat vanuit een wettelijke plicht, zoals met de veiligheidsregio en de omgevingsdienst (ODRN). Soms op basis van een eigen keuze, omdat we niet alles zelf kunnen, zoals op het gebied van ICT. En soms om bepaalde ontwikkelingen aan te jagen in regionaal verband, zoals binnen de Groene Metropool Regio. Ook zien we bestuurlijk dat het belangrijk is dat we goede afspraken maken met onze partners zodat we ze daar ook op kunnen aanspreken.

Wij spreken van een Verbonden partij als het een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie betreft waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Aanleidingen voor de start van een samenwerking / verbonden partij zijn:

- Risicospreiding;
- Efficiencyvoordeel;
- Kennisvoordeel;
- Katalysatorfunctie;
- Vermindering van de kwetsbaarheid;
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit.

Deze redenen geven mede inhoud aan het (bestuurlijke) belang.

Op grond van het BBV, besteedt de gemeente in de jaarrekening aandacht aan partijen, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Er zijn bestuurlijke en financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten voortvloeien. Op het moment dat er financiële risico's zijn, nemen we dit op in de tabel hieronder en nemen we deze op in het risicoregister, als onderdeel van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Advies gemeenschappelijke regelingen

Met de gemeentes in de regio Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de advisering van begroting- en jaarrekeningstukken van de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- GGD Gelderland Zuid;
- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ);
- Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN);
- Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR).

De afdeling stadscontrol van de gemeente Nijmegen adviseert de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en de gemeentebesturen. Per gemeente komt een advies ook bij een centrale coördinator. Wij zijn vrij om dit advies over te nemen, te wijzigen of te negeren. De bevoegdheid om te beslissen over begroting- en jaarrekeningstukken ligt bij het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling.

Hierna volgt een overzicht van onze verbonden partijen met daarbij het openbare belang. In de kolom risico is met een of een aangegeven of dat er een risico bekend is. Zo ja, dan is deze opgenomen in het risicoregister in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verbonden partij	Bestuurlijke positie	Openbaar belang	Risico
Gemeenschappelijke regeling			
Bedrijfsvoeringsorganisatie	Lid algemeen bestuur	De vervoersorganisatie heeft tot doel	

Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen		de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers. De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer worden overgedragen aan de vervoersorganisatie.	
Euregio (Rhein-Waal)	Lid Euregioraad	Stimuleren van de grensoverschrijdende samenwerking in het Nederlands-Duits grensgebied.	—
Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid	Lid dagelijks bestuur en algemeen bestuur	De GGD voert de wettelijke taken uit de Wet Publieke Gezondheid en Jeugdwet uit. Daarnaast voert de GGD-Gelderland Zuid ook andere taken uit bijvoorbeeld op het gebied van maatschappelijke opvang.	✓
Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	Lid Algemeen Bestuur	Deze samenwerking is sinds 1 januari 2021 operationeel onder de naam Groene Metropoolregio. In 2019 is geconstateerd dat de lichte vorm van samenwerking in het oude GO Arnhem Nijmegen City Region de ambities onvoldoende heeft kunnen waarmaken. In 2020 is er een nieuwe visie op de regio opgesteld, welke in 2021 is aangevuld met een nieuwe agenda met 5 grote maatschappelijke opgaven. Deze agenda is in het voorjaar van 2022 geactualiseerd. Aan de regeling wordt deelgenomen door dezelfde 18 gemeenten als onder het oude GO. Doel van de versterking zijn het vergroten van slagkracht, het laten horen van een steviger stem in Arnhem (Provincie), Den Haag (Rijk), Brussel (Europa) en Düsseldorf, en het vergroten van de bestuurlijke transparantie. Gekozen is voor een stevigere vorm van samenwerking (Openbaar lichaam met een regiobureau), en een opgave gerichte manier van werken om zo de benodigde integraliteit en slagkracht te organiseren.	✓
Instituut Bijzonder Onderzoek	Afgevaardigde gemeente	Opsporing van oneigenlijk gebruik van uitkeringsgelden.	✓
Milieusamenwerking	Algemeen Bestuur	De MARN (Milieusamenwerking en	✓

<p>Afvalverwerking Regio Nijmegen</p>		<p>Afvalverwerking Regio Nijmegen) is een samenwerking tussen de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen. Deze samenwerking richt zich op het brede terrein van milieu. Door de regionalisering van de Dar en de komst van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is het (regionale) belang van MARN op het gebied van projecten voor afval en milieu afgenomen. MARN heeft als gemeenschappelijke regeling nog wel een belangrijke rol om namens de regiogemeenten het aandeelhouderschap in de ARN te behartigen. Tevens is in MARN verband een werkgroep actief over de mogelijkheden van ARN als energieproducent in combinatie met de energietransitie.</p>	
<p>Modulaire Gemeenschappelijke Regeling</p>	<p>Lid Dagelijks Bestuur/ Lid Algemeen Bestuur</p>	<p>De MGR heeft twee modules, het Werkbedrijf en IRvN. De gemeente Berg en Dal is deelnemer in beide modules. Het Werkbedrijf voert voor de regiogemeenten de wettelijke re-integratie taken uit op grond van de Participatiewet. Daarnaast voert ze de wettelijke taken uit op grond van de Wet sociale werkvoorziening. De module IRvN voert een aantal ICT-taken uit voor de regiogemeenten. De platformfunctie faciliteert het gesprek tussen de gemeenten in het Rijk van Nijmegen over samenwerking.</p>	<p>✓</p>
<p>Munitax Gemeentelijk belastingkantoor</p>	<p>Afgevaardigde gemeente</p>	<p>Munitax is de uitvoeringsorganisatie van vijf regiogemeenten op het gebied van belastingen. Deze organisatie is ondergebracht bij de centrumgemeente Beuningen, op basis van de wet Gemeenschappelijke Regelingen. De taken van Munitax zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de heffing en invordering van belastingen; b. de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ); c. het administreren van de relevante vastgoedgegevens; d. het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en aan derden. 	<p>—</p>
<p>Omgevingsdienst Rijk van</p>	<p>Lid algemeen bestuur/Lid</p>	<p>De ODRN behartigt de belangen van</p>	<p>✓</p>

Nijmegen	dagelijks bestuur	de deelnemers op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Het doel van de vorming van de ODRN is het bereiken van een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Daarnaast hopen we door bundeling van de taken de efficiency te verbeteren. Alle deelnemende gemeenten hebben hun milieutaken ingebracht (verplichting vanuit het Rijk). De gemeente Berg en Dal, gemeente Nijmegen, gemeente Beuningen, gemeente Heumen en de provincie Gelderland hebben ook de uitvoering van de bouwtaken (Wabo-breed) ingebracht.	
Veiligheidsregio Gelderland Zuid	Lid Dagelijks Bestuur/ Lid Algemeen Bestuur	De VRGZ behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van hulpverlening en veiligheid.	✓
Stichtingen en verenigingen			
Stichting Rijk van Nijmegen@	Raad van advies	RvN@ heeft als doel om de innovatiekracht van het MKB in het Rijk van Nijmegen te versterken om zo een topregio in Nederland te worden. Hierbij staan de thema's Food&Health, Circulair ondernemen en Smart&IT centraal. Het vergroten van de innovatiekracht van het MKB is ook een hoofddoel uit de Economische visie van de gemeente. Innovatie is belangrijk voor de concurrentiekracht van onze bedrijven. Daarnaast is er veel overlap tussen de thema's van RvN@ en onze economische thema's.	
Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen	Afgevaardigde gemeente	Het vergroten van het toeristisch marktaandeel van de Regio Arnhem Nijmegen.	
Vennootschappen en coöperaties			
Bank Nederlandse gemeenten	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering	BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	✓
Dar N.V.	Algemene vergadering aandeelhouders	Inzameling en verwerking van afval in de regio Nijmegen. Voor een aantal gemeenten, waaronder Berg en Dal, ook werkzaamheden bij beheer van de openbare ruimte zoals groenonderhoud.	✓
Grenzland Draisine GMBH	Lid Raad van Toezicht	Toeristische exploitatie van het	

		voormalig spoortracé Groesbeek-Kranenburg-Kleve.	
Leisurelands	Afgevaardigde aandeelhoudersvergadering	Het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen.	—
Vitens N.V.	Afgevaardigde in Algemene Vergadering van Aandeelhouders	Het voorzien in schoon en veilig drinkwater.	—

Voor de financiële informatie is gebruik gemaakt van de cijfers uit de jaarrekeningen 2024 van de verbonden partijen.

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Aandeel belang (%)	Eigen vermogen 31-12-2023	Eigen vermogen 31-12-2024	Vreemd vermogen 31-12-2023	Vreemd vermogen 31-12-2024	Bijdrage Berg en Dal
Gemeenschappelijke regeling						
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen	3,80%	0	0	10.690	10.103	991
Euregio (Rhein-Waal)	0	1	1	2	2	9
Gemeentelijke GezondheidsDienst Gelderland Zuid	5,41%	3.144	2.276	28.945	29.242	2.292
Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	4,43%	380	371	5.323	6.728	342
Instituut Bijzonder Onderzoek		0	0	160	186	137
Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen	10,71%	8.864	9.331	2.095	1.838	71
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling	8,48%	0	242	27.511	32.125	7.360
Munitax Gemeentelijk belastingkantoor	23,98%	0	0	0	0	1.304
Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen	10,43%	203	556	5.338	5.548	2.818
Veiligheidsregio Gelderland Zuid	5,78%	10.151	9.635	65.252	72.556	2.817
Stichtingen en verenigingen						
Stichting Rijk van Nijmegen@						33
Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen						51
Vennootschappen en coöperaties						
Bank Nederlandse gemeenten	0,19%	4.721.000	4.777.000	110.819.000	123.164.000	

Dar N.V.	8,78%	13.053		12.154		4.159
Grenzland Draisine GMBH						
Leisurelands	1,57%	81	84	16	17	0
Vitens N.V.		678	713	1.560	1.681	

Grondbeleid

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) staat in artikel 9.2 dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. In artikel 16 van het BBV is beschreven waar de paragraaf ten minste op moet ingaan.

Visie op en wijze van het grondbeleid

Vanuit de Omgevingswet stellen we momenteel een Omgevingsvisie op, die een vertaling maakt van eerdere visies aangevuld met door de gemeenteraad vast te stellen ruimtelijke kaders/thema's.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop we deze doelstellingen willen bereiken, is vastgelegd in de Nota grondbeleid.

De gemeenteraad heeft de nota grondbeleid op 14 december 2023 vastgesteld. Wij kiezen in de nota voor een situationeel grondbeleid. Als het mogelijk en wenselijk is, gaan we tot verwerving van gronden over. Hiervoor is door de gemeenteraad een bedrag van € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld voor strategische aankopen van gronden.

Grondprijzen gemeente Berg en Dal

Het College heeft de nota grondprijzen voor 2025 vastgesteld. Op dit moment zijn er geen actieve grondexploitaties waar deze grondprijzen direct op van toepassing zijn. De vastgestelde grondprijzen dienen wel als richtlijn voor toekomstige ontwikkelingen. In het geval we een nieuwe grondexploitatie openen, laten we de uit te geven (bedrijfs)kavels extern taxeren.

Grondzaken

Doelstelling is het opzetten van actuele beleidskaders en een administratie. Deze zijn nodig om gepast te kunnen handelen bij vastgoed - en grondtransacties in het algemeen en bij verboden situaties in het bijzonder. De contracten zijn digitaal beschikbaar in onze eigendomsadministratie (vastgoed- en grondregistratiesysteem).

Economie en werkgelegenheid

Begin 2020 is het bedrijventerrein Hulsbeek bouwrijp opgeleverd. De verkoop van de kavels liep voorspoedig. De laatste kavel is in 2023 verkocht. In 2024 is deze grondexploitatie afgesloten.

Omdat de vraag naar bedrijfskavels hoog blijft zijn we gestart met een onderzoek naar de 2de fase van bedrijventerrein Hulsbeek. Een onderdeel van de verkenning is het kunnen realiseren van woonwagenaanplaatsen naast het bedrijventerrein.

Wonen

Onze ambitie is een gevarieerd aanbod van duurzame, betaalbare en levensloopbestendige woningen. In 2019 is een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er tot en met 2029 ongeveer 1.200 woningen nodig zijn. In 2020 is daarom het Actieplan Wonen vastgesteld met een ambitiekader over de belangrijkste uitgangspunten, zoals 50% betaalbare woningbouw op nieuwe locaties. Inmiddels zijn voldoende locaties in beeld om tot dit aantal te komen. We houden daarbij rekening met 30% planuitval/vertraging en programmeren daarom 1.560 woningen. De lijst kent veelal inbreidingslocaties en transformaties. We zetten daarop in om het buitengebied te beschermen en om de

leefbaarheid in de kernen te verbeteren door verouderde functies een nieuwe bestemming te geven.

Te verwachten resultaat

Complexen

In de administratie van de gronden maken we onderscheid in:

- Bouwgrond In Exploitatie (de lopende grondexploitaties)
- Overige gronden (Materieel Vast Actief)
- Faciliterend beleid

Bouwgrond In Exploitatie (de lopende grondexploitaties)

De raad van gemeente Berg en Dal heeft in 2024 de lopende grondexploitaties met peildatum 1 januari 2024 vastgesteld als financieel kader. De vastgestelde grondexploitaties zijn voor deze jaarrekening geactualiseerd naar peildatum 1 januari 2025.

Het complex Bouwgrond In Exploitatie staat op de balans onder vlottende activa (voorraad gronden onderhanden werken). Het gaat hier om projecten waarvoor kaders door de raad zijn vastgesteld (waaronder het financieel kader). Voor elk van deze projecten heeft de raad een grondexploitatiebegroting vastgesteld. Hierbij is sprake van actief grondbeleid en dat betekent dat de gemeente risicodrager is. Daarbij moeten we denken aan het zelf aankopen van gronden, het bouw – en woonrijp maken en vervolgens uitgifte van bouwrijpe gronden. De gemeentelijke kosten dekken we door het uitgeven van bouwrijpe gronden.

In het volgende overzicht staan de grondexploitaties inclusief aanvankelijk beoogde einddatum en bijgestelde einddatum (zoals verwerkt in de geactualiseerde grondexploitatie):

Bouwgrond in Exploitatie	01.01.2024	01.01.2025
	prognose einddatum	prognose einddatum

Bedrijventerrein

Hulsbeek (Groesbeek)	31.12.2024	Afgesloten
----------------------	------------	------------

Woningbouw

Schoollocatie 3e fase (Millingen a/d Rijn)	31.12.2024	31.12.2025
--	------------	------------

Het project Hulsbeek (Groesbeek) is per 31-12-2024 afgerond. Het grondexploitatiecomplex Hulsbeek sluiten we daarom af.

Uit het overzicht blijkt tevens dat binnen een periode van een jaar naar verwachting alle lopende grondexploitaties afgesloten zijn. Het overzicht hieronder geeft het boekwaardeverloop in 2024 weer:

Bedragen x €1.000

Project	Boekwaarde		Mutatie 2024			Boekwaarde	
	Per 31.12.2023	Regulier	Tussentijds winst	Afsluiten	Totaal	Per 31.12.2024	
	A	B	C	D	E = B + C + D	F = A + E	
<i>Bedrijventerrein</i>							
Hulsbeek (Groesbeek)	339	-84	-	-255	-339	-	-
Totaal Bedrijventerrein	339	-84	-	-255	-339	-	-
<i>Woningbouw</i>							
Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)	145	-38	-37	-	-75	70	70
Totaal Woningbouw	145	-38	-37	-	-75	70	70
Totaal	484	-122	-37	-255	-414	70	70

Naast de reguliere mutaties in 2024 is tussentijds voor een bedrag van € 36.600 aan winst genomen op basis van het principe "Percentage Of Completion" voor de grondexploitatie Schoollocatie 3^e fase. De grondexploitatie Hulsbeek is afgesloten met een positief resultaat van € 254.678. Uit het overzicht volgt dat, voor de grondexploitaties, de boekwaarde per saldo uitkomt op € 70.000 positief per 31 december 2024.

De grondexploitatie Schoollocatie 3^e fase is geactualiseerd naar 1 januari 2025 en een samenvatting van de resultaten is hieronder opgenomen:

Bedragen x €1.000

Project	Gerealiseerd		Nog te realiseren na 01.01.2025		Eindwaarde	Einddatum
	per 31.12.2024	Kosten	Opbrengsten	Saldo		
	A	B	C	D = B + C	E = A + D	
<i>Woningbouw</i>						
Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)	70	-36	1	-35	35	31.12.2025
Totaal Woningbouw	70	-36	1	-35		
Totaal	70	-36	1	-35		

Uit het overzicht volgt dat er geen grondexploitaties zijn met een tekort. In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat het treffen van een afboeking of een voorziening direct gebeurt bij een verwacht verlies ter grootte van dit volledige verlies. Als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, dan moeten we die presenteren als een correctie op de post bouwgrond in exploitatie.

Het overzicht hieronder geeft het saldo voorraad gronden onderhanden werken per 31 december 2024 weer:

Bedragen x € 1.000

Project	Boekwaarde per 31.12.2024 (A)	Voorziening per 31.12.2024 (B)	Saldo voorraad gronden per 31.12.2024 (C = A + B)
<i>Woningbouw</i>			
Schoollocatie 3e fase	70	0	70
Totaal Woningbouw	70	0	70
Totaal	70	0	70

Uit het overzicht volgt dat voor er geen voorzieningen zijn getroffen voor verwachte tekorten in de grondexploitaties. Dat leidt tot een saldo onderhanden werken van € 70.000.

Per lopend project zoals verantwoord in het complex Bouwgrond In Exploitatie volgt een korte toelichting.

Bedrijventerrein Hulsbeek (Groesbeek)

In de grondexploitatie voor bedrijventerrein Hulsbeek is de grond inmiddels geheel bouwrijp gemaakt en uitgegeven. In 2024 zijn de laatste werkzaamheden om het project af te ronden uitgevoerd. Daarmee is de grondexploitatie per 31 december 2024 afgesloten. Het project is afgesloten met een positief resultaat van € 254.678. In eerdere jaren is al tussentijds winst genomen voor deze grondexploitatie voor een bedrag van € 948.000. Daarmee is het totale resultaat van deze grondexploitatie € 1.203.000 positief.

Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)

Het college heeft begin 2017 ingestemd met een verkenning naar de herontwikkeling van de Schoollocatie 3e fase in Millingen aan de Rijn. Inmiddels zijn de 26 sociale huurappartementen voor senioren gebouwd (door woningcorporatie Waardwonen). Er moeten nog een aantal werkzaamheden gebeuren in 2025 in de openbare ruimte. De verwachting is dat we de grondexploitatie eind 2025 afsluiten.

Inzicht in gronden als materieel vaste activa

Wij zijn eigenaar van enkele percelen binnen de gemeente die we (nog) niet ontwikkelen. Deze gronden moeten we verantwoorden als materieel vaste activa. In onderstaande tabel is op hoofdlijnen een overzicht opgenomen van de boekwaarde per 31 december 2024.

Bedragen x €1.000

Project	Boekwaarde per 31.12.2023	Mutaties in 2024	Boekwaarde per 31.12.2024
Complex Algemeen	314	0	314
Hemeltje (Groesbeek)	53	0	53
Derdebaan (Groesbeek)	120	0	120
Totaal	487	0	487

In het complex Algemeen zijn de gemeentelijke eigendommen verantwoord welke in het verleden zijn verworven. Binnen het complex is een onderscheid te maken in verhuurde gronden en in gronden die we als voorraad vermelden. In 2024 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

We verwachten op termijn de mogelijke ontwikkeling van de 2e fase bedrijventerrein Hulsbeek.

Vorderingen op de balans

Algemeen

Voor een aantal projecten geldt, dat we als gemeente een ondersteunende rol innemen en daarmee dus niet actief risicodragend deelnemen. Deze projecten zijn op de balans verantwoord als vooruitbetaalde dan wel vooruit ontvangen bedragen. Het gaat om de volgende lopende projecten:

- Dekkerswald (Groesbeek)
- Vijverhof (Berg en Dal)
- DAC terrein (Groesbeek)
- Muntberg (Groesbeek)
- Erlecomsedam (Ooij)
- Leuth Noord (Leuth)
- Leuth Zuid (Leuth)
- Knapheideweg Groen (Groesbeek)
- Anthoniushof Breedeweg (Groesbeek)

In alle gevallen geldt dat een (anterieure) overeenkomst gesloten is met de betreffende ontwikkelaar. In deze overeenkomsten is bijvoorbeeld een bijdrage aan de gemeente opgenomen.

Dekkerswald, Groesbeek

De gemeente heeft een intentieovereenkomst gesloten betreffende de herontwikkeling en transformatie van het aan de Nijmeegsebaan gelegen woon – zorg complex Dekkerswald. Momenteel werken we aan een anterieure overeenkomst. Deze overeenkomst regelt het kostenverhaal voor de door de gemeente te maken kosten in het kader van haar faciliterende rol. Daarbij gaat het om kosten voor het voeren van de benodigde planologische procedures. Daarbij is er veel aandacht voor de ontwikkelmogelijkheden van de realisatie van een zorgzame buurt op Dekkerswald. Het risico van de ontwikkeling ligt bij ZZG. Separaat wordt het omgevingsplan ontwikkeld om dit in september 2025 in procedure te nemen.

Vijverhof, Berg en Dal

Tegen de grens van Nijmegen aan ligt Vijverhof. In de huidige situatie bevinden zich hier seniorenwoningen van ZZG, zowel flats als bungalows. Het plan is om een deel van het gebied te herontwikkelen om meer (reguliere) woningbouw te realiseren. Het bestemmingsplan is vastgesteld en het project is inmiddels in uitvoering. De bedragen voor het kostenverhaal zijn betaald.

DAC-terrein, Groesbeek

Op dit terrein wordt de bouw van ongeveer 88 woningen beoogd, waarvan het merendeel grondgebonden. De gemeente faciliteert enkel. De overeenkomst is getekend en het bestemmingsplan is op 16 mei 2024 vastgesteld. De grondprijs voor de grond welke de gemeente inbrengt, is al bepaald. We sluiten dit project in de jaarrekening 2025.

Muntberg, Groesbeek

Het bestemmingsplan is vastgesteld. De overeenkomst wordt ondertekend voor vaststelling van het bestemmingsplan. We sluiten dit project in de jaarrekening 2025.

Erlecomsedam, Ooij

Het bestemmingsplan is inmiddels vastgesteld voor maximaal 220 woningen. Er is een overeenkomst gesloten met de ontwikkelaar. We ontvangen € 735.000 van de ontwikkelaar, naast de ambtelijke kosten is dit ook een bedrag voor het niet ontwikkelen van de gemeentegrond in de omgeving.

Leuth Noord

Overeenkomst is gesloten en het bestemmingsplan is vastgesteld. Er is beroep aangetekend bij de Raad van State. Het betreft ongeveer 30 woningen. Voor wat betreft differentiatie is er uitruil met Leuth Zuid mogelijk.

Leuth Zuid

Overeenkomst is gesloten en het bestemmingsplan is vastgesteld en onherroepelijk. Het betreft ongeveer 30 woningen. Voor wat betreft differentie is uitruil met Leuth Noord mogelijk.

Knapheideweg Groen, Groesbeek

Het bestemmingsplan voor 53 woningen is inmiddels onherroepelijk.

Anthoniushof, Breedeweg

Aan de oostkant van Breedeweg komt een woonwijk van 37 woningen. Het bestemmingsplan voor deze ontwikkeling is onherroepelijk. Met de ontwikkelaar is een anterieure overeenkomst afgesloten. De opbrengsten van deze overeenkomst zijn verantwoord in het jaar van betaling.

Beleidsuitgangspunten reserves en voorzieningen

Reserves

Er zijn op dit moment geen reserves die een directe relatie hebben met grondexploitaties.

Voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat het treffen van een afboeking of een voorziening direct gebeurt bij een verwacht verlies ter grootte van dit volledige verlies. Als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, dan moeten we die opnemen als een waarde correctie op de post bouwgrond in exploitatie (voorraden). Er zijn op dit moment geen grondexploitaties waar een voorziening voor is getroffen.

Jaarrekening

Overzicht baten en lasten

Hier gaan we in op de volgende onderdelen:

- het overzicht van baten en lasten
- de toelichting op de baten en lasten (verschillenanalyse begroting - rekening)
- Wet normering Topinkomens
- begrotingsrechtmatigheid

Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

	Begroting 2024 Primair			Begroting 2024 Actueel			Rekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Inwoner	-57.946	14.928	-43.017	-65.652	19.901	-45.751	-60.930	23.121	-37.809
Onze buurt	-30.485	12.850	-17.636	-33.201	13.670	-19.530	-32.252	13.604	-18.648
Onze gemeente	-9.460	2.394	-7.066	-10.810	3.097	-7.714	-10.511	4.011	-6.500
Ons geld	-8.433	86.725	78.292	-2.920	83.661	80.741	-2.677	84.078	81.401
Overhead	-12.310	0	-12.310	-10.917	0	-10.917	-12.809	0	-12.809
Saldo rekening baten en lasten	-118.634	116.897	-1.736	-123.501	120.329	-3.172	-119.179	124.814	5.635
Toevoeging reserves	-297		-297	-9.687		-9.687	-11.732		-11.732
Onttrekking reserves		2.113	2.113		18.209	18.209		14.999	14.999
Resultaat rekening baten en lasten	-118.931	119.011	80	-133.188	138.538	5.350	-130.911	139.812	8.901

Toelichting baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de (totale) verschillen tussen de begroting en de rekening over het jaar 2024 weergegeven.

Daaronder is per programma een analyse opgenomen waarin we de verschillen tussen de begroting en de rekening 2024 toelichten (- = nadelig).

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2024 Primair Saldo	Begroting 2024 Actueel Saldo	Rekening 2024 Saldo	Vershil Begroting Rekening
Inwoner	-43.017	-45.751	-37.809	7.942
Onze buurt	-17.636	-19.530	-18.648	882
Onze gemeente	-7.066	-7.714	-6.500	1.214
Ons geld	78.292	80.741	81.401	660
Overhead	-12.310	-10.917	-12.809	-1.892
Saldo rekening baten en lasten	-1.736	-3.172	5.635	8.807
Toevoeging aan reserves	-297	8.522	-11.732	-20.254
Onttrekking aan reserves	2.113	18.209	14.999	-3.210
Resultaat rekening baten en lasten	80	5.350	8.901	3.551

Hieronder is per programma een analyse opgenomen waarin de verschillen tussen de begroting 2024 en de rekening 2024 zijn toegelicht (- = nadelig).

Bedragen x € 1.000

Programma	Toelichting	Vershil
Inwoner		
Lasten:		
	- Er is nog een bedrag van € 103.000 beschikbaar voor onderhoud schoolgebouw de Bron en € 87.000 voor Kentalis. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.	190
	- Voor de Uitvoeringsagenda onderwijs is een bedrag van € 102.000 beschikbaar voor 2 jaar. Het niet bestede deel is toegevoegd aan de reserve lopende projecten.	77
	- De extra jeugdelden (Blokhuismiddelen) en het budget opgaaf Sociaal domein hebben we in 2024 niet ingezet. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.	426
	- Voor versterking van gemeentelijke dienstverlening is een deel van de ontvangen Rijksbijdrage in 2024 nog niet uitgegeven. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.	250
	- In 2024 hebben we een rijksbijdrage van € 120.328 ontvangen voor de impuls van sociale ontwikkelbedrijven. Het Werkbedrijf werkt een plan uit voor 2025. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve lopende projecten.	120
	<i>De hierboven genoemde onderdelen worden verrekend met de algemene reserve of de reserve lopende projecten. Deze hebben daardoor geen invloed op het jaarrekeningresultaat.</i>	

Overige voor- en nadelen:

- Er zijn in 2024 minder peuters en minder VVE peuters naar de opvang geweest dan verwacht.	115
- De rijksbijdrage voor opvang Oekraïners is grotendeels gebaseerd op een normvergoeding. Deze inkomsten hebben we ook aan de lastenkant geraamd. Per saldo zijn de uitgaven € 227.000 lager dan geraamd.	227
- Het rijk gaat er bij de taakstelling voor inburgeringsplichtigen vanuit dat 70% van de taakstelling inburgeringsplichtig is (dit zijn de mensen waar wij geld voor ontvangen). In de praktijk ligt dit percentage rond de 50-60%. Dit verschil komt doordat het Rijk ook kinderen meeneemt als taakstelling, maar voor kinderen ontvangen wij geen geld. Afgelopen jaar hebben we veel (grote) gezinnen gehuisvest.	658
- De rijksuitkering voor uitbetaling energietoeslag is niet volledig besteed. Het gaat om € 305.000. Dit niet uitgegeven deel valt vrij in de algemene middelen.	305
- Eind 2024 zijn we begonnen met het realiseren van veilige scootmobielstallingen. Hiervoor hebben we bij de najaarsnota 2024 budget beschikbaar gehouden voor woonvoorzieningen. Dit project loopt door in 2025. Het niet bestede bedrag hevelen we over naar 2025.	150
- Door aanhoudende personeelstekorten is de inhaalslag nog niet gemaakt. De uitgaven aan huishoudelijke hulp zijn daarom lager dan begroot.	182
- In 2024 hebben minder inwoners gebruik gemaakt van dagbesteding Wmo. Mede hierdoor hebben we de flexibele subsidiebudgetten voor inloop en ontmoeting niet benut.	379
- In 2023 en 2024 hebben we vanuit de regionale samenwerking Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen extra middelen ontvangen. De niet bestede middelen nemen we mee naar 2025.	527
- Er is steeds meer sprake van specialistische (duurdere) begeleiding binnen de Jeugdhulp.	-106
- De stijging van de ambulante begeleiding was voorzien, maar de stijgende trend bleek sterker dan verwacht. Hierdoor vallen de kosten hoger uit.	-104
- Na een toename in 2023 zien we in 2024 weer een afname van de Gezinshuyszorg. Verder neemt hier de intentie af van zwaar naar middel.	250
- In 2024 zijn voor jeugdhulp met verblijf enkele zware 24-uursvoorzieningen ingezet. Dit heeft een groot effect op de zorgkosten. Daarnaast is hier sprake van forse tariefstijgen.	-840
- De directe personele kosten zijn toegerekend aan de programma's. Ten opzichte van de begroting is er een voordeel ontstaan op dit programma.	1.045
Baten:	
- We hebben een hogere (rijks)bijdrage ontvangen voor de opvang van Oekraïners.	3.816
- De inkomsten vanuit het Rijk zijn gebaseerd op een taakstelling voor inburgeringsplichtigen die wij als gemeente hebben gekregen. Het rijk gaat er bij de taakstelling van uit dat 70% van de taakstelling inburgeringsplichtig is (dit zijn de mensen waar wij geld voor ontvangen). In de praktijk ligt dit percentage rond de 50-60%. Dit verschil komt doordat het Rijk ook kinderen meeneemt als taakstelling, maar voor kinderen ontvangen wij geen geld. Afgelopen jaar hebben we veel (grote) gezinnen gehuisvest waardoor de definitieve beschikking een (stuk) lager zal liggen. De hoogte van de daadwerkelijk beschikking is nog niet bekend.	-309

Onze buurt

Lasten:

- In 2024 was eenmalig budget beschikbaar voor het vergroenen van grijze straten/centra (€ 245.000) en het vergroenen van het Dorpsplein (€ 50.000). Deze budgetten zijn niet volledig uitgegeven in 2024. Hier staat lagere bijdrage uit reserve lopende projecten tegenover.	126
- In 2024 was budget van € 1,34 miljoen beschikbaar voor de Subsidie verduurzaming accommodatie verenigingen. Dit bedrag is niet volledig uitgegeven. Het restant (€ 1.292.000) is toegevoegd aan de reserve lopende projecten.	1.292
- We hebben in voorgaande jaren van het Rijk bedragen ontvangen voor Duurzaamheid. Deze bedragen houden we beschikbaar voor duurzaamheid, maar hebben we in 2024 nog niet helemaal uitgegeven. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.	765

De hierboven genoemde onderdelen worden verrekend met de algemene reserve of de reserve lopende projecten. Deze hebben daardoor geen invloed op het jaarrekeningresultaat.

Overige voor- en nadelen:

- Door diverse voordelen op het taakveld riolering heeft geen aanwending van de voorziening plaatsgevonden, maar is er een dotatie aan de voorziening geweest.	-273
- De bijdrage aan de ODRN voor het onderdeel milieu is een stuk lager dan geraamd. Deze kosten zijn wel gemaakt bij het onderdeel bouwen (BRIKS).	115
- Lagere energiekosten voor de parkeergarages, sporthallen, zwembad, kermis en openbare verlichting. Energiekosten lager door LED verlichting en lagere verbruiken.	227
- Op basis van de gemeentelijke verslaggevingsvoorschriften mogen wij bijdragen in activa van derden afschrijven in maximaal de termijn die de ontvangen partij hanteert. Doordat de bijdrage van de gemeente, inclusief de overige subsidies die de ontvangende partij ontvangt vaak volledig dekkend is voor de investering activeren zij deze investeringen niet op hun balans. Hierdoor wordt door hen niet afgeschreven en mogen wij dus ook niet afschrijven. Bij het opstellen van de jaarrekening 2024 hebben wij dit vastgesteld bij de controles hierop. Dit betekent op dit programma een vrijval (extra afschrijvingslast) in 2024 van € 1.814.000.	-1.814
- De directe personele kosten zijn toegerekend aan de programma's. Ten opzichte van de begroting is er een voordeel ontstaan op dit programma.	55

Baten:

- Hogere inkomsten leges en straatwerkvergoeding kabels en leidingen door aanleg glasvezelnetwerk.	161
- Hogere inkomsten bij zwembad de Lubert door afrekening SPUK over 2023 (€ 64.000) en hogere opbrengsten leskaarten/ gebruiksvergoeding (€ 45.000).	109
- Bijdrage SPUK-IZA	116
- Door diverse voordelen op het taakveld riolering heeft geen aanwending van de voorziening plaatsgevonden, maar is er een dotatie aan de voorziening geweest.	-295

Onze gemeente

Lasten:

- In 2024 was een budget van € 100.000 beschikbaar voor het versterken Bedrijventerrein I en II. Dit project is in 2024 niet uitgevoerd. Hier staat lagere bijdrage uit reserve lopende projecten tegenover.	100
- Lagere investeringsbijdrage Project Omgevingswet. Door uitstel van de wet is het project vertraagd. Ook de uitgaven verschuiven deels naar de toekomst. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.	262
- Het project vitale vakantieparken is nog niet afgerond en loopt door in 2025. Hier staat ook lagere bijdrage uit reserve lopende projecten tegenover.	74

De hierboven genoemde onderdelen worden verrekend met de algemene reserve of de reserve lopende projecten. Deze hebben daardoor geen invloed op het jaarrekeningresultaat.

Overige voor- en nadelen:

- De dotatie in 2024 voor de pensioenopbouw van de huidige wethouders is € 331.000 hoger. Daarnaast is er € 12.000 vrijgevallen door een overlijden.	-319
- De bijdrage aan de ODRN voor het onderdeel Briks is een stuk hoger dan geraamd. Bij het onderdeel milieu zijn deze ongeveer voor hetzelfde bedrag lager.	-127
- De directe personele kosten zijn toegerekend aan de programma's. Ten opzichte van de begroting is er een voordeel ontstaan op dit programma.	264

Baten:

- De grondexploitatie Bedrijventerrein Hulsbeek sluiten we in 2024 af met een nog te nemen winst. In voorgaande jaren is al tussentijds winst genomen.	269
- We laten in het boekjaar 2024 de vooruitontvangen bedragen van locatie Heikant in de Horst vrijvallen (€ 93.000). Daarnaast nemen we tussentijds winst op de grondexploitatie Schoollocatie Millingen aan de Rijn (€ 37.000).	130
- De leges voor de omgevingsvergunningen hebben we in de loop van het jaar al bijgesteld. Deze blijken nu nog hoger uit te vallen.	136
- Hogere opbrengsten uit anterieure overeenkomsten en leges.	149

Ons geld

Lasten:

- De stelpost nieuw beleid (WOO) is in 2024 niet ingezet.	183
---	-----

Baten:

- De ozb opbrengst is € 101.000 lager dan verwacht.	-101
- De hogere algemene uitkering is als volgt te verklaren: afrekening over 2022 en 2023 € - 94.000 en decembercirculaire 2024 € + 545.000 (bijstelling van diverse maatstaven voor 2024).	451

Reserves

Lasten (toevoegingen aan reserves):

- Voor een aantal budgetten het (restant) budget gestort in de reserve lopende projecten, omdat de betreffende projecten niet zijn afgerond in 2024. Per saldo gaat het om een bedrag van € - 2.002.000. Dit betreft impuls sociale ontwikkelbedrijven (- € 120.000), Wet open overheid (- € 71.000), subsidie verenigingen/stichtingen voor verduurzaming accommodaties (- € 1.292.000), ambulantisering GGZ (- € 396.000), ontsluiting TOP Beek (- € 46.000) en uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang/onderwijs (- € 77.000).	-2.002
- De dotatie aan de reserve Speeltuinen bepalen we op basis van de werkelijke uitgaven in 2024. Op het budget voor speeltuinen is geld overgehouden. Dit is conform de nota reserves en voorzieningen toegevoegd aan de reserve.	-42

Baten (onttrekkingen aan reserves):

- Er was geen onttrekking uit de reserve rekeningresultaten nodig, omdat er geen tekort is over 2024.	-355
- Er is een lagere onttrekking uit de reserve lopende projecten geweest door lagere lasten op diverse taakvelden/projecten. Dit betreft tijdelijke uitbreiding formatie IP participatie en schuldhulpverlening (- € 53.000), coördinator vluchtelingen Oekraïne (- € 13.000), inrichting wmo-ruimtes (- € 35.000), Actieplan duurzaamheid (- € 240.000), uitvoering Klimaatakkoord (- € 237.000), invoering Omgevingswet (- € 262.000), actieplan Stekkenberg (- € 17.000), inburgering problematiek statushouders (- € 53.000), voorkomen dak- en thuisloosheid (- € 50.000), extra rijks gelden jeugdhulp (- € 426.000), ambulantisering GGZ wmo (- € 98.000), versterking gemeentelijke dienstverlening (- € 118.000), wet open overheid (- € 112.000), advieskosten plan iBOR (- € 3.000), project Herinrichten Planning & Control (- € 175.000), project vitale vakantieparken (- € 74.000), energiebesparende maatregelend den Ienloop (- € 25.000), werkervarings- en vrijwilligersplaatsen (- € 43.000), watertappunten (- € 37.000), flankerend beleid energiearmoede (- € 49.000), dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden(- € 34.000), noodfonds energiearmoede (- € 19.000), schoolgebouw Kentalis (- € 87.000), schoolgebouw De Bron (- € 103.000), vrijwillige vervoersdienst Forte (- € 15.000), vergroenen grijze woonstraten- wijken en dorpscentra (- € 126.000), aanpak de Groesbeek (- € 27.000), operatie Steenbreek (- € 72.000) en versterken bedrijventerrein I en II in Groesbeek (- € 100.000). Er is ook een onttrekking gedaan voor het project centrum Beek (€ 2.000).	-2.706
- Lagere onttrekking uit de reserve kapitaallasten omdat voor één project de afschrijving nog niet is gestart.	-95
- Lagere onttrekking uit de reserve wateroverlast, omdat project wateroverlast Breedeweg nog niet is afgerond waardoor de afschrijving nog niet is gestart.	-36

Overhead

Lasten:

- Dit is de toerekening van de salaris- en inhuurkosten van de tijd die de organisatie aan dit programma besteedt. Hier staan voordelen op de andere programma's tegenover, want de totale salaris- en inhuurkosten zijn voordeliger dan groot.	-1.478
---	--------

-
- De overige toerekeningen vanuit de kostenverdeelstaat (= kosten organisatie) zijn € 421.000 nadelig. De grootste oorzaken van dit verschil zijn: een nadeel van € 495.000 als verplichte dotatie aan de voorziening voormalig personeel en de voorziening verlofuren personeel en een nadeel van € 171.000 op ICT-kosten. Daarnaast is er een voordeel van € 168.000 op project Herontwikkeling P&C-cyclus. Hier staat ook een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover. Verder zijn er diverse kleine verschillen die per saldo leiden tot een voordeel van € 77.000.	-421
- Hogere doorbelasting naar projecten, dit leidt tot een voordeel van € 58.000. Het gaat hier om uren die aan projecten zijn besteed en die dus niet ten laste van de reguliere exploitatie komen.	58
-

Begrotingsrechtmatigheid

De begrotingsrechtmatigheid bekijken we binnen het totaal van een programma. Volgens de Commissie BBV hoeven we alleen de lastenkant in de rechtmatigheidstoets voor het begrotingscriterium te betrekken. Volgens de bepalingen in artikel 189, lid 3 van de Gemeentewet is alleen voor de lasten een begroot maximum vastgelegd.

Het Normenkader is daar ook op gericht. De gemeenteraad autoriseert het college op programmaniveau. Blijven de lasten binnen het totaal van het programma dan zijn deze rechtmatig. De mutaties en (afwijkende) activiteiten die zich binnen een programma hebben voorgedaan zijn toegelicht in het verslag over de uitvoering van de programma's.

Bedragen x € 1.000

Begrotingsafwijking lasten			Overschrijding	Onrechtmatig?	Acceptabel?
Begroot	Werkelijk	Verschil	Lastenbudget?		
Programma Inwoner					
-65.652	-60.930	4.723	Nee	Niet van toepassing	
Programma Onze buurt					
-33.201	-32.252	948	Nee	Niet van toepassing	
Programma Onze gemeente					
-10.810	-10.511	299	Nee	Niet van toepassing	
Programma Ons geld					
-2.920	-2.677	243	Nee	Niet van toepassing	
Programma Overhead					
-10.917	-12.809	-1.892	Ja	Ja	Ja, de extra uitgaven worden gecompenseerd door een lagere doorbelasting indirecte kosten naar de overige programma's, want de totale doorbelasting vanuit de kostenverdeelstaat is maar € 62.000 hoger dan begroot. Dit verschil heeft dus geen effect op het oordeel over de rechtmatigheid.
Investeringsen					
-1.253	-1.305	-52	Reconstructie Pr.Hendrikstraat-Kon. Wilhelminastraat Ooij	Ja	Ja, overschrijding is gemeld in de raadsvergadering. Project is afgerond, evaluatienota volgt.
-555	-631	-76	Renovatie "water werkt" Beek	Ja	Ja, evaluatienota in voorbereiding, overschrijding is gemeld in de raadsvergadering.
-531	-590	-59	Crumpsestraat Millingen	Ja	Nee, onverwachte overschrijding. Project is afgerond, evaluatienota volgt.

Wet Normering Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is op 1 januari 2013 in werking getreden. Het doel van deze wet is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. Op grond van de WNT mag in 2024 het inkomen van topfunctionarissen in de (semi) publieke sector maximaal 100% van het minister salaris zijn. Dat komt in 2024 neer op € 233.000 inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever en betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

Als topfunctionaris worden expliciet genoemd: de gemeentesecretaris en de griffier.

Bovengenoemd maximum wordt jaarlijks bij ministeriële regeling vastgesteld. De onderdelen vormen communicerende vaten. Dat wil zeggen dat een topfunctionaris in 2024 alleen boven het maximuminkomen komt als de som van de drie onderdelen meer bedraagt dan € 233.000.

De gemeente Berg en Dal heeft in 2024 geen medewerkers in dienst waarvan het salaris hoger is dan de maximale norm.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1.a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2024		
Bedragen x € 1	v.d. Velde E.	Pastors E.
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 31/12	01/03 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	124.097	76.780
Beloningen betaalbaar op termijn	19.989	11.666
<i>Subtotaal</i>	<i>144.086</i>	<i>88.446</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	194.167
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	144.086	88.446
Het bedrag van de overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
De reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2023

Bedragen x € 1	v.d. Velde E.	Winters G.
----------------	---------------	------------

Funcctiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 - 31/10
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.473	96.524
Beloningen betaalbaar op termijn	19.102	12.720
<i>Subtotaal</i>	<i>137.575</i>	<i>109.243</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	185.833
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging	137.575	109.243
Het bedrag van de overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
De reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand

	2024	2023
Bedragen x € 1	v. Workum J.A.M.	v. Workum J.A.M.
Funcctiegegevens	Griffier	Griffier
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	01/01 - 31/03	21/09 - 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	4
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	163	328
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	85.000	118.000
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		105.559
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	13.020	26.280
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	13.020	26.280
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Totale bezoldiging, exclusief BTW	13.020	26.280
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen
Niet van toepassing

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder
Niet van toepassing

1e. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700
Niet van toepassing

1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is
Niet van toepassing

1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.700 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is
Niet van toepassing

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Niet van toepassing.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Balans met toelichting

Hieronder vindt u de volgende onderdelen:

- de balans
- de toelichting op de balans
- de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

Balans

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
ACTIVA	31-12-2023	31-12-2024	
<u>Vaste activa</u>			
Immateriële vaste activa	1.381		1.637
<i>Kosten voor onderzoek en ontwikkeling:</i>	-		-
<i>Bijdrage aan activa in eigendom van derden:</i>	1.381		1.637
Materiële vaste activa	82.470		90.260
<i>Investerings met een economisch nut</i>	33.180		34.579
<i>Overige investeringen economisch nut met heffing</i>	22.600		24.952
<i>Investerings met een maatschappelijk nut</i>	26.690		30.729
Financiële vaste activa	8.210		8.325
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>			
<i>- Deelnemingen/effecten</i>	1.031		1.031
<i>Leningen aan:</i>			
<i>- Geldlening SVN</i>	4.109		4.672
<i>Overige langlopende leningen:</i>			
<i>- Overige langlopende leningen</i>	3.071		2.622
Totaal vaste activa	92.061		100.221

Vlottende activa

Vorraden	483-		70-
<i>Vorraad grond zonder kostprijsberekening</i>	-		-
<i>Onderhanden werk</i>	483-		70-
Vorderingen	27.676		25.683
<i>Vorderingen op openbare lichamen</i>	7.438		8.058
<i>Vorderingen op 's Rijks Schatkist</i>	16.038		8.916

<i>Overige vorderingen</i>	3.423	7.495	
<i>Overige uitzettingen</i>	776	1.213	
Liquide middelen		493	223
<i>Banksaldi</i>	493	223	
Overlopende activa		1.646	863
Totaal vlottende activa		29.331	26.698
Totaal activa		121.392	126.919

Bedragen x € 1.000

P A S S I V A	31-12-2023	31-12-2024	
----------------------	-------------------	-------------------	--

Vaste passiva

Eigen vermogen	63.908	69.543	
<i>Algemene reserves</i>	38.299	34.428	
<i>Bestemmingsreserves</i>	21.902	26.214	
<i>Gerealiseerd resultaat</i>	3.708	8.901	
Voorzieningen	10.603	11.809	
<i>Voorzieningen voor verplichtingen</i>	4.492	5.053	
<i>Voorzieningen voor door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting</i>	4.100	4.704	
<i>Voorzieningen voor lastenegalisatie</i>	2.010	2.052	
Langlopende schulden			
<i>Geldleningen op lange termijn</i>	28.769	26.677	
Totaal vaste passiva	103.281	108.029	

Vlottende passiva

Kortlopende schulden	7.621	7.416	
<i>Kasgeldleningen</i>	-	-	
<i>Banksaldi</i>	0	0	
<i>Overige kortlopende schulden</i>	7.621	7.416	
Overlopende passiva	10.490	11.474	
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>	7.439	8.312	
<i>Overige overlopende passiva</i>	3.052	3.162	

Totaal vlottende passiva	18.111	18.890
Totaal passiva	121.392	126.919
Gewaarborgde geldleningen	146.196	181.271
Garantstellingen	326	-

Toelichting op de balans

Hieronder vindt u de toelichting op de balans.

Vaste activa

Immateriële vaste activa € 1.637.000

Immateriële vaste activa bestaan uit bijdragen aan activa in eigendom van derden.

<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeerderingen in 2024	Verminderingen in 2024	Afschrijving in 2024	Boekwaarde 31-12-2024	
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-	-	-
Bijdr. aan activa in eigendom van derden	1.381	1.710	84	1.369	1.637	
Totaal	1.381	1.710	84	1.369	1.637	

Materiële vaste activa € 90.260.000

Materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Omschrijving	31-12-2023	31-12-2024
Investerings met economisch nut	33.180	34.579
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	22.600	24.952
Totaal investeringen met economisch nut	55.780	59.531
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	26.690	30.729
Totaal	82.470	90.260

De investeringen met economisch nut zijn als volgt onderverdeeld:

<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Invest. in 2024	Vermind./ desinvest. in 2024	Afschrijving in 2024	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	2.901	-	9	4	-	2.889
Bedrijfsgebouwen	7.162	2.368	-	312	-	9.218
Grond-, weg- & waterbouwkundige werken *	22.600	2.971	-	619	-	24.952
Machines, apparaten en installaties	2.550	552	43	355	-	2.704
Overige materiële vaste activa	20.568	875	-	1.673	-	19.769
Totaal	55.780	6.767	52	2.964	-	59.531

*In deze opstelling zijn alle investeringen met een economisch nut meegenomen. Het aandeel van de uitgaven waarvoor een heffing kan worden geheven bedraagt: € 24.951.773.

De belangrijkste investeringen met economisch nut waren:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Besteed in 2024	Bijdragen van derden	Cumulatief uitgegeven
Nieuw dakpakket sporthal Heuvelland	499	399	-	107
Aankoop Voorzieningshart Op de Heuvel	1.800	1.800	-	1.800
Vervangen parkeerbeheersyst. Parkeergarage Bellevue	100	118	-	118
Aanpassing installaties gemeentehuis	660	129	-	176
Aanvulling nieuwbouw basisschool 't Vossenhol	854	854	-	854
Burg.Ottenhofstr.(Dries-Stekkenberg) vervangen riolering	628	321	-	384
Leuthsestraat vervangen persriool	169	155	-	193
Reconstructie Lynden-Rivier-Zalmstr.verv.riool	595	525	-	546
Herwendaalsehoek vervangen riolering	712	474	-	721
Div.rioolrenovaties (kousmethode) incl.putrenovaties	685	356	-	394
Heer Zegerstraat vervangen riolering	485	588	-	644
Margrietstraat e.o. reconstructie riool	345	254	-	244
Overige investeringen met een economisch nut:	-	742	-	-
Totaal	7.531	6.715	-	6.181

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn als volgt onderverdeeld:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Invest. in 2024	Vermind./desinvest. in 2024	Afschrijving in 2024	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen t/m 2016	248	51	-	20	-	279
Gronden en terreinen vanaf 2017*	83	30	-	2	-	110
Grond-, weg- & waterbouwkundige werken t/m 2016	10.805	2.041	17	756	1.363	10.710
Grond-, weg- & waterbouwkundige werken vanaf 2017*	15.555	4.550	15	409	50	19.631
Totaal	26.690	6.672	32	1.187	1.413	30.729

Vanaf 2017 zijn de voorschriften gewijzigd en moeten alle investeringen met maatschappelijk nut geactiveerd worden. Voorheen had je als gemeente de keuze om deze investeringslasten in één keer te nemen of te activeren. Daarom is onderscheid gemaakt in investeringen vóór 2016 en investeringen vanaf 2017.

De belangrijkste investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut waren:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Beschikbaar krediet	Besteed in 2024	Bijdragen van derden	Cumulatief uitgegeven
Reconstructie Pr.Hendrikstraat-Wilhelminastraat	630	109	-	890
Renovatie "Water werkt" Beek	555	588	-	631
Leuthsestraat Persingen hestel wegen	596	563	-	575
Bongerdstraat Beek aanp.rijbaan	417	540	-	716

Past.Hoekstraat-Bredeweg asfaltweg	332	125	-	169
Crumpsestraat vervangen wegdek en bomen	434	453	-	511
Cranenburgsestraat-Hulsbroek-Reestraat rec. wegdek	497	449	-	454
Hr.Zegerstr./Kard.Gerardstr.verv.wegdek	916	247	-	312
Wateroverlast Breedeweg	4.128	1.981	1.363	1.965
Overige investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut:	-	1.586	-	-
Totaal	8.503	6.640	1.363	6.223

Financiële vaste activa € 8.325.000

Een financieel vast actief is aanwezig als we een duurzaam financieel belang hebben. Het verloop van de financiële vaste activa is in onderstaand overzicht weergegeven:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000					
	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeerd. in 2024	Vermind. in 2024	(Extra) Aflossing in 2024	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
<u>Kapitaalverstrekkingen aan:</u>						
Leningen aan overige verbonden partijen	1.031	-	-	-	-	1.031
<u>Leningen aan:</u>						
Geldleningen SVN	4.109	3.500	2.937	-	-	4.672
Overige langlopende leningen	3.071	-	-	449	-	2.622
Totaal	8.210	3.500	2.937	449	-	8.325

Flottende activa

Vorraden € - 70.000

	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2023	31-12-2024
<u>Grond en hulpstoffen</u>		
Onderhanden werk	-483	-70
af: voorziening exploitatietekort grondexploitaties	-	-
Totaal	-483	-70

De voorziening exploitatietekort grondexploitaties is getroffen voor dekking van de nadelige resultaten van de grondexploitaties. De voorziening is op het niveau van het exploitatietekort gebracht dat de raad heeft vastgesteld. Op deze boekwaarde is het saldo van de voorziening van € 0 in mindering gebracht.

Bedragen x €1.000

Project	Boekwaarde		Mutatie 2024			Boekwaarde
	Per 31.12.2023	Regulier	Tussentijds winst	Afsluiten	Totaal	Per 31.12.2024
	A	B	C	D	E = B + C + D	F = A + E
<i>Bedrijventerrein</i>						
Hulsbeek (Groesbeek)	339	-84	-	-255	-339	-
Totaal Bedrijventerrein	339	-84	-	-255	-339	-
<i>Woningbouw</i>						
Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)	145	-38	-37	-	-75	70
Totaal Woningbouw	145	-38	-37	-	-75	70
Totaal	484	-122	-37	-255	-414	70

Bedragen x € 1.000

Project	Boekwaarde per 31.12.2024 (A)	Voorziening per 31.12.2024 (B)	Saldo voorraad gronden per 31.12.2024 (C = A + B)
<i>Woningbouw</i>			
Schoollocatie 3e fase	70	0	70
Totaal Woningbouw	70	0	70
Totaal	70	0	70

Bedragen x €1.000

Project	Gerealiseerd	Nog te realiseren na 01.01.2025		Eindwaarde	Einddatum
	per 31.12.2024	Kosten	Opbrengsten	Saldo	
	A	B	C	D = B + C	E = A + D
<i>Woningbouw</i>					
Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)	70	-36	1	-35	35 31.12.2025
Totaal Woningbouw	70	-36	1	-35	
Totaal	70	-36	1	-35	

Uit het overzicht volgt dat, voor de resterende grondexploitatie, de boekwaarde per saldo uitkomt op € 70.000 per 31 december 2024. Naast de reguliere mutaties in 2024 is tussentijds voor een bedrag van € 36.600 aan winst genomen op basis van het principe "Percentage Of Completion" voor de grondexploitatie Schoollocatie 3^e fase. De grondexploitatie Hulsbeek is afgesloten met een positief resultaat van € 254.678.

Per project zoals verantwoord in het complex Bouwgrond In Exploitatie volgt een korte toelichting.

Bedrijventerrein Hulsbeek (Groesbeek)

In de grondexploitatie voor bedrijventerrein Hulsbeek is de grond inmiddels geheel bouwrijp gemaakt en uitgegeven. In 2024 zijn de laatste werkzaamheden om het project af te ronden uitgevoerd. Daarmee is de grondexploitatie per 31 december 2024 afgesloten. Het project is afgesloten met een positief resultaat van € 254.678. In eerdere jaren is al tussentijds winst

genomen voor deze grondexploitatie voor een bedrag van € 948.000. Daarmee is het totale resultaat van deze grondexploitatie € 1.203.000 positief.

Schoollocatie 3e fase (Millingen aan de Rijn)

Het college heeft begin 2017 ingestemd met een verkenning naar de herontwikkeling van de Schoollocatie 3e fase in Millingen aan de Rijn. Inmiddels zijn de 26 sociale huurappartementen voor senioren gebouwd (door woningcorporatie Waardwonen). Er moeten nog een aantal werkzaamheden gebeuren in 2025 in de openbare ruimte. De verwachting is dat we de grondexploitatie eind 2025 afsluiten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (vorderingen)

€ 8.058.000

De uitzettingen korter dan één jaar bestaan uit vordering op openbare lichamen, vorderingen op Rijks schatkist en overige vorderingen.

Vorderingen op openbare lichamen

Hieronder staat een overzicht van de vorderingen op openbare lichamen.

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	31-12-2023	31-12-2024
Belastingdienst	6.900	7.634
Vorderingen provincie	-	46
Vorderingen ministeries	164	130
Vorderingen gemeenten	374	226
Overige vorderingen op openbare lichamen	-	22
Totaal	7.438	8.058

Vorderingen op 's Rijks Schatkist € 8.916.000

Vorderingen op Rijks schatkist

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	31-12-2023	31-12-2024
1021070 BNG7 Internetfac.SKB 20712	16.038	8.916
Totaal	16.038	8.916

De berekening van het drempelbedrag schatkistbankieren ziet er als volgt uit:

Omschrijving	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	1e kw 2024	2e kw 2024	3e kw 2024	4e kw 2024
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	934	1.084	1.119	787
Af: Drempelbedrag	1.438	1.289	1.253	1.586
Over-/onderschrijding van het drempelbedrag	-504	-205	-134	-799

Sinds 15 december 2013 is de verplichte wet schatkistbankieren van kracht. Het doel van deze wet is het terugdringen van de Nederlandse staatsschuld. De decentrale overheden (waaronder gemeenten) moeten hun te veel aan liquide middelen naar de Nederlandse staatskas overmaken. De gemeente Berg en Dal heeft een drempel van € 2.373.0000 (2,00% van het begrotingstotaal). Als het tegoed de drempel overschrijdt wordt dit automatisch naar de staatskas overgemaakt. Is het tegoed lager dan de drempel, dan

kunnen we het weer opnemen uit de staatskas. Op 31 december 2024 heeft de gemeente Berg en Dal een bedrag van € 8.915.876 tegoed.

Overige vorderingen € 7.495.000

Overige vorderingen

Omschrijving	<i>Bedragen x € 1.000</i>	
	31-12-2023	31-12-2024
Debiteuren algemene dienst	783	1.074
Debiteuren gemeentelijke belastingen	401	207
Debiteuren sociale zaken	1.932	2.008
Overige vorderingen	1.550	5.529
Totaal vorderingen	4.667	8.818
af: dubieuze debiteuren (algemene dienst)	-3	-
dubieuze debiteuren (belastingen)	-35	-35
dubieuze debiteuren (sociale zaken)	-1.206	-1.288
Saldo vorderingen	3.423	7.495

Specificatie debiteuren algemene dienst

Dit betreft de openstaande posten per 31 december 2024. Per 31 maart 2025 moesten we hiervan nog € 109.920 ontvangen. De globale specificatie ziet er als volgt uit.

Omschrijving	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	31-12-2024		Ontvangst in 2025	Stand 31-3-25
Tussen 0 en 3 maanden oud	1.045	97,24%	944	101
Tussen 3 en 6 maanden oud	13	1,21%	10	3
Tussen 6 en 9 maanden oud	11	1,01%	10	1
Tussen 9 en 12 maanden oud	0	0,03%	-	0
Ouder dan 1 jaar, jonger dan 4 jaar	5	0,50%	0	5
Ouder dan 4 jaar	-	0,00%	-	-
Totaal	1.074	100,00%	965	110

Specificatie debiteuren gemeentelijke belastingen

Van de belastingdebiteuren kunnen we een gedeelte niet invorderen. Dit gedeelte is opgenomen onder de dubieuze debiteuren. Hieronder staat de specificatie van de debiteuren gemeentelijke belastingen.

Omschrijving	<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Stand 31-12-2024	Ontvangst in 2025	Stand 31-3-2025
Te vorderen belastingen gemeente Berg en Dal	207	12	194
Totaal	207	12	194

Specificatie debiteuren sociale zaken

Van de debiteuren sociale zaken kunnen we een gedeelte niet invorderen. Het 'percentage invorderbaar' is per subregeling uitgesplitst. De specificatie van de debiteuren sociale zaken ziet er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 31-12-2023	Stand 31-12-2024	Invorderbaar in %	Dubieus	Invorderbaar
PW leenbijstand	455	563	70%	394	169
PW terugvordering	1.330	1.291	25%	323	968
PW verhaal	129	137	0%	-	137
PW boete	18	17	20%	3	14
Totaal	1.932	2.008		720	1.288

* Tot en met 2018 werd het percentage dubieus beoordeeld op basis van ervaringscijfers. Vanaf 2019/2020 zijn de debiteuren PW terugvordering individueel beoordeeld.

Specificatie overige vorderingen

De overige vorderingen zijn nog te ontvangen inkomsten. Hiervoor waren op de balansdatum nog geen facturen verstuurd of was de beschikking van het ministerie/ provincie nog niet ontvangen.

Hieronder staat de specificatie van de overige vorderingen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 31-12-2024
Munitax diverse heffingen (o.a. Toeristen en forensenbelasting) 2024	856
ODRN leges december 2024	80
Rentevergoeding SVn-leningen 2018-2024	172
Min van Justitie vergoedingen inzake Oekraïners	3.685
Waterschap Rivierenland	355
MGR afrekening diverse projecten 2024	102
DAR afrekening 2024	85
Teveel uitebetaald inzake gymonderwijs	84
Overige vorderingen per 31-12-2024	109
Totaal	5.529

Voorziening dubieuze debiteuren

We maken jaarlijks een voorstel voor (gedeeltelijke) afboeking van de dubieuze vorderingen. Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren staat in onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 31-12-2023	Onttrekking 2024	Toevoeging 2024	Stand 31-12-2024
Debiteuren algemene dienst	3	0	3	6
Debiteuren belastingen	35	28	28	35
Debiteuren sociale zaken	1.206	11	-	1.194
Totaal	1.244	39	31	1.235

Overige uitzettingen

De gemeente Berg en Dal stimuleert het verduurzamen van woningen en heeft daarvoor een rekening courant geopend bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (Svn). Het verloop van de rekening courant positie (wat nog niet is uitgeleend) is als volgt berekend:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	FVA leningen	Rente 2024	Uitstaande leningen 2024	Rekening courant 31-12-2024
Rekening courant Svn	5.885	172	4.844	1.213
Totaal Rekening courant Svn	5.885	172	4.844	1.213

Liquide middelen € 223.000

Hieronder staat een overzicht van de liquide middelen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Kasgeld	-	-
NL78 BNGH 028.50.03.089	466	206
NL67 RABO 011.74.08.425	5	5
NL31 RABO 010.51.00.161	-	-
NL53 RABO 013.44.04.920	1	1
NL78 RABO 018.74.15.552	-	-
NL19 RABO 013.44.40.064	9	2
NL44 RABO 016.03.14.364	11	8
ICS Creditcard 71598250011	1	0
Totaal	493	223

Overlopende activa € 863.000

Dit bedrag zijn vooruitbetaalde bedragen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen die betrekking hebben op 2025	47
Overige vorderingen welke naar verwachting geen problemen opleveren	130
Vorderingen openbare lichamen (Rijk, Provincie en gemeenten)	686
Totaal	863

De specificatie van de vorderingen op openbare lichamen ziet er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand 31-12-2023	Onttrekking 2024	Toevoeging 2024	Stand 31-12-2024
Rijk: RvO	1.276	-635	-	641
Provincie Gelderland	36	-20	-	16
Gemeenten	29	-	-	29
Totaal	1.341	-655	-	686

Passiva

Eigen vermogen € 69.543.000

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende onderdelen.

Eigen vermogen	Bedragen x € 1.000	
	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
Algemene reserve	38.299	34.428
Bestemmingsreserves	21.902	26.214
Gerealiseerd resultaat	3.708	8.901
Totaal	63.908	69.543

In onderstaand overzicht zijn per reserve de toevoegingen en onttrekkingen in 2024 weergegeven.

Naam reserve	Bedragen x € 1.000			
	Stand 31-12-2023	Onttrekking 2024	Toevoeging 2024	Stand 31-12-2024*
Algemene reserves				
Algemene reserve vrij aanwendbaar	19.302	-7.467	-	11.835
Vaste algemene reserve	17.220	-	-	17.220
Reserve rekeningresultaat	1.777	-	-	1.777
Reserve verwachte begrotingstekorten	-	-	3.596	3.596
Rekeningsaldo huidig dienstjaar	3.708	-3.708	-	-
Totaal Algemene reserves	42.006	-11.175	3.596	34.428
Bestemmingsreserves				
Bestemmingsreserve Onderhoud Gymzalen	146	-	39	186
Bestemmingsreserve Natuur en Landschap	153	-94	-	59
Bestemmingsreserve Groenblauwe diensten	1.450	-65	22	1.406
Reserve onderhoud Voorzieningenhart Op de Heuvel	-	-	546	546
Reserve speeltuinen	193	-	42	236
Bestemmingsreserve aanpak extreme wateroverlast	900	-14	14	900
Bestemmingsreserve Lopende projecten (gelabeld)	5.513	-2.404	3.185	6.294
Bestemmingsreserve Kapitaallasten	13.546	-1.247	4.288	16.587
Totaal Bestemmingsreserves	21.902	-3.824	8.137	26.214
Totaal reserves	63.908	-14.999	11.732	60.642

* Dit betreft de standen per 31-12-2024 op basis van de werkelijke uitgaven en inkomsten. Reeds genomen besluiten, die nog niet geleid hebben tot werkelijke uitgaven en inkomsten zijn hierin dus niet meegenomen.

Algemene reserves

Algemene reserve vrij aanwendbaar

Deze reserve wordt afgezet tegen de risico's bij het bepalen van het weerstandsvermogen. De benodigde omvang is afhankelijk van de weerstandsratio en de vaste algemene reserve en wordt jaarlijks bepaald bij de vaststelling van de begroting.

In 2024 is in totaal € 7.466.767 onttrokken aan de algemene reserve. In onderstaand overzicht is aangegeven waarvoor dit bedrag is ingezet.

Bedragen x € 1.000

Naam project	Onttrekking 2024
Noodlokalen voor het Agora onderwijs Montessori college Groesbeek	110
LOS/ Leader project	28
Extra bijdrage Munitax	416
Ontsluiting TOP Beek	47
Financiële ondersteuning verenigingen/ stichtingen verduurzamen accommodaties	1.340
Aanvullend krediet vervangende nieuwbouw 't Vossenhol	854
Subsidie brandveilig maken Kulthurhus Beek	320
Uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang/onderwijs	102
Inhuur project zwembad en sporthal Ooij	160
Bijstellen grex Bedrijventerrein Hulsbeek (fase 1)	17
Vorbereidingskrediet gebouw St. Cecilia	121
Sportaccommodatie Ooij voorbereiding	575
Revitalisering de Mallemolen	403
Nieuwbouw zwembad de Lubert voorbereiding	605
School Op de Horst voorbereiding	415
School op de Horst: herinrichting sportcomplex	1.955
Totaal inzet algemene reserve	7.467

Vaste algemene reserve

Deze reserve is gevormd om de risico's die wij als gemeente lopen af te dekken, bijvoorbeeld voor

1. de lopende ontwikkelingen, waar we op dit moment mee te maken hebben, bijvoorbeeld in het Sociaal Domein
2. mogelijke nieuwe ontwikkelingen (wijziging in de regelgeving, beleidswijzigingen Den Haag).

De rente over deze reserve voegen we toe aan de exploitatie. Daardoor is deze reserve niet vrij besteedbaar, omdat inzet van de reserve leidt tot een nadeel (lagere rente-inkomst) op de exploitatie.

Reserve rekeningresultaten

Het doel van deze reserve is om toekomstige tekorten te dekken in de (meerjaren)begroting. De onttrekking uit deze reserve ramen we structureel in de begroting. We onttrekken het bedrag alleen als we werkelijk een tekort hebben over een boekjaar. In 2024 is er niks aan de reserve onttrokken.

Reserve verwachte begrotingstekorten

Het doel van deze reserve is om toekomstige tekorten te dekken in de (meerjaren)begroting. De toevoeging in 2024 betreft het restant rekeningsaldo van boekjaar 2023.

Bestemmingsreserves

Reserve Onderhoud Gymzalen

Deze reserve heeft als doel het dekken van de kosten voor groot onderhoud van de gymzalen en de egalisatie van de exploitatiekosten over een langere periode. De geraamde dotatie van € 39.370 is toegevoegd aan de reserve.

Reserve Natuur en Landschap

De werkelijke uitgaven en de begrote uitgaven van diverse landschapsprojecten worden niet altijd binnen een boekjaar afgewikkeld. Daarom verrekenen we tekorten of overschotten via deze reserve. In 2024 is € 93.919 aan de reserve onttrokken.

Reserve Groenblauwe diensten

Deze reserve heeft als doel het dekken van de kosten voor de uitvoering van het project Groen-Blauwe diensten. In 2024 is € 65.375 onttrokken ter dekking van de exploitatiekosten van het project. De berekende rente (€ 21.747) is aan de reserve toegevoegd.

Reserve onderhoud Voorzieningshart Op de Heuvel

Deze reserve heeft als doel het dekken van de kosten voor groot onderhoud van Voorzieningshart Op de Heuvel. De geraamde jaarlijkse dotatie van € 46.300 is aan de reserve toegevoegd. Daarnaast is eenmalig € 500.000 ontvangen van Oosterpoort. Dit bedrag voor achterstallig onderhoud is ook aan deze reserve toegevoegd.

Reserve Speeltuinen

De werkelijke uitgaven en de begrote uitgaven van diverse speeltuinen worden niet altijd binnen een boekjaar afgewikkeld. Daarom verrekenen we tekorten of overschotten via deze reserve. In 2024 is € 42.394 aan de reserve toegevoegd.

Reserve aanpak extreme wateroverlast

Het doel van deze reserve is het dekken van de uitgaven voor de aanpak van extreme wateroverlast. In 2024 is € 13.500 onttrokken ter dekking van de exploitatiekosten van het project. De geraamde dotatie van € 13.500 is aan de reserve toegevoegd.

Reserve Lopende projecten (gelabeld)

Deze reserve heeft als doel het dekken van de uitgaven aan lopende projecten, waarvoor de raad een krediet beschikbaar heeft gesteld. Het verloop van de reserve in 2024 is in onderstaand overzicht per project/investering weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Naam project	Stand 31-12-2023	Onttrekking 2024	Toevoeging 2024	Stand 31-12-2024
Irichting WMO ruimten	36	-	-	36
Centrum Beek	336	2	-	334
Uitvoering lustrum Vrijheid & Herinnering	60	80	20	-
Stimuleringslening duurzaamheidsmaatregelen non-profitorganisati	92	18	-	75
Actieplan Duurzaamheid Pilot aardgasvrij maken woningen	50	-	-	50
Decembercirculaire 2019 Duurzaamheidsprogramma	190	-	-	190
Invoering Omgevingswet	346	84	-	262
Kerkenvisie 2019	15	15	-	-
Actieplan Stekkenberg/ NJN	17	-	-	17
Implementatie nieuw nota minimabeleid en schuldhulpverlening/ N	21	21	-	-
Tijdelijke uitbreiding formatie IP participatie en statushouders	90	93	-	-3

Aanvullende Tijdelijke uitbreiding formatie IP participatie en status	156	110	-	46
Inburgering/Problematiek statushouders	53	-	-	53
Opvang Oekrainers	118	79	-	40
Ouderenzorg	8	8	-	-
Voorkomen dak- en thuisloosheid/ NJN	50	-	-	50
Extra gelden jeugdhulp 2021/ NJN	426	0	-	426
Coronagelden lokale cultuur en dorps/buurthuizen/NJN	82	82	-	-
Ambulantisering GGZ wmo/ NJN	98	-	396	494
Versterking dienstverlening gemeenten (decembercirc.2021)	209	92	-	118
Toerisme (co-fin.wandelnetwerk Gelderland en Invulling Berg en D	16	16	-	-
Wet Open Overheid	112	-	-	112
Controles Drank- en Horecawet (DHW)	22	22	-	-
Uitvoering Klimaatakkoord	238	-	-	238
Verwijderen obstakels	71	71	-	-
Advieskosten plan iBOR	3	-	-	3
Project Herinrichten Planning en Control	222	47	-	175
Project vitale vakantieparken	170	96	-	74
Speeltuin Steense gemeente	90	90	-	-
Energiebesparende maatregelen Den Ienloop	25	-	-	25
Werkervaringsplaatsen en vrijwilligersplekken	50	7	-	43
Watertappunten	38	-	-	38
Flankerend beleid energiearmoede	49	-	-	49
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	75	41	-	34
Energietoeslag	590	590	-	-
Noodfonds energiearmoede	33	14	-	19
Schoolgebouw Kentalis	95	8	-	87
Schoolgebouw De Bron	198	95	-	103
Vroege signalering	52	52	-	-
Sociale basis ouderen	28	28	-	-
Integraal Huisvestingsplan (IHP)	75	75	-	-
Vrijwillige vervoersdienst Forte	15	-	-	15
Het vergroenen van grijze woonstraten- wijken en dorpscentra	245	120	-	126
Vergroenen Dorpsplein Groesbeek	50	50	-	-
Aanpak De Groesbeek	46	19	-	27
Snoeien bomen	53	53	-	-
Uitbreiden operatie Steenbreek	96	24	-	72
Versterken van Bedrijventerrein I en II in Groesbeek	100	-	-	100
Project streekproducten	20	20	-	-
Vervangen Beheersysteem Wegen, Riool en Groen	15	15	-	-
Archief	50	50	-	-
Vervangende applicatie Sociaal Domein	120	120	-	-
Wet Open Overheid (WOO)	-	-	71	71
Impuls sociale ontwikkelbedrijven	-	-	120	120
Subsidie verenigingen/stichtingen verduurzaming sportaccommoda	-	-	1.292	1.292
Ontsluiting TOP Beek	-	-	47	47
Uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang/ond	-	-	77	77
Multifunctioneel gebouw St. Cecilia	-	-	121	121
Revitalisering De Mallemolen	-	-	403	403
Nieuwbouw zwembad de Lubert	-	-	605	605
Basisschool Op de Horst/herinrichting sportpark De Horst	-	-	33	33
Totaal reserve lopende projecten	5.513	2.404	3.185	6.294

Reserve Kapitaallasten

De reserve heeft tot doel het dekken van de kapitaallasten van diverse geactiveerde investeringen. In 2024 is € 203.188 rente aan de reserve toegevoegd. Daarnaast is in 2024 € 4.085.248 toegevoegd voor Basisschool 't Vossenhol, brandveilig maken Kulturhus Beek,

Sporthal Ooij en School Op de Horst. De onttrekking van € 1.247.466 betreft de dekking van de kapitaallasten van diverse investeringen.

Gerealiseerd resultaat

Het resultaat over het boekjaar 2024 is € 8.901.037 en is op de balans opgenomen.

	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2023	31-12-2024
Resultaat boekjaar	3.708	8.901

Voorzieningen € 11.809.000

In onderstaand overzicht zijn per voorziening de toevoegingen en onttrekkingen in 2024 weergegeven.

Naam voorziening	Bedragen x € 1.000				
	Stand 31-12-2023	Onttrekking 2024	Toevoeging 2024	Vrijval 2024	Stand 31-12-2024
Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's					
Voorziening Pens.verpl.v.m wethouders	3.387	-204	451	-12	3.623
Voorziening Wachtgeldverplichting voormalig wethouders	108	17	-	-125	-
Voorziening (voormalig) personeel	99	-131	429	-	396
Voorziening verlofuren personeel	899	-	136	-	1.035
Totaal Voorzieningen t.b.v. verplichtingen e/o risico's	4.492	-318	1.015	-136	5.053
Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie					
Voorziening onderhoud wegen	879	-1.377	1.278	-	780
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen sport	267	-70	141	-	339
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen welzijn	328	-89	105	-	345
Voorziening onderhoud overige gemeentelijke gebouwen	536	-140	192	-	589
Totaal Voorzieningen t.b.v. lastenegalisisatie	2.010	-1.675	1.717	-	2.052
Voorzieningen t.b.v. door derden beklemden middelen					
Voorziening Riool	3.823	-	604	-	4.426
Voorziening Afval	278	-	-	-	278
Totaal Voorzieningen t.b.v. door derden beklemden middelen	4.100	-	604	-	4.704
Totaal voorzieningen	10.603	-1.993	3.336	-136	11.809

Voorzieningen voor verplichtingen en/of risico's

Voorziening pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Deze voorziening heeft tot doel het afdekken van de pensioenverplichtingen van (voormalige) wethouders. De dotatie in 2024 van € 450.799 is gebaseerd op de pensioenopbouw van de huidige wethouders. Daarnaast is € 11.804 vrijgefallen in 2024 door een overlijden. Hierdoor is de voorziening per 31 december 2024 weer op noodzakelijke peil gebracht.

De onttrekking van € 203.564 betreft de uitbetaling pensioenverplichting aan de voormalige bestuurders.

Voorziening wachtgeldverplichting voormalige wethouders

Deze voorziening heeft tot doel het afdekken van de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders. De onttrekking van € 61.019 betreft de uitbetaling van de wachtgelden. Het restant van de voorziening van € 46.895 is vrijgefallen door het aanvaarden van een andere baan.

Voorziening (voormalig) personeel

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de verplichtingen voor voormalig personeel. De onttrekking in 2024 van € 131.299 betreft de uitbetaling van personeel gerelateerde lasten en andere verplichtingen van voormalig personeel. Op basis van de herberekening van de benodigde middelen is in 2024 een bedrag van € 428.591 toegevoegd aan de voorziening. Daarmee is de voorziening weer op het noodzakelijke peil.

Voorziening verlofuren personeel

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de verplichtingen voor verlofsparen van personeel. Er is € 135.901 toegevoegd om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen.

Voorziening voor lastenegalisatie

Voorziening onderhoud wegen

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan de wegen. Op 1 april 2021 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan 'Beheerplan wegen 2021-2025' vastgesteld. In 2024 is voor € 1.377.111 aan planmatig onderhoud uit de voorziening betaald. Om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen is in 2024 € 1.278.000 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening gemeentelijke gebouwen: Sport

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de sportaccommodaties.

Op 12 oktober 2023 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld. In 2024 is voor € 69.543 aan planmatig onderhoud uit de voorziening betaald. Om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen is in 2024 € 141.290 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening gemeentelijke gebouwen: Welzijn

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de welzijnsaccommodaties.

Op 12 oktober 2023 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld. In 2024 is voor € 88.556 aan planmatig onderhoud uit de voorziening betaald. Om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen is in 2024 € 105.266 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening overige gemeentelijke gebouwen

Het doel van deze voorziening is het dekken van de uitgaven volgens de onderhoudsplanning voor het onderhoud aan gebouw en installaties van de overige gemeentelijke gebouwen.

Op 12 oktober 2023 heeft de raad het nieuwe onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen vastgesteld. In 2024 is voor € 139.775 aan planmatig onderhoud uit de voorziening betaald. Om de voorziening op het noodzakelijke peil te brengen is in 2024 € 192.204 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening voor door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Voorziening egalisatie riolering

In de notitie riolering van de commissie BBV is bepaald dat de overschotten inzake rioolheffing in een voorziening moeten worden opgenomen. De reden hiervan is dat een voorziening niet vrij inzetbaar is en dat de middelen beschikbaar blijven voor de riolering. Het

doel van de voorziening is het opvangen van schommelingen in de exploitatie voor wat betreft de kosten en opbrengsten van het rioolstelsel. In 2024 is het overschot van € 603.505 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening afval

In de notitie lokale heffingen van de commissie BBV is bepaald dat de overschotten op het product afval in een voorziening moeten worden opgenomen. De reden hiervan is dat een voorziening niet vrij inzetbaar, doordat het overschot ontstaat uit meer opbrengsten uit de afvalstoffenheffing ten opzichte van de kosten voor de afvalinzameling. Door deze voorziening blijven de middelen beschikbaar voor de afvalinzameling. Het doel van de voorziening is het opvangen van schommelingen in de exploitatie voor wat betreft de kosten en opbrengsten van het afvalstelsel. In 2024 is geen dotatie of onttrekking aan de voorziening gedaan.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (Langlopende schulden)

Geldleningen op lange termijn € 26.677.000

Hieronder staat het overzicht van de langlopende geldleningen. Dit zijn alleen schulden die vallen onder de categorie:

- onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Looptijd in jaren	Stand 31-12-2023	Opname in 2024	Aflossing in 2024	Stand 31-12-2024
NWB (4,945%)	1.500	25	300	-	60	240
BNG 40.101876.00 (4,275%)	5.000	25	1.600	-	200	1.400
NWB (4,970%)	6.000	40	3.750	-	150	3.600
BNG 40.99948.00 (4,070%)	2.700	25	756	-	108	648
BNG 40.102901.00 (4,845%)	2.000	25	700	-	80	620
NWB (4,790%)	1.361	25	163	-	54	109
BNG 40.98091.00 (4,610%)	1.000	25	200	-	40	160
BNG 40.108124.00 (2,110%)	2.000	10	-	-	-	-
BNG 40.109992 (0,878%)	4.000	10	800	-	400	400
BNG 40.109993 (1,537%)	4.000	20	2.400	-	200	2.200
BNG 40.109994 (1,940%)	4.000	40	3.200	-	100	3.100
BNG 40.111613 (0,920%)	500	15	300	-	33	267
BNG 40.111909 (1,040%)	1.000	15	667	-	67	600
BNG 40.112354 (1,040%)	2.000	15	1.333	-	133	1.200
BNG 40.113967 (0,400%)	14.000	30	12.600	-	467	12.133
Totaal	51.061		28.769	-	2.092	26.677

In 2024 hebben we in totaal € 508.836 aan rente betaald voor de geldleningen op lange termijn.

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar (Kortlopende schulden) **€ 0**

Per 31 december 2024 zijn er geen kasgeldleningen aangetrokken.

Bedragen x € 1.000

Stand kasgeldlening	31-12-2023	31-12-2024
BNG bank	-	-
Totaal	-	-

Banksaldi

Bedragen x € 1.000

Stand banksaldi	31-12-2023	31-12-2024
NL78 BNGH 028.50.03.089	0	0
NL95 BNGH 028.50.71.653	-	-
Totaal	0	0

Overige kortlopende schulden

De afwikkeling van de crediteuren heeft een normaal verloop.

Bedragen x € 1.000

Stand kortlopende schulden	31-12-2023	31-12-2024
Crediteuren	3.197	3.171
Nog te betalen bedragen	4.424	4.245
Totaal	7.621	7.416

Hieronder staat een specificatie van de nog te betalen bedragen.

De afwikkeling van de nog te betalen bedragen heeft een normaal verloop.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2024
NTB rente leningen BNG en NWB	214
NTB Zorgkosten Jeugd	994
NTB zorgkosten WMO	663
NTB subsidies 2024	461
NTB DAR 2024	161
NTB uitgaven riolering en rioolgemalen	112
NTB Sociaal domein inz. RV-VV-WV	82
NTB voorschot rijksbijdrage BBZ en afr.ToZo Min.SZW	100
NTB leningen debiteuren BBZ en afr.ToZo Min.SZW	416
NTB afrekening Min.maatregelen verkeersveiligheid	581
NTB afrekening SPUK-Gala	150
Overige nog te betalen kosten	312
Totaal	4.245

Overlopende passiva € 11.474.000

Vooruitontvangen bedragen

Deze vooruitontvangen bedragen zijn subsidieverplichtingen (uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel). Hieronder staat de specificatie van de stand per 31 december 2024.

Bedragen x € 1.000

Vooruitontvangen bedragen/subsidieverplichting	Stand 31-12-2023	Onttrekking in 2024	Toevoeging in 2024	Stand 31-12-2024
Vooruitontvangen bedragen / subsidieverplichting Rijk				
VBT subsidie 107 woningen	59	-	-	59
VBT subsidie 27 woningen	16	-	-	16
VBT subsidie woningen	10	-	-	10
Subsidie Min Infra en Waterstaat maatregelen verkeersveiligheid 2020-2021	581	-581	-	-
Subs. TIR1 Klimaatadaptatie deel Berg en Dal	289	-256	-	33
Subs. TIR1 Klimaatadaptatie deel West Maas en Waal	215	-67	-	148
Subs. TIR1 Klimaatadaptatie deel Nijmegen	85	-	-	85
Subs. TIR1 Klimaatadaptatie deel Heumen	100	-100	-	-
Subs. TIR2 Klimaatadaptatie deel Beuningen en WSRL	574	-433	-	142
Subs. TIR3 Klimaatadaptatie 2021-2027 deel Heumen	240	-240	-	-
Subs. TIR3 Klimaatadaptaie 2021-2027 deel Nijmegen	36	-	-	36
Subs. TIR3 Klimaatadaptaie 2021-2027 deel West maas en waal	349	-	-	349
Subs. TIR3 Klimaatadaptaie 2021-2027 deel Wijchen	139	-	-	139
Subsidie Min.Volkshuisvesting "Energiearmoede" 2022	107	-107	-	-
Subsidie Min.Volkshuisvesting "Energiearmoede" aanvulling 2022	517	-362	-	155
Subsidie Min.Volkshuisvesting "Energiearmoede" 2023	336	-	-	336
Subsidie Min.Volkshuisvesting Klimaat en Energiebeleid tranche 2024	280	-280	-	-
Subsidie Min.Volkshuisvesting Klimaat en Energiebeleid tranche 2025	635	-233	-	402
Subsidie Min.Volkshuisvesting Klimaat en Energiebeleid tranche 2026	641	-	-	641
RVO CDOKE indexatie subsidie 1523. 00364	-	-85	85	-
RVO CDOKE extra planfinanciering 23-03458802	-	-1.360	1.655	295
RVO CDOKE herziening indexatie 23-03458802	-	-619	619	-
Subsidie SPUK Min.Klimaat en Energiebeleid aanpak isolatie	802	-	-	802
Subsidie SPUK Min.Klimaat en Energiebeleid aanpak isolatie (aanvulling)	410	-	-	410
RVO Subsidie Lokale Aanpak Isolatie 2024	-	-	1.814	1.814
Subsidie Min.VWS Brede SPUK (vooruitontvangen deel 2024)	73	-	-	73
Subsidie Min.OCW Vooruit.ontv.subs.Nat.progr.Onderwijs	184	-167	-	17
Subsidie Min.OCW Vooruit.ontv.subs.ODW-huisv.Ontheemden	69	-69	-	-
Subsidie Min.OCW Vooruit.ontv.subs.Inburgering	134	-	229	363
Subsidie Min VWS subsidie clientondersteuning 2023	50	-31	-	19
Min VWS Spuk-gala (trapliften 2024)	14	-	-	14
Min VWS Spuk-gala (trapliften 2025)	-	-	26	26
Subsidie Min.OCW Vooruit.ontv.subs.OAB 2023-2026	144	-	90	234
Min.VWS SPUK-sport 2024	-	-96	96	-
RVO DUMAVA-subsidie verduurzaming Mallemolen	-	-	716	716
RVO DUMAVA-subsidie verduurzaming Heuveland	-	-	669	669
	7.088	-5.087	5.999	8.001
Vooruitontvangen bedragen / subsidieverplichting overige Overheden				
Subsidie Provincie Gelderland toezicht energiebesparing bedrijven 2021-2024	10	-10	-	-
Subsidie Provincie Gelderland regioarcheologie 2021-2024	20	-20	-	-
Prov.GLD.subs.Herinrichting Kerkplein Bredeweg	50	-50	-	-
Prov.GLD.subs.Herinrichting Reiner van Ooiplein	96	-	-	96
Subsidie Provincie Gelderland "Hitteprojecten" kerkplein Bredeweg	37	-19	-	18
Prov.Gelderland: Subsidie Gelders Winterfonds	137	-27	-	110
Prov.Gelderland: Subsidie Klimaatadaptie 2024-000661	-	-27	27	-
Prov.Gelderland: Subsidie Klimaatadaptie 2024-000661	-	-23	50	27
Prov.Gelderland: Subsidie 80 jaar vrijheid RvN (Berg en Dal)	-	-100	100	-
Prov.Gelderland: Subsidie instandhouding Gem.Monumenten 2024	-	-52	52	-
Gemeente Arnhem: Subsidie cultuurbesteding	-	-	60	60
	350	-328	289	312
Totaal	7.439	-5.415	6.288	8.312

Overige overlopende passiva

Hieronder staat een overzicht van de overige overlopende passiva. De afwikkeling hiervan verloopt normaal.

Bedragen x € 1.000

	31-12-2023	31-12-2024
Vooruitontvangen bedragen	-	-6
Faciliterend grondbeleid	253	158
Betalingen onderweg Inkomen en Participatie	752	799
Betalingen onderweg WMO en Jeugd	154	-8
Afdrachten omzetbelasting, loonheffing en pensioenpremie	1.940	2.190
Overige overlopende passiva	-48	29
Totaal	3.052	3.162

Gebeurtenissen na balansdatum

In dit kader zijn hier geen bijzonderheden te vermelden.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Naast de hieronder vermelde waarborgen en garantstellingen zijn er nog andere "niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen". Deze andere rechten en verplichtingen zijn echter wel opgenomen in de meerjarenbegroting.

De gemeente heeft een kredietfaciliteit van € 1.100.000.

Gewaarborgde geldleningen

Hieronder staat een overzicht van de gewaarborgde geldleningen.

		<i>Bedragen x € 1.000</i>		
		Hoofdsom	31-12-2023	31-12-2024
Oosterpoort Wooncombinatie inz. WSW*	(Gemeente neemt slechts een achtervangpositie in)	156.500	126.832	158.001
Waard Wonen inz. WSW*	(Gemeente neemt slechts een achtervangpositie in)	39.811	17.141	21.180
Stichting Mooiland	(Gemeente neemt slechts een achtervangpositie in)	109.861	46	109
Stichting Hof Wonen	(Gemeente neemt slechts een achtervangpositie in)	102.762	-	78
Oosterpoort Wooncombinatie	100% garantstelling	336	336	287
BNG inzake 't Höfke	100% garantstelling tbv verwerving	1.753	1.753	1.529
Verenigingen	100% garantstelling	92	87	87
Totaal		411.115	146.196	181.271

* Sinds 1995 staat het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) borg voor leningen van woningcorporaties. De gemeente tekent mee als achtervang. Er zijn diverse zekerheden ingebouwd en het risico dat de gemeente als achtervang loopt is theoretisch en zeer klein. Het WSW biedt primaire en secundaire zekerheid. In het uiterste geval bestaat de mogelijkheid dat de gemeente en het Rijk bijdragen in de vorm van een renteloze geldlening, de tertiaire zekerheid. In het overzicht zijn de volledige garanties weergegeven (100%), de gemeente staat voor 50% hiervan garant. Het WSW moet deze renteloze geldlening vervolgens terugbetalen. Het WSW is zelfs in afgelopen jaren niet aangesproken door bankinstellingen. Hieruit is de kracht van de zekerheidsstructuur gebleken.

Garantstellingen

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
		31-12-2023	31-12-2024
Garantstellingen *	60% garantstelling	326	-

* De oude regeling gemeentegarantie is per 1 januari 1995 vervallen. In deze regeling stonden de gemeente en het Rijk ieder voor 50% borg voor particuliere leningen. Bij deze leningen hoorde een aflossingsplan waarvan de restschuld aan het einde van de looptijd van 30 jaar op 0 moest staan. De risico's voor het kleine deel van de leningen waarvoor de gemeente nog garant staat zijn zeer klein. Veel woningen zijn na 1995 verkocht of aflossingsvrij gemaakt waardoor de oude regeling niet meer van toepassing is. Vanaf 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheek Garantie van toepassing. Per 1 januari 2025 is de looptijd van 30 jaar verstreken, daarom komt de garantstelling volledig te vervallen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de voorschriften uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Verder is de Verordening Financieel beleid, beheer en organisatie (art. 212 Gemeentewet) Berg en Dal 2023 van toepassing. Deze is vastgesteld door de gemeenteraad op 13 juli 2023.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten (verkrijgings- of vervaardigingsprijs), tenzij de marktwaarde lager is.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten nemen we slechts mee, als zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die ontstaan zijn voor het einde van het begrotingsjaar, nemen we mee als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen nemen we als bate in het jaar waarin het besluit tot uitbetalen door de algemene vergadering van aandeelhouders is genomen.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige personele lasten moeten we toerekenen aan de periode waarin ze worden uitbetaald. Dit komt omdat we geen voorzieningen of schulden mogen opnemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbare grootte. Daarbij gaat het om onderdelen zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofafspraken en dergelijke.

Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moeten we wel een verplichting vormen.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV van november 2024. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 13 maart 2025 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Onderschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting na wijzigingen en afwijkingen op de baten zijn niet onrechtmatig, mits deze tijdig zijn gemeld. Wat onder tijdig melden wordt verstaan is opgenomen in de financiële verordening;
 - Ten aanzien van het M&O criterium zijn de beheersmaatregelen die de organisatie getroffen heeft voor het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik passend naar het risico ingericht. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van

misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024 alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 1% (zijnde € 1.309.110) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van 10% van de verantwoordingsgrens (zijnde € 131.000) is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa waarden we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling schrijven we in 5 jaar af. Dit geldt ook voor het saldo van agio en disagio (afsluitkosten van financiële transacties).

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling start bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

De bijdragen in activa van derden schrijven wij af conform ons afschrijvingsbeleid, mits deze gelijk is of lager aan de afschrijvingstermijn van de derden waaraan wij de bijdrage hebben verstrekt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, schrijven we lineair af.

De aard van de investering bepaalt de levensduur en de daarmee samenhangende afschrijvingstermijn. Dit geldt voor de investeringen met economisch nut én de investeringen met maatschappelijk nut.

De materiële vaste activa waarden we tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs.

Specifieke investeringsbijdragen van derden brengen we in mindering op de betreffende investering. In die gevallen schrijven we af op het saldo van de investering.

Als de technische en/of economische levensduur korter is dan de hiervoor aangegeven termijnen, hanteren we de kortere afschrijvingstermijn.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 activeren we niet, uitgezonderd gronden en terreinen.

Voor de materiële vaste activa hanteren wij de afschrijvingstermijnen zoals opgenomen in de Verordening Financieel beleid, beheer en organisatie (art. 212 Gemeentewet) Berg en Dal 2023 bijlage bij artikel 14.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen (uitgeleende gelden) zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal deze worden afgewaardeerd. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Flottende activa

Vorraden

De als “onderhanden werken” opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde.

De vervaardigingsprijs omvat de kosten, die we rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen toerekenen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Daarnaast rekenen we aan de vervaardigingsprijs ook een aandeel in de rentekosten en de plankosten toe. Verwachte verliezen in de grondexploitatie vangen we op door middel van een voorziening verliesgevende complexen. Winsten uit de grondexploitatie nemen we als voldoende zeker is dat we deze maken en er reeds opbrengsten zijn gerealiseerd. Zolang dat niet het geval is brengen we de volledige vervaardigingskosten in mindering op de verkoopopbrengsten. We hanteren hierbij de methode percentage of completion zoals voorgeschreven in de notitie grondbeleid van de commissie BBV.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor vorderingen die waarschijnlijk niet kunnen worden geïnd is een voorziening oninbaarheid in mindering gebracht. De voorziening bepalen we op basis van de geschatte inningskansen per vordering die langer dan zes maanden open staat.

Voor openstaande vorderingen van gemeentelijke belastingen en sociale zaken is een voorziening gevormd betreffende oninbaarheid ter grootte van het historische percentage van oninbaarheid.

Facilitaire grondbeleid wordt gewaardeerd op de balans voor het saldo van de ontvangen bedragen van de contractant verminderd met de gemaakte kosten door de gemeente. Bij verwachte verliezen wordt hiervoor een verliesvoorziening getroffen.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Alle liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene- en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat dat volgt uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders waarderen we op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen. Daarbij is rekening gehouden met de geformuleerde kwaliteitseisen.

In de paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” is het beleid nader uiteengezet.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

De flottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is het totaalbedrag van de geborgde restschulden per einde van het boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 Actueel	Rekening 2024	Verschil Begroting Rekening
TV010 Bestuur	-1.655	-1.885	-1.937	-2.212	-275
TV020 Burgerzaken	-519	-535	-678	-290	388
TV030 Beheer overige gebouwen en gronden	76	-72	-57	77	134
TV040 Overhead	-11.923	-12.310	-10.917	-12.809	-1.892
TV050 Treasury	1.518	966	1.525	1.594	69
TV061 OZB woningen	3.743	3.813	3.973	4.070	97
TV062 OZB niet-woningen	2.064	1.970	2.010	1.827	-182
TV064 Belastingen overig	0	0	0	0	0
TV070 Algem. uitk. en ov. uitk. gem.fonds	72.613	71.547	73.438	73.893	455
TV080 Overige baten en lasten	-35	-3	-183	0	183
TV090 Vennootschapsbelasting (VpB)	-38	0	-21	17	38
TV098 Mutaties reserves	-1.989	1.816	8.522	3.266	-5.255
TV110 Crisisbeheersing en brandweer	-2.704	-2.912	-2.912	-2.898	14
TV120 Openbare orde en veiligheid	-875	-765	-1.018	-1.008	10
TV210 Verkeer en vervoer	-5.079	-6.149	-5.339	-5.019	320
TV220 Parkeren	-261	-237	-261	-262	-1
TV240 Economische havens en waterwegen	8	7	7	8	1
TV250 Openbaar vervoer	-112	-133	-133	-187	-53
TV310 Economische ontwikkeling	-118	-183	-183	-161	22
TV320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-104	4	-117	261	378
TV330 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-56	-55	-55	-65	-10
TV340 Economische promotie	304	361	450	487	37
TV410 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
TV420 Onderwijshuisvesting	-1.747	-2.035	-2.407	-2.068	339
TV430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.391	-1.165	-1.419	-1.299	120
TV510 Sportbeleid en activering	-500	-557	-557	-528	30
TV520 Sportaccommodaties	-4.648	-1.856	-2.027	-3.550	-1.523
TV530 Cult.presentatie,productie,participatie	-424	-420	-520	-587	-66
TV540 Musea	-477	-85	-85	-77	8
TV550 Cultureel erfgoed	-234	-256	-270	-212	58
TV560 Media	-823	-858	-858	-856	3
TV570 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.842	-3.221	-3.991	-3.656	336
TV610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.939	-2.837	-2.633	2.174	4.806

TV620	Wijkteams	-1.322	-1.615	-2.116	-1.458	657
TV630	Inkomensregelingen	-7.347	-5.747	-6.941	-6.082	859
TV640	Begeleide participatie	-4.016	-4.297	-4.441	-4.338	104
TV650	Arbeidsparticipatie	-1.944	-2.269	-2.340	-2.295	45
TV660	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.296	-1.687	-1.642	-1.343	300
TV671	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0
TV671A	Huishoudelijke hulp (WMO)	-4.661	-5.532	-5.056	-4.781	276
TV671B	Begeleiding (WMO)	-3.915	-4.105	-4.043	-3.902	140
TV671C	Dagbesteding (WMO)	-1.007	-1.374	-1.410	-1.028	381
TV671D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-31	-136	-337	184	520
TV672	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
TV672A	Jeugdhulp begeleiding	-2.641	-2.426	-2.792	-2.878	-86
TV672B	Jeugdhulp behandeling	-1.190	-1.077	-1.280	-1.377	-97
TV672C	Jeugdhulp dagbesteding	-1.363	-1.209	-1.212	-1.212	0
TV672D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	5	5
TV673A	Pleegzorg	-268	-243	-175	-151	25
TV673B	Gezinsgericht	-1.873	-1.183	-1.716	-1.446	270
TV673C	Jeugdhulp met verblijf overig	-1.276	-2.334	-1.846	-2.583	-737
TV674A	Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	-2.421	-2.315	-2.854	-2.762	92
TV674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-393	-498	-498	-521	-23
TV674C	Gesloten plaatsing	0	-167	0	0	0
TV681	Geëscaleerde zorg18+	0	0	0	0	0
TV681A	Beschermde wonen (WMO)	-25	-27	-27	-25	2
TV681B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-128	-99	-104	-15	89
TV682	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
TV682A	Jeugdbescherming	-676	-869	-762	-813	-51
TV682B	Jeugdreclassering	-64	-40	-40	-90	-50
TV710	Volksgezondheid	-1.438	-1.646	-1.653	-1.566	87
TV720	Riolering	1.314	1.283	1.749	1.235	-515
TV730	Afval	1.159	1.282	1.163	1.159	-4
TV740	Milieubeheer	-865	-1.168	-2.896	-903	1.993
TV750	Begraafplaatsen en crematoria	-57	-81	-82	-75	7
TV810	Ruimtelijke ordening	-744	-662	-1.101	-611	490
TV820	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-14	-53	-21	93	114
TV830	Wonen en bouwen	-1.504	-1.576	-1.521	-1.451	70
Totaal taakvelden		3.708	80	5.350	8.901	3.551

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt. Hieronder vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten. Onder de tabel staat een toelichting op de bedragen groter dan € 100.000.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2024	Rekening 2024
Programma Inwoner		
1.1 Asiel(inburgering)	-64	-53
1.2 Kosten Noodlokalen Agora onderwijs Montessori Groesbeek	-110	-129
1.3 Tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders	-256	-203
1.4 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne		
- rijksvergoeding	3.208	6.853
- kosten	-3.301	-3.073
1.5 LOS/Leaderproject	-30	-28
1.6 Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	-102	-25
1.7 Inrichting WMO-ruimten	-36	-
1.8 Inburgering/Problematiek statushouders	-53	-
1.9 Voorkomen dak- en thuisloosheid	-50	-
1.10 Extra gelden jeugdhulp 2021	-426	-0
1.11 Ambulantisering GGZ wmo	-98	-
1.12 Versterking dienstverlening gemeenten (decembercirc.2021)	-209	-92
1.13 Energiebesparende maatregelen Den Ienloop	-25	-
1.14 Flankerend beleid energiearmoede	-49	-
1.15 Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	-75	-41
1.16 Energietoeslag	-590	-284
1.17 Noodfonds energiearmoede	-33	-14
1.18 Schoolgebouw Kentalis	-95	-8
1.19 Schoolgebouw De Bron	-198	-95
1.20 Vroegsignalering	-52	-52
1.21 Sociale basis ouderen	-28	-28
1.22 Integraal Huisvestingsplan (IHP)	-75	-75
1.23 Overname Voorzieningshart Op de Heuvel	500	500
1.24 Inburgering huisvesting, COA en IND problematiek	-84	-
1.25 Impuls sociale ontwikkelbedrijven	-120	-
1.26 Diverse kleine incidentele lasten	-61	-29
Totaal programma Inwoner	-2.511	3.123
Programma Onze Buurt		
2.1 Vervangen verlichting en ballenvangers De Treffers/DDV	-29	-29
2.2 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij	-201	-231
2.3 Financiële ondersteuning verenigingen/stichtingen verduurzaming accommodaties	-1.340	-48
2.4 Uitvoering gebiedsgerichte aanpak	-28	-28

2.5	80 jaar Vrijheid	-	-
	- kosten programma 80 jaar Vrijheid	-200	-199
	- subsidie provincie	100	100
2.6	Sloop opstallen VVLK Leuth	-59	-21
2.7	Actieplan Duurzaamheid 2019-2023/ NJN 2019 pilot aardgasvrij maken woningen	-50	-
2.8	Decembercirculaire 2019 Duurzaamheid	-190	-
2.9	Uitvoering Klimaatakkoord	-238	-
2.10	Verwijderen obstakels	-71	-
2.11	Speeltuin Steense gemeente	-90	-143
2.12	Watertappunten	-38	-
2.13	Vergroenen van grijze woonstraten- wijken en dorpscentra	-245	-108
2.14	Vergroenen Dorpsplein Groesbeek	-50	-61
2.15	Aanpak De Groesbeek	-46	-19
2.16	Snoeien bomen	-53	-52
2.17	Uitbreiden operatie Steenbreek	-96	-24
2.18	Diverse kleine incidentele lasten	-17	-
Totaal programma Onze Buurt		-2.939	-864

Programma Onze Gemeente

3.1	Verduurzamen MKB Berg en Dal		
	- vrijval subsidie Winterfonds Provincie Gelderland	137	27
	- kosten verduurzamen MKB Berg en Dal	-137	-27
3.2	Ontsluiting TOP Beek	-47	-
3.3	Implementatie Omgevingswet	-346	-84
3.4	Project vitale vakantieparken	-170	-96
3.5	Werkervaringsplaatsen en vrijwilligersplekken	-50	-7
3.6	Versterken van Bedrijventerrein I en II in Groesbeek	-100	-
3.7	Grondexploitaties (Winstneming/Afsluiten Locatie Bedrijventerrein Hulsbeek)	-	253
3.8	Diverse kleine incidentele lasten	-52	-27
Totaal programma Onze Gemeente		-765	38

Programma Ons geld

4.1	Algemene uitkering; asiel(inburgering)	64	67
4.2	Bijdrage Munitax	-416	-416
4.3	Wet Open Overheid	-112	-
4.4	Algemene uitkering; impuls sociale ontwikkelbedrijven	120	120
Totaal programma Ons geld		-344	-229

Programma Overhead

5.1	Project Herinrichten Planning en Control	-222	-47
5.2	Archief	-50	-50
5.3	Vervangende applicatie Sociaal Domein	-120	-120
5.4	Diverse kleine incidentele lasten	-15	-15
Totaal programma Overhead		-407	-232

Totaal exploitatie		-6.966	1.837
---------------------------	--	---------------	--------------

Reserves

R1	Bijdrage algemene reserve:		
	- noodlokalen Agora onderwijs Montessori College Groesbeek	110	110
	- LOS/Leaderproject	30	28
	- bijdrage Munitax	416	416
	- ontsluiting TOP Beek	47	47
	- financiële ondersteuning verenigingen/stichtingen verduurzaming accommodaties	1.340	1.340
	- vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	102	102
	- toekomst zwembad/ sporthal Ooij	160	160
	- gebouw St. Cecilia voorbereiding	121	121
	- sportaccommodatie Ooij voorbereiding	575	575
	- revitalisering de Mallemolen	403	403
	- nieuwbouw zwembad de Lubert voorbereiding	605	605
	- school Op de Horst voorbereiding	415	415
	- school op de Horst: herinrichting sportcomplex	1.955	1.955
R2	Bijdrage reserve lopende projecten:		
	- tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders	256	203
	- noodopvang vluchtelingen Oekraïne	93	79
	- 80 jaar Vrijheid	80	80
	- inrichting WMO-ruimten	36	-
	- actieplan Duurzaamheid 2019-2023 pilot aardgasvrij maken woningen	50	-
	- Decemercirculaire 2019 Duurzaamheid	190	-
	- implementatie Omgevingswet	346	84
	- inburgering/Problematiek statushouders	53	-
	- voorkomen dak- en thuisloosheid	50	-
	- extra gelden jeugdhulp 2021	426	0
	- coronagelden lokale cultuur en dorps/buurthuizen	82	82
	- ambulantisering GGZ wmo	98	-
	- versterking dienstverlening gemeenten (decembercirc.2021)	209	92
	- Wet Open Overheid	112	-
	- uitvoering Klimaatakkoord	238	-
	- verwijderen obstakels	71	71
	- project Herinrichten Planning en Control	222	47
	- project vitale vakantieparken	170	96
	- speeltuin Steense gemeente	90	90
	- energiebesparende maatregelen Den Ienloop	25	-
	- werkervaringsplaatsen en vrijwilligersplekken	50	7
	- watertappunten	38	-
	- flankerend beleid energiearmoede	49	-
	- dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	75	41
	- energietoeslag	590	590
	- noodfonds energiearmoede	33	14
	- schoolgebouw Kentalis	95	8
	- schoolgebouw De Bron	198	95
	- vroegsignalering	52	52
	- sociale basis ouderen	28	28
	- integraal Huisvestingsplan (IHP)	75	75

- vergroenen van grijze woonstraten- wijken en dorpscentra	245	120
- vergroenen Dorpsplein Groesbeek	50	50
- aanpak De Groesbeek	46	19
- snoeien bomen	53	52
- uitbreiden operatie Steenbreek	96	24
- versterken van Bedrijventerrein I en II in Groesbeek	100	-
- archief	50	50
- vervangende applicatie Sociaal Domein	120	120
R3 Toevoeging reserve onderhoud Voorzieningshart Op de Heuvel	-500	-500
R4 Vrijval reserve dekking kapitaallasten	628	628
R5 Dotatie reserve lopende projecten:		
- financiële ondersteuning verenigingen/stichtingen verduurzaming accommodaties	-	-1.292
- ontsluiting TOP Beek	-	-47
- vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	-	-77
- impuls sociale ontwikkelbedrijven	-	-120
- gebouw St. Cecilia voorbereiding	-121	-121
- revitalisering de Mallemolen	-403	-403
- nieuwbouw zwembad de Lubert voorbereiding	-605	-605
- school op de Horst: herinrichting sportcomplex	-33	-33
R6 Dotatie reserve kapitaallasten:		
- sportaccommodatie Ooij voorbereiding	-575	-575
- school Op de Horst voorbereiding	-415	-415
- school op de Horst: herinrichting sportcomplex	-1.922	-1.922
R7 Diverse kleine incidentele baten (bijdrage uit reserves)	168	133
Totaal reserves	7.437	3.196
Totaal incidentele baten en lasten	472	5.032
<i>waarvan baten</i>	<i>16.141</i>	<i>17.225</i>
<i>waarvan lasten</i>	<i>-15.669</i>	<i>-12.193</i>
Gerealiseerd resultaat 2024	5.350	8.901
Saldo incidentele baten en lasten	472	5.032
Structureel resultaat 2024	4.878	3.869

1.2 Kosten Noodlokalen Agora onderwijs Montessori Groesbeek

Kosten voor de huur van noodlokalen voor het Agora onderwijs door het Montessori college Groesbeek voor een periode van 3 jaar. Deze kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R1).

1.3 Tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders

Budget voor tijdelijk extra formatie bij Team Inkomen en Participatie. Deze kosten dekken we uit de reserve lopende projecten (zie R2).

1.4 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne

Voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een vergoeding per opvangplek. Voor de particuliere opvang krijgen we de uitbetaalde leefgelden en woonkosten vergoed plus een normvergoeding voor de uitvoering. De rijksuitkering ramen we voor 2024 op € 3,2 miljoen. Dit bedrag ramen we ook bij aan de uitgavenkant,

1.6/R5 Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs

In maart 2024 heeft de gemeenteraad de Uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs vastgesteld. Samen met de partners uit onderwijs en kinderopvang werken we de komende jaren aan inclusieve kinderopvang en onderwijs voor kinderen in Berg en Dal. Hiermee willen wij bereiken dat er minder kinderen gebruik zullen maken van voorzieningen voor speciaal onderwijs buiten Berg en Dal. Hiervoor is voor 2024 en 2025 een bedrag van € 102.000 per jaar beschikbaar. De kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R1).

1.10 Extra gelden jeugdhulp 2021

Het Rijk heeft in 2021 geld beschikbaar gesteld voor problematiek in de jeugdhulp. Het restantbudget zetten we onder meer in voor uitvoering visie preventie jeugd, vergroten mentale weerbaarheid jeugd en uitwerking opgaven sociaal Domein. Dit bedrag is in 2021 gestort in de reserve lopende projecten. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2025 kunnen besteden (zie R2).

1.12 Versterking dienstverlening gemeenten (decembercirc.2021)

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) over de toeslagenaffaire heeft het kabinet voorstellen gedaan om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Het kabinet stelt onder andere voor om de uitvoeringscapaciteit bij de overheid te versterken en extra ondersteuning te bieden aan mensen in kwetsbare posities. De ontvangen rijks gelden van € 254.000 zijn in 2022 gestort in de reserve lopende projecten en eind 2024 nog niet volledig uitgegeven. In 2025 hebben we een bestedingsplan hiervoor opgesteld. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2025 kunnen besteden (zie R2).

1.16 Energietoeslag

We ontvangen van het Rijk een budget van € 2,9 miljoen voor de uitbetaling en uitvoering van de energietoeslag voor 2023. Hiervan is € 0,7 miljoen al in 2022 ontvangen. Het in 2022 uitgekeerde bedrag hebben we via de reserve lopende projecten gestort en overgeheveld naar 2023 en 2024. Het niet uitgegeven bedrag eind 2024 is vrijgevallen. (zie R2).

1.19 Schoolgebouw De Bron

Schoolgebouw De Bron is teruggekomen naar de gemeente. We hebben € 236.000 ontvangen voor achterstallig onderhoud. Dit geld zetten we in om het gebouw in stand te houden en geschikt te maken voor onderwijs aan de alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV-ers) in onze gemeente. Deze kosten dekken we uit de reserve lopende projecten.

1.23/R3 Overname Voorzieningshart Op de Heuvel

We hebben het Voorzieningshart Op de Heuvel aangekocht. Van Oosterpoort hebben we eenmalig een bedrag van € 500.000 ontvangen voor achterstallig onderhoud. Dit is gestort in de reserve onderhoud voorzieningshart Op de Heuvel.

1.25/4.4/R5 Impuls sociale ontwikkelbedrijven

In 2024 hebben we € 120.328 Rijksbijdrage ontvangen voor de impuls van sociale ontwikkelbedrijven. Het Werkbedrijf werkt een plan uit voor 2025. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2025 kunnen besteden (zie R5).

2.2 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij

Voor de projecten zwembad en sporthal Ooij huren we een projectleider en een projectondersteuner in. Hiervoor is € 200.000 beschikbaar. Daarnaast is € 26.000 nodig voor bouwkundige opname van het zwembad en behoefte onderzoek naar het zwemmen in Berg en Dal. De kosten dekken we deels (€ 160.000) uit de algemene reserve (zie R1).

2.3/R5 Financiële ondersteuning verenigingen/stichtingen verduurzaming accommodaties

De gemeenteraad heeft op 14 december 2023 een eenmalig budget van € 1.340.000 beschikbaar gesteld. Dit budget is om verenigingen en stichtingen met een eigen accommodatie financieel te ondersteunen bij de verduurzaming van hun accommodatie. Deze kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R1). Er is nog maar een klein deel van het budget uitgekeerd.

2.5/R4 80 jaar Vrijheid

Van september 2024 tot en met mei 2025 herdenkt en viert Gelderland 80 jaar bevrijding, vrede en vrijheid. Het totale budget is € 200.000. We ontvangen een subsidie van € 100.000 van de provincie Gelderland. De bijdrage voor onze gemeente is € 100.000. Dit bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten.

2.8/R2 Decemercirculaire 2019 Duurzaamheid

We hebben in de decemercirculaire 2019 € 190.000 ontvangen via de algemene uitkering voor duurzaamheid. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2024 kunnen besteden.

2.9/R2 Uitvoering Klimaatakkoord

We hebben in 2022 € 237.500 ontvangen via de algemene uitkering voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2024 kunnen besteden.

2.11/R2 Speeltuin Steense gemeente

In 2024 is eenmalig € 90.000 beschikbaar voor de realisatie van nieuwe speeltoestellen in de speeltuin Steense gemeente in Millingen. Deze kosten dekken we uit de reserve lopende projecten.

2.13 Vergroenen van grijze woonstraten- wijken en dorpscentra

Groen heeft ook een aantal belangrijke functies, zoals wateropvang, waterafvoer, biodiversiteit, verkoeling en belevingswaarde. Dat laatste bleek bijvoorbeeld tijdens de omgevingstour (participatietraject over de Omgevingswet). Inwoners gaven aan het groen in en rondom onze gemeente erg te waarderen. Het zorgt voor leefplezier en woongenot. Sommige plekken in onze gemeente zijn relatief grijs. Daarmee bedoelen we dat er vooral stenen of asfalt ligt. Functioneel, maar in strijd met voornoemde. Daarom gaan we de meest grijze gebieden in onze gemeente vergroenen. Daaronder vallen ook de dorpscentra. Deze kosten dekken we uit de reserve lopende projecten (zie R2).

3.1 Verduurzamen MKB Berg en Dal

De subsidie Gelders Winterfonds is bedoeld om maatschappelijke-, publieke- en sportvoorzieningen en dat deel van het Gelders bedrijfsleven, in het bijzonder het MKB, dat door de sterk gestegen energieprijzen in de problemen dreigt te geraken, bij te staan (Gelders Winterfonds). Wij hebben er voor gekozen om deze subsidie vooral in te zetten voor het MKB in onze gemeente. Hiervoor zijn we een aantal projecten gestart.

3.3/R2 Implementatie Omgevingswet

In oktober 2019 heeft de raad € 765.000 beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet. Dit bedrag is uit de algemene reserve gehaald en gestort in de reserve lopende projecten. Voor 2024 is hiervoor nog € 346.000 beschikbaar.

3.4R2 Project vitale vakantieparken

We willen vitale vakantieparken waar in overeenstemming met het bestemmingsplan recreatief verbleven wordt. Vitale vakantieparken kunnen bijdragen aan de lokale economie (op de parken en daarbuiten) en zorgen voor een versterking van de toeristische waarde van het recreatieve aanbod binnen de gemeente. Ook wordt met vitale vakantieparken

ondermijning tegen gegaan. Hiervoor heeft de raad in september 2022 € 250.000 beschikbaar gesteld ten laste van de algemene reserve. Dit bedrag is in 2022 gestort in de reserve lopende projecten. Zo kunnen we het project de komende jaren uitvoeren.

3.6/R2 Versterken van Bedrijventerrein I en II in Groesbeek

Dit terrein is verouderd en ziet er op sommige plekken niet fraai uit. Over 2 á 3 jaar gaan wij daar een groot deel van de openbare ruimte vernieuwen. Dit is een goed moment om in gezamenlijkheid met de ondernemers het gehele bedrijventerrein een impuls te geven. Hiervoor is € 100.000 beschikbaar gesteld ten laste van de Algemene reserve. Met het gevraagde budget bekostigen wij het traject met de ondernemers om te komen tot een plan van aanpak. Het bedrag is beschikbaar in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2024 kunnen besteden.

3.7 Grondexploitaties (Winstneming/Afsluiten Locatie Bedrijventerrein Hulsbeek)

Bij de jaarrekening 2024 sluiten we de grondexploitatie Locatie Bedrijventerrein Hulsbeek af met een positief resultaat van € 254.678. In eerdere jaren is al tussentijds winst genomen voor deze grondexploitatie voor een bedrag van € 948.000. Daarmee is het totale resultaat van deze grondexploitatie € 1.203.000 positief.

4.2R1 Bijdrage Munitax

In 2024 verwacht Munitax nog veel bezwaren van no cure no pay bureaus. Daardoor is onze bijdrage incidenteel € 416.000 hoger. Deze kosten dekken we uit de algemene reserve.

4.3/R2 Wet Open Overheid

Het project Open Overheid is nog niet afgerond. Hier staat een lagere bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.

5.1/R2 Project Herinrichten Planning en Control

In de raadsvergaderingen van 13 juli (VB/Raad/23/01541) en 12 oktober (VB/Raad/23/01618) is in totaal € 260.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting Planning en Control. Dit bedrag halen we uit de Algemene reserve. Het project heeft een langere doorlooptijd, waarschijnlijk tot en met 2025. Het bedrag is in 2023 gestort in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2024 en 2025 kunnen besteden.

5.3/R2 Vervangende applicatie Sociaal Domein

De applicaties die we binnen het sociaal domein gebruiken, moeten we vervangen. Hiervoor moeten we een aanbesteding houden. Een externe partij ondersteunt onze organisatie hierbij. Daarnaast hebben we eenmalige implementatiekosten en kosten voor het overzetten van data naar de nieuwe applicaties. Hiervoor is € 230.000 beschikbaar gesteld ten laste van de Algemene reserve. Dit bedrag is in 2023 gestort in de reserve lopende projecten, zodat we het in 2024 kunnen besteden.

R1/R5 Gebouw St. Cecilia voorbereiding

De raad heeft op 12 december 2024 een voorbereidingskrediet van € 121.350 beschikbaar gesteld voor St. Cecilia. De dekking van de kosten komt uit de algemene reserve.

R1/R6 Sportaccommodatie Ooij voorbereiding

De raad heeft op 12 december 2024 een voorbereidingskrediet van € 574.500 beschikbaar gesteld voor de realisatie van een definitief ontwerp voor de sportaccommodatie Ooij. De dekking van de kosten komt uit de algemene reserve.

R1/R5 Revitalisering de Mallemlen

De raad heeft op 12 december 2024 besloten om € 403.068 uit de algemene reserve beschikbaar te stellen voor de eenmalige kosten voorbereidingskrediet, projectbegeleiding & tijdelijke huisvesting.

R1/R5 Nieuwbouw zwembad de Lubert voorbereiding

De raad heeft op 12 december 2024 een voorbereidingskrediet van € 605.000 beschikbaar gesteld voor De Lubert. De dekking van de kosten komt uit de algemene reserve.

R1/R5/R6 School Op de Horst

De raad heeft op 12 december 2024 een voorbereidingskrediet van € 415.000 beschikbaar gesteld voor School Op de Horst. De dekking komt uit de algemene reserve. Ook heeft de raad op 12 december een krediet beschikbaar gesteld voor de herinrichting van het sportcomplex, dit bedrag bedraagt € 1.955.000 en de dekking komt uit de algemene reserve.

R4 Vrijval reserve dekking kapitaallasten

Voor een aantal investeringen werd een bijdrage uit de kapitaallasten gedaan. Een aantal van deze investeringen moesten we bij de jaarrekening 2023 ineens volledig afschrijven. Daarom valt een deel van de reserve lopende projecten in 2024 vrij.

Verantwoordingsinformatie SiSa specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) <i>Aard controle D2</i> <i>Indicator: B2/01</i>	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/02</i>	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/03</i>	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/05</i>		
			2	7	Ja	Ja	Nee		
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/06</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>					
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/08</i> €16.721	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i> € 36.225	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/10</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i> €0	
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i> €391	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i> €14.071	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i> €3.569	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i> €20.909	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i> €1.847	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i> €5.437	

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 €12.348	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 €24.348	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 €0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 € 2.000	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24 €34.876	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01 € 0	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02 Ja				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01 € 34.749	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02 € 0	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03 3	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04 188	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05 486	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01 € 409.320	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02 € 28.082	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03 € 23.210	Correctie besteding (jaar T-1) Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05 Aard controle R Indicator: D8/04 € 0	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05 € 82.758	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06 € 234.033
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07 1	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08 2	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09 100	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10		

OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	
			€ 167.164	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>
			€ 0	€ 183.952	€ 16.788	Nee
Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/11</i>			
1						
2						
10						
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Correctie besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R Indicator: D19/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03</i>	
			€ 0	€ 59.880	Ja	
IenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>
			€ 0	€ 48.444	€ 0	Ja

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>		
			1 102 Saneren paaltjes en verticale elementen op of naast fietspaden aantal in st	Ja	0			
			2 102 Het aanbrengen van attentieverhogende markeringen aantal in meters	Ja	0			
			3 108 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	0			
			4 109 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden aantal in st	Ja	0			
			5 122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Ja	0			
			6 123 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in st	Ja	0			
			7 124 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en berm(en) aantal in meters	Ja	0			
			8 205 Verbreden van fietspaden aantal in meters	Ja	0			
			9 207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Ja	0			
lenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/06</i>
			1 5000004846	€ 256.066	€ 909.191	€ 512.132	€ 2.324.443	Nee
			2 5000005686	€ 0	€ 100.607	€ 0	€ 460.326	Nee
			3 5000006228	€ 0	€ 67.283	€ 0	€ 203.887	Nee
			15					
			Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/09</i>			
			1 5000004846	Breedeweg maakt ruimte voor water	Nee			
			2 5000005686	1 tm 5	Nee			
			3 5000006228	1 tm 16	Nee			

			Kopie beschikingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44/13</i>		
			1 5000004846	Nee	€ 0	€ 0		
			2 5000005686	Nee	€ 100.607	€ 215.756		
			3 5000006228	Nee	€ 67.283	€ 203.887		
			15					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>
			€ 12.000.697	€ 219.659	€ 574.245	€ 0	€ 41.429	€ 820
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 42.616	€ 9.273	€ 0	€ 606.022	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	Besteding (jaar T) Bob Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.361	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 27.817	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.423	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 99.601	€ 0
			Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
			€ 384.753	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>		
			€ 0	€ 0	Ja		

SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 43.477	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 96.389	€ 245.510				
			Activiteiten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/05	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/06	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden Aard controle R Indicator: H4/07	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 1.2 - Onroerende zaken - Renovatie	€ 71.899	€ 71.899	€ 0	€ 0	
			2 1.2 - Onroerende zaken - Investerings	€ 18.371	€ 18.371	€ 0	€ 0	
			3 1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud	€ 12.354	€ 0	€ 0	€ 12.354	
			4 3.3 Overige - Exploitatie Sporthal Heuvelland	€ 35.443	€ 0	€ 0	€ 35.443	
			5 3.3 Overige - Exploitatie Sportzaal Biga	€ 823	€ 0	€ 0	€ 823	
			6 3.3 Overige - Exploitatie Sporthal de Duffelt	€ 27.311	€ 0	€ 0	€ 27.311	
			7 3.3 Overige - Exploitatie Sportzaal Morgenfit	€ 9.249	€ 0	€ 0	€ 9.249	
			8 3.3 Overige - Exploitatie Zwembad de Lubert	€ 70.060	€ 0	€ 0	€ 70.060	
		100						
VWS	H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H21/01	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: H21/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H21/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: H21/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H21/05	
			Ja		€ 31.460	€ 31.460	Nee	
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel Aard controle R Indicator: H30/03	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 30.032	€ 34.480	€ 61.912	Ja	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 205.605	€ 206.858	€ 368.817	Ja	Ja

			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 46.204	€ 37.073	€ 58.272		Ja	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 36.963	€ 21.619	€ 73.475		Ja	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 11.551	€ 26.928	€ 32.185		Ja	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 40.428	€ 41.202	€ 41.775		Ja	Ja
			7 Valpreventie	€ 109.733	€ 91.858	€ 171.275		Ja	Ja
			8 Leefomgeving	€ 23.102	€ 15.207	€ 37.207		Ja	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 5.775	€ 2.389	€ 7.162		Ja	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 83.166	€ 99.328	€ 192.388		Ja	Ja
			11 Mantelzorg	€ 23.102	€ 24.843	€ 45.093		Ja	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 23.102	€ 16.869	€ 22.165		Ja	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 21.947	€ 21.671	€ 34.338		Ja	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 5.775	€ 0	€ 5.738		Ja	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 16.865	€ 17.738	€ 31.622		Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07						
			Nee						
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02					
			1 061945 Gemeente Berg en Dal	€ 153.388					
			2						
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06	
			1.235	€ 110.595	€ 161.901	918	€ 83.893	€ 115.087	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09				
			2.153	€ 273.760	€ 466.400				

			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15</i>		
			12.373	12.432	0	0	2.166	645		
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doehet-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/06</i>	
			1	LA/23-03619802	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
			2	LA/24-03763555	€ 0	0	0	€ 0	€ 0	
			100							
				Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)				
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>				
			1	€ 0	€ 0	Nee				
			2	€ 0	€ 0	Nee				
			100							
VRO	J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	Beschikingsnummer	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld	Plaatsingsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/05</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J97/06</i>	
			1	HGGV24-03766332	€ 16.894	€ 16.894	Ja		200430984	
			2							
			10							
				Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/08</i>					
			1	HGGV24-03766332	Ja					
			2							
			10							

KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 148.826	€ 175.470	€ 55.105	€ 696.625	€ 133.973	€ 165.945
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>						
		Nee						
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			<i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
			€ 6.028.020			€ 415.339	€ 0	€ 427.587
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
		<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11</i>		
		€ 0	€ 29.256	€ 46.830	€ 6.853.372	€ 19.820.712		

Rechtmatigheidsverantwoording van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 13 maart 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.309.110. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.319.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.309.110. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.020.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. Een bedrag van € 299.000 is niet rechtmatig en onacceptabel. Dit bedrag wordt toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering onder voorwaarden criterium.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

		<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Geconstateerde afwijkingen (onrechtmatigheden)		Totaal bedrag	Specificatie
Begrotingscriterium			
1A.	Overschrijding lasten programma's	1.892	
	- Programma Inwoner		N.v.t.
	- Programma Onze buurt		N.v.t.
	- Programma Onze gemeente		N.v.t.
	- Programma Ons geld		N.v.t.
	- Programma Overhead		-1.892
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	187	
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties	-	
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.)	-	

Totaal begrotingsonrechtmatigheden	2.079
---	--------------

Voorwaarden criterium	
------------------------------	--

4.	Tijdens de controle op inkoop en aanbestedingen (SPEND-analyse) zijn onrechtmatigheden aangetroffen. Deze onrechtmatigheden zijn in de paragraaf bedrijfsvoering nader geduid. Deze onrechtmatigheden zijn altijd onacceptabel.	240
----	---	-----

M&O criterium	
--------------------------	--

5.	Geen bevindingen.	-
----	-------------------	---

Totaal onrechtmatigheden	2.319
---------------------------------	--------------

Waarvan acceptabel:	
----------------------------	--

Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	2.020
--	-------

Waarvan niet- acceptabel:	
----------------------------------	--

De niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	299
---	-----

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Berg en Dal.

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Berg en Dal te Groesbeek gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de gemeente Berg en Dal op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 13 maart 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Berg en Dal zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie

ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.309.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 131.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in gemeente Berg en Dal en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem geëvalueerd. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het management, de auditcommissie en anderen binnen de entiteit en bijbehorende verslagen en registraties beoordeeld. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Het risico dat het management en het college van burgemeester en wethouders maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Zij hebben de gelegenheid om schattingen te kunnen beïnvloeden. De belangrijkste schattingspost in de jaarrekening betreft de waardering van de voorzieningen voor groot onderhoud. Wij hebben getoetst of de gekozen methode en gehanteerde significante veronderstellingen passend zijn. Wij hebben daarnaast journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.
- Het risico van fraude in de uitgaande betalingen. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op dit frauderisico waaronder het beoordelen van de rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie en daarnaast hebben wij een analyse op de betaalbestanden uitgevoerd gericht op de uitgaande betalingen in het boekjaar. Op basis hiervan hebben wij de meest risicovolle betalingen getoetst.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van bovengenoemde risico's.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van burgemeester en wethouders heeft in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse opgenomen inzake het opvangen van geschatte financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze werkzaamheden ten aanzien van deze analyse bestaan onder andere uit:

- Het inspecteren van de meerjarenbegroting en de beoordeling van de provincie als toezichthouder hierop;
- Het inspecteren van de wijze waarop een risico inventarisatie is uitgevoerd en hoe het weerstandsvermogen wordt bepaald;
- Het evalueren en bespreken van de financiële risico's en belangrijke veronderstellingen en uitgangspunten met het management en college van burgemeester en wethouders;
- Het overwegen of alle relevante informatie die wij als gevolg van onze controle hebben verkregen op een juiste wijze is opgenomen en toegelicht in de analyse.
- Het analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van gemeentelijke taken is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de opgenomen analyse en de uitkomsten hiervan op de inschatting van de weerbaarheid door het college van burgemeester en wethouders. Voor de volledigheid merken wij op dat de daadwerkelijke uitkomsten van gebeurtenissen kunnen afwijken van de gedane aannames en veronderstellingen in de risico analyse.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de overige bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet ('Regeling Informatieverstrekking SiSa').

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving

opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader voor de financiële rechtmatigheid en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om

het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de

omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is haar financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 20 juni 2025

Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

ValidSigned door T.M.M. van Lierop RA MSc
op 20-06-2025

T.M.M. van Lierop RA MSc

Bijlagen

Jaarverslag in beeld

Onderwerp:	Jaarrekening en jaarstukken 2024
Datum B&W-vergadering	3 juni 2025
Datum raadsvergadering	3 juli 2025
Portefeuillehouder:	M.A. Barber
Ambtenaar:	Ellen Cooijmans
E-mailadres:	E.Cooijmans@bergendal.nl
Zaaknummer:	5004936
Documentnummer:	5004958

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen met een voordelig resultaat van € 8.901.000.
2. Een bedrag van € 632.000 over te hevelen naar 2025 ten laste van het jaarrekeningsaldo voor:
 - a. invoering van de Omgevingswet € 162.000
 - b. realiseren van veilige scootmobielstallingen € 150.000
 - c. bluswatervoorzieningen in het buitengebied € 120.000
 - d. extra werkzaamheden cluster inburgering voor problematiek inburgering en huisvestingsvraagstukken € 97.000
 - e. sloop opstallen VVLK € 37.000
 - f. doeluitkering Spreidingswet: voor een intensievere regionale samenwerking en extra uren voor ondersteuning AMV-ers € 37.000
 - g. alleenverdienersproblematiek € 29.000
3. Het restant saldo van € 8.269.000 toe te voegen aan de reserve 'Verwachte begrotingstekorten'.
4. Een bedrag van € 4.723.000 over te hevelen naar 2025 (via de reserve lopende projecten) op basis van reeds genomen besluiten in de Najaarsnota.

Inleiding

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2024 (jaarverslag en jaarrekening 2024) aan. Met deze documenten verantwoorden wij ons als college aan uw raad over de uitvoering van de programmabegroting 2024. Bij de Voorjaarsnota 2024 en de Najaarsnota 2024 bent u tussentijds geïnformeerd over het verloop van de begroting 2024.

De jaarstukken bieden we digitaal aan via onze portal programmavan.bergendal.nl.

Rechtmatigheidsverantwoording:

Bij de jaarstukken 2024 staat de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording staat in de paragraaf bedrijfsvoering.

In deze verantwoording geeft het college weer of zij rechtmatig heeft gehandeld. Als dit niet het geval is legt zij uit waardoor dit komt en wat zij eraan doet om onrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. De rechtmatigheidsverantwoording gaat in op 3 criteria:

- het begrotingscriterium; heeft het college de budgetten volgens de afspraken met de gemeenteraad en volgens de begroting besteed;
- het voorwaardencriterium; zijn de financiële transacties conform wet- en regelgeving;
- het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium; heeft de gemeente voldoende gedaan om vast te stellen dat burgers of bedrijven geen misbruik maken van de geboden regelingen, zoals subsidieregelingen of WMO-voorzieningen.

In het begrotingscriterium en in het voorwaardencriterium zijn onrechtmatigheden geconstateerd. Er wordt hierin onderscheid gemaakt tussen onrechtmatig maar acceptabel en onrechtmatig en onacceptabel. Een bedrag van in totaal € 299.000 is zowel onrechtmatig als onacceptabel. Dit bedrag wordt nader toegelicht in de 'Toelichting rechtmatigheidsverantwoording' in de paragraaf bedrijfsvoering.

Rekeningsaldo

Het rekeningsaldo over 2024 is (afgerond) € 8.901.000. Bij de Najaarsnota 2024 gingen we uit van een voordelig saldo van € 5.350.000. Het werkelijke saldo is € 3.551.000 voordeliger dan begroot.

In de volgende tabel ziet u de begrote en werkelijke saldi 2024 per programma en in totaal.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2024 Primair			Begroting 2024 Actueel			Rekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Inwoner	-57.946	14.928	-43.017	-65.652	19.901	-45.751	-60.930	23.121	-37.809
Onze buurt	-30.485	12.850	-17.636	-33.201	13.670	-19.530	-32.252	13.604	-18.648
Onze gemeente	-9.460	2.394	-7.066	-10.810	3.097	-7.714	-10.511	4.011	-6.500
Ons geld	-8.433	86.725	78.292	-2.920	83.661	80.741	-2.677	84.078	81.401
Overhead	-12.310	-	-12.310	-10.917	-	-10.917	-12.809	-	-12.809
Saldo rekening baten en lasten	-118.634	116.897	-1.736	-123.501	120.329	-3.172	-119.179	124.814	5.635
Toevoeging reserves	-297		-297	-9.687		-9.687	-11.732		-11.732
Onttrekking reserves		2.113	2.113		18.209	18.209		14.999	14.999
Resultaat rekening baten en lasten	-118.932	119.011	80	-133.188	138.538	5.350	-130.912	139.811	8.901

De grootste verschillen ten opzichte van de Najaarsnota zijn hieronder vermeld.

Ook in 2024 zijn voor de afschrijvingen op immateriële vaste activa (activa derden) hogere lasten geboekt. Dit bedrag volgt uit een inventarisatie in 2024 op afschrijvingstermijnen bij de ontvangen partij.

Voor een nadere verklaring van de overige verschillen ten opzichte van de Najaarsnota 2024 verwijzen wij u naar het voorwoord in de jaarstukken 2024.

De belangrijkste oorzaken van de verschillen zijn:

Bedragen x €1.000

-	Rijksbijdrage voor opvang Oekraïners	4.044
-	Huishoudelijke hulp en Wmo	1.238
-	Sociaal domein – jeugdhulp	-800
-	Rijksbijdrage inburgering	348
-	Rijksuitkering energietoeslag	305

-	Dotatie voorziening pensioenverplichtingen wethouders	-319
-	Afsluiten grondexploitatie Bedrijventerrein Hulsbeek en Schoollocatie Millingen, vrijval Heikant	399
-	Hogere opbrengsten anterieure overeenkomsten en leges Omgevingsvergunningen	285
-	Hogere algemene uitkering: afrekening over 2022 en 2023 en bijstelling van diverse maatstaven voor 2024	451
-	Afschrijvingen op activa van derden	-1.814
-	Niet inzetten reserve Rekeningresultaten	-355
-	Kosten bedrijfsvoering	-703
-	Overige verschillen	472
	Totaal	3.551

Beoogd effect

De gemeenteraad is in staat te stellen om de controlerende taak te vervullen.

Argumenten

1.1 Decharge college

Door het vaststellen van de jaarstukken 2024 verleent u decharge aan het college. Dit betekent dat de bestuurders worden ontlast van aansprakelijkheid voor het gevoerde (financiële) beleid.

2.1 Toevoeging resultaat aan reserve 'verwachte begrotingstekorten'

We stellen voor om het grootste deel van het resultaat over 2024 toe te voegen aan de reserve 'verwachte begrotingstekorten'. Deze zetten we de komende jaren in om het begrotingstekort te dekken.

3.1 Budgetoverheveling

We stellen voor om een deel van het positieve rekeningresultaat over 2024, € 632.000, over te hevelen naar 2025. Het betreft hier gelden die zijn ontvangen via de algemene uitkering in 2024 en worden uitgegeven in 2025 én projecten die niet zijn afgerond in 2024.

Tabel: Budgetoverheveling 2024 naar 2025

<u>Dekking uit jaarrekeningresultaat</u>		
Cluster inburgering extra werkzaamheden huisvesting - COA - IND	€	97.000
Implementeren Spreidingswet en intensievere regionale samenwerking	€	37.000
Alleenverdienersproblematiek	€	29.000
Realiseren veilige scootmobielstallingen	€	150.000
Sloop opstallen VVLK	€	37.000
Bluswatervoorzieningen in het buitengebied	€	120.000
Invoering Omgevingswet	€	162.000
Totaal	€	632.000

Daarnaast is door eerdere besluitvorming een bedrag van € 4.723.000 overgeheveld naar 2024 via de reserve lopende projecten. Het gaat hier om activiteiten die in 2024 geraamd waren, maar nog niet (volledig) zijn uitgevoerd. Deze bedragen zijn al verwerkt in het resultaat 2024.

Tabel: Budgetneutrale overheveling

<u>Dekking uit Reserve lopende projecten</u>			
Irichting WMO ruimten	€		35.000
Duurzaamheid/ Klimaatakkoord	€		477.000
Implementatie Omgevingswet	€		262.000
Actieplan Stekkenberg	€		17.000
Tijd.uitbr.formatie IP part en statushouders	€		44.000
Inburgering/Problematiek statushouders	€		53.000
Opvang Oekraïners	€		39.000
Voorkomen dak- en thuisloosheid	€		50.000
Extra gelden jeugdhulp 2021	€		426.000
Ambulantisering GGZ wmo	€		494.000
Versterking dienstverlening gemeenten (decembercirc.2021)	€		118.000
Wet Open Overheid	€		183.000
Advieskosten plan iBOR	€		3.000
Project Herinrichten Planning en Control	€		175.000
Project vitale vakantieparken	€		74.000
Energiebesparende maatregelen Den Ienloop	€		25.000
Werkervaringsplaatsen en vrijwilligersplekken	€		43.000
Watertappunten	€		38.000
Flankerend beleid energiearmoede	€		49.000
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	€		34.000
Noodfonds energiearmoede	€		19.000
Schoolgebouw Kentalis	€		87.000
Schoolgebouw De Bron	€		103.000
Vrijwillige vervoersdienst Forte	€		15.000
Het vergroenen van grijze woonstraten- wijken en dorpscentra	€		126.000
Aanpak De Groesbeek	€		27.000
Uitbreiden operatie Steenbreek	€		72.000
Versterken van Bedrijventerrein I en II in Groesbeek	€		100.000
Impuls sociale ontwikkelbedrijven	€		120.000
Subsidie verenigingen/stichting verduurzaming accommodaties	€		1.292.000
Ontsluiting TOP Beek	€		46.000
Uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang/onderwijs	€		77.000
Totaal		€	4.723.000

Kanttekening*Algemene reserves*

In 2024 is de reserve rekeningresultaat niet ingezet, omdat dat niet nodig was. Deze reserve is dus ongewijzigd gebleven.

Hieronder ziet u een overzicht van onze algemene reserves.

Naam reserve	Bedragen x € 1.000			
	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Algemene reserve vast	17.220	17.220	17.220	17.220
Algemene reserve vrij aanwendbaar	6.081	7.350	19.302	11.835
Reserve rekeningresultaten	1.777	1.777	1.777	1.777
Reserve verwachte begrotingstekorten	-	-	-	3.596
Saldo dienstjaar zonder overheveling	1.896	6.985	3.708	8.901
	26.974	33.332	42.007	43.329

Financiële onderbouwing

Zie de jaarstukken 2024.

Communicatie

We plaatsen de jaarstukken 2024 op onze portal <https://programmavan.bergendal.nl/>.

Aanpak/uitvoering

Nadat u de jaarstukken 2024 heeft vastgesteld, sturen wij deze toe aan Gedeputeerde Staten (provincie Gelderland).

Burgemeester en wethouders,

De secretaris

E.W.J. van der Velde

De burgermeester

mr. M. Slinkman

Bijlage

1. Jaarstukken 2024

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2025.

overwegende dat:

- in het kader van de gemeentewet de gemeenteraad de jaarstukken 2024 moet vaststellen en dat deze vóór 15 juli a.s. ter goedkeuring moeten zijn verzonden naar de Provincie;

b e s l u i t :

1. De jaarstukken 2024 vast te stellen met een voordelig resultaat van € 8.901.000.
2. Een bedrag van € 632.000 over te hevelen naar 2025 ten laste van het jaarrekeningsaldo voor:
 - a. invoering van de Omgevingswet € 162.000
 - b. realiseren van veilige scootmobielstallingen € 150.000
 - c. bluswatervoorzieningen in het buitengebied € 120.000
 - d. extra werkzaamheden cluster inburgering voor problematiek inburgering en huisvestingsvraagstukken € 97.000
 - e. sloop opstallen VVLK € 37.000
 - f. doeluitkering Spreidingswet: voor een intensievere regionale samenwerking en extra uren voor ondersteuning AMV-ers € 37.000
 - g. alleenverdienersproblematiek € 29.000
3. Het restant saldo van € 8.269.000 toe te voegen aan de reserve 'Verwachte begrotingstekorten'.

4. Een bedrag van € 4.723.000 over te hevelen naar 2025 (via de reserve lopende projecten) op basis van reeds genomen besluiten in de Najaarsnota.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 3 juli 2025.

De raadsgriffier,

E.W.A.T. Pastoors

De voorzitter,

mr. M. Slinkman

Overzicht lopende kredieten

Hieronder staat een overzicht van de stand van zaken van de lopende projecten. Een positief bedrag in de kolom 'Restant krediet' betekent dat er nog budget beschikbaar is (voordeel). Een negatief bedrag betekent een kredietoverschrijding (nadeel).

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Herinrichting winkelcentrum Beek	BOR		50	114-	-	64-	
Herinrichting winkelcentrum Beek: bijdrage uit voorziening	BOR		860	109-	2-	749	
Riolering winkelcentrum Beek	BOR		122	31-	-	91	
Totaal Herinrichting winkelcentrum Beek		BOR	1.032	254-	2-	776	Uitvoering gestart.
Vervangen asfaltrijbanen binnen bebouw de kom 2024	2024	BOR	23	-	-	23	Betreft jaarlijkse investering
Reconstructie Pr.Hendrikstraat-Kon. Wilhelminastraat Ooij	2018	BOR	1.253	1.196-	109-	51-	Evaluatienota in voorbereiding.
Mobiliteitsvisie 2018	2018	RO	1.469	427-	27-	1.015	
Reconstructie Gooiseweg Zuid	2019	BOR	2.420	57-	91-	2.273	Raadsvoorstel in voorbereiding voor extra krediet.
Reconstructie Gooiseweg Noord	2019	BOR	997	1.084-	2-	89-	Dit project kan afgesloten worden.
Renovatie "water werkt" Beek	2019	BOR	555	43-	588-	76-	Evaluatienota in voorbereiding.
Centrum Ooij (omgeving Reinier van Ooijplein)	2020	BOR	1.351	185-	36-	1.129	Project in voorbereiding, project 31-12-2025 gereed.
Reconstructie Das-Eekhoorn-Fretstraat	2020	BOR	865	848-	25-	8-	Project is opgeleverd, C-watgang als college voorstel.
Aanleg fietspad naar Leuth	2020	BOR	314	9-	-	304	Betreft Steenheuvelsestraat/Botsestraat, project on hold
Reconstructie Burg.Ottenhofstraat (Dries-Stekkenberg)	2020	BOR	1.648	125-	1.309-	214	Uitvoering is gestart, planning begin 2025 gereed.
Nassaulaan-Pr.Christinalaan Berg en Dal	2020	BOR	744	671-	76-	2-	Project is afgerond en afgesloten.
Leuthsestraat Pers.vervangen riool en herstel wegen	2021	BOR	765	59-	709-	4-	Project is afgerond, evaluatienota volgt na OH termijn in 2025.
Bongerdstraat Beek nieuwe bomen in rijbaan	2021	BOR	711	176-	544-	9-	Uitvoering verharding gereed, bomen en aanplant volgen Q1-2025.
Pastoor Hoekstraat Breedeweg	2020	BOR	426	48-	182-	196	Uitvoering is gestart.

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Wilgenlaan Beek	2020	BOR	570	57-	24-	488	Project is in voorbereiding
Afwikkeling centrum Groesbeek	2021	BOR	3.025	148-	113-	2.764	Uitvoering is gestart
Lynden,Rivier-Zalmstraat	2020	BOR	1.460	1.034-	434-	8-	Project is afgerond, evaluatienota volgt.
Breedeweg verv.wegen: voorbereiding	2021	BOR	393	60-	10-	323	Project is in ontwerpfase.
Biezenkamp Beek	2022	BOR	216	265-	-	49-	Krediet afsluiten
Herwendaalsehoek Groesbeek	2022	BOR	1.820	1.579-	266-	24-	Uitvoering is gestart, nog niet opgeleverd.
Rijksstraatweg (fietsstraat) Beek	2022	BOR	413	-	0-	412	Project staat onhold, start nog niet bekend. Project i.s.m. Provincie.
Crumpsestraat Millingen	2022	BOR	531	64-	526-	60-	Project is afgerond, evaluatienota volgt.
Mesdagweg Groesbeek	2022	BOR	993	52-	62-	878	Vorbereiding is gestart. Uitvoering is uitgesteld naar 2026.
Chopinstraat Millingen	2022	BOR	54	-	7-	47	Project is in voorbereiding
Nieuweweg/Stekkenberg oversteek	2022	BOR	370	21-	3-	346	Project is ivm bouw DAC terrein doorgeschoven naar 2026.
Spoorlaan Groesbeek	2022	BOR	991	3-	40-	948	Uitvoering is gestart.
Schoolstraat Millingen (kiss&ride)	2022	BOR	140	2-	1-	137	Project is in voorbereiding
Erlecomseweg Erlecom reconstructie	2022	BOR	1.430	40-	30-	1.359	Project is in voorbereiding
Händelstraat Groesbeek	2022	BOR	198	-	-	198	Project is uitgesteld naar 2026
Zevenheuvelenweg (Ottenhoff/nieuweweg)	2022	BOR	1.200	-	1-	1.199	Project is uitgesteld naar 2026
Merelweg Berg en Dal	2022	BOR	102	78-	1-	23	Krediet afsluiten
Reconstructie Acaciastraat Groesbeek	2023	BOR	170	1-	3-	165	Project is in voorbereiding.
Reconstructie Visserstraat Kekerdom	2023	BOR	620	-	63-	557	Project is in voorbereiding.
Herinrichten Cranenburgsestr-Hulsbroek-Reestraat	2023	BOR	540	5-	449-	86	Uitvoering is gestart, evaluatienota november 2025.
Heer Zegerstraat/Kard.Gerardstraat Groesbeek	2022	BOR	1.401	103-	853-	445	Uitvoering is gestart

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Populierenstraat Breedeweg	2023	BOR	302	-	4-	298	Project in SO fase, start Q4-2025.
Reconstructie Bedrijventerrein Mies Groesbeek	2023	BOR	2.335	1-	22-	2.312	Project is in voorbereiding met RO
St.Hubertusweg Ooij	2023	BOR	383	6-	-	378	Project uitgesteld ivm nieuwbouw Reomieterrein.
Reconstructie Margrietstraat eo Groesbeek	2023	BOR	1.380	64-	300-	1.016	Uitvoering is gestart
van Nispenstraat/Secr.Luijbenstraat Groesbeek	2023	BOR	805	12-	26-	768	Project is in voorbereiding
Herinrichting Ooijse Bandijk	2022	BOR	98	159-	0-	61-	Project is onderdeel van het krediet Mobiliteitsvisie 2018. Uitvoering is gestart.
Vergroenen Kerkplein Breedeweg	2023	BOR	15	4-	3-	8	Project is afgerond.
Reestraat Groesbeek	2024	BOR	93	-	41-	52	Project aanbesteed en gestart.
Koningin Wilhelminaweg/Bruuk Groesbeek	2024	BOR	36	-	-	36	Project is nog niet gestart.
Heidebloemstraat Groesbeek	2024	BOR	110	-	64-	46	Project is in voorbereiding
Pr. Hendriklaan Berg en Dal	2024	BOR	12	-	-	12	Project is nog niet gestart.
Reconstructie Ericastraat eo Groesbeek	2024	BOR	143	-	0-	143	VB start in 2025.
Rijlaan Groesbeek overlagen + aanplant bomen	2021	BOR	265	7-	80-	177	Uitvoering is gestart.
Vergroenen Cranenburgsestraat Groesbeek	2023	BOR	25	22-	-	3	Krediet afsluiten
Gelderhorstlaan Beek vervangen groen	2024	BOR	6	-	-	6	Project nog niet gestart
Vergr.transportriool Breedeweg/Bruuk: voorbereiding	2019	BOR	375	75-	-	300	Projectvoorbereiding is gestart, na akkoord Waterschap kan het werk worden aanbesteed.
Relinen diverse rioleringen	2020	BOR	75	44-	-	31	Project deels uitgevoerd, gaat verder in 2025.
Wylbergpark riolering	2020	BOR	284	28-	15-	240	Project gestart, ligt stil ivm mogelijk verleggen waterleiding.
Afkoppelkrediet 2020-2024 diverse rioleringen	2020/2024	BOR	207	178-	-	29	Project deels uitgevoerd, loopt nog door in 2025,

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Heikant Groesbeek overstort riool: voorbereiding	2021/2022	BOR	2.230	59-	13-	2.158	Project is in voorbereiding, wordt gestart na samenwerkingsovereenkomst m
Breedeweg verv.riool/duiker: voorbereiding	2021	BOR	220	14-	12-	194	Project is in voorbereiding (Breedeweg)
Div.rioolrenovaties (kous) incl putrenovaties	2022	BOR	685	39-	356-	291	Uitvoering is gestart.
Thilman Werenbertzstraat (Ubb) vervangen riool	2024	BOR	265	-	17-	248	Project is in voorbereiding.
Renovatie pompgemalen 2021-2024	2021/2024	BOR	700	376-	107-	217	Uitvoering is gestart
Aanpak wateroverlast Breedeweg		BOR	4.128	1.421-	299-	2.408	Project is gestart. De uitvoering loopt van 2020 tot 2024.
Maatregelen vermindering wateroverlast	2012	BOR	24	15-	0-	8	Krediet afsluiten
Aanp.wateroverlast/klimaatadaptatie overige kernen	2023	BOR	1.235	147-	43-	1.045	Uitvoering is gestart en loopt door in 2025.
Aanschaf 2 elektrische auto's BOA's	2024	FJH	96	-	54-	42	1 auto in de zomer in gebruik genomen, de 2e komt begin 2025.
Verv.parkeerbeheersysteem P'garage Bellevue	2024	BOR	100	-	118-	18-	Uitvoering is gestart
Nieuwbouw BS Op de Horst: voorbereiding	2024	MO	50	-	12-	38	
Nieuw dakpakket sporthal Heuveland	2023	BOR	499	7-	399-	92	Project is in uitvoering.
Nieuwe software zwembad en sporthallen	2023	BOR	100	86-	9-	5	Uitvoering is gestart
Verv.armaturen sporthal Heuveland	2023	BOR	88	-	-	88	Project is nog niet gestart.
Vervangen plafondbekleding Morgenfit	2024	BOR	46	-	-	46	Project is on hold
Vervangen sportvoer Morgenfit	2024	BOR	42	-	-	42	Project is on hold
Vervangen installaties de Lubert	2022	BOR	70	-	93-	23-	Uitvoering is gestart
Verduurzamen sporthal De Duffelt	2020	BOR	50	2-	-	48	Project is in voorbereiding
Kleedkamers DVSG	2018	MO	578	552-	26-	0	
Vervangen kunstgrasveld 5 Treffers	2024	MO	416	-	416-	0-	

Bedragen x € 1.000

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Verv.natuurgras incl.drainage Treffers	2024	MO	47	-	62-	16-	
Vervangen kunstgrasveld 2 DDV	2024	MO	548	-	548-	-	
Verv.kunstgrasveld 2 SC Millingen bovenlaag	2024	MO	312	-	330-	18-	
Verv.korfbalveld 2 ODIO bovenlaag	2024	MO	153	-	128-	25	
Aanschaf materieel 2021	2021	Buitendienst	284	162-	-	122	Krediet jaar 2021, 2022 en 2023 naar 2025.
Zoutloods Millingen aan de Rijn	2020	BOR	512	504-	33-	25-	Project is afgerond, evaluatienota geschreven, afsluiten.
Aanschaf materieel 2022	2022	Buitendienst	293	332-	-	39-	Krediet jaar 2021, 2022 en 2023 naar 2025.
Aanschaf materieel 2023	2023	Buitendienst	240	140-	-	100	Krediet jaar 2021, 2022 en 2023 naar 2025.
Gemeentewerf Groesbeek verv.terreinverharding	2024	BOR	87	-	-	87	Project nog niet gestart
Aanschaf materieel 2024	2024	Buitendienst	175	-	129-	45	Levering in 2024, overloop naar 2025,
ICT-middelen	2020	INF	700	216-	-	484	
Aanpassing gemeentehuis	2021	BOR	660	90-	87-	484	Dit project is gestart in 2022 en loopt door naar 2025,
Vervangen lift gemeentehuis	2024	BOR	50	-	-	50	combineren met verbouw, mogelijk 2025
Vloerafwerklaag (tegelwerk) gemeentehuis	2024	BOR	52	-	-	52	combineren met verbouw, mogelijk 2025
Inrichting werkplekken	2020	INF	300	38-	1	263	
Regeling thuiswerkfaciliteiten	2020	INF	200	74-	9-	117	
Revitalisering de Mallemolen voorbereiding	2021	MO	525	310-	46-	169	
Vervangen bar O.J.C. Maddogs	2024	MO	45	-	-	45	
Brandveilig maken Kulturhus Beek	2024	MO	320	-	114-	206	
Opknappen begraafplaats Vossengraaf Millingen	2023	BOR	84	101-	-	17-	Project is gestart, laatste factuur wordt nog geboekt, krediet afsluiten in

Bedragen x € 1.000

Beschrijving project	Jaar	Team	Totaal Krediet	Besteed tot 2024	Besteed in 2024	Restant krediet	Stand van zaken jaarrekening 2024
Verharding begraafplaats Heselenberg Groesbeek	2023	BOR	47	-	-	47	Project is nog niet gestart.
Invoering Omgevingswet	2019	RO	845	-762	-84	1-	

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren moeten we verplicht opnemen in de begroting volgens de Bbv. Hieronder staat een overzicht van de verplichte beleidsindicatoren per programma. De gegevens en een toelichting op de beleidsindicatoren zijn te vinden op de website Waarstaatjegemeente.nl. De cijfers zijn afkomstig van verschillende overheidsorganisaties. Deze cijfers zijn niet altijd actueel en kunnen ieder moment wijzigen.

Indicator

Inwoner

- Voortijdige schoolverlaters totaal (Vsv-ers)%
- Relatief verzuim
- Absoluut verzuim
- % kinderen in uitkeringsgezin
- Jongeren met een delict voor de rechter
- % Jeugdwerkloosheid
- Bijstandsuitkeringen
- Jongeren met jeugdbescherming
- Jongeren met jeugdhulp
- WMO-cliënten met een maatwerkarrangement
- Jongeren met jeugdreclassering

Onze buurt

- Verwijzingen Halt
- Winkeldiefstallen
- Gewelddsmisdrijven
- Diefstallen uit woning
- Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)
- Niet sporters
- Fijn huishoudelijk restafval
- Hernieuwbare elektriciteit

Onze gemeente

- Functiemenging
- Vestigingen (van bedrijven)
- Banen
- Netto arbeidsparticipatie
- Aantal re-integratievoorzieningen
- Nieuw gebouwde woningen
- Demografische druk

Ons geld

- Gemiddelde WOZ waarde woningen
- Woonlasten eenpersoonshuishouden

- Woonlasten meerpersoonshuishouden

Hieronder staat een overzicht van de verplichte beleidsindicatoren die gaan over onze organisatie.

Indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
<u>Apparaatskosten</u>			
Gemeente	754	811	814
<i>Eenheid:</i>	Kosten per inwoner		
<i>Bron:</i>	Eigen begroting		
<u>Bezetting</u>			
Gemeente	6,63	6,60	6,93
<i>Eenheid:</i>	Fte per 1.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	Eigen gegevens		
<u>Formatie</u>			
Gemeente	7,35	7,4	7,43
<i>Eenheid:</i>	Fte per 1.000 inwoners		
<i>Bron:</i>	Eigen gegevens		
<u>Externe inhuur</u>			
Gemeente	20,4	3,6	16,8
<i>Eenheid:</i>	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen		
<i>Bron:</i>	Eigen begroting		
<u>Overhead</u>			
Gemeente	8,54	10,38	9,78
<i>Eenheid:</i>	% van totale lasten		
<i>Bron:</i>	Eigen begroting		

Beleidskaders

Hieronder zijn per programma de geldende beleidsregels opgenomen.

Programma 1 Inwoner

Gemeentelijke kaders

Sociaal maatschappelijke toekomstvisie

Algemene subsidieverordening Berg en Dal

Nota vrijwilligerswerk 2022-2026

Nota Participatie Samen maken we Berg en Dal!

Mantelzorg in de gemeente Berg en Dal Nota mantelzorg 2022-2026

Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2023-2026

Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2023

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2018

Beleidsregels Beschermd Wonen en Opvang Groesbeek 2015

Verordening Tegenprestatie naar Vermogen gemeente Berg en Dal 2016

Afstemmingsverordening (maatregelenverordening) Participatiewet, loaw en loaz gemeente Groesbeek 2015

Beleidsregel bijzondere bijstand 2021

Beleidsregel handhaving Wet kinderopvang Berg en Dal 2021

Verordening leerlingenvervoer Berg en Dal 2022

Regionaal Beleidsplan Samen Dichtbij 2018-2020 (is verlengd in 2022)

Beleidsplan Minima & Schuldhulpverlening 2021-2025

Verordening Doe Mee! Regeling gemeente Berg en Dal 2023

Verordening Tegemoetkoming Kinderopvang sociaal-medische indicatie (SMI) Groesbeek 2015

Regionale beleidsnota wet Inburgering 2021

Regioplan Beschermd Wonen

Koersdocument Sociaal Domein en Lokale Toegang

Visie op inclusief onderwijs en kinderopvang

Regioprogramma Jeugd

Regioaanpak Jongeren naar School of Werk 2020 - 2024

Programma 2 Onze buurt

Bovengemeentelijke kaders

Wet veiligheidsregio's

Politiewet

Wet Natuurbescherming

Aanbestedingswet

Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming

Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

Kaderrichtlijn water

Nationaal bestuursakkoord water

Waterwet

Wet milieubeheer
Gelders Energieakkoord (www.geldersenergieakkoord.nl)
Wegenverkeerswet
Wegenwet
Erfgoedwet
Omgevingswet

Gemeentelijke kaders

Sociaal maatschappelijke toekomstvisie
Nota accommodatiebeleid “ontmoeten en verbinden met accommodaties”
Nota subsidiebeleid
Algemene plaatselijke verordening
Wegsleefverordening
Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio VRGZ 2024-2027
Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio VRGZ
Regionaal crisisplan Veiligheidsregio VRGZ
Strategische agenda Districtelijk Veiligheidsoverleg Gelderland-Zuid 2023-2026
Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026
Visiedoc notitie Kernenbeleid
Beheerplan gemeentelijke gebouwen
Beheerverordening begraafplaatsen
Bomenkaart
Landschapontwikkelingsplan
Vervangingsplan speelvoorzieningen
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025
Samenwerkingsovereenkomst Werkeenheid regio Nijmegen
Verkeerscirculatieplan
Verkeersbeleidsplan
Mobiliteitsvisie Berg en Dal 2016-2026
Mobiliteitsplan 2030 Euregio
Wegenbeheersplan
Wegenbeleidsplan
Verlichtingsbeheerplan
Verordening geurhinder en veehouderij 2017
Bodemnota en bodemkwaliteitskaart
Woonvisie
Energievisie gemeente Berg en Dal 2017-2020
Ruimtelijke visie duurzame energieopwekking 2019
Subsidieverordening Erfgoedprojecten in de kernen gemeente Berg en Dal 2017
Woonvisie Berg en Dal
Transitievisie warmte

Programma 3 Onze gemeente

Bovengemeentelijke kaders

Wet gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke kaders

Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen

Nadere regels en beleidsregels Re-integratieverordening Participatiewet Rijk van Nijmegen

Inkoopbeleid MGR 2017

Visie document Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek

Structuurvisie Berg en Dal

Economische Visie

Kadernota Toerisme Van trots naar topbestemming

Integraal toezicht en handhavingsbeleid

Notitie grondexploitatie van de commissie BBV

Strategische agenda 2020 Euregio

Actieplan wonen Berg en Dal 2020

Beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie 2024-2027 Regio Rijk van Nijmegen

Subsidieverordening Toerisme

Inspraakverordening

Verordening winkeltijden

Marktverordening

Programma 4 Ons geld

Bovengemeentelijke kaders

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)

Notitie overhead van de commissie BBV

Actuele notities van de commissie BBV

Financiële verhoudingswet

Gemeentelijke kaders

Verordening Financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet) Berg en Dal 2023

Verordening controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (artikel 213 Gemeentewet) Berg en Dal 2023

Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid bestuur (artikel 213a Gemeentewet) Berg en Dal 2023

Nota reserves en voorzieningen 2023

Belastingenverordeningen gemeente Berg en Dal

Budgethoudersregeling Berg en Dal 2021

Inkoopvoorwaarden- en beleid

Financieringsstatuut gemeente Berg en Dal 2021

Programma 5 Overhead

Bovengemeentelijke kaders

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)

Notitie overhead van de commissie BBV
Actuele notities van de commissie BBV

Gemeentelijke kaders

Missie en visie organisatie

Verordening bezwaren

Verordening behandeling klachten

Organisatiebesluit

Bevoegdhedenbesluit